

Fiinn

nyelvi

Maticsák Sándor
Anna Tarvainen

Maticsák Sándor

Anna Tarvainen

FINN NYELV

5., átdolgozott kiadás

Debreceni Egyetemi Kiadó

Debrecen University Press

2018

A DEBRECENI EGYETEM
FINNUGOR NYELVTUDOMÁNYI TANSZÉKÉNEK
KIADVÁNYA

A kötetet lektorálta:

Keresztes László
Maria Sarhema

Technikai szerkesztő:

Maticsák Sándor

Borítóterv:

Varga József

A fényképeket készítette:

Debreczeni András, Kádár-Gergely Márta, Maticsák Sándor, Pál Csaba.

© A szerzők, 2018

© A Debreceni Egyetemi Kiadó, beleértve az egyetemi hálózaton belüli
elektronikus terjesztés jogát, 2018

ISBN 978-963-318-740-1

Kiadja a Debreceni Egyetemi Kiadó, az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja.

Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi főigazgató

Készült a Debreceni Egyetem Könyvtárának
sokszorosító üzemében.

Előszó

A finn nyelv tipológiailag az ún. agglutináló nyelvek közé tartozik, származását tekintve pedig az uráli nyelvek finnugor ágába sorolható, a magyar távoli rokon nyelve. Legközelebbi nyelvrokonai a balti finn nyelvek (észti, inkeri, karjalai, lív, vepsze, vót) és a lapp. A magyar és a finn nyelvrokonsága elsősorban az ősi szókincsre vonatkozik (olyan ismert példák tartoznak ide, mint *kala* ~ *hal*, *kolme* ~ *három*, *käsi* ~ *kéz*, *vesi* ~ *víz*, *pää* ~ *fej*, *poika* ~ *fiú* stb.), valamint a grammatikai elemek közös eredetében mutatkozik meg (például az igei és a birtokos személyragok egyes elemeinek összetartozása, a névmások egyezése stb.). Mivel a finnugor nyelvcsalád szétválása óta kb. hatezer év telt el, természetes dolog, hogy a két nyelv jelentős mértékben különbözik egymástól, beszélőik nem értik meg egymást (a magyar és finn rokonsági foka az indoeurópai nyelvek között pl. a portugál és a svéd egymáshoz való viszonyának felel meg). Nagyon sok közös vonás adódik a tipológiai egyezésekből: az agglutináló nyelvek képzők, jelek, ragok segítségével fejezik ki a mondatbeli viszonyokat, sok esetragot használnak, gazdag a képzőrendszerük stb.

A finn nyelv a balti finn egységből, az ún. kései közfinn nyelvállapotból a legáltalánosabb vélekedések szerint az időszámításunk kezdete utáni évszázadokban vált ki. A finn népnév először Tacitus *Germania* című munkájában (i. sz. 98) bukkan fel, de ekkor ezzel a névvel még valószínűleg a lappokat illették. Az első finn nyelvemlékek a 16. századból származnak, a finn írásbeliség megteremtője Agricola turkui püspök és hitújító (kb. 1510–1557) volt. Nevéhez fűződik az első finn ábécéskönyv (*Abc-kiria*, 1537–43 között), az első imádságoskönyv (*Rucouskiria Bibliasta*, 1544) és az Új Testamentum fordítása (*Se Wsi Testamenti*, 1548). A régi finn nyelv (*vanha suomi*) korszaka a 19. század elejéig tartott, ezt követte az ún. korai mai finn (*varhaisnykysuomi*) korszak, amely során – a keleti nyelvjárások szerepének megnövekedésével – kialakult az új irodalmi nyelv. A mai finn nyelv (*nykysuomi*) korszakát az 1870-es évektől, az első finn író, Aleksis Kivi színrelépésétől számítják.

A finn nyelv jövevényszavainak legrégebbi rétegeit az indoeurópai (pl. *jyvä* 'mag', *porsas* 'disznó'), a balti (pl. *hammas* 'fog', *heinä* 'széna', *kirves* 'fejsze', *silta* 'híd'), a germán (pl. *ihminen* 'ember', *kansa* 'nép', *laiva* 'hajó', *lammas* 'bárány', *pyhä* 'szent', *vaate* 'ruha', *äiti* 'anya') és a szláv (pl. *ikkuna* 'ablak', *pappi* 'pap', *porkkana* 'répa', *risti* 'kereszt', *saapas* 'csizma') átvételek alkotják. A legnagyobb csoportot a svéd jövevényszavak

vak teszik ki (pl. *housut* 'nadrág', *kakku* 'kalács', *kaupunki* 'város', *sakset* 'olló'). Jelentős a tudományhoz és a valláshoz kapcsolódó középkori latin hatása (pl. *apteekki* 'gyógyszertár', *historia* 'történelem', *kirkko* 'templom', *koulu* 'iskola', *numero* 'szám', *paperi* 'papír', *tohtori* 'doktor'). Újabbán az angol nyelv térhódítása figyelhető meg (pl. *hitti* 'sláger', *meikki* 'arcfestés', *trendi* 'irányzat').

A finn nyelvjárások között lényegesen nagyobb különbségek vannak, mint a magyar dialektusok között. Ezek a különbségek lehetnek egyrészt hangtani jellegűek, például a köznyelvi *d* (*sydän* 'szív' ~ *syän* ~ *syrän*), és *ts* (*metsä* 'erdő' ~ *mettä* ~ *mehtä* ~ *messä*) nyelvjárási megfelelői, a diftongusok alakváltozatai (*pää* 'fej' ~ *peä* ~ *piä*, *työ* 'munka' ~ *tyä*), az inessivus ragjának alternánsai (*talossa* 'házban' ~ *talosa* ~ *talos*) stb., másrészt pedig jelentkezhetnek a szókincsben is (*kesä* ~ *suvi* 'nyár', *ilta* ~ *ehtoo* 'este', *vasta* ~ *vihta* 'szaunában használatos virgács' stb.).

Könyvünk elsősorban az egyetemi hallgatók finn képzésének segédeszközéül szolgál. Ebből adódóan elsődleges célunk e rokon nyelv szerkezetének bemutatása, így a viszonylag rövid szövegek mellett jelentős terjedelemben foglalkozunk a finn nyelv grammatikai szerkezetének felvázolásával, s ahol lehet, igyekszünk magyar–finn párhuzamokat vonni. A grammatikai vázlat elkészítése során nagymértékben támaszkodtunk Outi Karanko-Pap – Maria Vilkuna – Keresztes László *Finn nyelvkönyv c. egyetemi jegyzetére* (Budapest, 1980), illetve Fred Karlsson (*Suomen peruskielioppi*. Helsinki, 1982) és Leila White (*Suomen kielioppia ulkomailaisille*. Helsinki, 1993) munkájára, valamint a 2004-ben megjelent nagy nyelvtani összefoglalóra (*Iso suomen kielioppi*, Helsinki).

Az egyes leckékben a szövegek és a nyelvtani vázlat mellett igyekszünk országismereti információkat is nyújtani. A *Tudod-e...?* című részben a Finnország iránt érdeklődők rövid áttekintést kaphatnak a finn földrajzról, a növényzetről és állatvilágról, az iskolarendszerről, a munkakörülményekről, a politikai berendezkedésről és a gazdasági helyzetről is. A leckék végén egy-egy rövid irodalmi szemelvényt közlünk. A kötetet ra-gozási táblázatok, finn–magyar szójegyzék, Finnországra vonatkozó bibliográfia és a legismertebb finneket bemutató rész zárja.

Ehelyütt szeretnénk köszönetet mondani az új kiadás lektorainak, Keresztes Lászlónak és Maria Sarhemaa-nak, ill. a korábbi kiadásokban nyújtott segítségért Petteri Laihonennek, Marja Seilonennek és Sanna Mannernek.

Kuka hän on?

Minä olen Juha Nieminen.

Olen opiskelija.

Olen suomalainen. Asun Suomessa, Jyväskylässä.

Opiskelen yliopistossa. Asun asuntolassa.

Hän on Kaisa Leskinen.

Hän on opettaja. Häinkin on suomalainen.

Kaisa asuu Helsingissä. Hän opettaa peruskoulussa Töölössä.

Me asumme Suomessa, Turussa.

Olemme työssä kirjastossa.

Björn on ruotsalainen.

Hän asuu Ruotsissa, Tukholmassa. Hän on lääkäri.

Eszter on unkarilainen.

Hän asuu Unkarissa, Budapestissa. Eszter on opiskelija.

John on englantilainen.

Hän asuu Englannissa, Lontoossa. Hän on toimittaja.

Hans on saksalainen.

Hän asuu Saksassa, Berliinissä. Hän on sotilas.

Gina on italialainen.

Hän elää Italiassa, Roomassa. Hän on myyjä.

Minä olen suomalainen. Minä en ole norjalainen.
Oletko sinä hollantilainen vai ranskalainen?
Hän on espanjalainen, ei kreikkalainen.

Me asumme Suomessa. Me emme asu Slovakiassa.
Te asutte Sveitsissä. Te ette asu Belgiassa.
He asuvat Romaniassa. He eivät asu Puolassa.

– Hei! Minä olen Hannu Kaiponen. Kuka sinä olet?
– Minä olen Ole Lindström.
– Asutko sinä Suomessa?
– Ei, minä en asu Suomessa, vaan Ruotsissa.

– Hyvää päivää! Minä olen Lasse Ristilä. Oletteko Te Kalle Virtanen?
– Olen.
– Oletteko Te helsinkiläinen?
– Olen.

– Terve! Oletteko te Kaisa ja Raija?
– Joo. Hän on Kaisa ja minä olen Raija.
– Asutteko te Helsingissä?
– Joo. Kaisa opiskelee täällä yliopistossa,
ja minä olen työssä tavaratalossa keskustassa.

Hyvää huomenta!	Huomenta!	Terve!
Hyvää päivää!	Päivää!	Hei!
Hyvää iltaa!	Iltaa!	Moi!
Hyvää yötä!		

Näkemiin!
Kuulemiin!

Tudod-e...?

Az országról, a lakosságról

– Finnország lakosainak száma:
5 513 000 (2017).

Nők: 50,7% férfiak: 49,3%.

– A legnagyobb városok:

Helsinki	642 000
Espoo	277 000
Tampere	231 000
Vantaa	222 000
Oulu	201 000
Turku	189 000
Jyväskylä	139 000
Lahti	119 000
Kuopio	118 000
Pori	85 000

(Helsinki, Espoo és Vantaa együtt alkotják az ún. Nagy-Helsinkit.)

– A lakosság kétharmada városlakó.

– Finnország területe 338 145 km²
(3,5-szer nagyobb, mint Magyarország). A népsűrűség 16 lakos/km²
(Magyarországé 106). A ritkán lakott Lappföld népsűrűsége csak 3 fő/km².

– Az ország hat közigazgatási egységre tagolódik: Dél-Finnország (székhelye Hämeenlinna), Délnyugat-Finnország (Turku), Nyugat- és Közép-Finnország (Vaasa), Kelet-Finnország (Mikkeli), Észak-Finnország (Oulu), Lappföld (Rovaniemi). Külön autonóm egység Ahvenanmaa szigetvilága.

– Finnországban két hivatalos nyelv használatos, a finn és a svéd (erről részletesebben a 2. leckében esik szó), ezért sok településnek van svéd neve is, pl. *Helsingfors* (Helsinki), *Esbo* (Espoo), *Tammerfors* (Tampere), *Vanda* (Vantaa), *Åbo* (Turku), *Uleåborg* (Oulu), *Björneborg* (Pori), *Villmanstrand* (Lappeenranta), *Åland* (Ahvenanmaa).

- A külföldi helynevek egy része finnes alakot ölt, például *Kööpenhamina* 'Koppenhága', *Lontoo* 'London', *Moskova* 'Moszkva', *Pariisi* 'Párizs', *Pietari* 'Szentpétervár', *Ranska* 'Franciaország', *Tukholma* 'Stockholm', *Tanska* 'Dánia', *Tonava* 'Duna', *Varsova* 'Varsó'. Svédország finn neve *Ruotsi*, Magyarországé *Unkari*. Nehezebb a dolgunk a fordításokkal: *Jäämeri* 'Jeges-tenger', *Kapkaupunki* 'Fokváros', *Kuollutmeri* 'Holt-tenger', *Neuvostoliitto* 'Szovjetunió', *Norsunluurannikko* 'Elefántcsontpart', *Tyyni valtameri* 'Csendes-óceán'.

A nevekről

- A leggyakoribb finn vezetéknevek (2017): *Korhonen* (23 100), *Virtanen* (22 600), *Mäkinen* (20 700), *Nieminen* (20 600), *Mäkelä* (19 400), *Hämäläinen* (18 800), *Laine* (18 500), *Heikkinen* (17 800), *Koskinen* (175 400), *Järvinen* (16 500).
- A 2016-ban született gyerekeknek leggyakrabban az alábbi keresztneveket adták: *Sofia, Aino, Eevi, Venla, Emma, Aada, Pihla, Helmi, Ella, Emilia*; ill. *Onni, Elias, Leo, Väinö, Oliver, Eetu, Eino, Noel, Leevi, Niilo*. A névdivat az utóbbi időben nagymértékben megváltozott, hiszen az 1970-es évek elején végzett vizsgálatok szerint *Sari, Minna, Katja, Satu, Kirsi*, ill. *Mika, Marko, Sami, Petri, Juha*; 1981-ben *Sanna, Heidi, Hanna, Johanna, Tiina*, ill. *Mikko, Antti, Juha, Janne, Jani*; 1998-ban *Laura, Jenna, Emma, Julia, Roosa*; ill. *Aleks, Teemu, Ville, Juho, Joonas*; 2009-ben *Aino, Venla, Emma, Ella, Sofia*; ill. *Veeti, Eetu, Onni, Aleks, Leevi* volt a sorrend.
- A finn névadás liberális szellemű, de sértő neveket nem engedélyeznek. Gyakori a községi alapú névalkotás, pl. *Aamu* < *aamu* 'reggel', *Ilma* < *ilma* 'levegő', *Toivo* < *toivo* 'remény'. Főleg a 20. század elején, a finnesítési mozgalom idején volt divatos a nevek lefordítása: *Onni* < *onni* 'szerencse' (*Félix*), *Voitto* < *voitto* 'győzelem' (*Viktor*).
- A finn nevek sorrendje eltér a magyartól: keresztnév + családnév. Keresztnévből hármat lehet anyakönyveztetni.
- Finnországban sokkal gyakoribb a tegeződés, mint Magyarországon; a diákok sok esetben (keresztnevükön szólítva) tegezik a tanárukat, az utcán az ismeretlenekhez, a boltban a vevőkhöz tegeződve fordulnak, habár mostanában ismét kezd teret hódítani a magázó forma.

Nyelvtan

1.1. A finn magánhangzórendszer

veláris magánhangzók		palatális magánhangzók			
	u uu	y yy	i ii		
	o oo	ö öö	e ee		
a aa			ä ää		

- Az *ü* hang jele a finnben az *y* betű.
- Az *ä* kb. a magyar nyílt *e*-nek felel meg, az *e* pedig a magyar zárt *ë*-nek. Ezeknek jelentésmegkülönböztető szerepe is van: *leski* 'özvegy' ~ *läski* 'zsír, háj; dagadt', *veri* 'vér' ~ *väri* 'szín'; *lehti* 'újság' ~ *lähti* 'elment'.
- Minden rövid magánhangzónak van hosszú párja. A hosszú magánhangzókat kettőzéssel jelölik. A rövid–hosszú korrelációnak jelentésmegkülönböztető szerepe van: *puro* 'patak' ~ *puuro* 'kása', *tuli* 'tűz' ~ *tuuli* 'szél', *tili* 'számla' ~ *tiili* 'tégla'; *kala* 'hal' ~ *kalaa* 'halat'.
- A finnben vannak diftongusok is, ezek lehetnek nyíló (*uo*, *yö*, *ie*) és záruló (*ai*, *oi*, *ui*, *öi*, *yi*, *äi*, *ei*, *äy*, *öy*, *au*, *ou*, *eu*, *iu*) kettőshangzók. Ezek egy szótagba tartoznak, tehát nem lehet őket elválasztani: *kou-lu* 'iskola', *Suo-mi* 'Finnország'.
- A finn hosszú magánhangzók hosszabbak, mint a magyar vokálisok: az időtartamuk aránya kb. 3:1 (a magyarban 2:1).

1.2. A finn mássalhangzórendszer

zárhangok		réshangok		oldalsó	pergő	orr
ztlen	zöngés	ztlen	zöngés	zöngés	zöngés	zöngés
p	(b)	(f)	v			m
t	d	s	(š)	l	r	n
k	(g)		j			[ŋ]
		h				

- A finnben régebben nem volt zöngés zárhang és *f*, az idegen szavak ilyen hangjait helyettesítették (pl. sv. *bank* > *pankki* 'bank', sv. *dill* > *tilli* 'kapor', sv. *gilde* > *kilta* 'céh', sv. *fat* > *vati* 'tál'), manapság azon-

ban ezek már megőrződnek (*bingo, dollari, geografia, farkut* 'farmer-nadrág'). A szóbelseji *-ff-* kapcsolatot egykoron *-hv-*vel helyettesítették: *coffe > kahvi*. A szóbelseji *-d-* az eredeti szavakban fokváltakozás (ld. 24. oldal) eredménye, egy *-δ-*¹ hangból alakult ki (*katu : kaδun > kadun*). Az *š* csak idegen szavakban fordul elő: *šakki* 'sakk', *šeriffi* 'seriff'.

- Figyelni kell arra, hogy a *h*-t minden helyzetben ejteni kell: *ehkä* 'talán', *lähdén* 'indulok', *yhdeksän* 'kilenc'; *vanha* 'öreg', *varhain* 'korán'.
- A legtöbb mássalhangzónak van hosszú párja (kivétel: *d, h, v*), ezeket kettőzéssel jelölik (*mm, tt* stb.). A rövid – hosszú oppozíciónak a vokálisokhoz hasonlóan a mássalhangzók között is jelentésmegkülönböztető szerepe van: *tili* 'számla' ~ *tilli* 'kapor', *mato* 'féreg' ~ *matto* 'szőnyeg'.
- A [ŋ] nem fordul elő önálló fonémaként, a fokváltakozásban (*Helsinki : Helsingin* = [Helsinki : Helsinkiŋin], vö. 25. oldal) és a jövevényszavakban (*pingviini* [piŋviini]) jelentkezik.
- A finnben létezik még egy hang, amelyet a helyesírás nem jelöl, ez a gégezárhang. Ez a hangszálak hirtelen összezáródásával keletkező hang úgy viselkedik, mint bármely más, teljes értékű mássalhangzó, a fokváltakozásos szavakban például zárttá teszi a szótagot (ez magyarázza a *sade* 'eső' : *sateen* alakokat, vö. 26. oldal). A gégezárhang teljesen hasonul az öt követő mássalhangzóhoz, ezért pl. a *tervetuloa* 'isten hozott' és a *tule tänne* 'gyere ide' ejtése [tervettuloa] és [tulettänne]. Ugyancsak a gégezárhang megléte magyarázza a *huone* 'szoba' : *huoneen* (Gen.), *huonetta* (Part.) alakokat (vö. 20. és 40. old.). A gégezárhang leggyakrabban az *-e* végű névszók, a tagadó igealakok és az egyes szám 2. személyű felszólító módú igék záróelemeként bukkan fel.

1.3. A hangsúly

A finnben – a magyarhoz hasonlóan – az első szótagon van a főhangsúly, s a páratlan szótagokon a mellékhangsúly. Az utolsó szótag hangsúlytalan.

1.4. A finn igerendszer

A finnben van	2 igenem:	aktív és passzív
	4 igemód:	indicativus (kijelentő mód)
		conditionalis (feltételes mód)
		imperativus (felszólító mód)
		potentialis (lehetőségi mód)

¹ Ez egy interdentális zöngés réshang, például az angol *the* névelőben ejtünk ilyet.

- 4 igeidő: praesens (jelen)
 imperfectum (folyamatos múlt)
 perfectum (befejezett múlt)
 plusquamperfectum (régmúlt)
- 2 szám: singularis (egyes szám)
 pluralis (többes szám)
- 3 személy: első, második, harmadik
- 2 ragozás: állító és tagadó

A magyar és a finn igerendszer összevetése:

A két igerendszer legfőbb különbsége az, hogy a finnben létezik az ún. passzív ragozás (passivum impersonale, határozatlan alany), ill. minden igeének minden időben és módban van külön tagadó ragozása is. A magyarban fontos alanyi–tárgyas szembenállás viszont a finnből hiányzik. Az igemódok között a finnben megvan a – ritkán használatos – lehetőségi mód. Az igeidők rendszere is eltérő: a finnben három múlt idő van, szemben a magyar imperfectummal, viszont nincs külön jövő idejű igealak. A jövő időt a finn a praesenssel fejezi ki.

Az igeidők és igemódok összefüggése:

	Praesens	Perfectum	Imperf.	Plusqpf.
Indicativus	+	+	+	+
Conditionalis	+	+		
Imperativus	+			
Potentialis	+	+		

A finn ige felépítése:

A finn – agglutináló nyelv lévén – a magyarhoz hasonló módon alkotja meg az igét: a tő után illeszti az idő-, ill. módjeleket, valamint az igei személyragokat. Többetelen a magyarral szemben a passivum jele, amely közvetlenül az igező után állhat.

TŐ	–	aktív/passzív igenem	–	időjel/ módjel	–	igei személyrag
<i>sano</i>		∅		<i>i</i>		<i>n</i>
<i>sano</i>		<i>tta</i>		<i>isi</i>		<i>in</i>

Ezekon kívül összetett igealakok is előfordulhatnak, melyek a segédige (= létige) ragozott formájából és a főige participium perfectum (befejezett melléknévi igenévi) alakjából állnak, pl. *asua* 'lakik' : *olen asunut* (perfectum Sg. 1), *olin asunut* (plusquamperfectum Sg. 1), *olisi asunut* (conditionalis perfectum Sg. 3), *lienee asunut* (potentialis perfectum Sg. 3) stb.

1.5. Az igetövek

A finn igéket a tövek alapján két fő csoportba lehet osztani:

a) egytövű igék, b) kéttövű igék.

Az egytövű ige mindig magánhangzóra végződik: *puhu-*, *saa-*, *juo-*²

A kéttövű igének van a) magánhangzós (= teljes) töve: *ole-*, *mene-*

b) mássalhangzós (= csonka) töve: *ol-*, *men-*.

A kéttövű igék magánhangzós töve használatos pl. a jelen idejű ragozásban (*mene-n*, *mene-t*), a mássalhangzós tö pl. a participium perfectum (*men-nyt*) és a főnévi igenév (*men-nä*) megalkotásában stb.

1.6. Az I. infinitivus

A finnben – a magyartól eltérően – négy infinitivus van. Ezek közül az első felel meg a magyar *-ni* képzős főnévi igenévnek. A II–IV. infinitivusnak elsősorban különféle határozói mellékmondatot helyettesítő szerepe van (ezekről lásd a 141–144. oldalt).

Az I. infinitivus használata általában megegyezik a magyar főnévi igenév funkciójával. (A finn szótárak az igéket I. infinitivusi alakban szokták megadni.)

Az I. infinitivus képzői:

-a/-ä	(pl. <i>puhu-a</i> 'beszél', <i>pelät-ä</i> 'fél')
-da/-dä	(pl. <i>saa-da</i> 'kap', <i>syö-dä</i> 'eszik')
-ta/-tä	(pl. <i>nous-ta</i> 'felkel', <i>pes-tä</i> 'mos')
-la/-lä	(pl. <i>ol-la</i> 'van', <i>työskennel-lä</i> 'dolgozik')
-ra/-rä	(pl. <i>pur-ra</i> 'harap')
-na/-nä	(pl. <i>pan-na</i> 'tesz, rak', <i>men-nä</i> 'megy')

² *Puhua* 'beszél', *saada* 'kap, fog', *juoda* 'iszik', *olla* 'van', *mennä* 'megy'.

1.7. Az igék csoportosítása a tőtípusok alapján

1. **puhua**-típusú igék – az ide tartozó igék infinitivusa mindig *-a/-ä*
 - ezek egytövű igék
 - a tő végén rövid magánhangzó áll
 - a legtöbb ige ebbe a csoportba tartozik
 - pl. *puhu-a* 'beszél', *kysy-ä* 'kérdez', *tietä-ä* 'tud';
2. **saada**-típusú igék – az infinitivus *-da/-dä*
 - egytövű igék
 - a tő végén vagy hosszú magánhangzó (*saa-da* 'kap', *jää-dä* 'marad'), vagy diftongus (*juo-da* 'iszik', *syö-dä* 'eszik') áll;³
3. **tulla**-típusú igék – az infinitivus *-la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä, -ta/-tä*
 - kéttövű igék
 - a ragozás során a csonka tő *-e-* elemmel egészül ki: *tul-la* 'jön' > *tule-n* (Sg. 1), *men-nä* 'megy' > *mene-n*, *pur-ra* 'harap' > *pure-n*, *nousta* 'felkel' > *nouse-n*;
4. **pelata**-típusú igék – az infinitivus *-a/-ä*
 - kéttövű igék
 - mássalhangzós tő: *pelat-a* 'játszik' : *pelat-*
 - magánhangzós tő: a *-t-* kiesik, a tő *-a/-ä* vokálissal egészül ki: *haluta* 'akar' : *halua-n*, *vastat-a* 'játszik' > *vastaa-n*;
5. **tarvita**-típusú igék – az infinitivus *-a/-ä*
 - kéttövű igék
 - mássalhangzós tő: *tarvit-a* 'kell' : *tarvit-*
 - a magánhangzós tő *-se-* elemmel bővül: *valit-a* 'választ' > *valit-se-n*;
6. **vanheta**-típusú igék – az infinitivus *-a/-ä*
 - kéttövű igék
 - mássalhangzós tő: *vanheta* 'megöregszik' : *vanhet-*
 - a magánhangzós töben a *-t-* helyére *-ne-* elem kerül: *nuoret-a* 'megfiatalodik' > *nuore-ne-n*.

³ Kivétel két szabálytalan ige: *tehdä* 'csinál', *nähdä* 'lát'.

- A tőtípusok megtanulása azért fontos, mert a különböző igeidők és igemódok képzése során a hat tőtípus eltérően viselkedik!
- Külön oda kell figyelniük a *-ta(a)/-tä(ä)* végű igékre. Ezek egy részében a *-ta/-tä* az infinitívus képzője (pl. *nous-ta*, 3. típus), másutt a *-t* a tő része (pl. *pelat-a*, 4. típus), sőt a *-ta/-tä* is lehet a tő része (pl. *tietä-ä*, 1. típus). E három típus egyes szám első személyű alakja: *nousta* 'felkel' > *nousen*, *pelata* 'játszik' > *pelaan*, *tietä* 'tud' > *tiedän*.
- A fokváltakozás (vö. 24. oldal) is eltérő módon jelentkezik a hat típusban: a 2. (*saada*) és 5. (*tarvita*) csoportban, valamint a 3. csoport *-na/-nä*, *-ta/-tä* és *-ra/-rä* infinitívusi alcsoportjában nincs fokváltakozás. Az 1. csoportban az erős fokot az infinitívus, ill. az egyes és többes harmadik személy képviseli (*antaa* 'ad', *antavat* 'adnak'), ezzel szemben a 3. csoport *-la/-lä* infinitívusi alakjaiban (*ajatella* 'gondolkozik' – *ajattelen*, *ajettelet*, *ajettelee* stb.), a 4. (*pelätä* 'fél' – *pelkään*, *pelkäät*, *pelkää* stb.) és a 6. csoportban (*lämmetä* 'felmelegszik' – *lämpenen*, *lämpenet*, *lämpenee* stb.) a ragozott alak áll erős fokban, az infinitívus pedig gyengében.

1.8. Igeragozás: *indicativus praesens*

Az igei személyragok a következők:

Sg. 1. <i>-n</i>	Pl. 1. <i>-mme</i>
Sg. 2. <i>-t</i>	Pl. 2. <i>-tte</i>
Sg. 3. <i>-V, Ø⁴</i>	Pl. 3. <i>-vat/-vät</i>

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>men-nä</i> 'megy'	<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-n</i>	<i>ota-n</i>	<i>saa-n</i>	<i>mene-n</i>	<i>ajattelen</i>
sinä	<i>puhu-t</i>	<i>ota-t</i>	<i>saa-t</i>	<i>mene-t</i>	<i>ajattelt</i>
hän	<i>puhuu</i>	<i>ottaa</i>	<i>saa</i>	<i>menee</i>	<i>ajattelee</i>
me	<i>puhu-mme</i>	<i>ota-mme</i>	<i>saa-mme</i>	<i>mene-mme</i>	<i>ajattel-mme</i>
te	<i>puhu-tte</i>	<i>ota-tte</i>	<i>saa-tte</i>	<i>mene-tte</i>	<i>ajattel-tte</i>
he	<i>puhu-vat</i>	<i>otta-vat</i>	<i>saa-vat</i>	<i>mene-vät</i>	<i>ajattel-vat</i>
	1. típus nincs fokvált.	1. típus van fokvált.	2. típus nincs fokvált.	3. típus nincs fokvált.	3. típus fordított fokvált.

⁴ *V* = vokális, 3. személyben a tőtípusok többségében megnyúlik a tövégi magánhangzó; *Ø* = hosszú magánhangzóra vagy kettőshangzóra végződő tövek után nincs rag.

	<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>paet-a</i> '(el)menekül'
minä	<i>pelaan</i>	<i>pelkää-n</i>	<i>valitse-n</i>	<i>vanhene-n</i>	<i>pakene-n</i>
sinä	<i>pelaat</i>	<i>pelkää-t</i>	<i>valitse-t</i>	<i>vanhene-t</i>	<i>pakene-t</i>
hän	<i>pela</i>	<i>pelkää</i>	<i>valitsee</i>	<i>vanhenee</i>	<i>pakenee</i>
me	<i>pelaamme</i>	<i>pelkäämme</i>	<i>valitsemme</i>	<i>vanheneemme</i>	<i>pakeneemme</i>
te	<i>pelaatte</i>	<i>pelkäätte</i>	<i>valitsette</i>	<i>vanheneette</i>	<i>pakeneette</i>
he	<i>pelaavat</i>	<i>pelkäävät</i>	<i>valitsevat</i>	<i>vanhenevat</i>	<i>pakenevat</i>
	4. típus nincs fokvált.	4. típus ford. fokvált.	5. típus nincs fokvált.	6. típus nincs fokvált.	6. típus fordított fokvált.

(Lásd még az igeragozási táblázatokat a 170–176. oldalon!)

- Sg. 3.-ban a hosszú magánhangzóra, ill. diftongusra végződő tövek nem nyúlhatnak meg: *saa-da* 'kap' > Sg. 3. *saa*, *juo-da* 'iszik' > Sg. 3. *juo*.
- Pl. 3.-ban az igei személyrag illeszkedik: *puhu-vat* 'beszélnek', *mene-vät* 'mennek'. Az illeszkedés szempontjából az *i* és *e* neutrálisnak számít: *opiskele-vat* 'tanulnak', *keskustelevat* 'beszélgetnek'.
- Az első igitípusba tartozó igék 1. és 2. személye gyenge fokban áll (mivel a rag mássalhangzóval kezdődik, ill. egy mássalhangzóból áll, így zárja a szótagot), a harmadik pedig erős fokban (vö. 24. oldal):
tietä-ä 'tud': *tiedä-n*, *tiedä-t*, *tietä-ä*, *tiedämme*, *tiedätte*, *tietävät*
ottaa 'vesz, fog': *ota-n*, *ota-t*, *otta-a*, *ottamme*, *ottatte*, *ottavat*
antaa 'tud': *anna-n*, *anna-t*, *anta-a*, *annamme*, *annatte*, *antavat*
- A személyes névmás az első és a második személyben hangsúlytalan pozícióban elhagyható, pl. *Puhun*. 'Beszélék.'
- A finnben a magázásra (önözésre) a Pl. 2. személy szolgál: *te puhutte* 'ti beszéltek', *Te puhutte* 'ön beszél/önök beszélnek'. Írásban a névmás nagybetűs írásmódja jelzi a magázó formát, egyébként pedig a kontextus igazíthat el.
- A jövő idő kifejezésére a jelen idő szolgál (sokszor időhatározókkal nyomatékosítva), pl. *Huomenna menen kotiin*. 'Holnap megyek haza.'
- A finnben nincs alanyi–tárgyas ragozáspár, az esetleges oppozíció kifejezésére a partitívus szolgálhat (vö. 41–42. oldal).

- A finnben nincsenek igekötők, helyettük irány kifejezésére határozószók használatosak (*menen ulos* ’kimegyek’), a befejezettséget pedig általában a partitívus–accusativus oppozíció fejezheti ki: *juon maitoa* ’tejet iszom’ ~ *juon maidon* ’megiszom a(z összes) tejet’ (vö. 42. oldal).
- Az igékhez kapcsolódhatnak bizonyos partikulák is, ezek kérdést, nyomatékosítást stb. fejeznek ki: *tuletko* ’jössz-e’, *menenpä* ’bizony, megyek’ stb. (vö. 23., 132. oldal).

1.9. Az *indicativus praesens* tagadó alakja

A finnben a tagadás kifejezésére – minden időben és módban – külön ragozás szolgál. A jelen idejű szerkezet a következőképpen épül fel:

tagadó segédige (ragozódik)	+	főige (gyenge) töve (nem ragozódik)
<i>en</i>		<i>puhu</i>
<i>et</i>		<i>ota</i>
<i>ei</i>		<i>anna</i>
<i>emme</i>		<i>syö</i>
<i>ette</i>		<i>mene</i>
<i>eivät</i>		<i>pelaa</i>

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>men-nä</i> 'megy'	<i>pelat-a</i> 'játsszik'
minä	<i>en puhu</i>	<i>en ota</i>	<i>en saa</i>	<i>en mene</i>	<i>en pelaa</i>
sinä	<i>et puhu</i>	<i>et ota</i>	<i>et saa</i>	<i>et mene</i>	<i>et pelaa</i>
hän	<i>ei puhu</i>	<i>ei ota</i>	<i>ei saa</i>	<i>ei mene</i>	<i>ei pelaa</i>
me	<i>emme puhu</i>	<i>emme ota</i>	<i>emme saa</i>	<i>emme mene</i>	<i>emme pelaa</i>
te	<i>ette puhu</i>	<i>ette ota</i>	<i>ette saa</i>	<i>ette mene</i>	<i>ette pelaa</i>
he	<i>eivät puhu</i>	<i>eivät ota</i>	<i>eivät saa</i>	<i>eivät mene</i>	<i>eivät pelaa</i>

- Pl. 3.-ban a tagadó segédige (az illeszkedés miatt): *ei-vät*.
- Fokváltakozásos igék tagadó alakjában (történeti okokból, a gégezárhang miatt) a gyenge tő használatos: pl. *opettaa* ’tanít’ > *en opeta*, *lukea* ’olvas’ > *et lue*, *nukkua* ’alszik’ > *ei nuku*. Fordított fokváltakozás esetében a ragozott alak képviseli az erős fokot: *esitellä* ’előad’ > *emme esittele*, *tykätä* ’kedvel’ > *ette tykkää*, *kyetä* ’bír, tud, képes’ > *eivät kykene* (a fokváltakozást ld. a 24–27. oldalon).

1.10. A létige ragozása

A finn létige (*olla*) ragozása, hasonlóan más nyelvekhez, rendhagyó. A létige a 3. tőtípusba tartozik, magánhangzós (teljes) töve *ole-*, mássalhangzós (csonka) töve *ol-*.

Kijelentő mód jelen idejű (indicativus praesens) ragozása a következő:

Sg. 1.	<i>olen</i>	Pl. 1.	<i>olemm</i>
Sg. 2.	<i>olet</i>	Pl. 2.	<i>olette</i>
Sg. 3.	<i>on</i>	Pl. 3.	<i>ovat</i>

A létige használata némiképp eltér a magyartól, ugyanis az ún. kopula szerepében is állhat: *hän on unkarilainen* 'ő magyar', *he ovat unkarilaisia* 'ők magyarok'.

A tagadó alak *en ole, et ole, ei ole, emme ole, ette ole, eivät ole*, például: *minä en ole suomalainen* 'nem vagyok finn', *hän ei ole läsnä* 'ő nincs jelen', *he eivät ole tuolla* 'ők nincsenek ott'.

1.11. A finn névszórendszer

A finnben – a többi finnugor nyelvhez hasonlóan – igen gazdag az esetrendszer, 15 eset van (4 grammatikai, 6 helyviszonyt kifejező, 5 egyéb):

Nominativus	alanyeset	\emptyset
Accusativus	tárgyeset	<i>-n, \emptyset</i>
Genitivus	birtokos eset	<i>-n</i>
Partitivus	részelő eset	<i>-a/-ä, -ta/-tä</i>
Inessivus	belső helyhatározó eset, hol? kérdésre	<i>-ssa/-ssä</i>
Elativus	belső helyhatározó eset, honnan? kérdésre	<i>-sta/-stä</i>
Illativus	belső helyhatározó eset, hová? kérdésre	<i>-Vn, -hVn, -seen</i>
Adessivus	külső helyhatározó eset, hol? kérdésre	<i>-lla/-llä</i>
Ablativus	külső helyhatározó eset, honnan? kérdésre	<i>-lta/-ltä</i>
Allativus	külső helyhatározó eset, hová? kérdésre	<i>-lle</i>
Essivus	állapothatározó eset	<i>-na/-nä</i>
Translativus	eredményhatározó eset	<i>-ksi</i>
Abessivus	negatív jelentésű állapothatározó eset	<i>-tta/-ttä</i>
Instructivus	eszközhatározó eset	<i>-n</i>
Comitativus	társhatározó eset	<i>-ne-</i>

- A finn névszóknak – a magyarhoz hasonlóan – egyes és többes száma van. A többes szám jele nominativusban *-t* (*talo-t* 'házak'), a többi (ún. függő) esetben viszont *-i-* (*talo-i-ssa* 'ház-ak-ban'), vö. a 36. és 114. oldalakat.
- Az alany és a tárgy csak grammatikai esettel fejezhető ki. Az alany általában nominativusi (ritkábban partitivusi vagy genitivusi) alakú, a tárgy accusativusi, partitivusi és nominativusi lehet.
- Alakilag egybeesik a Sg. Acc. és Sg. Gen. (*-n*), ugyanígy a Sg. Nom. és Sg. Acc. másik alakja (\emptyset), valamint a Pl. Nom. és Pl. Acc. (*-t*) is (vö. a nominativus alakú tárgy, 102. oldal; a névszók többes számú alakjai, 36. oldal). Az egybeesés miatt az újabb grammatikák egy része az accusativust nem tekinti külön esetnek. Történetileg ezek egyértelműen külön eseteknek számítanak.
- A finnben hat helyviszonyt kifejező eset van, a magyarban kilenc (vö. 72. oldal). Ezekkel az esetekkel – valamint az essivussal és a translativussal (vö. 57–58. oldal) – időt és elvont viszonyt is kifejezhetünk.
- A partitivusban, az illativusban, az essivusban és a comitativusban erős fokot használunk, pl. *poika* 'fiú': *poika-a* (Part.), *poika-an* (Illat.), *poika-na* (Ess.), *poik-i-ne-en* (Comit.).
- A ragozott névszókhoz birtokos személyrag is járulhat, a magyarral ellentétes kapcsolódási sorrendben: *talo-ssa-ni* 'ház-am-ban', *perhee-stä-si* 'család-od-ból', *kadu-lla-mme* 'az utcá-nk-ban' (vö. 84. oldal).
- Az igékhez hasonlóan a névszókhoz is kapcsolódhatnak bizonyos kérdést, nyomatékosítást stb. kifejező partikulák: *talo-ssa-kin* 'a házban is'.

1.12. Névszótövek

Az igékhez hasonlóan a névszók is két csoportba oszthatók:

a) egytövű névszók:

az *-a*, *-o*, *-u*, *-ä*, *-ö*, *-y* és részben az *-i* végű névszók tartoznak ide;

b) kéttövű névszók:

az *-e* és részben az *-i*, ill. a mássalhangzós végű névszók tartoznak ide.

Az egytövű névszó mindig magánhangzóra végződik:

talo 'ház' : *talo-*, *tyttö* 'lány' : *tyttö-*

A kéttövű névszónak (pl. *kieli* 'nyelv', *nainen* 'nő') van

a) magánhangzós (= teljes) töve: *kiele-*, *naise-*

b) mássalhangzós (= csonka) töve: *kiel-*, *nais-*

Magánhangzós (teljes) tő

– A névszó 2. szótári alakjából (genitivusi alak, vö. 20. oldal) nyerhető, az *-n* rag elhagyásával: *kieli* 'nyelv' > Gen.: *kiele-n*, tő: *kiele-*.

– Sokszor egybeesik a nominativusi alakkal: *ruotsi* 'svéd' (Nom.), *ruotsi-* (tő), néha viszont különbözik: *nainen* 'nő' (Nom.), *naise-* (tő). A tőtípusokról lásd az 1.13. pontot!

– Majdnem minden esetrag ehhez a tőhöz kapcsolódik (kivétel a partitivus).

– Lehet erős és gyenge fokú alakja: *poika-*, *poja-*.

Minden névszónak van teljes (magánhangzós) töve!

Mássalhangzós (csonka) tő

– A névszó 3. szótári alakjából nyerhető (ez a partitivus), az *-a/-ä*, *-ta/-tä* rag elhagyásával: *pieni* 'kicsi' – Part.: *pien-tä* > tő: *pien-*; *suuri* 'nagy'

– Part.: *suur-ta* > tő: *suur-*; *ihminen* 'ember' – Part.: *ihmis-tä* > tő: *ihmis-* stb.

– A tőtípusok kapcsán tehát három fogalmat kell elkülönítenünk: a Sg. Nom. alakot, illetve a ragozás során előkerülő teljes és (esetenként) csonka tövet, például:

Sg. Nom	<i>talo</i>	<i>suomi</i>	<i>kieli</i>	<i>nainen</i>
mgh-s tő	<i>talo-</i>	<i>suome-</i>	<i>kiele-</i>	<i>naise-</i>
msh-s tő	—	—	<i>kiel-</i>	<i>nais-</i>

– A fokváltakozás nem a tőtípusok síkján értelmezendő jelenség.

– A mássalhangzóra végződő idegen nevek mindig *-i* kötőhangzót kapnak: *Budapest* > *Budapestissa* (Iness.), *Madrid* > *Madridiin* (Illat.), *John* > *Johnilla* (Adess.), *Péter* > *Péterin* (Gen.) stb.

1.13. Tótípusok

A névszók a nominativusi alak és a ragozási tövek viszonya alapján a következő csoportokba sorolhatók:

a) változatlan tövek, pl. *talo* 'ház' : *talo-n*; *risti* 'kereszt' : *risti-n*

b) változó tövek

	Nom.	Gen. ⁵
Magánhangzóra végződők:		
1. -i > -e-	<i>järvi</i> 'tó'	<i>järve-n</i>
2. -e > -ee-	<i>huone</i> 'szoba'	<i>huonee-n</i>
Mássalhangzóra végződők: ⁶		
3. -s		
-us > -ukse-	<i>ajatus</i> 'gondolat'	<i>ajatukse-n</i>
-ys > -ykse-	<i>kysymys</i> 'kérdés'	<i>kysymykse-n</i>
-is > -ikse-	<i>jänis</i> 'nyúl'	<i>jänikse-n</i>
-os > -okse-	<i>tulos</i> 'eredmény'	<i>tulokse-n</i>
-ös > -ökse-	<i>päätös</i> 'döntés'	<i>päätökse-n</i>
-es > -ekse-	<i>vihannes</i> 'zöldség'	<i>vihannekse-n</i>
-is > -ii-	<i>kaunis</i> 'szép'	<i>kaunii-n</i>
-es > -ee-	<i>kirves</i> 'fejsze'	<i>kirvee-n</i>
-as > -aa-	<i>vieras</i> 'vendég'	<i>vieraa-n</i>
-äs > -ää-	<i>eräs</i> 'egy bizonyos'	<i>erää-n</i>
-uus > -uude-	<i>totuus</i> 'igazság'	<i>totuude-n</i>
-Vus > -Vude- ⁷	<i>rakkaus</i> 'szerelem'	<i>rakkaude-n</i>
-yys > -yyde-	<i>syvyys</i> 'mélység'	<i>syvyde-n</i>
-Vys > -Vyde-	<i>terveys</i> 'egészség'	<i>terveyde-n</i>
4. -n		
-nen > -se-	<i>ihminen</i> 'ember'	<i>ihmise-n</i>
-en > -ene-	<i>jäsen</i> 'tag'	<i>jäsene-n</i>
-in > -ime-	<i>puhelin</i> 'telefon'	<i>puhelime-n</i>
-tOn > -ttOmA- ⁸	<i>onneton</i> 'boldogtalan'	<i>onnettoma-n</i>

⁵ A genitivusi alak szolgál majdnem minden esetrag tömintájául (kivélt képez a partiti-vus): *ihminen* : Gen. *ihmise-n*, Iness. *ihmise-ssä*, Elat. *ihmise-stä*, Ess. *ihmise-nä* stb.

⁶ A finnben a szó végén -s, -n, -t, -r és -l állhat (ezek ún. foghangok, dentálisok).

⁷ V = vokális, magánhangzó.

⁸ -tOn = -ton/-tön, -ttOmA- = -ttoma-/ -ttömä-

5.	-t	<i>-nUt</i> > <i>-nee</i> ⁹ <i>-Ut</i> > <i>-Ue</i> ¹⁰	<i>väsnynt</i> 'fáradt' <i>olut</i> 'sör'	<i>väsnyee-n</i> <i>olue-n</i>
6.	-r	<i>-er</i> > <i>-ere-</i> <i>-tAr</i> > <i>-ttAre</i> ¹¹	<i>manner</i> 'szárazföld' <i>tytär</i> 'lánya vkinek'	<i>mantere-n</i> <i>tyttäre-n</i>
7.	-l	<i>-l</i> > <i>-le-</i>	<i>askel</i> 'lépés'	<i>askele-n</i>
8.	egyéb változások		<i>mies</i> 'férfi' <i>sydän</i> 'szív' <i>kevät</i> 'tavasz'	<i>miehe-n</i> <i>sydäme-n</i> <i>kevää-n</i>

– Az *-i* végű névszók problémát okozhatnak:

a) nincs változás: *Ruotsi* 'Svédország': *Ruotsi-n, väri* 'szín': *väri-n*;

b) *-i* > *-e* változás: *kieli* 'nyelv': *kiele-n, veri* 'vér': *vere-n*;

c) az *-i* > *-e* mellett egyéb változás is megfigyelhető: *käsi* 'kéz': *käde-n*. Ez nyelvtörténeti okokra vezethető vissza, a korai és a kései közfinn közötti átmenet korszakában a *ti* hangkapcsolat *si*-re változott, vö. balti *tilta* > *silta* 'híd'; fgr. **käte* > **käti* > *käsi* (Nom.), de **käte* > *käde-n* (Gen., fokváltakozással), ld. még *vesi* 'víz': *veden, vuosi* 'év': *vuoden* stb.

– Az *-i* > *-e* változásra nehéz adni támpontokat, az újabb jövevényszavakban már nem figyelhető meg ez a jelenség.

– Az *-e* nyelvtörténeti okokból (a gégezárhang miatt) általában megnyúlik: *huone* 'szoba': *huonee-n*. Az ide tartozó szavak partitivusa is külön csoportot alkot: *huone*: *huone-tta* (vö. 40. oldal).

– A *-nen* végű névszók genitivusi töve mindig *-se-re*, partitivusi töve pedig *-s-re* végződik: *unkarilainen* 'magyar': *unkarilaise-n, unkarilais-ta*; *nainen* 'nő': *naise-n, nais-ta*.

⁹ *-nUt* = *-nut/-nyt*

¹⁰ *-Ut* = *-ut/-yt, -Ue* = *-ue/-ye-*

¹¹ *-tAr* = *-tar/-tär, -ttAre* = *-ttare/-ttäre-*

- Vigyázzunk az *-s* végű névszókra! Ha az *-s* előtt egy rövid magánhangzó áll, a *tő* vagy *-kse*-vel bővül, vagy megnyúlik a magánhangzó (*jänis* 'nyúl' : *jänikse-n*, *kaunis* 'szép' : *kaunii-n*), ha viszont az *-s* előtt hosszú magánhangzó vagy két vokális áll, a *tő* általában *-de*-vel bővül, pl. *kirjallisuus* 'irodalom' : *kirjallisuude-n*, *terveys* 'egészség' : *terveyde-n* (de: *vastaus* 'válasz' : *vastaukse-n*).
- Az *-n*, *-l*, *-r*, *-t* mássalhangzóra végződő idegen szavak nem vesznek részt a töváltásokban, ezekben a szavakban a *tő* és a toldalék közé egy *-i-* hang kerül, pl. *stadion* : *stadionin*, *radon* : *radonin*, *cocktail* : *cocktailin*, *radar* : *radarin*, *junior* : *juniorin*, *joghurt* : *joghurtin* (genitivusi alakok). Az *-s* végűek azonban beilleszkedhetnek a finn töváltozatok közé, pl. *atlas* : *atlaksen*, *tennis* : *tenniksen*.
- A fokváltakozás majdnem minden típust érint: *tyttö* 'lány' : *tytön*, *joki* 'folyó' : *joen* (a Nom. képviseli az erős fokot), *osoite* 'cím' : *osoitteen*, *rikas* 'gazdag' : *rikkaan*, *onneton* 'szerencsétlen' : *onnettoman*, *kuningatar* 'királynő' : *kuningattaren* stb. (a Nom. gyenge fokban áll).

1.14. Hol? kérdésre felelő belső helyhatározó (inessivus)

- Az inessivus ragja: *-ssa/-ssä*.
- Mivel a rag zárja a szótagot, a fokváltakozásos névszók esetében az inessivusi alak gyenge fokban áll: *Hollanti* : *Hollannissa*, *Helsinki* : *Helsingissä*, *Turku* : *Turussa*. (A fordított fokváltakozás esetén: *osoite* 'cím' : *osoitteessa*, *kuningas* 'király' : *kuninkaassa*, vö. 26. oldal.)
- Az inessivus ragja ugyanazokhoz a töváltozatokhoz járul, mint a genitivus (vö. 20. és 35. oldal):

<i>järvi</i> 'tó' : <i>järve-ssä</i>	<i>eräs</i> 'egy bizonyos' : <i>erää-ssä</i>
<i>huone</i> 'szoba' : <i>huonee-ssa</i>	<i>totuus</i> 'igazság' : <i>totuude-ssa</i>
<i>suomalainen</i> 'finn' : <i>suomalaise-ssa</i>	<i>puhelin</i> 'telefon' : <i>puhelime-ssa</i>
<i>kysymys</i> 'kérdés' : <i>kysymykse-ssä</i>	<i>mies</i> 'férfi' : <i>miehe-ssä</i> stb.

- A személyes névmások inessivusa: *minussa*, *sinussa*, *hänessä*, *meissä*, *teissä*, *heissä*.
- A mutató névmások inessivusa: *tämä* 'ez' : *tässä*, *tuo* 'az' : *tuossa*, *se* 'az' : *siinä*.
- A kérdő névmások inessivusa: *kuka* 'ki' : *kenessä*, *mikä* 'mi' : *missä*.

Az inessivus fontosabb funkciói:

a) **Helyviszonyt** fejez ki:

- hol? kérdésre felelő belső helyhatározó: *talossa* 'házban', *huoneessa* 'szobában', *kaupungissa* 'városban';
- néha a magyar hol? kérdésre felelő külső helyragnak is megfelel: *postissa* 'postán', *yliopistossa* 'egyetemen' (a külső és belső helyhatározók megfeleléseire vö. 73. oldal).

b) **Időviszonyt** fejez ki: *helmikuussa* 'februárban', *kahdessa vuodessa* 'két év alatt', *lapsuudessa* 'gyermekkorban'.

c) **Elvont viszonyok** kifejezésére is szolgálhat: *tässä tapauksessa* 'ebben az esetben', *siinä toivossa* 'abban a reményben'.

d) **Kifejezésekben:** *olla naimisissa* 'férjnél van/házas', *olla lukossa* 'be van zárva'.

1.15. Kérdő mondat

A finnben, a magyarhoz hasonlóan, két fő kérdéstípus létezik:

a) **Kiegészítendő kérdés:** *Kuka sinä olet?* 'Te ki vagy?'

Fontosabb kérdőszók:

<i>Mikä?</i>	Mi? Melyik?	<i>Miten?</i>	Hogyan?	<i>Kuka?</i>	Ki?
<i>Mitä?</i>	Mi/Mit?	<i>Millainen?</i>	Milyen?	<i>Kenet?</i>	Kit?
<i>Missä?</i>	Hol?	<i>Minkälainen?</i>	Milyen?	<i>Kenen?</i>	Kié?
<i>Mistä?</i>	Honnan?	<i>Milloin?</i>	Mikor?	<i>Kuinka?</i>	Hogyan?
<i>Mihin? / Minne?</i>	Hová?			<i>Kumpi?</i>	Melyik (a kettő közül)?

b) **Eldöntendő kérdés:**

- A finn az eldöntendő kérdést a *-ko/-kö* partikulával alkotja meg, amely bármelyik mondatrészhez kapcsolódhat:

Tuleeko Kaisa huomenna? Jön holnap Kaisa? (tkp. Jön-e holnap Kaisa?)

Huomennako Kaisa tulee? Holnap jön Kaisa?

Kaisako tulee huomenna? Kaisa jön holnap?

- Az eldöntendő kérdés intonációja – a magyartól eltérően! – a kijelentő mondat intonációjával azonos, attól tehát csak a partikula megléte különbözteti meg, vö. *Kaisa tulee huomenna. Kaisako tulee huomenna?*
- Eldöntendő kérdő mondatot nemcsak állító, hanem tagadó mondatból is lehet alkotni:

	kijelentés	kérdés
állító mondat:	<i>Hän on suomalainen.</i> 'Ő finn.'	<i>Onko hän suomalainen?</i> 'Ő finn?'
tagadó mondat:	<i>Hän ei ole suomalainen.</i> 'Ő nem finn.'	<i>Eikö hän ole suomalainen?</i> 'Ő nem finn?'

- A szórendről lásd a 43. oldalt!

1.16. A fokváltakozás

- A fokváltakozás sajátos jelensége az ige- és a névszóragezést egyaránt áthatja. A fokváltakozás tulajdonképpen a magánhangzóra (-V) végződő nyílt szótagoknak (erős fok) és a mássalhangzóra (-C) végződő zárt szótagoknak (gyenge fok) a ragozás során bekövetkező váltakozása révén fellépő jelenség.
- A fokváltakozás csak a zöngétlen zárhangokat érinti. A kérdéses mássalhangzó lehet rövid (*p, t, k*), hosszú (*pp, tt, kk*) és állhat bizonyos mássalhangzó-kapcsolatokban is (*mp, nt, nk* stb.)
- A fokváltakozás az alapalak (infinitivus vagy nominativus) utolsó szótagjának szótagkezdő mássalhangzóját érinti.
- Nézzünk egy példát! A *katu* 'utca' szó szótagszerkezete CV – CV (két nyílt szótag). A C alakú genitivus (-*n*) felvételével zárul a második szótag (CV – CVC), tehát az erős fok (*t*) helyett a gyengét (*d*) kell használnunk: *katu* : *kadun*.
- Az egy mássalhangzóból álló suffixumok (pl. -*n* genitivus, -*t* pluralis; -*n* Vx1Sg, -*t* Vx2Sg), illetve a CCV szerkezetű ragok (pl. -*ssa/-ssä* inessivus, -*sta/-stä* elativus, -*lla/-llä* adessivus; -*mme* Vx1Pl, -*tte* Vx2Pl) előtt bekövetkezik a fokváltakozás. A CVC felépítésű rag (pl. -*vat/-vät* Vx3Pl) előtt nem zárul a szótag, tehát nem történik fokváltakozás.

– A fokváltakozás esetei:¹²

a) mennyiségi változás

<i>pp</i>	: <i>p</i>	<i>loppu</i> 'vége vminek'	: <i>lopun</i>
		<i>oppia</i> 'tanul'	: <i>opin</i>
<i>tt</i>	: <i>t</i>	<i>tyttö</i> 'lány'	: <i>tytön</i>
		<i>ottaa</i> 'vesz, fog'	: <i>otan</i>
<i>kk</i>	: <i>k</i>	<i>kukka</i> 'virág'	: <i>kukan</i>
		<i>nukkua</i> 'alszik'	: <i>nukun</i>

b) minőségi változás

<i>p</i>	: <i>v</i>	<i>apu</i> 'segítség'	: <i>avun</i>
		<i>saapua</i> 'érkezik'	: <i>saavun</i>
<i>t</i>	: <i>d</i>	<i>katu</i> 'utca'	: <i>kadun</i>
		<i>tietää</i> 'tud'	: <i>tiedän</i>
<i>k</i>	: <i>ø</i>	<i>jalka</i> 'láb'	: <i>jalan</i>
		<i>lukea</i> 'olvas'	: <i>luen</i>

c) teljes hasonulás

<i>mp</i>	: <i>mm</i>	<i>kampa</i> 'fésű'	: <i>kamman</i>
		<i>ampua</i> 'lő'	: <i>ammun</i>
<i>nt</i>	: <i>nn</i>	<i>ranta</i> 'part'	: <i>rannan</i>
		<i>antaa</i> 'ad'	: <i>annan</i>
<i>lt</i>	: <i>ll</i>	<i>silta</i> 'híd'	: <i>sillan</i>
		<i>kieltää</i> 'tilt'	: <i>kiellän</i>
<i>rt</i>	: <i>rr</i>	<i>parta</i> 'szakáll'	: <i>parran</i>
		<i>ymmärtää</i> 'ért'	: <i>ymmärrän</i>
<i>nk</i>	: <i>ng</i>	<i>kenkä</i> 'cipő'	: <i>kengän</i>
[ŋk]	: [ŋŋ] ¹³	<i>onkia</i> 'horgászik'	: <i>ongin</i>

¹² A táblázat névszói alakjai: nominativus és genitivus; igei alakjai: infinitivus és egyes szám első személyű jelen idejű forma.

¹³ Az *ŋ* olyan palatális nazális hang, mint amelyet a magyar *munka*, *ing* szavakban ejtünk. A finnben a fokváltakozás során ennek hosszú változata jön létre, például a *Helsinki* név gyenge foka leírva *Helsingin*, de finnesen kiejtve [*Helsinŋin*].

- A *k-t* érintő minőségi változások között néhány ritkébb esettel is találkozhatunk: *lke* : *lje* (*kulkea* 'jár' : *kuljen*), *rke* : *rje* (*kärki* 'hegye vminek' > *kärke-* : *kärjen*), *uku* : *uvu* (*puku* 'ruha' : *puvun*), *yky* : *yvy* (*kyky* 'képeesség' : *kyvyn*).
- A névszóragok közül a partitivusban, az illativusban, az essivusban és a comitativusban erős fokot használunk (ld. az 1.11. alatt is), pl. *poika* 'fiú' : *poika-a* (Part.), *poika-an* (Illat.), *poika-na* (Ess.), *poik-i-ne-en* (Comit.).
- Az igeragozás első típusában az erős fokot az infinitivus, valamint az egyes és többes szám 3. személy képviseli, a többi alak gyenge fokban áll, pl. *nukkua* 'alszik (inf.)' – *nukun*, *nukut*, *nukkuu*, *nukumme*, *nukute*, *nukkuvat*.

1.17. A fordított fokváltakozás

- Ilyenkor a nominativus/infinitivus áll gyenge fokban, a ragozott alak pedig erősben. A típusok ugyanazok, mint a fokváltakozás alapesetében.

a) mennyiségi változás

<i>p</i>	: <i>pp</i>	<i>saapas</i> 'csizma'	:	<i>saappaan</i>
		<i>hypätä</i> 'ugrik'	:	<i>hyppään</i>
<i>t</i>	: <i>tt</i>	<i>osoite</i> 'cím'	:	<i>osoitteen</i>
		<i>ajatella</i> 'gondolkozik'	:	<i>ajattelen</i>
<i>k</i>	: <i>kk</i>	<i>rakas</i> 'kedves, drága'	:	<i>rakkaan</i>
		<i>tykätä</i> 'kedvel'	:	<i>tykkään</i>

b) minőségi változás

<i>v</i>	: <i>p</i>	<i>varvas</i> 'lábujj'	:	<i>varpaan</i>
		<i>tavata</i> 'találkozik'	:	<i>tapaan</i>
<i>d</i>	: <i>t</i>	<i>raide</i> 'vágány'	:	<i>raiteen</i>
		<i>suudella</i> 'megcsókol'	:	<i>suutelen</i>
\emptyset	: <i>k</i>	<i>aie</i> 'szándék'	:	<i>aikkeen</i>
		<i>maata</i> 'fekszik'	:	<i>makaan</i>

c) teljes hasonulás

<i>mm</i> :	<i>mp</i>	<i>lmmas</i> 'bárány'	:	<i>lampaan</i>
		<i>kammata</i> 'fésül'	:	<i>kampaan</i>
<i>nn</i> :	<i>nt</i>	<i>manner</i> 'szárazföld'	:	<i>manteren</i>
		<i>kuunnella</i> 'hallgat'	:	<i>kuuntelen</i>
<i>ll</i> :	<i>lt</i>	<i>allas</i> 'medence'	:	<i>altaan</i>
		<i>vallata</i> 'meghódít'	:	<i>valtaan</i>
<i>rr</i> :	<i>rt</i>	<i>porras</i> 'lépcső'	:	<i>portaan</i>
		<i>kerrata</i> 'ismétel'	:	<i>kertaan</i>
<i>ng</i> :	<i>nn</i>	<i>kuningas</i> 'király'	:	<i>kuninkaan</i>
[ηη]	[ηκ]	<i>hangata</i> 'dörzsöl'	:	<i>hankaan</i>

- Egyéb váltakozások: *lje* : *lke* (*hylje* 'fóka' : *hylkeen*; *haljeta* 'megreped' : *halkea-*); *rje* : *rke* (*tarjeta* 'kibir' : *tarkene-*); *hje* : *hke*: (*puhjeta* 'kipukkan' : *puhkea-*).
- Nem érvényesül a fokváltakozás a birtokos személyragok előtt (*katu* 'utca' : *katumme*) és az illativusban (*ranta* 'part' : *rantaan*).
- Az idegen szavakban, ill. új jövevényszavakban sem lép fel fokváltakozás: *Malta* : *Maltan*, *auto* : *auton*.

*A sarkkör
Rovaniemi mellett*

Lapp sátor

*A Hilja nevű sétahajó
a Päijänne tavon*

Irodalom öt percben:

A finn himnusz (*Maamme-laulu*)

A finn himnusz szövegét Finnország nemzeti költője, *Johan Ludvig Runeberg* (1804–1877) szerzte. A 19. századi romantika nagy alakjai közül sokan finnországi svédek voltak (Finnországban ma is jelentős a svéd lakosság aránya, emiatt az országnak két hivatalos államnyelve van, ld. a 33. oldalon), Runeberg is svédül írta műveit. A himnusz eredetileg az 1808–9-es orosz–svéd háborúról szóló *Fänrik Ståls sägner* (Sztól zászlós kalandjai) című kétrészes versgyűjtemény első kötetének (1848) nyitó verse volt. A verset Fredrik Pacius zenésítette meg a megjelenés évében. Finnre egy Julius Krohn által vezetett fordítócsoport ültette át 1867-ben, majd Paavo Cajander készített egy újabb, apróbb módosításokat tartalmazó verziót 1889-ben. Runeberg születésnapja, február 5. ún. zászlós ünnep (ld. a 137. oldalt). – A neves író, történész, politikus, Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen Pacius szerzeményét elküldte az észti nemzeti mozgalom egyik vezetőjének, Johann Voldemar Jannsennek, aki szöveget írt hozzá. A művet 1869-ben, az első tartui dalosünnepen mutatták be. 1920 és 1945 között, majd Észtország függetlenné válása, 1991 óta ez az ország himnusza.

A himnusz első versszakának szövege finnül és magyar fordításban:

Oi maamme, Suomi, synnyinmaa,
soi, sana kultainen!
Ei laaksoa, ei kukkulaa,
ei vettä rantaa rakkaampaa,
kuin kotimaa tää pohjoinen,
maa kallis isien!

Földünk, földünk, ó hazánk,
Messze hangzik a drága név!
Nincs hegy, mely az égig érne.
Nincs mély völgy, se hullám mosta part.
Ősi Északunk, hogy szeretünk téged.
Te őseink drága földje.

Runeberg eredeti, svéd szövege:

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
Ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
Mer älskad än vår bygd i nord,
Än våra fäders jord.

Az észti változat:

Mu isamaa, mu õnn ja rõõm,
kui kaunis oled sa!
Ei leia mina iial teal
see suure, laia ilma peal,
mis mul nii armas oleks ka,
kui sa, mu isamaa!

Mistä sinä tulet?

Missä sinä asut?

Minä asun Unkarissa, Debrecenissä.
 Sinä asut Suomessa, Helsingissä.
 Hän asuu Tanskassa, Kööpenhaminassa.
 Me asumme Englannissa, Lontoossa.
 Te asutte Ruotsissa, Tukholmassa.
 He asuvat Suomessa, Turussa.

Mistä sinä tulet?

Minä tulen Portugalista, Portosta.
 Sinä tulet Italiasta, Roomasta.
 Hän tulee Hollannista, Amsterdamista.
 Me tulemme Sveitsistä, Zürichistä.
 Te tulette Saksasta, Hampurista.
 He tulevat Itävallasta, Wienistä.

Mihin sinä menet?

Minä menen Unkariin, Budapestiin.
 Sinä menet Espanjaan, Madridiin.
 Hän menee Suomeen, Turkuun.
 Me menemme Ruotsiin, Tukholmaan.
 Te menette Kreikkaan, Ateenaan.
 He menevät Englantiin, Lontooseen.

Unkari	Suomi	Englanti	Turku	Lontoo	maa
Unkarista	Suomesta	Englannista	Turusta	Lontoosta	maasta
Unkarissa	Suomessa	Englannissa	Turussa	Lontoossa	maassa
Unkariin	Suomeen	Englantiin	Turkuun	Lontooseen	maahan

Mitä kieltä puhut?

János on unkarilainen. Hän puhuu unkaria.

Hans on saksalainen. Hän puhuu saksaa.

Heikki on suomalainen. Hän puhuu suomea.

(Minä) puhun hyvin saksaa ja englantia.

(Minä) puhun vähän italiaa ja venäjää.

(Minä) en puhu suomea.

Olen opiskelija. Opiskelen yliopistossa suomen ja englannin kieltä.

Maria on tulkki. Hän puhuu ranskaa, saksaa ja arabiaa.

Juha on opettaja. Hän opettaa suomea. Hän on suomen kielen opettaja.

– Puhutko sinä ranskaa?

– Puhutteko Te saksaa?

– Joo, puhun.

– Valitettavasti en puhu.

En puhu ollenkaan saksaa.

– Mitä kieltä puhut?

– Puhun ruotsia, norjaa ja tanskaa. Entä sinä?

– Minä puhun venäjää, puolaa ja kreikkaa.

– Puhutko suomea?

– Opiskelen kyllä suomea, mutta en puhu sitä vielä. Suomi on hirveän vaikea kieli.

* * *

– Anteeksi, missähän täällä on apteekki?

– Se on tämän tien päässä, pienessä valkoisessa talossa. Se on helppo löytää.

– Kiitos.

– Ei kestä.

- Hei, mihin menet?
- Menen satamaan, olen lähdössä Tallinnaan.
- Milloin palaat Tallinnasta?
- Tulen takaisin kahden päivän kuluttua.

- Mistä tulet?
- Tulen työstä.
- Missä olet työssä?
- Koulussa. Olen opettaja.
- Mitä opetat?
- Opetan historiaa.

- Sanna! Mihin menet? Odota minua!
- En voi odottaa, myöhästyn junasta. Matkustan Ouluun ja juna lähtee kahden minuutin kuluttua.
- Hyvää matkaa!

- Puhutko italiaa?
- En, mutta puhun ranskaa ja ymmärrän vähän italiaa.
- Mitä muuta kieltä puhut?
- Englantia, ruotsia ja vähän saksaa. Entä sinä?
- Puhun englantia ja ruotsia ja nyt opiskelen viroa.

- Juotko kahvia vai teetä?
- Kahvia, ilman sokeria ja maitoa.

- Päivää, paljonko mansikat maksavat?
- Viisi euroa litra.
- Saanko kaksi litraa?
- Entä muuta?
- Ei muuta, kiitos.

Euroopan maat ja kansat:

Minä asun Englannissa, Hollannissa, Islannissa, Itävallassa, Kreikassa, Kyproksella, Maltalla, Suomessa, Tšekissä, Turkissa, Venäjällä.

Elän Ateenassa, Budapestissa, Kööpenhaminassa, Lontoossa, Madridissa, Moskovassa, Pariisissa, Prahassa, Tukholmassa, Varsovassa.

Olen espanjalainen, italialainen, kreikkalainen, latvialainen, puolalainen, ranskalainen, ruotsalainen, saksalainen, venäläinen, virolainen.

Puhun englantia, espanjaa, italiaa, kreikkaa, norjaa, puolaa, ranskaa, ruotsia, saksaa, suomea, tanskaa, tšekkiä, turkkia, unkaria, venäjää, viroa.

Tudod-e...?

A nyelvekről

- Finnországnak két hivatalos nyelve van, a finn mellett az ország lakosságának öt és fél százalékát kitevő svéd kisebbség nyelve is államnyelv (ennek történeti hagyományai vannak, hiszen Finnország 1809-ig a svéd birodalom része volt). Ebből adódóan például az élelmiszerek neve finnül és svédül is fel van tüntetve a csomagoláson; Dél- és Nyugat-Finnországban a középületek nevei, a közlekedési táblák, utcai feliratok stb. is kétnyelvűek. A hagyományok a névrendszerben is tükröződnek, nagyon sok finn a mai napig svéd vezetéknévvel visel (annak ellenére, hogy 1906-ban, a finn történelem legnagyobb névváltoztatási akciója keretében mintegy százezren cserélték svéd eredetű nevüket finnre).
- Finnország 342 településéből 19 svéd nyelvű (ebből 16 a Finnország és Svédország között fekvő, de az előbbihez tartozó Ahvenanmaa/Åland autonóm tartományban), 31 pedig kétnyelvű (egy település akkor számít kétnyelvűnek, ha a kisebb nyelvet legalább 8% vagy 3000 fő beszéli).
- A népesség százalékos megoszlása anyanyelvek szerint (1900–2016):

	1900	1950	1980	2000	2005	2010	2016
finn	86,75	91,10	93,50	92,50	91,90	90,67	88,27
svéd	12,89	8,64	6,28	5,66	5,53	5,43	5,26
orosz	0,29	0,12	0,03	0,50	0,71	0,97	1,37
lapp	0,06	0,06	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
egyéb	0,01	0,08	0,16	1,32	1,84	2,90	5,07

*A jyväs kyläi Liceum,
az első finn nyelvű tanintézet*

*A Rendek Háza
Helsinkiben*

– A mai Finnországban (2016) az alábbi nyelveket beszélik anyanyelvként:

finn	4 857 800	angol	18 800	thai	9 100
svéd	289 500	kurd	12 200	spanyol	7 500
orosz	75 500	kínai	11 300	török	7 400
észti	49 200	perzsa	10 900	német	6 300
arab	21 800	albán	9 800	lengyel	5 100
szomáliai	19 100	vietnami	9 300	francia	4 100

– Finnország fontos őslakos kisebbségi nyelve, a lapp a rangsorban csak a 20. helyen található, 1970 fővel. A magyart a statisztikák szerint anyanyelvként 2900 fő beszéli Finnországban (bármely településen, ahol legalább három gyerek igényli, állami támogatással magyar anyanyelvi órára járhatnak).

– A finn általános iskolában kötelező a svéd nyelv tanulása, amely nem idegen nyelvnek, hanem ún. második hazai nyelvnek számít. A felmérések szerint az általános iskola felső tagozatában és a középiskolában a diákok átlagosan 2,4 nyelvet tanulnak (az uniós átlag 1,3): szinte mindenki tanul angolul, kb. egyharmaduk németül, egytizedük franciául.

– A 18–64 éves korosztály 72%-a azt vallja, hogy legalább egy idegen nyelven elboldogul (a sorrend: angol, svéd, német, francia, orosz).

– Magyar szakot a helsinki és a turkui egyetemen lehet végezni, itt magyar lektorok is működnek. Ezekon kívül magyaroktatás folyik még a jyvaskyläi és a tamperei egyetemen is, illetve számos népiskolában, esti tanfolyamokon, a finn–magyar baráti körökben, ill. korábban a klaukkalai gimnáziumban.

A jyvaskyläi egyetem főépülete...

...és információtechnológiai kara

Nyelvtan

2.1. Genitivus

- A genitivus ragja: *-n*.
- Mivel a rag zárja a szótagot, fokváltakozásos névszók esetében a gyenge fok használatos: *tyttö* 'lány' : *tytön*, *silta* 'híd' : *sillan*, *Hollanti* : *Hollannin*, *Helsinki* : *Helsingin*, *Turku* : *Turun*. (Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteen*, *hidas* 'lassú' : *hitaan*, *kuningas* 'király' : *kuninkaan*.)
- A genitivus a névszó 2. szótári alakja, majdnem minden esetrag ebből a tövváltozathból képezhető (a genitivus ragjának elhagyása után az adott ragot ehhez a tőhöz illesztjük): *järvi* 'tó' : *järve-n*, *järve-ssä*, *järve-stä*; *suomalainen* 'finn' : *suomalaise-n* : *suomalaise-ssa*, *suomalaise-ksi* stb.
- A tőtípusokra lásd a 20. oldalt!
- A genitivus alakilag egybeesik az accusativussal (vö. 43. oldal), kivéve a személyes névmásokat.
- A személyes névmások genitivusa: *minun*, *sinun*, *hänen*, *meidän*, *teidän*, *heidän*.
- A mutató névmások genitivusa: *tämä* 'ez' : *tämän*, *tuo* 'az' : *tuon*, *se* 'az' : *sen*.
- A kérdő névmások genitivusa: *kuka* 'ki' : *kenen*, *mikä* 'mi' : *minkä*.

A genitivus fontosabb funkciói:

A) Birtokviszony kifejezésére szolgál:

- 1) **Birtokos jelzőként:** *Sannan talo* 'Sanna háza'
tämän tytön auto 'ennek a lánynak az autója'

- a birtokos és birtok sorrendje megegyezik a magyarral
- a birtokon nincs személyrag:

*Juhan*_{GEN} *talo*_Ø

*Juhának*_{GEN} *a háza*_{PX} ~ *Juha*_Ø *háza*_{PX}

- 2) Bizonyos esetekben megfelel a magyar birtoklást kifejező **melléknév-képzőnek**, ill. minőségjelzőnek:

Helsingin yliopisto 'a helsinki egyetem'

(de: *helsinkiläinen tyttö* 'helsinki [Helsinki-be való] lány')

suomen kieli 'finn nyelv'

(de: *suomalainen poika* 'finn fiú')

suomen kielen opettaja 'a finn nyelv tanára, finn nyelvtanár'

(de: *suomalainen opettaja* 'finn [nemzetiségű] tanár')

Turun kaupunki 'Turku városa, Turku'.

3) Megfelel a magyar **-é birtokjelnek**: *Auto on Kaisan.* 'Az autó Kaisáé.'

– A birtokviszony egyéb kifejezési módjaira lásd az 5. leckét!

B) Grammatikai funkciót tölts be:

- a szükségesség kifejezésében: *Juhan täytyy / on pakko / pitää lukea* 'Juhának olvasnia kell';
- személytelen kifejezésekben: *Petterin on vaikea lähteä* 'Petterinek nehéz elindulnia';
- névutók vonzataként: *talon vieressä* 'a ház mellett', *ikkunan alla* 'az ablak alatt', *joulun jälkeen* 'karácsony után' (a névutók vonzatairól lásd a 72. és 74. oldalt);
- igeneves (mellékmondatot rövidítő) szerkezetekben: *kesän tultua* 'a nyár eljövetele után', *näen Pekan tulevan* 'látom Pekkát jönni' (vö. 145. oldal);
- jelző módhatározói bővítményeként: *kamalan kylmä* 'borzalmasan hideg', *hirveän kallis* 'szörnyen drága';
- mértékhatározóként: *kolmen päivän loma* 'három napnyi szabadság', *metrin pituinen* 'méter hosszú, méternyi'.

2.2. A névszók többes száma

- A többes szám jele: *-t*
- Mivel a rag zárja a szótagot, fokváltakozásos névszók esetében a pluralisban gyenge fok áll: *tyttö* 'lány' : *tytöt*, *silta* 'hid' : *sillat*, *joki* 'folyó' : *joet*. (Fordított fokváltakozás: *raide* 'vágány' : *raiteet*, *osoite* 'cím' : *osoitteet*, *kuningas* 'király' : *kuninkaat*.)
- A többesjel ugyanazokhoz a töváltozatokhoz járul, mint a genitivus:

<i>järvi</i> 'tó' : <i>järve-t</i>	<i>eräs</i> 'egy bizonyos' : <i>erää-t</i>
<i>huone</i> 'szoba' : <i>huonee-t</i>	<i>totuus</i> 'igazság' : <i>totuude-t</i>
<i>suomalainen</i> 'finn' : <i>suomalaise-t</i>	<i>puhelin</i> 'telefon' : <i>puhelime-t</i>
<i>kysymys</i> 'kérdés' : <i>kysymykse-t</i>	<i>mies</i> 'férfi' : <i>miehe-t</i> stb.

- A mutató és a kérdő névmások többes száma rendhagyó: *tämä* 'ez' – *nämä* 'ezek', *tuo* 'az' – *nuo* 'azok', *se* 'az' – *ne* 'azok'; *kuka* 'ki' : *ketkä* 'kik', *mikä* 'mi' : *mitkä* 'mik'.
- A többes nominativus a mondatban határozott alanyként szerepel: *Puut ovat kaukana.* 'A fák messze vannak.'
- A pluralis nominativus mellett többes számú alanyként gyakran előfordul a többes partitivus is (vö. 117. oldal).

2.3. Honnan? kérdésre felelő belső helyhatározó (elativus)

- Az elativus ragja: *-sta/-stä.*
- Mivel a rag zárja a szótagot, fokváltakozásos névszók esetében az elativusi alak gyenge fokban áll: *Hollanti* : *Hollannista*, *Helsinki* : *Helsingistä*, *Turku* : *Turusta*. (Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteesta*, *tehdas* 'gyár' : *tehtaasta*, *allas* 'medence' : *altaasta*.)
- Az elativusi rag ugyanazokhoz a tövváltozatokhoz járul, mint a genitivus (vö. 35. oldal):

<i>järvi</i> 'tó' : <i>järve-stä</i>	<i>eräs</i> 'egy bizonyos' : <i>erää-stä</i>
<i>huone</i> 'szoba' : <i>huonee-sta</i>	<i>totuus</i> 'igazság' : <i>totuude-sta</i>
<i>suomalainen</i> 'finn' : <i>suomalaise-sta</i>	<i>puhelin</i> 'telefon' : <i>puhelime-sta</i>
<i>kysymys</i> 'kérdés' : <i>kysymykse-stä</i>	<i>mies</i> 'férffi' : <i>miehe-stä</i> stb.

- A névmások elativusa: *minusta*, *sinusta*, *hänestä*, *meistä*, *teistä*, *heistä* (személyes névmások); *tämä* 'ez' : *tästä*, *tuo* 'az' : *tuosta*, *se* 'az' : *siitä*; *kuka* 'ki' : *kenestä*, *mikä* 'mi' : *mistä*.

Az elativus fontosabb funkciói:

a) Helyviszonyt fejez ki:

- honnan? kérdésre felelő belső helyhatározó: *talosta* 'házból', *huoneesta* 'szobából', *kaupungista* 'városból';
- néha a magyar honnan? kérdésre felelő külső helyragnak is megfelel: *postista* 'postáról', *ylipistosta* 'egyetemről' (a külső és belső helyhatározók megfeleléseire vö. 73. oldal).

b) Időviszonyt fejez ki: *helmikuusta* 'februártól', *maanantaista* 'hétfőtől', *kesästä alkaen* 'nyártól kezdve', *aamusta iltaan* 'reggeltől estig'.

c) **Elvont viszonyokat** fejez ki:

- **képes helyhatározó** (főleg a *puhua* 'beszél', *kirjoittaa* 'ír', *ajatella* 'gondolkodik' igék mellett): *puhun tästä kirjasta* 'erről a könyvről beszélek', *kertoo matkasta* 'mesél az utazásról';
- **eredethatározó**: *Juhasta tulee lääkäri* 'Juhából orvos lesz', *mikä sinusta tulee isona?* 'mi leszel, ha nagy leszel?';
- **okhatározó**: *mistä syystä* 'mi okból?'.

d) Bizonyos igék, kifejezések **vonzataként** állhat, pl. *pitää* 'kedvel', *kiitos* 'köszönet', *olla kotoisin* 'valahova való': *pidän sinusta* 'kedvellek', *kiitos kaikesta* 'köszönet mindenért', *olen kotoisin Unkarista* 'Magyarországról származom'. A magyar és finn irányszemlélet egyik fontos eltérése a finn honnan? és a magyar hol? irány megfelelése, pl. *katsoa* 'megnéz', *etsiä* 'keres', *löytää* 'talál': *katson/ etsin/löydän sanakirjasta* 'megnézem/keresem/megtalálom a szótárban'.

2.4. Hová? kérdésre felelő belső helyhatározó (illativus)

– Az illativusnak három ragja van: *-Vn*, *-hVn*, *-seen* (a *-V* a tövégi magánhangzóval megegyező vokálist jelöli).

– Kapcsolódási szabályok:

a) *-Vn*: – többtagú, rövid magánhangzóra végződő tövek után:

talo 'ház' : *talo-on*, *pöytä* 'asztal' : *pöytä-än*,
kirja 'könyv' : *kirja-an*, *hylly* 'polc' : *hylly-yn*,
Helsinki : *Helsinki-in*, *Turku* : *Turku-un*;

b) *-hVn*: – egytagú tövek után:

maa 'föld, ország' : *maa-han*, *pää* 'fej' : *pää-hän*,
tie 'út' : *tie-hen*, *työ* 'munka' : *työ-hön*;

c) *-seen*: – többtagú, hosszú magánhangzóra végződő tövek után:

huone 'szoba' : *huonee-seen*, *eräs* 'egy bizonyos' : *erää-seen*, *vieras* 'vendég' : *vieraa-seen*, *Lontoo* : *Lontoo-seen*.

– A tötípusok az illativusban is a 2. szótári alakból nyerhetők: *Suomi* 'Finnország' : *Suome-en*, *ihminen* 'ember' : *ihmise-en*, *huone* 'szoba' : *huonee-seen*, *kysymys* 'kérdés' : *kysymykse-en*.

– A névmások illativusa: *minuun*, *sinuun*, *häneen*, *meihin*, *teihin*, *heihin* (személyes névmások); *tämä* 'ez' : *tähän*, *tuo* 'az' : *tuohon*, *se* 'az' : *siihen*; *kuka* 'ki' : *kehen/keneen*, *mikä* 'mi' : *mihin*.

– Az illativusban (történeti okokból) mindig erős fok áll:

Illat.	<i>Hollanti-in</i>	<i>Helsinki-in</i>	<i>Turku-un</i>
Iness.	<i>Hollanni-ssa</i>	<i>Helsingi-ssä</i>	<i>Turu-ssa</i>
Elat.	<i>Hollanni-sta</i>	<i>Helsingi-stä</i>	<i>Turu-sta</i>

Az illativus fontosabb funkciói:

a) **Helyviszonyt** fejez ki:

– hová? kérdésre felelő belső helyhatározó: *taloon* 'házba', *huoneeseen* 'szobába', *kaupunkiin* 'városba'.

b) **Időviszonyt** fejez ki:

– a végpont kifejezésére szolgál: *tiistaihin mennessä* 'keddig', *aamusta iltaan* 'reggeltől estig';
 – hozzávetőleges időt fejez ki: *siihen aikaan* 'abban az időben';
 – a cselekvés meg nem történésére utal: *emme ole tavanneet pitkään aikaan* 'régóta nem találkoztunk', *ei ole kotona kolmeen viikkoon* 'három hétig nem lesz otthon'.

c) Bizonyos igék, kifejezések **vonzataként** állhat, pl. *tutustua* 'megismerkedik', *rakastua* 'beleszeret', *tottua* 'hozzászokik', *kyllästyä* 'beleun'.
 A finn honnan? iránynak sokszor a magyar hol? felel meg, pl. *ilmestyä* 'megjelenik vhol', *jäädä* 'marad vhol', *jättää* 'hagy vhol', *unohtaa* 'felejt vhol', *uskoa* 'hisz vmiben, vkiben' (vö. 74. oldal).

2.5. Partitivus

– A partitivus ragja: *-a/-ä*, *-ta/-tä*.

– Kapcsolódási szabályok:

a) **-a/-ä:**

– többtagú, rövid magánhangzóra végződő tövek után (a kivételeket ld. a következő pontban!):

talo 'ház': *talo-a*

tyttö 'lány': *tyttö-ä*

pöytä 'asztal': *pöytä-ä*

kirja 'könyv': *kirja-a*

poika 'fiú': *poika-a*

ikkuna 'ablak': *ikkuna-a*

b) **-ta/-tä:**

– hosszú magánhangzóra vagy diftongusra végződő tövek után:

maa 'föld, ország': *maa-ta*

pää 'fej': *pää-tä*

vapaa 'szabad': *vapaa-ta*

tie 'út': *tie-tä*

suo 'mocsár': *suo-ta*

työ 'munka': *työ-tä*

– mássalhangzóra végződő nominativus után:

kysymys 'kérdés' : *kysymys-tä* *puhelin* 'telefon' : *puhelin-ta*
kaunis 'szép' : *kaunis-ta* *lyhyt* 'rövid' : *lyhyt-tä*

– csonka tövek után (ha a névszónak van csonka töve, mindig abból kell képezni a partitívust):

kieli 'nyelv' : *kiel-tä* *suuri* 'nagy' : *suur-ta*
pieni 'kicsi' : *pien-tä* *nuori* 'fiatal' : *nuor-ta*

– a *käsi*-típusú szavakban:

käsi 'kéz' : *kättä* *vuosi* 'év' : *vuotta*
vesi 'víz' : *vettä* *uusi* 'új' : *uutta*

– a *-nen* végűek partitívusa *-s-ta*:

nainen 'nő' : *nais-ta* *suomalainen* 'finn' : *suomalais-ta*
ihminen 'ember' : *ihmis-tä* *virolainen* 'észti' : *virolais-ta*

– a *totuus*-típusú szavakban:

totuus 'igazság' : *totuutta*
kirjallisuus 'irodalom' : *kirjallisuutta*

– az *-e* végű névszók partitívusában (történeti okokból, a szóvégi gégezárhang miatt) geminált mássalhangzóval találkozunk:

huone 'szoba' : *huonetta* *kirje* 'levél' : *kirjettä*
kone 'gép' : *konetta* *perhe* 'család' : *perhettä*

– egyéb alakok, kivételek:

lapsi 'gyerek' : *lasta* *meri* 'tenger' : *merta*
lumi 'hó' : *lunta* *veri* 'vér' : *verta*

– A partitívust (ellentétben a többi esetraggal) nem a genitívusi töből kell megalkotni.

– A partitívusban a fokváltakozásos névszókban erős fok áll.

– A partitívus a névszók 3. szótári alakja, a bonyolult kapcsolódási szabályok helyett ajánlatos ezt az alakot megtanulni.

– A személyes névmások partitívusa: *minua*, *sinua*, *häntä*, *meitä*, *teitä*, *heitä*.

– A mutató névmások partitívusa: *tämä* 'ez' : *tätä*, *tuo* 'az' : *tuota*, *se* 'az' : *sitä*.

– A kérdő névmások partitívusa: *kuka* 'ki' : *ketä*, *mikä* 'mi' : *mitä*.

A partitívus funkciója:

A partitívus a „legfinnesebb” esetrag, megértéséhez a néha bonyolultnak, furcsának tűnő sajátos gondolkodásmódot kell elsajátítani, melynek lényege a rész–egész viszony és a folyamatosság–befejezettség értelmezése.

A partitívus alapjelentése: 'határozatlan mennyiség, valaminek a része'. A partitívus a mondatban lehet alany vagy állítmányi névszó (ekkor a nominatívussal állíthatjuk szembe), illetve tárgy (ez esetben az accusatívussal alkot párt).

A partitívus főbb funkciói:

- a) A **számnevek** után (az *egy* kivételével) mindig partitívus áll: *kaksi tyt-töä* 'két lány', *kolme poikaa* 'három fiú', *Suomessa asuu viisi miljoo-naa ihmistä* 'Finnországban ötmillió ember lakik', *nolla astetta* 'nulla fok'.
- b) A **monta** 'sok', **pari** 'néhány', **puoli** 'fél' szavak után: *monta kirjaa* 'sok könyv', *pari päivää* 'néhány nap', *puoli tuntia* 'fél óra'.
- c) A nem megszámlálható **anyagnevek** egyes partitívusban állnak: *kuppi kahvia* 'egy csésze kávé', *lasi olutta* 'egy pohár sör', *kilo sokeria* 'egy kiló cukor', *litra maitoa* 'egy liter tej' (a megszámlálható anyagnevek viszont többes partitívust követelnek meg: *kilo perunoita* 'egy kiló krumpli', vö. 117. oldal).
- d) Az egyik legnehezebben megragadható funkció a **részleges alany** kifejezése. Ilyenkor a partitívus határozatlanságot jelöl (*kupissa on kahvia* 'a csészében van valamennyi kávé').
- e) A partitívus lehet **részleges állítmányi névszó** anyagnevek, elvont főnevek esetén (*se on kahvia* 'ez kávé', *kahvi on kuumaa* 'a kávé forró'), illetve a *-minen* képzős elvont főnevek mellett: *oppiminen on vaikeaa* 'a tanulás nehéz'.
- f) A **tagadó** igei állítmány tárgya partitívusban áll: *en lue lehteä* 'nem olvasok újságot', *en katso tätä* 'nem nézem ezt'. Szintén partitívust használunk az alany létének tagadásakor: *täällä ei ole radiota* 'itt nincs rádió', *kadulla ei ole autoa* 'az utcán nincs autó'. Ugyancsak partitívust ír elő a tagadó habeo-szerkezet: *minulla ei ole taloa* 'nekem nincs házam' (vö. 87. oldal).

- g) Az ún. folyamatos igei állítmány tárgya („**részleges tárgy**”) partitivusban áll, a befejezett igei állítmány tárgya („**teljes tárgy**”) viszont accusativusban van:

Juha lukee lehteä. 'Juha újságot olvas.'

Juha lukee lehden. 'Juha elolvassa az újságot.'

Syön leipää ja juon maitoa. 'Kenyeret eszem és tejet iszom.'

Syön leivän ja juon maidon. 'Megeszem a kenyeret és megiszom a tejet (tkp. az egész kenyeret és az összes tejet).'

- h) **Személytelen kifejezésekben:** *se on tavallista* 'ez megszokott dolog', *kesällä on lämmintä, talvella on kylmää* 'nyáron meleg van, télen hideg'.
- i) **Udvariassági kifejezésekben,** köszönésekben (ezekből a mondatokból hiányzik a partitivust vonzó *toivottaa* 'kíván' ige): *Hyvää huomenta!* 'Jó reggelt!', *Hyvää päivää!* 'Jó napot!', *Hyvää yötä!* 'Jó éjszakát!', *Hauskaa joulua ja onnellista uutta vuotta!* 'Kellemes karácsonyt és boldog új évet!', *Hyvää matkaa!* 'Jó utat!', *Hyvää ruokahalua!* 'Jó étvágyat!'.
- j) **Igevonzatként,** érzést, érzelmet kifejező igék mellett (*pelätä* 'fél vmitől', *rakastaa* 'szeret', *vihata* 'gyűlöl', pl. *rakastan sinua* 'szeretlek', *vihaan häntä* 'gyűlölöm őt'); a hosszan tartó cselekvést kifejező igékkel (*odottaa* 'vár', *ajatella* 'gondol vmire/vkire', pl. *odotan kevättä* 'várom a tavaszt'); továbbá a *puhua* 'beszél vmilyen nyelven', *osata* 'tud vmilyen nyelvet' ige mellett (pl. *puhun suomea* 'beszélek finnül').
- k) Prepozíciók és névutók **vonzataként:** *keskellä kaupunkia* 'a város közepén', *ennen joulua* 'karácsony előtt', *ilman rahaa* 'pénz nélkül'; *katua pitkin* 'az utcán (végig)' (vö. 72. oldal).
- l) **Helyhatározóként:** *mene raitiovaunulla tätä katua* 'menj ezen az utcán villamossal!'.
- m) **Hasonlításra** is szolgál a partitivus: *hän on minua kaksi vuotta vanhempi* 'idősebb nálam két évvel'.

2.6. Accusativus

- Az egyes accusativus alakilag egybeesik a singularis genitivussal (ragja *-n*), a többes accusativus pedig a pluralis nominativussal (*-t*).
- Az accusativus lehet rag nélküli is (nominativus-accusativus, 2. accusativus, vö. 102. oldal), az imperativus és a passivum tárgyaként.
- A személyes névmások accusativusa: *minut, sinut, hänet, meidät, teidät, heidät*.
- A mutató névmások accusativusa: *tämä 'ez' : tämän, tuo 'az' : tuon, se 'az' : sen*.
- A kérdő névmások accusativusa: *kuka 'ki' : kenet, mikä 'mi' : minkä*.
- Az accusativust tárgyi szerepében párba lehet állítani a partitivussal.

Az accusativus főbb funkciói:

- a) teljes tárgy (a cselekvésnek eredménye van, volt vagy lesz): *ostan tämän kirjan* 'megveszem ezt a könyvet', *luin kirjan* 'elolvastam a könyvet (végig)', *katsoin elokuvan* 'megnéztem a filmet (végig)';
- b) meghatározott mennyiség: *juon yhden oluen* 'egy sört iszom';
- c) vonzat: *tavata* 'találkozik vkivel', *muistaa* 'emlékszik vkire/vmire'.

A tárgy nem állhat accusativusban:

- tagadáskor: *en osta tätä kirjaa* 'nem veszem meg ezt a könyvet' (kivételesen: *hän ei ole Mika* 'ő nem Mika');
- határozatlan értelmű anyagnév, elvont főnév használata során: *ostan ruokaa* 'veszek ennivalót', *juon kahvia* 'kávét iszom';
- ha a cselekvés folyamatos, még tart: *hän lukee nyt kirjaa* '(éppen most) könyvet olvas';
- ha ún. partitivusi ige (vö. a 2.5. pont j. alpontját) áll a mondatban.

2.7. Szórend

- A finn és a magyar is az ún. szabad szórendű nyelvek közé tartozik, de a finnben kicsit szigorúbb szabályok érvényesülnek.
- A magyar és a finn szórend legfőbb eltérése:

a magyar alapszórend:	<i>Pista</i>	<i>a szobában</i>	<i>olvas.</i>	
	alany	bővítmény	állítmány	(S–O–V)
a finn alapszórend:	<i>Tapani</i>	<i>lukee</i>	<i>huoneessa.</i>	
	alany	állítmány	bővítmény	(S–V–O)

Alaptípusok:

Kijelentő mondat:

Minä olen suomalainen.

Én finn vagyok.

Kaisa lukee romaania.

Kaisa regényt olvas.

Tagadó mondat:

Minä en ole suomalainen.

Én nem vagyok finn.

Kaisa ei lue romaania.

Kaisa nem olvas regényt.

Kiegészítendő kérdés:

Kuka sinä olet?

Te ki vagy?

Mihin sinä menet?

Te hová mész?

Eldöntendő kérdés?

Oletko sinä suomalainen?

Te finn vagy?

Meneekö Kaisa kouluun?

Kaisa iskolába megy?

- Láthatjuk tehát, hogy a finnben a bővítmény helye a mondat végén van (S–V–O szórend), s a tagadó mondatok kivételével az alaptípusok eltérnek a magyartól.
- Az összetett igealakok, jelzős szerkezetek közé sokszor ékelődik be más mondatrész (ez nem értelemzavaró, hiszen a kongruencia megmutatja az összetartozást).
- A nevek, címek sorrendje a magyartól eltérő: *Harri Mantila; professori Lahdelma* 'Lahdelma professzor úr'; *presidentti Halonen* 'Halonen elnök'.
- Az ismert elem a mondat elején áll, az új információ a végén (a magyarban az új elem az ige előtt áll):

<i>Sanna on täällä.</i>	<i>(Missä Sanna on?)</i>
'Itt van Sanna.'	('Hol van Sanna?')
<i>Täällä on Sanna.</i>	<i>(Kuka täällä on?)</i>
'Sanna van itt.'	('Ki van itt?')
- Az alapszórendtől eltérő esetek:
 - kérdés: *Lukeeko Liisa lehteä?* 'Olvas-e Liisa újságot?'
 - passivum: *Suomessa puhutaan suomea.* 'Finnországban finnül beszélnek.'
 - felszólítás: *Osta kirja!* 'Vegyél könyvet!'
 - habeo-szerkezet: *Minulla on auto.* 'Nekem van autóm.'
 - az ún. egzisztenciális mondat: *Pöydällä on kirja.* 'Az asztalon van egy könyv.'

Irodalom öt percben

A Kalevala

A Kalevala a finnek nemzeti eposza, amely főleg kelet-finnországi népköltészeti anyagot tartalmaz. Összeállítója Elias Lönnrot (1802–1884) orvos, nyelvész, néprajzkutató volt, aki tizenegy gyűjtőutat tett Karjalába. A mű első, 12 ezer soros változatát 1835-ben jelentette meg (ez a Régi-Kalevala), a végleges, közel 23 ezer soros, 50 énekből álló verzió 1849-ben látott napvilágot. A Kalevalának szerteágazó cselekménye van, főhősei: Väinämöinen, a „komoly öreg” varázsló, költő és énekes, a kantele készítője, aki részt vett a világ teremtésében is; Ilmarinen a csodamalom kovácsolója; a léha Lemminkäinen; Louhi, Észak úrasszonya. – Február 28. a Kalevala napja, egyben a finn kultúra ünnepe. – A Kalevalának öt teljes magyar fordítása készült: Barna Ferdinánd (1871), Vikár Béla (1909), Nagy Kálmán (1972), Rácz István (1976), Szente Imre (1987).

Ensimmäinen runo

Mieleni minun tekevi,
aivoni ajattelevi
lähteäni laulamahan,
saa’ani sanelemahan,
sukuvirttä suoltamahan,
lajivirttä laulamahan.
Sanat suussani sulavat,
puhe’et putoelevat,
kielelleni kerkiävät,
hampahilleni hajoovat.

Veli kulta, veikkoseni,
kaunis kasvinkumppalini!
Lähe nyt kanssa laulamahan,
saa kera sanelemahan
yhtehen yhyttyämme,
kahta’alta käytyämme!
Harvoin yhtehen yhymme,
saamme toinen toisihimme
näillä raukoilla rajoilla,
poloisilla Pohjan mailla.

Első ének

Ihol kedvem kerekedett,
eszemben gondolat gerjedt:
én elmennék énekelni,
szép szavakat sorba szedni,
mondanám az ősi mondát,
regélném a régi regét.
Szájamban szavak sűrögnek,
beszédek bőven buzognak,
nyelvem hátán nyargalásznak,
fogam között fickándoznak.

Jőj hát mellém jó pajtásom,
siess vélem serdült vérem:
kezdjük ketten az éneket,
szedjük szerbe vén verseket,
ha egyszer így egybejöttünk,
ketten kétfelől érkeztünk.
Egymást csak elvétve látjuk,
néhanap ha találkozunk,
Észak hideg határain,
szegény szülőházánk földjén.

Rácz István fordítása (1976)

Az első ének elejének további magyar fordításai:

Barna Ferdinánd (1871):

Hajt a lélek, nagy a kedvem,
Gondolatom unszol engem,
Fognom dalhoz, énekléshez,
Kezdenem a regéléshez,
Hadak sorát levezetnem,
Nemzetségdalt énekelnem;
Számban a szók olvadoznak,
A mondatok omladoznak,
Nyelvem hegyén hullámzanak,
Fogaim közt rést keresnek.

Vikár Béla (1909):

Mostan kedvem kerekedik,
Elmém azon töprenkedik,
Hogy im dalra kéne kelni,
Ideje volna énekelni,
Nemek nótáit dudolni,
Fajok énekeit fujni;
Szavaim szétolvadnak számban,
Beszédim buzognak bátran,
Nyelvemre sietnek sűrűn,
Fogaimra folyton folynak.

Nagy Kálmán (1972):

Mind csak azon gondolkodom,
egyre azon elmélkedem:
Kedvem támadt énekelni,
jó szívvel beszédbe fogni,
népünk versét mondogatni,
régiek dalát dalolni.
Szavaim számban olvadoznak,
beszédeim bontakoznak,
nyiladoznak nyelvem hátán,
futamodnak a fogamra.

*Akseli Gallen-Kallela:
Lemminkäinen anyja (1897)*

Szente Imre (1987):

Kerekedik arra kedvem, mind azt forgatom fejemben, hogy már dalra kéne kelni, ideje volna énekelni, versbe szédni régvalókat, ősi dolgokról dalolni. Szók a számban olvadoznak, ínyemet igék elöntik, nyelvemnek hegyén nyüzsögnek, fogaim közül fakadnak.

Omaelämäkerta

Minä olen Pekka Virtanen. Olen syntynyt vuonna 1977 Kuopiossa. Kuopio sijaitsee Itä-Suomessa ja on melko suuri kaupunki. Siellä asuu noin 120 000 ihmistä. Isäni on lääkäri ja äitini opettaja, mutta he ovat jo eläkkeellä. Kävin peruskoulun ja lukion Kuopiossa ja sen jälkeen muutin Helsinkiin. Opiskelin Helsingin yliopistossa Suomen kirjallisuutta ja unkarin kieltä. Heti yliopiston jälkeen menin naimisiin. Vaimoni on työssä kirjastossa. Olen käynyt Unkarissa neljä kertaa. Vuonna 1998, 2005 ja 2011 kävin Budapestissä, ja vuonna 2013 matkustin Debreceniin. Vuodesta 2006 vuoteen 2010 olin työssä Unkarin suurlähetystössä Helsingissä. Asuin Helsingissä kuusitoista vuotta. Vuonna 2012 muutimme Helsingistä Turkuun. Siitä alkaen olen toiminut tulkkina ja kääntäjänä. Tähän mennessä olen kääntänyt viisi romaania unkarista suomeen.

* * *

- Missä olet syntynyt?
- Olen syntynyt Oulussa, mutta asuin siellä vain viisi vuotta. Sitten muutimme etelään, ensin Jyväskylään ja myöhemmin Espooseen.
- Kuinka kauan asuit Jyväskylässä?
- Kävin siellä peruskoulun. Kun menin lukioon, muutimme Espooseen.
- Asutko edelleen Espoossa?
- Asun. Olen nyt asunut siellä kuusi vuotta. Opiskelen Helsingissä ja asun Espoossa.
- Mitä opiskelet?
- Opiskelen musiikkia Sibelius-Akatemiassa.
- Opiskeletko musiikinopettajaksi?
- Ei, minusta tulee orkesterimuusikko.
- Mitä soitat?
- Soitan viulua.

- Missä olette työssä?
- En ole enää työssä. Olen eläkeläinen.
- Missä olitte työssä?
- Olin työssä kirjastossa. Toimin kolmekymmentäviisi vuotta kirjastonhoitajana. Olen nyt ollut eläkkeellä kolme vuotta.

- Millä luokalla olet koulussa?
- Olen peruskoulun yhdeksännellä.
- Mitä aiot tehdä peruskoulun jälkeen?
- Menen lukioon. Sitten pyrin teatterikorkeakouluun. Haluan näyttelijäksi.

* * *

Tudod-e...?

Az iskolarendszerről

- Finnországban a gyerekek általában hétéves korukban mennek iskolába. Az általános iskola (*peruskoulu*) kilencéves. Középfokú tanulmányokat gimnáziumban (*lukio*) vagy szakiskolában (*ammattikoulu*) lehet folytatni, ezeket két-négy év alatt lehet elvégezni.
- Finnországban összesen 15 egyetem és két művészeti akadémia működik. A legnagyobbak közé tartozik a helsinki egyetem (*Helsingin yliopisto*) 32 000 hallgatóval, a tamperei egyetem (*Tampereen yliopisto*, 23 000), az espoo-i Aalto Egyetem (*Aalto-yliopisto*, 16 000), az oului egyetem (*Oulun yliopisto*, 16 000), a jyvaskyläi egyetem (*Jyväskylän yliopisto*, 15 000) és a kuopioi székhelyű Kelet-Finnországi Egyetem (*Itä-Suomen yliopisto*, 15 000). Az utóbbi években sok felsőoktatási intézményt összevontak, ill. megszüntettek; 2004-ben még 20 egyetem és 31 főiskola működött az országban.
- Az első egyetemet a régi fővárosban, Turkuban alapították, 1640-ben. 1828-ban, a turkui tűzvész után az intézmény Helsinkibe költözött át. Az ország egyetlen svéd nyelvű egyeteme, az *Åbo Akademi* Turkuban van.
- Az általános iskolát bejezettek 94%-a tanul tovább, az országban 550 ezer általános iskolás, 300 000 középiskolás és 290 000 egyetemista/főiskolás van.

- A finn oktatási rendszer magas színvonaláról többek között a PISA (Programme for International Student Assessment) felmérések is tanúskodnak. A felmérésben – amely nem lexikális tudást, hanem a tanultak alkalmazását vizsgálja – a finn diákok rendre a legjobbak között végeznek.
- Finnországban színvonalas és tartalmas a felnőttképzés is. Számos esti iskola és ún. népfőiskola (*kansanopisto*) kínálatából lehet választani.

A munkakörülményekről

- A 15–74 éves népesség megoszlása munkaképesség szempontjából (2016):

aktív, dolgozó	60%	munkaképtelen	6%
nyugdíjas (kora alapján)	13%	háztartásbeli, házimunkát végző	2%
diák	8%	egyéb	3%
munkanélküli	8%		

- A munkaképes lakosság megoszlása szektoronként: a szolgáltatásban dolgozik a munkavállalók 70%-a, az iparban 25%, a mezőgazdaságban 5%.

- A munkanélküliség alakulása:

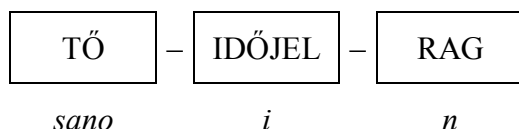
	a munkanélküliek száma	%
1990	82 000	3,2
1995	382 000	15,4
2000	261 000	10,2
2005	188 000	7,2
2010	221 000	8,4
2015	252 000	9,4

Nyelvtan

3.1. Imperfectum

Az imperfectum (egyszerű múlt, folyamatos múlt) igealakjának felépítése hasonlít a magyar múlt időhöz:

Az *-i-* időjel kapcsolódási szabályai sok esetben gondot okoznak (hasonlóan a névszók többes számú függő eseteiben fellépő *-i-* többesjelhez).

A kapcsolódási szabályok:

	Infinitivus	tő	Impf. Sg. 3.
1. A tövégi <i>-o</i> , <i>-ö</i> , <i>-u</i> , <i>-y</i> nem változik meg:	<i>sanoa</i> 'mond'	<i>sano-</i>	<i>sano-i</i>
	<i>säilöä</i> 'tartósít'	<i>säilö-</i>	<i>säilö-i</i>
	<i>puhua</i> 'beszél'	<i>puhu-</i>	<i>puhu-i</i>
	<i>kysyä</i> 'kérdesz'	<i>kysy-</i>	<i>kysy-i</i>
2. A tövégi <i>-i</i> , <i>-e</i> , <i>-ä</i> kiesik:	<i>etsiä</i> 'keres'	<i>etsi-</i>	<i>ets-i</i>
	<i>olla</i> 'van'	<i>ole-</i>	<i>ol-i</i>
	<i>elää</i> 'él'	<i>elä-</i>	<i>el-i</i>
3. Az <i>-a</i> általában kiesik:	<i>muistaa</i> 'emlékszik'	<i>muista-</i>	<i>muist-i</i>
	<i>ostaa</i> 'vásárol'	<i>osta-</i>	<i>ost-i</i>
	<i>rakastaa</i> 'szeret'	<i>rakasta-</i>	<i>rakast-i</i>
	<i>matkustaa</i> 'utazik'	<i>matkusta-</i>	<i>matkusti-</i>
Kivétel: a kéttagú szavakban, ha az első szótagban is <i>a</i> van, a tövégi <i>-a</i> <i>o</i> -ra változik:	<i>maksaa</i> 'fizet'	<i>maksa-</i>	<i>makso-i</i>
	<i>antaa</i> 'ad'	<i>anta-</i>	<i>anto-i</i>
4. A tövégi hosszú magánhangzó megrövidül:	<i>saada</i> 'kap'	<i>saa-</i>	<i>sa-i</i>
	<i>jäädä</i> 'marad'	<i>jää-</i>	<i>jä-i</i>

5. A diftongus első eleme kiesik:

	<i>viedä</i> 'visz'	<i>vie-</i>	<i>ve-i</i>
	<i>juoda</i> 'iszik'	<i>juo-</i>	<i>jo-i</i>
	<i>syödä</i> 'eszik'	<i>syö-</i>	<i>sö-i</i>
Különleges eset:	<i>käydä</i> 'jár'	<i>käy-</i>	<i>käv-i</i>

Az egyes igecsoportok imperfectuma:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>men-nä</i> 'megy'	<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-i-n</i>	<i>ot-i-n</i>	<i>sa-i-n</i>	<i>men-i-n</i>	<i>ajattel-i-n</i>
sinä	<i>puhu-i-t</i>	<i>ot-i-t</i>	<i>sa-i-t</i>	<i>men-i-t</i>	<i>ajattel-i-t</i>
hän	<i>puhu-i</i>	<i>ott-i</i>	<i>sa-i</i>	<i>men-i</i>	<i>ajattel-i</i>
me	<i>puhu-i-mme</i>	<i>ot-i-mme</i>	<i>sa-i-mme</i>	<i>men-i-mme</i>	<i>ajattel-i-mme</i>
te	<i>puhu-i-tte</i>	<i>ot-i-tte</i>	<i>sa-i-tte</i>	<i>men-i-tte</i>	<i>ajattel-i-tte</i>
he	<i>puhu-i-vat</i>	<i>ott-i-vat</i>	<i>sa-i-vat</i>	<i>men-i-vät</i>	<i>ajattel-i-vat</i>
	1. típus nincs fokvált.	1. típus van fokvált.	2. típus nincs fokvált.	3. típus nincs fokvált.	3. típus fordított fokvált.
	<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>paet-a</i> '(el)menekül'
minä	<i>pelasi-n¹</i>	<i>pelkäsi-n</i>	<i>valits-i-n</i>	<i>vanhen-i-n</i>	<i>paken-i-n</i>
sinä	<i>pelasi-t</i>	<i>pelkäsi-t</i>	<i>valits-i-t</i>	<i>vanhen-i-t</i>	<i>paken-i-t</i>
hän	<i>pelasi</i>	<i>pelkäsi</i>	<i>valits-i</i>	<i>vanhen-i</i>	<i>paken-i</i>
me	<i>pelasi-mme</i>	<i>pelkäsi-mme</i>	<i>valits-i-mme</i>	<i>vanhen-i-mme</i>	<i>paken-i-mme</i>
te	<i>pelasi-tte</i>	<i>pelkäsi-tte</i>	<i>valits-i-tte</i>	<i>vanhen-i-tte</i>	<i>paken-i-tte</i>
he	<i>pelasi-vat</i>	<i>pelkäsi-vät</i>	<i>valits-i-vat</i>	<i>vanhen-i-vat</i>	<i>paken-i-vat</i>
	4. típus nincs fokvált.	4. típus ford. fokvált.	5. típus nincs fokvált.	6. típus nincs fokvált.	6. típus fordított fokvált.

– Az imperfectumban a fokváltakozási törvények (vö. 24. oldal) ugyanúgy jelentkeznek, mint a praesensben:

ottaa 'vesz, fog' – *otin, otit, otti, otimme, otitte, ottivat*;
ajatella 'gondolkozik' – *ajattelin, ajattelit, ajatteli, ajattelimme, ajattelitte, ajattelivat*.

¹ Ez nyelvtörténeti síkon magyarázható (*ti* > *si* változás, ld. 21. oldal): *pelat-i* > *pelasi*.

- A Sg. 3.-hoz nem járul igei személyrag: *puhua* 'beszél' : *puhu-i-n*, *puhu-i-t*, *puhu-i*.
- Az imperfectumban gyakori a korábban már említett *ti* > *si* változás, a tövégi *-t* és az *-i-* időjel találkozása miatt:

<i>tietä-ä</i>	'tud'	>	<i>tiet-i</i>	>	<i>tiesi</i>
<i>ymmärtä-ä</i>	'ért'	>	<i>ymmärt-i</i>	>	<i>ymmärsi</i>
<i>ojenta-a</i>	'nyújt'	>	<i>ojent-i</i>	>	<i>ojensi</i>
<i>vastat-a</i>	'válaszol'	>	<i>vastat-i</i>	>	<i>vastasi</i>
<i>herät-ä</i>	'ébred'	>	<i>herät-i</i>	>	<i>heräsi</i>

3.2. Participium perfectum

- A befejezett melléknévi igenév képzője: *-nut/-nyt*.
- A képző az infinitivusi tőhöz kapcsolódik. Az egytövű igék esetében nem következik be tövégi változás, míg a kéttövű igéknél a képző a mássalhangzós tőhöz kapcsolódva vagy hasonul (3. tőtípus) vagy hasonlít (4–6. tőtípus).
- A képzés során nem következik be fokváltkozás.

A participium perfectum képzése az egyes igecsoportokban:

(1)	<i>puhua</i> 'beszél'	:	<i>puhu-nut</i>	
	<i>kysyä</i> 'kérdez'	:	<i>kysy-nyt</i>	
(2)	<i>saada</i> 'kap'	:	<i>saa-nut</i>	
	<i>syödä</i> 'eszik'	:	<i>syö-nyt</i>	
(3)	<i>mennä</i> 'megy'	:	<i>men-nyt</i>	
	<i>olla</i> 'van'	:	<i>ol-nut</i>	> <i>ollut</i>
	<i>ajatella</i> 'gondolkozik'	:	<i>ajatel-nut</i>	> <i>ajatellut</i>
	<i>purra</i> 'harap'	:	<i>pur-nut</i>	> <i>purrut</i>
	<i>nousta</i> 'felkel'	:	<i>nous-nut</i>	> <i>noussut</i>
(4)	<i>osata</i> 'tud'	:	<i>osat-nut</i>	> <i>osannut</i>
	<i>pelätä</i> 'fél'	:	<i>pelät-nyt</i>	> <i>pelännyt</i>
(5)	<i>valita</i> 'választ'	:	<i>valit-nut</i>	> <i>valinnut</i>
(6)	<i>vanheta</i> 'megöregszik'	:	<i>vanhet-hut</i>	> <i>vanhennut</i>
	<i>kyetä</i> 'bír, tud, képes'	:	<i>kyet-nut</i>	> <i>kyennyt</i>

- A *tietää* 'tud' és *taitaa* 'tud, ért vmihez' igék alakjai: *tiennyt* ~ *tietänyt*, *tainnut* ~ *taitanut*.
- A participium perfectum elsősorban a tagadó és az összetett igealakok képzésében játszik nagy szerepet, lásd perfectum (vö. 3.3. pont), plusquamperfectum (3.4. pont), conditionalis (98. old.), potentialis (105. old.).
- Ez az igenév felléphet jelzői szerepben is, ilyenkor egyeztetni kell a jelzett szóval. A participium perfectum ragozási töve *-nee-*:

Nom.	<i>väsnyt rouva</i> 'fáradt asszony'
Part.	<i>väsnyt-tä rouva-a</i>
Gen.	<i>väsnyee-n rouva-n</i>
Pl. Nom.	<i>väsnyee-t rouva-t</i>

3.3. Perfectum

A perfectum (összetett múlt, befejezett múlt) összetett igealak, amely a segédige ragozott jelen idejű formájából és a főige ragozatlan befejezett melléknévi igenévi (participium perfectum) alakjából áll:

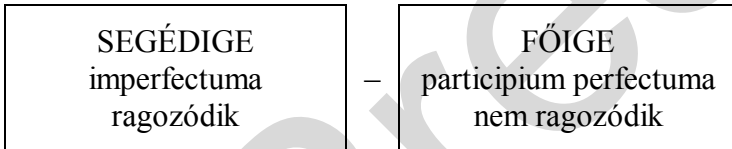
SEGÉDIGE <i>(olla)</i> ragozódik	–	FŐIGE participium perfectuma nem ragozódik
<i>olen</i>		<i>sano-nut</i>
<i>olemme</i>		<i>sano-neet</i>

- A participium perfectum képzését lásd a 3.2. pontban!
- A főige egyes és többes számú alakja kongruál a segédigével: *olen puhu-nut* 'beszéltem' – *olemme puhu-neet* 'beszélünk'.
- A magázás és a tegezés viszonya (értelmi egyeztetés):
olette sano-nut 'ön mondta'
olette sano-neet 'ti mondtátok/önök mondták'.
- Kérdés – válasz:
Oletko sanonut...? Mondtad-e...?
Olen. / En ole. Igen. / Nem.

Néhány ige perfectum alakja:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>tul-la</i> 'jön'	<i>pelat-a</i> 'játszik'
minä	<i>olen puhunut</i>	<i>olen tullut</i>	<i>olen pelannut</i>
sinä	<i>olet puhunut</i>	<i>olet tullut</i>	<i>olet pelannut</i>
hän	<i>on puhunut</i>	<i>on tullut</i>	<i>on pelannut</i>
me	<i>olemme puhuneet</i>	<i>olemme tulleet</i>	<i>olemme pelanneet</i>
te	<i>olette puhuneet</i>	<i>olette tulleet</i>	<i>olette pelanneet</i>
he	<i>ovat puhuneet</i>	<i>ovat tulleet</i>	<i>ovat pelanneet</i>

3.4. Plusquamperfectum (régmúlt)

olin

sano-nut

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>tul-la</i> 'jön'	<i>pelat-a</i> 'játszik'
minä	<i>olin puhunut</i>	<i>olin tullut</i>	<i>olin pelannut</i>
sinä	<i>olit puhunut</i>	<i>olit tullut</i>	<i>olit pelannut</i>
hän	<i>oli puhunut</i>	<i>oli tullut</i>	<i>oli pelannut</i>
me	<i>olimme puhuneet</i>	<i>olimme tulleet</i>	<i>olimme pelanneet</i>
te	<i>olitte puhuneet</i>	<i>olitte tulleet</i>	<i>olitte pelanneet</i>
he	<i>olivat puhuneet</i>	<i>olivat tulleet</i>	<i>olivat pelanneet</i>

3.5. A múlt idejű igék tagadó alakjai

A három múlt idő tagadó alakjának közös vonása, hogy a főige mindhárom esetben participium perfectum alakban áll. Az imperfectumban ezt a tagadó segédige ragozott alakja előzi meg, míg a főige a perfectumban a létige tagadó praesens, a plusquamperfectumban pedig a létige tagadó imperfectum alakjával áll együtt (ez a szerkesztésmód részben hasonlít az indoeurópai nyelvek igeidőrendszerére):

	Sg. 1.		Pl. 1.	
Imperfectum	<i>en</i>	<i>sanonut</i>	<i>emme</i>	<i>sanoneet</i>
Perfectum	<i>en ole</i>	<i>sanonut</i>	<i>emme ole</i>	<i>sanoneet</i>
Plusquamperf.	<i>en ollut</i>	<i>sanonut</i>	<i>emme olleet</i>	<i>sanoneet</i>

3.6. A létige állító és tagadó alakjai

	Sg. 1.		Pl. 1.	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Praesens	<i>olen</i>	<i>en ole</i>	<i>olemme</i>	<i>emme ole</i>
Imperfectum	<i>olin</i>	<i>en ollut</i>	<i>olimme</i>	<i>emme olleet</i>
Perfectum	<i>olen ollut</i>	<i>en ole ollut</i>	<i>olemme olleet</i>	<i>emme ole olleet</i>
Plusquamp.	<i>olin ollut</i>	<i>en ollut ollut</i>	<i>olimme olleet</i>	<i>emme olleet olleet</i>

3.7. Az igeidők használata

Mivel a mai magyar nyelvben csak egy múlt idő van, sok nehézséget okoz a három finn múlt idő helyes használatának elsajátítása. A legtöbb gondot az imperfectum és perfectum elkülönítése jelenti, ezeket legkönnyebben egymással szembeállítva lehet megtanulni:

imperfectum

- ◆ A cselekvés teljesen befejeződött:

Asuin tässä talossa viisi vuotta.

’Ebben a házban laktam öt évig.’ (De már nem lakom itt.)

- ◆ A cselekvés pillanata meghatározott, a mondatban vagy a korábbi szövegben találunk konkrét időre utalást:

Kävin Suomessa vuonna 2017.

’2017-ben jártam Finnországban.’

perfectum

A cselekvés a múltban kezdődött, de még ma is tart, ill. a hatása ma is érződik:

Olen asunut tässä talossa viisi vuotta.

’Ebben a házban lakom öt éve.’ (Magyarra sokszor jelen idővel fordítjuk.)

A cselekvés a múltban történt, de a pontos idejét nem tudjuk, vagy nem tartjuk fontosnak:

Olen käynyt Suomessa viisi kertaa.

’Ötször jártam Finnországban.’

- ◆ Határozószók: *hetki sitten* 'egy pillanattal ezelőtt', *eilen* 'tegnap', *vuonna 2010* '2010-ben', *viime yönä* 'múlt éjjel' stb. Határozószók: *joskus* 'néha', *usein* 'gyakran', *aina* 'mindig', *ei vielä* 'még nem', *silloin tällöin* 'olykor-olykor' stb.

- A perfectum használatának sajátos esete, amikor a cselekvés a múltban ugyan nem történt meg, de a lehetősége fennáll: *en ole koskaan käynyt Islannissa* 'még sohasem jártam Izlandon', ill. a cselekvés valószínűleg még ment nem végbe: *oletko jo syönyt?* 'ettél már?'
- Ugyancsak perfectumot használunk, ha a cselekvésnek már csak a nyomai látszanak: *yöllä on satanut* 'éjjel esett' (a beszélő nem hallotta az esőt, de az utca még nedves), vö. *yöllä satoi* 'éjjel esett' (a beszélő hallotta az esőt).

Fontos a születési dátumokkal kapcsolatos oppozíció:

- ha az illető már nem él, imperfectumot kell használni, pl.
Aleksis Kivi syntyi vuonna 1834. 'Aleksis Kivi 1834-ben született.'
- ha az illető még él, perfectumot kell használni, pl.
Olen syntynyt vuonna 1980. '1980-ban születtem.'

Könnyebb a **plusquamperfectum** elsajátítása. A régmúltnak is nevezett igeidő az imperfectummal párban álló viszonyfogalom, amely azt fejezi ki, mi történt egy meghatározott múltbeli időpont előtt:

Olin lukenut Suomesta ennen kuin matkustin sinne. 'Olvastam már Finnországról, mielőtt odautaztam.'

Olin asunut tässä talossa jo kolme vuotta, kun menin naimisiin. 'Már három éve ebben a házban laktam, amikor megnősültem/férjhez mentem.'

Ystäväni lähti, kun oli pakannut. 'A barátom összecsomagolt és elment.'

3.8. Essivus

- Az essivus ragja: *-na/-nä*.
- Mivel a rag nem zárja a szótagot, a névszó erős fokban áll: *tyttö* 'lány' : *tyttönä*, *poika* 'fiú' : *poikana*.
- A tő a genitivusból (2. szótári alak, vö. 20. oldal) nyerhető, a már ismert tőváltozatok itt is érvényesek: *kieli* 'nyelv' : *kiele-nä*, *käsi* 'kéz' : *käte-nä*, *perhe* 'család' : *perhee-nä*, *suomalainen* 'finn' : *suomalaise-na*, *kysymys* 'kérdés' : *kysymykse-nä*, *vieras* 'vendég' : *vieraana*, *totuus* 'igazság' : *totuute-na*, *mies* 'férfi' : *miehe-nä* stb.
- Kivétel: *vuosi* 'év' : *vuonna*, *täysi* 'tele' : *täynnä*.

Az essivus fontosabb funkciói:

- **állapothatározó:** *toimia opettajana* 'tanárként dolgozik/működik', *olla lehtorina* 'lektorként dolgozik, (most) lektor', *vieraana* 'vendégként', *turistina* 'turistaként', *lapsena* 'gyerekként', *iloisena* 'vidáman', *sinuna* 'a te helyedben';
- **időhatározó:**
 - napnevekben: *maanantaina* 'hétfőn', *lauantaina* 'szombaton';
 - ünnepek neveiben: *jouluna* 'karácsonykor'; *pääsiäisenä* 'húsvétkor';
 - az év megnevezésében: *vuonna 1998* '1998-ban', *vuosina 1956–81* '1956–81 között(i éveken)';
 - évszakok, napszakok nevében, ha kijelölő jelzővel állnak: *viime talvena* 'a múlt télen', *ensi kesänä* 'a jövő nyáron', *tänä aamuna* 'ma reggel' (jelző nélkül adessivust használunk: *talvella* 'télien', *kesällä* 'nyáron', *aamulla* 'reggel' – az időhatározók összefoglalását lásd a 75. oldalon);
 - időt jelölő sorszámnevekben: *viidentenä päivänä* 'az ötödik napon' (ugyanígy: *samana päivänä* 'ugyanazon a napon');
- **határozószók, névutók** megkövesedett ragjaként: *kotona* 'otthon', *ta-kana* 'mögött', *luona* '-nál/-nél', *ulkona* 'kint', *kaukana* 'messze'.

3.9. Translativus

- A translativus ragja: *-ksi*.
- Mivel a rag zárja a szótagot, így a fokváltakozásos névszók gyenge fokban állnak: *loppu* 'vége vminek' : *lopuksi*, *viikko* 'hét' : *viikoksi*, *apu* 'segítség' : *avuksi*. Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteeksi*.
- A rag magánhangzója birtokos személyrag előtt *-e-re* változik: *opettajaksi* > *opettaja-kse-ni* 'tanárommá'.
- A tő a genitivusból (2. szótári alak, vö. 20. oldal) nyerhető, a már ismert tőváltozatok itt is érvényesek: *ihminen* 'ember' : *ihmise-ksi*, *vuosi* 'év' : *vuode-ksi*, *kysymys* 'kérdés' : *kysymykse-ksi*, *vieras* 'vendég' : *vieraaksi*, *mies* 'férfi' : *miehe-ksi* stb.

A translativus fontosabb funkciói:

- **eredményhatározó:** *opiskelee lääkäriksi* 'orvosnak tanul', *valitaan presidentiksi* 'elnökké választják', *valmistui opettajaksi* 'tanári diplomát szerzett', *tuli iloiseksi* 'vidám lett', *muuttuu hyväksi* 'jóra fordul', *kasvaa isoksi* 'nagyra nő';
- **időhatározó:**
 - a) mikorra? *tulen kotiin jouluksi* 'karácsonyra jövök haza';
 - b) mennyi időre? *lähdän Suomeen viikoksi* 'egy hétre megyek Finnországba', *jää koko vuodeksi* 'egész évre marad', *istun hetkeksi* 'leülök egy pillanatra';
- **helyhatározó:** *tule lähemmäksi* 'gyere közelebb!', *menetkö Kaisan luokse?* 'Kaisához mész?';
- a **nyelvvél**, nyelvekkel kapcsolatos kifejezésekben: *sano se suomeksi!* 'mondd ezt finnül!', *kirjoitan ranskaksi* 'franciául írok' (de: *puhun suomea* 'finnül beszélek', *osaan englantia* 'tudok angolul', *ymmärrän venäjää* 'értek oroszul' – ezek mellett az igék mellett partitívus áll). Ugyancsak translatívus használatos a *Mitä „kiitos” on unkariksi?* 'Mi a „kiitos” magyarul?' típusú mondatokban;
- **sorrend** kifejezése: *aluksi ... lopuksi* 'kezdetben ... végül', *ensimmäiseksi ... viimeiseksi* 'először ... utoljára';
- **kifejezésekben:** *Onneksi olkoon!* 'Gratulálok!', *Terveydeksi!* 'Egészségedre!', *minua kutsutaan Santuksi* 'Santtunak hívnak', *juotavaksi tarjottiin olutta* 'innivalóként sört kínáltak'.

3.10. Számnevek

A) Tőszámnevek

1 yksi	11 yksitoista	
2 kaksi	12 kaksitoista	
3 kolme	13 kolmetoista	30 kolmekymmentä
4 neljä	14 neljätoista	40 neljäkymmentä
5 viisi	15 viisitoista	50 viisikymmentä
6 kuusi	16 kuusitoista	60 kuusikymmentä
7 seitsemän	17 seitsemätoista	70 seitsemänkymmentä
8 kahdeksan	18 kahdeksantoista	80 kahdeksänkymmentä
9 yhdeksän	19 yhdeksätoista	90 yhdeksänkymmentä
10 kymmenen	20 kaksikymmentä	100 sata
21	kaksikymmentäyksi	
22	kaksikymmentäkaksi	
34	kolmekymmentäneljä	
47	neljäkymmentäseitsemän	
111	satayksitoista	
222	kaksisataakaksikymmentäkaksi	
333	kolmesataakolmekymmentäkolme	
1000	tuhat	
1998	tuhatyhdeksänsataayhdeksänkymmentäkahdeksan	
2000	kaksituhatta	
2018	kaksituhattakahdeksantoista	
100 000	satatuhatta	
1 000 000	miljoona	
2 000 000	kaksimiljoonaa	

- A számnevek után (az *egy*et kivéve) partitivust használunk (leszámítva a *kahdet farkut* 'két farmernadrág' típusú plurale tantum szerkezeteket). Az állítmány a számnév + főnév szerkezet után egyes számban áll: *kaksi miestä seisoo kadulla* 'két férfi áll az utcán', jelzőként viszont a számnevet egyeztetni kell: *kolmessa maassa* 'három országban', *kahden lapsen äiti* 'két gyermek anyja'. Ha a tárgy partitivusban áll, a számnév is abba kerül: *hänellä ei ole viittä euroa* 'nincs öt eurója'.

- Nemcsak a számnevet követő főnév áll partitívusban, hanem az összetett számnevek utótagja(i) is: *kymmenen* > *kaksikymmentä*, *sata* > *kak-sisataa*, *tuhat* > *kaksituhatta* stb.
- 10–19 között a számnevek második része (*toinen* 'másik, második' > *toista*) nem ragozódik.
- A számnevek ragozása:

töszámnév	Gen.	Part.
<i>yksi</i>	<i>yhden</i>	<i>yhtä</i>
<i>kaksi</i>	<i>kahden</i>	<i>kahta</i>
<i>kolme</i>	<i>kolmen</i>	<i>kolmea</i>
<i>neljä</i>	<i>neljän</i>	<i>neljää</i>
<i>viisi</i>	<i>viiden</i>	<i>viittä</i>
<i>kuusi</i>	<i>kuuden</i>	<i>kuutta</i>
<i>seitsemän</i>	= <i>seitsemän</i>	<i>seitsemää</i>
<i>kahdeksan</i>	= <i>kahdeksan</i>	<i>kahdeksaa</i>
<i>yhdeksän</i>	= <i>yhdeksän</i>	<i>yhdeksää</i>
<i>kymmenen</i>	= <i>kymmenen</i>	<i>kymmentä</i>
<i>sata</i>	<i>sadan</i>	<i>sataa</i>
<i>tuhat</i>	<i>tuhannen</i>	<i>tuhatta</i>

- A számnevek neve: *ykkönen*, *kakkonen*, *kolmonen*, *nelonen*, *viitonen*, *kuutonen*, *seitsikko* (a beszélt nyelvben: *seiska*), *kahdeksikko* (*kasi*), *yhdeksikkö* (*yksi*), *kymmenluku* (*kymppi*), *satanen* (*sataluku*), *tuhatluku*.

B) Sorszámnevek:

- A sorszámnevek képzője: *-s*.
- Kivétel az első és a második, amelyek más tőből származnak.

1. <i>yksi</i>	>	<i>ensimmäinen</i>	6. <i>kuusi</i>	>	<i>kuudes</i>
2. <i>kaksi</i>	>	<i>toinen</i>	7. <i>seitsemän</i>	>	<i>seitsemäs</i>
3. <i>kolme</i>	>	<i>kolmas</i>	8. <i>kahdeksan</i>	>	<i>kahdeksas</i>
4. <i>neljä</i>	>	<i>neljäs</i>	9. <i>yhdeksän</i>	>	<i>yhdeksäs</i>
5. <i>viisi</i>	>	<i>viides</i>	10. <i>kymmenen</i>	>	<i>kymmenes</i>

11. *yhdestoista*
12. *kahdestoista*
20. *kahdeskymmenes*

- 21. *kahdeskymmenesensimmäinen, -yhdes*
- 22. *kahdeskymmenestoinen, -kahdes*
- 30. *kolmaskymmenes*
- 35. *kolmaskymmenesviides*
- 100. *sadas*
- 1000. *tuhannes*

- Ragozás során az *-s* helyébe *-nte-* lép (gyenge foka: *-nne-*): *kolmas* > *kolmantena* (essivus), *kolmannen* (genitivus); *neljäs* > *neljäntenä, neljännen*; *viides* > *viidentenä, viidennen*; *kymmenes* > *kymmenenteenä, kymmenennen*; *sadas* > *sadantena, sadannnen, tuhannes* > *tuhannentena, tuhannennen* stb. Pl. *asun neljännessä kerroksessa* 'a negyedik emeleten lakom', *on kuin seitsemännessä taivaassa* 'a hetedik mennyországban érzi magát'.
- A partitivusi alak *kolmas* : *kolmatta, neljäs* : *neljättä, viides* : *viidettä, kuudes* : *kuudetta, kymmenes* : *kymmenettä, sadas* : *sadatta* stb.

3.11. Keltezés

A finn keltezés az indoeurópai nyelvekéhez hasonló sorrendű: 3.11.2017.

A) Hányadika?

Monesko päivä tänään on? 'Hányadika van ma?'

Tänään on viides toukokuuta. (a hónapnév partitivusban áll)

Tänään on toukokuun viides päivä. (a hónapnév genitivusban áll)

'Ma május ötödike van.'

B) Hányadikán?

Minä päivänä olet syntynyt? 'Melyik napon születél?'

Viidentenä toukokuuta. (a napnév essivusban áll)

Toukokuun viidentenä päivänä.

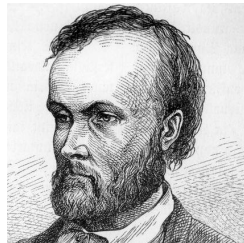
'Május ötödikén.'

Az évszámok nem ragozódnak, ellenben az előttük álló *vuosi* 'év' szó, valamint az évszak- és hónapnevek igen: *vuonna 1998* '1998-ban, *talvella 2006* '2006 telén'; *kesäkuussa 2014* '2014 júniusában'.

Irodalom öt percben

Aleksis Kivi: *Szívem dala* (*Sydämeni laulu*)

Aleksis Kivi (eredeti nevén Alexis Stenvall, 1834–1872) a finn nyelvű prózairodalom megteremtője. Fő műve a társadalom elleni lázadásról és a természetbe való visszatérésről szóló *Hét testvér* (*Seitsemän veljestä*) című regénye (1870), ebben olvasható híres verse, a *Szívem dala*. Kivi emellett tizenkét színdarabot is írt, ezek egy részét ma is játszzák a finn színházak. A *Szívem dalát* először a híres finn zeneszerző, Jean Sibelius zenésítette meg, majd Aarre Merikanto (1943) és Einojuhani Rautavaara (1998) készített belőle kórusművet. – Aleksis Kivi napja, egyben a finn irodalom ünnepe október 10-én van.

Sydämeni laulu

Tuonen lehto, öinen lehto!
Siell' on hieno hietakehto,
Sinnepä lapseni saatan.

Siell' on lapsen lysti olla,
Tuonen herran vainiolla
Kaitsea Tuonelan karjaa.

Siell' on lapsen lysti olla,
Illan tullen tuuditella
Helmassa Tuonelan immen.

Onpa kullan lysti olla,
Kultakehdoss' kellahdella,
Kuullellakehräjälintuu.

Tuonen viita, rauhan viita!
Kaukana on vaino, riita,
Kaukana kavala maailma.

Szívem dala

Vár susogva Tuoni berke,
indulj vélem csöpp emberke:
dús homokban játszadozhatsz.

Ott gyermeknek gyöngy a dolga:
őrzöd vígan tapsikolva
alvilági rétek nyáját.

Ott gyermeknek gyöngy a dolga:
este tündér leng dudolva,
melléd lép s álomba ringat.

Pilládat lezárod szépen,
fekszel bölcsöd lány ölében,
zeng a madár bimbós ágon.

Hív a béke árnyas berke:
messze már az élet terhe,
messze minden keserűség.

Képes Géza fordítása

Sää Suomessa

Kesällä Suomessa on hyvin valoisa. Kesäkuussa aurinko nousee Etelä-Suomessa aamulla neljältä ja laskee illalla puoli yhdeltätoista. Pohjois-Suomessa aurinko nousee noin kolmelta ja laskee puoli kahdeltatoista. Lapissa aurinko ei kesäkuussa ja heinäkuussa laske ollenkaan, keskiyölläkin on aivan valoisa. Kesällä Suomessa lämpötila on yleensä n. 20 astetta, mutta joskus voi olla 30 astetta lämmintä. Suomen kesä on hyvin kaunis, mutta lyhyt. Kesällä hyvin monet suomalaiset menevät maalle kesämökille.

Syyskuussa on kaunista, koska luonto on hyvin värikäs. Loka- ja marraskuussa sataa usein. Talvi on Suomessa tavallisesti kylmä ja luminen. Pakkasta voi olla -20 tai jopa -30 astetta. Helsingissä ja Turussa ei aina ole paljon lunta, mutta muualla Suomessa lunta voi sataa puolitoista tai kaksi metriäkin. Talvella on hyvin pimeää. Aurinko nousee Etelä-Suomessa vasta yhdeksän jälkeen ja laskee iltapäivällä kolmen jälkeen. Pohjois-Suomessa aurinko nousee yhdeltätoista ja laskee jo kahdelta. Lapissa aurinko ei nouse joulukuussa ollenkaan.

Kevät on Suomessa hyvin erilainen kuin Keski-Euroopassa. Suomalaiset ajattelevat, että kevät alkaa jo maaliskuussa, vaikka lumi sulaa yleensä vasta huhtikuussa. Pohjois-Suomen järvet ovat jäässä vielä toukokuussakin. Puut saavat lehdet vasta toukokuun lopussa. Ulkomaalaiset sanovat usein, että Suomen kevät kestää viikon.

- Oletko käynyt Suomessa talvella?
- En, en halua mennä Suomeen talvella. En pidä kylmästä enkä pimeästä.
- Mutta Suomessa on talvella kaunista! Eikä siellä aina ole kylmä.
Unkarissakin voi olla kylmä talvella.
- Mutta pimeää Suomessa on varmasti talvella.
- Kyllä, mutta jos tulee paljon lunta, ei ole niin pimeää.
- En pidä lumesta.
- Ehkä on hyvä, että käyt Suomessa vain kesällä. Talvella voit matkustaa Kyprokselle.

- Ensi kesänä matkustan Lappiin.
- Missä kuussa?
- Kesäkuussa.
- Silloin näet keskiyön auringon. Mihin matkustat?
- Kilpisjärvelle.
- Se on hyvin kaunis paikka. Voit nousta Saanatunturille tai kävellä Kilpisjärven rannalla. Voit käydä myös Norjassa. Kilpisjärvi on aivan lähellä Norjan rajaa. Millä matkustat?
- Menen junalla Rovaniemelle ja sieltä bussilla Kilpisjärvelle.

- Anteeksi, millähän bussilla pääsee lentoasemalle?
- Finnairin bussilla, joka lähtee rautatieaseman vierestä, tai bussilla numero 615. Se lähtee Rautatientorilta, aseman toiselta puolelta.
- Kiitos.
- Ei kestä.

Jyväskylä régi vasútállomása

Emeletes intercity vonat

Vuodenajat:

talvi
kevät
kesä
syksy

Kuukaudet:

tammikuu
helmikuu
maaliskuu
huhtikuu
toukokuu
kesäkuu
heinäkuu
elokuu
syyskuu
lokakuu
marraskuu
joulukuu

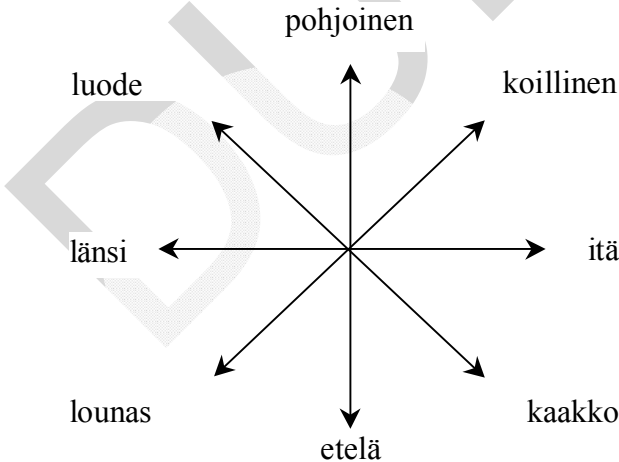
Viikonpäivät:

maanantai
tiistai
keskiviikko
torstai
perjantai
lauantai
sunnuntai

Milloin?

talvella, keväällä, kesällä, syksyllä
tammikuussa, helmikuussa, maaliskuussa...
maanantaina, tiistaina, keskiviikkona...

Ilmansuunnat:

Missä?

pohjoisessa
idässä
etelässä
länessä

koillisessa
kaakossa
lounaassa
luoteessa

Összetételekben: pohjois-, koillis-, kaakkois-, lounais-, luoteis-.

Tudod-e...?

Az időjárásról

- A januári középhőmérséklet Dél-Finnországban -6 fok, Lappföldön -13 fok. A júliusi középhőmérséklet Dél-Finnországban 17 fok, Lappföldön 14 fok. A hőséghatár Finnországban 25 fok.
- Csapadékmennyiség: a déli partvidéken és Közép-Finnországban: 700 mm/év. Lappföldön: 400 mm/év.
- A legtöbb csapadék augusztusban esik, a legkevesebb márciusban.
- Lappföldet október végétől, Kuusamo környékét november végétől, Turku vidékét december végétől borítja hó. A hóréteg vastagsága Kuusamóban 70 cm, Lappföldön 60 cm, Turku környékén 20 cm.
- Finnország legészakibb részén (Utsjoki és Nuorgam vidékén) nyáron május 16. és július 28. között nem nyugszik le a nap, télen viszont november 24. és január 17. között nem kel fel.

Finnország tavairól, folyóiról

- Az ország területének 9,9 százalékát borítja víz.
- Az „ezer tó országában” közel 200 000 tó van. A legnagyobb tavak:

Saimaa	4380 km ² (13 700 szigettel)
Päijänne	1118 km ²
Inari	1082 km ²
Oulujärvi	912 km ²
Pielinen	895 km ²

- A tengerpart 39 000 km hosszú, 80 000 szigettel. Finnországban 179 000 olyan sziget van, amelyek nagyobb egy hektárnál.
 - Finnország hossza észak–dél irányban (Utsjokitól Hankoniemiig): 1157 km.
 - Finnország szélessége kelet–nyugat irányban (Ilomantsitól Töjbyig): 542 km.
 - Finnország legmagasabb pontja: Halti (Lappföld): 1324 m.
 - Finnország leghosszabb folyói:
Kemijoki	552 km	Vuoksi	150 km
Tornionjoki	408 km	Paatsjoki	142 km
Tenojoki	344 km	Kokemäenjoki	120 km
Iijoki	300 km	Kalajoki	110 km
Kymijoki	204 km	Oulujoki	107 km

Az ezer tó országa

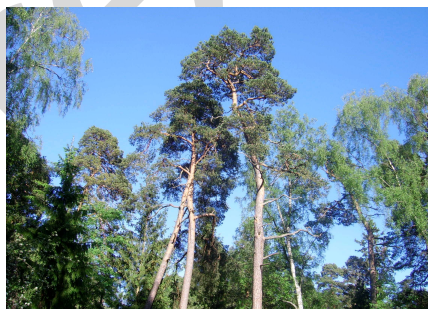

Lappföldön lakik a Mikulás

A növényzetről és az állatvilágról

- Az ország területének 70%-a (23 millió hektár) erdő. A legfontosabb fafajták: erdei fenyő (*mänty*), lucfenyő (*kuusi*), nyírfa (*koivu*).
- Finnországban sok bogyó terem, a legismertebbek: vörösáfonya (*puolukka*), mocsári hamvas szeder (*lakka*), tőzegáfonya (*karpalo*), fekete áfonya (*mustikka*). Európa egyik legnagyobb epertermesztő országa Finnország.
- Finnországban 220 madárfaj él, a leggyakoribb a pinty (*peipponen*) és a füzike (*pajulintu*).

- A finnek nagy becsben tartják a halakat, az országban 36 eredeti halfaj él. A legismertebb folyami hal a lazac (*lohi*), tavi hal a sügér (*ahven*) és a csuka (*hauki*), a legfontosabb tengeri hal a hering (*silakka*).
- A leggyakoribb ragadozó állatok: hiúz (*ilves*), medve (*karhu*), farkas (*susi*), rozsomák (*ahma*). A legfontosabb erdei vadak: jávorszarvas (*hirvi*), nyúl (*jänis*), vadkacsa (*sorsa*), süketfajd (*metso*) és nyírfajd (*teeri*).
- Finnország egyik legismertebb állata a félvad rénszarvas (*poro*). Lappföldön több mint 7000 rénszarvastenyésztő él, 115 000 km²-en gazdálkodnak.
- Két főkafaj él északon: a szürke foka (*harmaahylje*, belőlük a Balti-tengeren még mintegy 26 000 van) és a saimaa-i foka (*saimaannorppa*, 260).
- Finnország „nemzeti madara” a hattyú (*joutsen*).

A világörökség Finnországban

- Sammallahdenmäki bronzkori halomsírhajai (i. e. 1500–500)
- Rauma óvárosa (a 14–18. század között épült)
- Suomenlinna erőd-szigete (1748–1791)
- Petäjävesi régi fatemploma (1764)
- A Struve földmérő vonal (1816–1855)
- A verlain gyármúzeum (1878)
- A merenkurkkui szigetvilág

Petäjävesi régi fatemploma

Nyelvtan

4.1. Hol? kérdésre felelő külső helyhatározó (adessivus)

- Az adessivus ragja: *-lla/-llä*.
- Mivel a rag zárja a szótagot, fokváltakozásos névszók esetében az adessivusi alak gyenge fokban áll: *matto* 'szőnyeg' : *matolla*, *katu* 'utca' : *kadulla*, *ilta* 'este' : *illalla*, *tunti* 'óra' : *tunnilla* stb. (Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteella*, *kuningas* 'király' : *kuninkaalla*.)
- Az adessivus ugyanazokhoz a töváltozatokhoz járul, mint a genitivus (vö. 20. oldal): *talvi* 'tél' : *talve-lla*, *kone* 'gép' : *konee-lla*, *ihminen* 'ember' : *ihmise-llä*, *kirjallisuus* 'irodalom' : *kirjallisuude-lla* stb.
- A névmások adessivusa: *minulla*, *sinulla*, *hänellä*, *meillä*, *teillä*, *heillä* (személyes nm.); *tämä* 'ez' : *tällä*, *tuo* 'az' : *tuolla*, *se* 'az' : *sillä*; *kuka* 'ki' : *kenellä*, *mikä* 'mi' : *millä*.

Az adessivus fontosabb funkciói:

a) Helyviszonyt fejez ki:

- hol? kérdésre felelő külső helyhatározó: *pöydällä* 'asztalon', *kadulla* 'utcán', *asemalla* 'állomáson', *rajalla* 'határon';
- néha a magyar hol? kérdésre felelő belső helyraggal egyenértékű: *Tampereella* 'Tamperében' (a külső és belső helyhatározók megfeleléseire vö. 73. oldal);
- családnevekhez, személynevekhez téve megfelel a magyar *-nál/-nél* ragnak: *olen Laurilla* 'Laurinál vagyok', *olen Leskisillä* 'Leskinénél vagyok'.

b) Időviszonyt fejez ki:

- napszakok: *aamulla* 'reggel', *illalla* 'este', *yöllä* 'éjszaka';
- évszakok: *talvella* 'télen', *kesällä* 'nyáron', *syksyllä* 'ősszel';
- ha az időhatározó jelzővel áll, általában essivusi eset használatos: *tänä talvena*, *tänä iltana* stb. (vö. 57. oldal), de: *tällä viikolla* 'ezen a héten', *tällä hetkellä* 'ebben a pillanatban'.

c) **Egyéb viszonyok** kifejezése is szolgálhat:

- **eszközhatározó:** *junalla* 'vonattal', *bussilla* 'busszal', *kynällä* 'ceruzával', *lusikalla* 'kanállal', *tietokoneella* 'számítógéppel';
- **módhatározó:** *tällä tavalla* 'ilyen módon', *kovalla äänellä* 'erős hangon', *hyvällä mielellä* 'jó kedvvel';
- az adessivus használatos a birtoklást kifejező, ún. **habeo-szerkezetben** is (vö. 87. oldal).

4.2. Honnan? kérdésre felelő külső helyhatározó (ablativus)

- Az ablativus ragja: *-lta/-ltä*.
- Mivel a rag zárja a szótagot, fokváltakozásos névszók esetében az ablativusi alak gyenge fokban áll: *matto* 'szőnyeg' : *matolta*, *katu* 'utca' : *kadulta*, *silta* 'híd' : *sillalta*, *tunti* 'óra' : *tunnilta* stb. (Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteelta*, *kuningas* 'király' : *kuninkaalta*.)
- Az ablativus ugyanazokhoz a töváltozatokhoz járul, mint a genitivus (vö. 20. oldal): *kone* 'gép' : *konee-lta*, *ihminen* 'ember' : *ihmise-ltä*, *vuosi* 'év' : *vuode-lta* stb.
- A névmások ablativusa: *minulta*, *sinulta*, *häneltä*, *meiltä*, *teiltä*, *heiltä* (személyes nm.); *tämä* 'ez' : *tältä*, *tuo* 'az' : *tuolta*, *se* 'az' : *siltä*; *kuka* 'ki' : *keneltä*, *mikä* 'mi' : *miltä*.

Az ablativus fontosabb funkciói:

a) **Helyviszonyt** fejez ki:

- honnan? kérdésre felelő külső helyhatározó: *pöydältä* 'asztalról', *kadulta* 'utcáról', *asemalta* 'állomásról';
- néha magyarrá *-tól/-től* raggal is fordítható: *kirje Petteriltä* 'levél Petteritől', *häneltä ostan auton* 'tőle veszek autót', *kysyn Kaisalta* 'megkérdezem Kaisától', *tulen Laurilta* 'Lauritól jövök'.

b) **Időviszonyt** fejez ki: *kuudelta* 'hatkor, pontosan hatkor'; *viime vuodelta* 'a múlt évből'.

c) **Elvont viszonyok** kifejezése is szolgálhat:

- **tekintethatározó:** *tyttö nimeltään Liisa* 'a Liisa nevű lány', *ammattilteni olen opettaja* 'foglalkozásomra nézve tanár vagyok', *luonteeltaan hyvä* 'természetét tekintve jó';
- **mértékhatórozó:** *huone maksaa 50 euroa vuorokaudelta* 'a szoba ára 50 euró/nap;
- valaminek a **hiánya, elvesztése:** *minulta hukkuin ajatus* 'elvesztettem a fonalat';
- valamiben való **akadályoztatás:** *kielletty alle 18-vuotiailta* '18 éven aluliaknak tilos';
- érzékelést kifejező igék **vonzata:** *maistua hyvältä* 'ízlik', *haista pahalta* 'rossz szaga van', *tuoksua hyvältä* 'illatozik', *kuulostaa hyvältä* 'jól hangzik', *näyttää huonolta* 'rosszul néz ki' stb.

4.3. Hová? kérdésre felelő külső helyhatározó (allativus)

- Az allativus ragja: *-lle* (csak egy alakú, nem illeszkedik).
- Mivel a rag zárja a szótagot, fokváltakozásos névszók esetében az allativusi alak gyenge fokban áll: *matto* 'szőnyeg' : *matolle*, *katu* 'utca' : *kadulle*, *tunti* 'óra' : *tunnille* stb. (Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteelle*, *kuningas* 'király' : *kuninkaalle*.)
- Az allativus ugyanazokhoz a töváltozatokhoz járul, mint a genitivus (vö. 35. oldal): *kone* 'gép' : *konee-lle*, *totuus* 'igazság' : *totuu-delle* stb.
- A névmások allativusa: *minulle*, *sinulle*, *hänelle*, *meille*, *teille*, *heille* (személyes nm.); *tämä* 'ez' : *tälle*, *tuo* 'az' : *tuolle*, *se* 'az' : *sille*; *kuka* 'ki' : *kenelle*, *mikä* 'mi' : *mille*.

Az allativus fontosabb funkciói:

- a) **Helyviszonyt** fejez ki: **hová? kérdésre felelő külső helyhatározó:** *torille* 'piacra', *kadulle* 'utcára', *asemalle* 'állomásra', *parvekkeelle* 'erkélyre'.
- b) **Elvont viszonyt** fejez ki (**részeshatórozó**): *soitan Kaisalle* 'telefonálok Kaisának', *kortti ystäväille* 'képeslap a barátomnak', *kerron kaikille* 'elmondom mindenkinek', *lainaa minulle rahaa!* 'adj kölcsön nekem pénzt!'.

c) **Kifejezésekben:** *mennään kahville/kaljalle/lounaalle* 'menjünk kávézni/sörözni/ebédelni'.

4.4. Névutók és elöljárósók

- A névutók használati köre megegyezik a magyar névutók funkcióival: *talon edessä* 'a ház előtt', *sodan jälkeen* 'a háború után' stb.
- A finnben a legtöbb névutó genitivusszal áll: *alla* 'alatt', *yllä* 'felett', *edessä* 'előtt', *takana* 'mögött', *vieressä* 'mellett', *lähellä* 'közel', *jälkeen* 'után' stb. Lényegesen kevesebb a partitivusi vonzat: *pitkin* 'vmi mentén végig', *varten* 'vmi miatt' stb. Néhány névutó illativust vonz: *asti* 'vmeddig', *päin* 'vmi felé'.
- A névutók körében is megfigyelhető az irányhármasság (vö. 4.5c. pont): *luota* '-tól/-től' – *luona* '-nál/-nél' – *luokse* '-hoz/-hez/-höz' stb.
- A névutó is kaphat birtokos személyragot: *minun kanssani* 'velem', *sinun vieressäsi* 'melletted', *hänen luonaan* 'nála' stb.

A finnben van néhány **prepozíció** is (ezek többnyire partitivust vonzanak):

- *kesken tunnin/tuntia* 'óra közben', *ilman rahaa* 'pénz nélkül', *ennen so-taa* 'a háború előtt' stb.

4.5. A helyviszony kifejezése a finnben

A helyhatározót háromféle módon fejezhetjük ki: a) ragos névszóval, b) határozószóval, c) névutós szerkezettel.

A) Ragos névszóval

A finnugor nyelvek sajátossága az ún. irányhármasság, a honnan? / hol? / hová? irányultságok rendszere. A magyarban belső, külső szoros és külső laza sorokkal számolhatunk, a finnben viszont csak belső ~ külső oppozíció létezik:

MAGYAR	honnan?	hol?	hová?
belső	elativus <i>-ból/-ből</i>	inessivus <i>-ban/-ben</i>	illativus <i>-ba/-be</i>
külső 1	delativus <i>-ról/-ről</i>	superessivus <i>-n/-on/-en/-ön</i>	sublativus <i>-ra/-re</i>
külső 2	ablativus <i>-tól/-től</i>	adessivus <i>-nál/-nél</i>	allativus <i>-hoz/-hez/-höz</i>

FINN	honnan?	hol?	hová?
belső	elativus <i>-sta/-stä</i>	inessivus <i>-ssa/-ssä</i>	illativus <i>-Vn, -hVn, -seen</i>
külső	ablativus <i>-lta/-ltä</i>	adessivus <i>-lla/-llä</i>	allativus <i>-lle</i>

- A magyar belső ~ finn belső, magyar külső szoros ~ finn külső sorok az esetek nagy többségében megfelelnek egymásnak (*iskolában ~ koulussa, utcán ~ kadulla* stb.), de számos eltéréssel is találkozhatunk, pl. *stadionban ~ stadionilla, postán ~ postissa, egyetemen ~ yliopistossa* stb.
- A magyar külső laza sor latin elnevezése és a finn külső sor elnevezése ugyanaz, de funkciójuk nem azonos! A magyar külső laza sornak a finnben általában névutók felelnek meg: *háznál ~ talon luona, Pistához ~ Pistan luo* stb.
- Néhány névszóhoz egyformán járulhat belső és külső rag is, megfelelő jelentésselkülönüléssel, vö. *maassa* 'országban, földben' ~ *maalla* 'vidéken', *pöydällä* 'asztalon' ~ *ruoka on pöydässä* 'meg van terítve' stb.
- Az irányhármasság kategóriájában is léteznek eltérések, a magyar statikus (hol?) szemléletnek a finnben dinamikus (hová, ill. honnan?) irány felel meg:

fi. hová? ~ m. hol? *eksyä metsään* 'eltéved az erdőben', *jääda kotiin* 'otthon marad', *jättää kotiin* 'otthon hagy', *majoittua hotelliin* 'szállodában száll meg', *osallistua seminaariin* 'részt vesz a szemináriumon', *unohtaa bussiin* 'a buszon felejt', *uskoa Jumalaan* 'hisz Istenben';

fi. honnan? ~ m. hol? *katsoa sanakirjasta* 'megnéz a szótárban', *etsiä laukusta* 'a táskában keres', *ostaa kaupasta* 'a boltban vásárol', *hämmästyä tarinasta* 'elcsodálkozik a történeten' stb.

– A finnben csak egy rag (az allativusi *-lle*) nem illeszkedik. Vigyázzunk a *-llä* (adessivus) és *-lle* (allativus) különbségére!

B) Helyhatározószóval

– Az irányhármasság e kategórián belül is megfigyelhető: *kotoa* 'hazulról' – *kotona* 'otthon' – *kotiin* 'haza' stb.

– Ugyancsak elkülönülnek a belső és külső sorok: *tässä* 'itt' ~ *täällä* 'itt'.

C) Névutóval

A névutók árnyalt viszonyok kifejezésére alkalmasak. Itt is megfigyelhető az irányhármasság jelensége:

<i>takaa</i>	–	<i>takana</i>	–	<i>taakse</i>	'mögül – mögött – mögé'
<i>päältä</i>	–	<i>päällä</i>	–	<i>päälle</i>	'felől – fölött – fölé'
<i>vierestä</i>	–	<i>vieressä</i>	–	<i>viereen</i>	'mellől – mellett – mellé' stb.

4.6. A földrajzi nevek

A finn földrajzi nevek – a magyarhoz hasonlóan – hol belső, hol külső ragokat vesznek fel (a magyarban pl. *Budapesten*, *Miskolcon*, *Szolnokon* – *Debrecenben*, *Egerben*, *Veszprémben*, sőt: *Győrött*, *Kaposvárott*). Néhány szabályféleséget mégis lehet körvonalazni:

Belső sorral járnak:

- országok nevei: *Suomessa* 'Finnországban', *Unkarissa* 'Magyarországon', *Ruotsissa* 'Svédországban' stb. Kivétel: *Venäjällä* 'Oroszországban', valamint a kisebb szigetországok: *Maltalla* 'Máltán', *Kyproksella* 'Cipruson', de *Islannissa* 'Izlandon';
- külföldi városnevek: *Tukholmassa* 'Stockholmban', *Oslossa*, *Pietarissa* 'Szentpéterváron', *Moskovassa*, *Lontoossa*, *Budapestissa*, *Győrissä* stb.

Külső sorral járnak:

- utcák, terek nevei: *Mannerheimintiellä*, *Unioninkadulla*, *Senaatintorilla* stb. (*tie* 'út', *katu* 'utca', *tori* 'tér').

A legtöbb gondot a finn településnevek okozzák:

- Belső sorral jár pl. *Helsingissä*, *Joensuussa*, *Jyväskylässä*, *Kouvolassa*, *Kuopiossa*, *Lahdessa*, *Lappeenrannassa*, *Oulussa*, *Turussa* stb.
- Külső sorral jár pl. *Imatralla*, *Kilpisjärvellä*, *Rovaniemellä*, *Tampereella*, *Utsjoella*, *Vantaalla* stb.
- A városrészek nevei a városnevekhez hasonlóan ingadoznak: *Otanie-messä*, *Töölössä*, de *Keljonkankaalla*, *Myllyojalla*.
- Vigyázzunk a *Tampere* név ragozására (*Tampereelta* – *Tampereella* – *Tampereelle*), ill. a *Porvoo* és a *Lontoo* 'London' illativusára (*Porvooseen*, *Lontooseen*)!

4.7. Az időhatározó kifejezése

Az időviszonyokat a finn kifejezheti: a) időhatározószóval, b) névszóval, c) névutóval, d) mellékmondatlal, ill. igeneves szerkezettel.

A) Időhatározószóval: *jo* 'már', *enää* 'már (nem)', *vielä* 'még', *silloin* 'akkor', *tänään* 'ma' stb.

B) Névszóval

Igen gazdag a ragos névszókkal (ill. nominativussal) kifejezhető időviszonyrendszer:

- **Essivus:** *maanantaina* 'hétfőn' (a hét napjai), *jouluna* 'karácsonykor' (ünnepnapok), *vuonna 1900* '1900-ban' (az év kifejezése), *tänä iltana* 'ma este' (kijelölő jelzőként; enélkül adessivus, pl. *illalla* 'este').
- **Inessivus:** *syyskuussa* 'szeptemberben' (hónapnevek), *kahdessa tunnissa* 'két óra alatt', *kerran viikossa* 'hetente egyszer', *tulevaisuudessa* 'a jövőben'.
- **Adessivus:** *aamulla* 'reggel' (napszakok), *kesällä* 'nyáron', *syksyllä* 'ősszel' (évszakok), *tällä viikolla* 'ezen a héten' (a hét megnevezése, jelzővel is), *1800-luvulla* 'az 1800-as években', *kevätlukukaudella* 'a tavaszi szemeszterben'.
- **Illativus:** *en ole tavannut häntä kolmeen viikkoon* 'nem találkoztam vele három hete' (mióta? kérdésre felelő tagadó értelmű időmeghatározás), *siihen aikaan* 'akkoriban' (hozzávetőleges időpont), *huomiseen (asti)* 'holnapig'.
- **Elativus:** *loppuviikosta* 'a hét második felében'.
- **Elativus – illativus:** *aamusta iltaan* 'reggeltől estig', *syksystä jouluun* 'őszről karácsonyig'.
- **Ablativus:** *(kello) kuudelta* '(pontosan) hatkor' (időpont).
- **Translativus:** *saan valmiiksi huomiseksi* 'holnapra elkészülök', *tule viideksi* 'gyere ötre'.
- Megkövesedett határozószó (eredetileg **instructivus**): *kesäisin* 'nyaranta', *sunnuntaisin* 'vasárnaponként', *öisin* 'éjszakánként', *viikonloppuisin* 'hétvégenként', *päivittäin* 'naponta'.
- **Nominativus:** *joka päivä* 'minden nap', *joka kesä* 'minden nyáron', *joka toinen viikko* 'minden második héten', *kello kahdeksan* 'nyolc órakor', *odota hetkinen* 'várj egy pillanatot'.
- **Accusativus/partitivus:** *kokous kesti tunnin*, *kokous ei kestänyt tuntia-kaan* 'a gyűlés egy órán át tartott/a gyűlés egy óráig sem tartott'.

C) Névutóval

- **Genitivust** vonz: *jälkeen, kuluttua, maissa/tienoilla – sodan jälkeen* 'a háború után', *hetken kuluttua* 'egy pillanat múlva', *kuuden maissa* 'hat (óra) tájban';
- **illativust** vonz: *asti, saakka, mennessä – iltaan asti* 'estig', *huomiseen saakka* 'holnapig', *tähän mennessä* 'ezidáig';
- **elativust** vonz: *asti, saakka, alkaen/lähtien – aamusta asti* 'reggeltől', *eilisestä saakka* 'tegnaptól', *tästä alkaen* 'ettől kezdve';
- **nominativussal** áll: *sitten – tunti sitten* 'egy órája' (de: *kaksi tuntia sitten*).

D) Mellékmondattal, ill. igeneves szerkezettel: lásd a 145. oldalt!

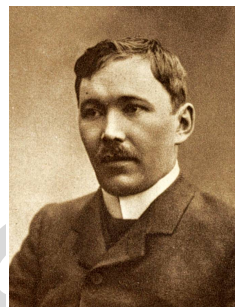
4.8. Adverbiумok

- Képzője *-sti*: *nopea : nopeasti* 'gyorsan', *selvä : selvästi* 'világosan'.
- A *tö* a megszokott változásokat mutatja: *suuri : suure-sti* 'nagyon', *kaunis : kaunii-sti* 'szépen', *hidas : hitaasti* 'lassan'.
- Fokváltakozásos melléknevek esetében a töben gyenge fok használatos: *helppo : helposti* 'könnyen'. (Fordított fokváltakozás: *hidas : hitaasti* 'lassan'.)
- A *hyvä* 'jó' adverbiuma: *hyvin* 'jól'.

Irodalom öt percben

Eino Leino: *Nocturne*

Eino Leino (1878–1926), az újromantika legjelentősebb költője, szimbolista művész. Ugyanazt a karelianizmust vallotta, mint Sibelius a zenében és Gallen-Kallela a képzőművészetben. *Nocturne* című művét a legismertebb finn versnek tartják. 1903-ban készült el, 1905-ben jelent meg először Leino *Talviyö* [Téli éjszaka] c. kötetében. A vers népszerűségéhez nagyban hozzájárult megzenésítése, elsősorban Vesa-Matti Loiri színész, énekes előadásában. A vers szövege a finn útlevelek egyik biztonsági kódja. Leino születésnapja, július 6. a költészet és a nyár ünnepe.

Nocturne

Ruislinnun laulu korvissani,
tähkäpäiden päällä täysi kuu;
kesä-yön on onni omanani,
kaskisavuun laaksot verhouu.
En ma iloitse, en sure, huokaa;
mutta metsän tummuus mulle tuokaa,
puunto pilven, johon päivä hukkuu,
siinto vaaran tuulisen, mi nukkuu,
tuoksut vanamon ja varjot veen;
niistä sydämeni laulun teen.

Sulle laulan neiti, kesäheinä,
sydämeni suuri hiljaisuus,
uskontoni, soipa säveleinä,
tammenlehvä-seppel vehryt, uus.
En ma enää aja virvatulta,
onpa kädessäni onnen kulta;
pienentyy mun ympär’ elon piiri;
aika seisoo, nukkuu tuuliviiri;
edessäni hämäreäinen tie
tuntemattomahan tupaan vie.

Nocturne

Fülemüle csattog az ág-hegyén,
kalászok fölött ég a telihold.
A nyári éj boldogsága enyém –
irtásföld füstje lengő, szürke folt.
Nincs bennem öröm, bánat, se kétség;
hozzátok el zöld erdők sötétjét,
felhők pírját, búcsúzó nap fényét,
széljárta hegyek szunnyadó kékjét,
vizek árnyait, zsálya illatát:
ezekből szövöm szívem dalát.

Drága lány, édes, mint nyári széna,
szívem vágya, csöndje – ez a dal tiéd.
Te vagy hitem. Nélküled a dal néma,
te, tölgyfalombok zöldje, büszke, szép.
Lidércfény már nem csábítja lelkem,
a Varázshegy aranyát meggleltem;
köröttem az életkór szűkebb lesz,
áll az idő, a szélkakas csendes;
út előtttem, engem vár vigyázva,
ez visz majd az ismeretlen házba.

Képes Géza fordítása

Minun perheeni

Minulla on suuri perhe. Isäni on työssä yliopistossa, historian laitoksella. Äitini on kirjastonhoitaja, hän työskentelee kaupunginkirjastossa. Minulla on kaksi veljeä. Vanhempi veljeni asuu ulkomailla. Hänen vaimonsa on ranskalainen, he asuvat Pariisissa. Veljelläni ei tällä hetkellä ole työtä. Hän on työtön. Toinen, nuorempi veljeni käy vielä koulua, koska hän on vasta 16-vuotias. Minulla ei ole siskoja. Isoisäni asuu eräässä pikkukylässä. Hän toimii lääkärinä. Toinen isoisäni ja isoäitini ovat jo kuolleet. Minulla on vaimo ja kaksi lasta.

- Millainen perhe sinulla on?
- Minulla on vanhemmat, sisko ja veli.
- Mitä he tekevät?
- Siskoni on tulkki ja asuu nykyään Brysselissä. Hänellä ei ole perhettä. Veljeni on työssä eräässä tietokonefirmassa. Hän on naimisissa ja hänellä on kaksi lasta. He asuvat Tampereella.
- Entä vanhempasi?
- Äitini on lääkäri ja isäni on työssä pankissa. He asuvat Hämeenlinnassa.
- Elävätkö isovanhempasi?
- Äitini vanhemmat elävät vielä. He asuvat maalla Hämeenlinnan lähellä. Isoisäni oli maanviljelijä. Nyt hän on eläkkeellä ja enoni jatkaa hänen työtään. Isoäiti ja isoisa asuvat pienessä talossa enon talon vieressä. Isäni vanhemmat ovat kuolleet.

Kuka kukin on Korhosen perheessä?

Minä olen Juha Korhonen. Olen 30-vuotias opettaja.

Minulla on suuri perhe:

Eero on minun isäni. Ulla on minun äitini.

Esko ja Heikki ovat minun isoisäni. Maija ja Aila ovat minun isoäitini.

Aleksis on minun veljeni. Kaisa ja Raija ovat minun sisareni.

Raijan miehen nimi on Petteri.

Minulla on vaimo, jonka nimi on Liisa.

Meillä on kaksi lasta, kaksi tyttöä. He ovat Ella ja Sofia.

Raijalla ja Petterilläkin on kaksi lasta, kaksi poikaa, Leo ja Onni.

Aleksis on poikamies. Hänellä ei ole vaimoa.

Kaisakaan ei ole naimisissa eikä hänellä ole lasta.

Aleksis on Ellan setä.

Aleksis ja Juha ovat Leon enot.

Kaisa ja Raija ovat Sofian tädit.

Tuula on Eeron lapsenlapsi.

Ella on Eskon lapsenlapsenlapsi.

Eero on Heikin vävy.

Ulla on Maijan miniä.

Eero on Eskon ja Maijan poika.

Ulla on Heikin ja Ailan tytär.

Aila on Eeron anoppi.

Esko on Ullan appi.

Esko ja Maija ovat aviopari.

Petteri on Kaisan lanko.

Liisa on Kaisan käly.

Leo on Ellan ja Sofian serkku.

* * *

– Hei, saanko esitellä perheeni. Tässä on mieheni Jukka.

– Hauska tutustua.

– Tässä ovat lapseni Aino ja Mikko.

– Hei Aino, kuinka vanha olet?

– Kuusi vuotta.

– Entä veljesi?

– Mikko on neljävuotias.

- Minä asun äitini ja veljeni kanssa. Vanhempani ovat eronneet. Viikonloppuisin minä ja veljeni olemme usein isän luona.
- Oletko naimisissa?
- En, mutta asun yhdessä poikaystäväni kanssa. Entä sinä?
- Menin viime kesänä naimisiin.
- Onko sinulla kissaa tai koiraa?
- Ei, minulla ei ole kissaa eikä koiraa, mutta minun sisarellani on kissa.
- Millainen sinun sisesi kissa on?
- Se on suuri, harmaa ja hyvin kaunis. Sen nimi on Mirri.
- Meillä on kaksi kissaa. Toinen on musta ja toinen on valkoinen. Niiden nimet ovat Garfield ja Jerry.

Tudod-e...?

A családokról

- A finn lakosság 74%-a él családi kötelékben. A családok átlagos nagysága 2,76 fő. Az utóbbi évtizedekben jelentősen megnőtt az élettársi közösségben élők aránya, s ezzel együtt a házastársi kötelékeken kívül gyereket vállalók száma is.
- 2016-ban Finnországban 24 460 házasságot kötöttek, és 13 540 válást regisztráltak.

– A finn családtípusok (2016):

házaspár gyerek(ek)kel:	28,4%	élettársak gyerek(ek)kel:	8,3%
házaspár gyerek nélkül:	36,1%	élettársak gyerek nélkül:	14,8%
anya és gyerek(ek):	10,2%	apa és gyerek(ek):	2,2%

– A gyermekes családok megoszlása a gyerekek száma szerint:

1 gyermekes család:	42,8%
2 gyermekes család:	38,8%
3 gyermekes család:	13,3%
4- gyermekes család:	5,1%

Az életkorról

– 2009-ben Finnországban 52 800 fő született, és 53 900 halt meg.

– Várható élettartam: nők 84 év, férfiak 78 év.

– 1997-ben 245 fő volt 100 évesnél idősebb (205 nő, 40 férfi). 2010-ben számuk 622-re emelkedett (529 nő, 93 férfi), 2017-ben pedig már 854-en voltak (723 nő, 131 férfi).

– A népesség életkor szerinti megoszlása:

korcsoport	1900	1950	1980	2000	2010	2016
0–14	35%	30%	20%	18%	16,6%	16,2%
15–64	60%	63%	68%	67%	66,4%	62,4%
65–	5%	7%	12%	15%	17,0%	21,4%

Turku múzeuma

Jyväskylä egyik legrégebbi épülete

Nyelvtan

5.1. Birtokos személyragozás

A finnben, a magyarhoz hasonlóan, a birtokviszonyt külön ragozással fejezik ki. A birtokos számát és személyét jelzi a birtokos névmás is, amely valójában a személyes névmás genitivusi alakja. A birtokos személyragok és névmások a következők:

Sg. 1.	<i>-ni</i>	<i>minun</i>	<i>kirja-ni</i>	'az én könyvem'
Sg. 2.	<i>-si</i>	<i>sinun</i>	<i>kirja-si</i>	'a te könyved'
Sg. 3.	<i>-nsa/-nsä</i>	<i>hänen</i>	<i>kirja-nsa</i>	'az ő könyve'
Pl. 1.	<i>-mme</i>	<i>meidän</i>	<i>kirja-mme</i>	'a mi könyvünk'
Pl. 2.	<i>-nne</i>	<i>teidän</i>	<i>kirja-nne</i>	'a ti könyvetek'
Pl. 3.	<i>-nsa/-nsä</i>	<i>heidän</i>	<i>kirja-nsa</i>	'az ő könyvük'

- A 3. személyben kötelező kitenni a birtokos névmást, mert az egyes és többes harmadik személy ragja alakilag egybeesik, így a névmás az egyetlen megkülönböztető elem: *hänen kirjansa* 'az ő könyve (Sg. 3.)' és *heidän kirjansa* 'az ő könyvük (Pl. 3.)'.
- Az 1. és 2. személyű névmás elhagyható (főleg ha az alany számát és személyét tekintve egybeesik a birtokossal): *otan kirjani* 'veszem a könyvemet', *myitte autonne* 'eladtátok az autótokat'.
- A mondatbeli kongruencia néha problémát okozhat. Ha a 3. személyű alany egybeesik a birtokossal, nem használunk névmást, ha viszont nem esik egybe, kötelező kitenni a névmást: *Pekka tapasi Kaisan ja äitinsä* (= *Pekan äiti*) 'Pekka találkozott Kaisával és a (saját) anyjával' – *Pekka tapasi Kaisan ja hänen äitinsä* (= *Kaisan äiti*) 'Pekka találkozott Kaisával és annak anyjával'.
- A beszélt nyelvben általánossá vált a *mun* (< *minun*) *auto* 'az autóm', *sun* (< *sinun*) *polkupyörä* 'a biciklid', *meidän katu* 'az utcánk', *teidän kirja* 'a könyvetek' szerkezet.
- A birtokos személyragok előtt mindig erős fokot használunk: *poika* 'fiú' : *poikani*, *tyttö* 'lány' : *tyttönsä*, *katu* 'utca' : *katumme* (fordított fokváltkozás esetén: *rakas* 'drága, kedves' : *rakkaani*, *osoite* 'cím' : *osoitteeni*).

- A birtokos személyragos alakok töve a névszók genitivusi (2. szótári) alakjából nyerhető (vö. 20. oldal): *ovi* 'ajtó' : *ove-ni*, *käsi* 'kéz' : *käte-si*, *huone* 'szoba' : *huonee-nsa*, *ihminen* 'ember' : *ihmise-mme*, *kysymys* 'kérdés' : *kysymykse-nne*, *kirjallisuus* 'irodalom' : *kirjallisuute-nsa*, *sydän* 'szív' : *sydäme-ni*, *tytär* 'vkinek a lánya' : *tyttäre-ni*, *kultanen* 'aranyos, drága' : *kultase-ni*, *mies* 'férfi, férj' : *miehe-ni* stb.
- Ha a birtok jelzöt kap, a jelzöt nem egyeztetjük a jelzett szóval: *minun pieni poikani* 'az én kis fiam', *hänen kolme ystäväänsä* 'az ő három barátja'.

5.2. A birtokos személyrag és az esetrag kapcsolata

A finnben a birtokos személyrag (Px) és a névszói esetrag (Cx) kapcsolata a magyarral ellentétes sorrendű:

finn:	TALO	–	SSA	–	NI	tő	–	Cx	–	Px
magyar:	HÁZ	–	AM	–	BAN	tő	–	Px	–	Cx

- A Cx + Px szerkezetnek megvan a nyoma a magyarban: *alattam*, *mellettem* stb.
- Ha a toldalék (-n genitivusrag és -n birtoktöbbséítő elem) mássalhangzóra végződik, a birtokos személyragok mássalhangzós kezdete miatt ez kiesik. Emiatt több alak egybeesik:

Sg. Nom.	<i>talo-ni</i>		
Sg. Gen.	<i>*talo-n-ni</i>	>	<i>talo-ni</i>
Sg. Acc.	<i>*talo-n-ni</i>	>	<i>talo-ni</i>
Pl. Nom.	<i>*talo-n-ni</i>	>	<i>talo-ni</i>
Pl. Acc.	<i>*talo-n-ni</i>	>	<i>talo-ni</i>

- Az öt alakot csak a szövegösszefüggés és a kongruencia alapján lehet megkülönböztetni:

missä kirjani on? (Sg. Nom.) ~ *missä kirjani ovat?* (Pl. Nom.)
'hol a könyvem?' ~ 'hol vannak a könyveim?'

mistä ostit tuon kirjasi? (Sg. Acc.) ~ *mistä ostit nuo kirjasi?* (Pl. Acc.)
'hol vetted azt a könyvedet?' ~ 'hol vetted azokat a könyveidet?'

- Az *-a/-ä* végű névszókban egybeesik az egyes partitívus és az egyes illatívus is (a többes illatívus más tőből képződik, vö. 114. oldal):

kirja 'könyv' : Sg.Part. *kirja-a-ni* – Sg.Illat. **kirja-an-ni* > *kirjaani*
kesä 'nyár' : Sg.Part. *kesä-ä-ni* – Sg.Illat. **kesä-än-ni* > *kesääni*

Egyéb végződéseket nem érint az egybeesés:

talo 'ház' : Sg.Part. *talo-a-ni* – Sg.Illat. *talo-o-ni* (< **talo-on-ni*)
lehti 'újság' : Sg.Part. *lehte-ä-ni* – Sg.Illat. *lehte-e-ni* (< **lehte-en-ni*)

- Korábban már szó esett róla, hogy a birtokos személyragok előtt a névszó erős fokban áll (*poika* 'fiú' : *poikamme*, *tyttö* 'lány' : *tyttönne*), azonban az esetrag + birtokos személyrag kapcsolatban a névszótó az esetrag fokváltakozási szabálya szerint viselkedik: *kuppi* 'csésze' : *kuppi-ssa* > *kupi-ssa-si*; *poika* : *poja-lla* > *poja-lla-ni* (de: *poika* : Gen. *pojan* – Gen. + Px: *poikani*).

- A 3. személyben a *-nsa/-nsä* rag mellett él egy másik rag is: *-Vn* (*V* = tövégi vokális), amelyet akkor használhatunk, ha az esetrag rövid magánhangzóra végződik:

talo 'ház' > *talo-ssa-nsa* ~ *talo-ssa-an*
perhe 'család' > *perhee-stä-nsä* ~ *perhee-stä-än*

Mindig *-nsa/-nsä* ragot használunk a nominatívusi, genitívusi és illatívusi alakok után:

Nom. *talo-nsa*
Gen. **talo-n-nsa* > *talo-nsa*
Illat. **talo-on-nsa* > *talo-o-nsa*

A partitívus kettős képet mutat: *pöytä-ä-nsä*, de: *talo-a-nsa* ~ *talo-a-an*.

- A translatívus *-ksi* ragja a birtokos személyrag előtt *-kse*-re változik: *vaimo* 'feleség' : *vaimo-kse-ni* (vö. 58. oldal).

5.3. A birtok többese

- Mivel a többesjel is kiesik a birtokos személyrag előtt (vö. 5.2. pont), így a birtok egyes és többes alakja egybeesik: *minun talo-ni* 'az én házam' – *minun talo-ni* 'az én házaim'.
- A 3. személyben teljes az egybeesés:
 - Sg. 3. *hänen talonsa* 'az ő háza' – 'az ő házai'
 - Pl. 3. *heidän talonsa* 'az ő házuk' – 'az ő házaik'
- Ezekben az esetekben csak a kongruencia, ill. a szövegösszefüggés mutatja meg, hogy a birtok egyes vagy többes számban áll-e:
 - pieni poikani* 'kicsi fiam' (Sg.) – *pienet poikani* 'kicsi fiaim' (Pl.)
- Vessük össze a birtok többesének kifejezési lehetőségeit a magyarban és a finnben!

magyar		BIRTOK			
		1. személy		3. személy	
		Sg.	Pl.	Sg.	Pl.
BIRTOKOS	Sg.	<i>hajó-m</i>	<i>hajó-i-m</i>	<i>hajó-ja</i>	<i>hajó-i</i>
	Pl.	<i>hajó-nk</i>	<i>hajó-i-nk</i>	<i>hajó-juk</i>	<i>hajó-i-k</i>

finn		BIRTOK			
		1. személy		3. személy	
		Sg.	Pl.	Sg.	Pl.
BIRTOKOS	Sg.	<i>laiva-ni</i>	<i>laiva-ni</i>	<i>laiva-nsa</i>	<i>laiva-nsa</i>
	Pl.	<i>laiva-mme</i>	<i>laiva-mme</i>	<i>laiva-nsa</i>	<i>laiva-nsa</i>

- A függő esetekben már nincs egybeesés:
 - Iness. + Px1Sg *talo-ssa-ni* 'házamban' – *talo-i-ssa-ni* 'házaimban'
 - Elat. + Px1Sg *talo-sta-ni* – *talo-i-sta-ni*
 - Illat. + Px1Sg *talo-o-ni* – *talo-i-hi-ni*
 - Part. + Px1Sg *talo-a-ni* – *talo-j-a-ni*
 - Gen. + Px1Sg *talo-ni* – *talo-je-ni* stb.

(A függő esetek többes számát lásd a 114. oldalon.)

5.4. Habeo-szerkezet

A finnugor nyelvekből hiányzik a birtoklást kifejező ige, amelyet a latin alapján *habeo*-igének neveznek (vö. angol *to have*, német *haben*, francia *avoir* stb.), helyette ezek a nyelvek körülírásos szerkezettel fejezik ki ezt a nyelvi jelenséget. A finn *habeo*-szerkezet hasonlít a magyarhoz: a birtokost mindkét nyelvben esetragos névszóval fejezi ki, melyet a létige 3. személyű alakja és a birtok követ. Eltérés mutatkozik viszont az esetrag használatában, valamint a birtokon megjelenő, ill. meg nem jelenő birtokos személyragon:

finn	birtokos + Adess.	létige	birtok	<i>Minulla on talo.</i>
magyar	birtokos + Dativus	létige	birtok + Px	<i>Nekem van házam.</i>

- A létige a finnben több birtok esetén is egyes szám 3. személyben áll: *Kaisalla on siniset silmät* 'Kaisának kék szeme van', *hänellä on vaaleat hiukset* 'szőke haja van'.
- A birtok állító mondatokban egyes szám nominativusban áll, kivéve az anyagneveket és az absztrakt (oszthatatlan) jelentésű *aika* 'idő', *työ* 'munka', *raha* 'pénz' szavakat, amelyek után partitivust használunk, pl. *minulla on rahaa* 'nekem van pénzem', *Juhalla on aikaa* 'Juhának van ideje', *onko sinulla olutta?* 'van söröd?' stb.
- Tagadás során a birtok partitivusban áll: *minulla ei ole autoa* 'nekem nincs autóm', *Kaisalla ei ole taloa* 'Kaisának nincs háza' stb.
- A kérdő mondatokban használhatunk nominativust is, partitivust is: *Onko sinulla kissa?* / *Onko sinulla kissoja?* 'Neked van macskád / vannak macskáid?'
- A birtoklás mellett a *habeo*-szerkezet állapotkifejezésre is szolgál: *minulla on nälkä* 'éhes vagyok', *sinulla on jano* 'szomszéd vagyok', *hänellä on kuuma* 'melege van', *Petterillä on hyvä olo* 'Petteri jól van', *Annalla on yskä* 'Anna köhög', *Heikillä on nuha* 'Heikki náthás', *Tuomolla on kiire* 'Tuomónak sok dolga van'. Ilyenkor a tagadó alakban is nominativust használunk: *minulla ei ole nälkä* 'nem vagyok éhes'.

A habeo-szerkezet összefoglalása:

állító alak	tagadó alak	
<i>Minulla on talo.</i>	<i>Minulla ei ole taloa.</i>	Nekem van/nincs házam.
<i>Sinulla on auto.</i>	<i>Sinulla ei ole autoa.</i>	Neked van/nincs autód.
<i>Hänellä on kynä.</i>	<i>Hänellä ei ole kynää.</i>	Neki van/nincs tolla.
<i>Meillä on perhe.</i>	<i>Meillä ei ole perhettä.</i>	Nekünk van/nincs családjunk.
<i>Teillä on kirja.</i>	<i>Teillä ei ole kirjaa.</i>	Nektek van/nincs könyvetek.
<i>Heillä on mökki.</i>	<i>Heillä ei ole mökkiä.</i>	Nekik van/nincs nyaralójuk.

5.5. A birtokviszony kifejezése a magyarban és a finnben

a) birtokos személyrag	<i>az ő háza</i>	<i>hänen talonsa</i>
b) genitívus	<i>Pista háza</i>	<i>Pistan talo</i>
c) habeo-szerkezet	<i>Pistának van háza</i>	<i>Pistalla on talo</i>
d) birtokjel	<i>ez a ház Pistáé</i>	<i>tämä talo on Pistan</i>
e) birtokos névmás	<i>ez a ház az övé</i>	<i>tämä talo on hänen</i>

- A legnagyobb problémát az okozza, hogy a magyar a genitívusi szerkezetben is használ birtokos személyragot, míg a finn nem: *Pista háza* ~ *Pistan talo* (tkp. a finnben a genitívus és a birtokos személyrag egymást kizáró elemek).
- Ugyancsak birtokos személyrag nélküli a finn habeo-szerkezet: *Pistalla on talo*.
- A birtokos névmás a finnben megegyezik a személyes névmás genitívusával: *hänen talonsa* 'az ő háza' és *tämä talo on hänen* 'ez a ház az övé'. A magyarban külön birtokos névmás (*enyém, tiéd, övé* stb.) van.
- A finnben nincs külön birtokjel, helyette a birtokos genitívusa használatos: *tämä talo on Pistan* 'ez a ház Pistáé' (vö. 36. oldal).

Irodalom öt percben

Johannes Linnankoski: *Dal a tűzpiros virágról* (*Laulu tulipunaisesta kukasta*)

Johannes Linnankoski (1869–1913), író, újságíró, a nemzeti újromantika, a fennofil mozgalom képviselője. Eredeti neve Vihtori Peltonen. 1906-ban ő szervezte meg a finn történelem legnagyobb névváltoztatási akcióját, amikor mintegy száz-ezren cserélték svéd eredetű nevüket finnre. Legismertebb regénye, a *Laulu tulipunaisesta kukasta* 1905-ben jelent meg. Főhőse egy bátor faúszató fiú, a „szép beszédű”, sok lányt meghódító Olavi, a „finn Don Juan”, akit apja elválasztott igazi szerelmétől, Kyllikkitől, de végül mégis az ő oldalán találja meg a boldogságát. A regényből finn és svéd film is készült.

Rinteen keskellä kajasti pieni aukea, jossa vaaleanharmaita kuusenrunkoja maassa makasi sylitysten, päälletysten, äskenkatkaistut punakukkaiset latvat vielä värähdellen. Puun rungolla istui nuorukainen. Hän oli pitkä ja solakka kuin vastakaatamansa kuuset. Hattunsa keinuili kuusen lehvällä ja takkinsa ja liivinsä riippuivat kuivuneessa oksantyingässä. Valkoisen paidan avatusta aukeamasta paistoi ruskea, voimakas rinta ja kynnärpäihin saakka käärityt hihat paljastivat lujat, päivettyneet käsivarret. [...] Nuorukainen siirtyi tytön viereen ja alkoi kiinnittää kuusenterttua hänen rintaansa. Mutta kumartuessa koskettivat hänen hiuksensa tytön kiharoihin. Se tuntui ensin kuin vieno, salaillen hyväily, jota hän ei uskaltanut itsekkään todeksi uskoa, mutta sitte se meni kuin kuuma ilmapirta hänen lävitsensä ja pysähtyi polttavina kipeninä suoniin. Niinkuin hengitys olisi lakannut ja sydän tahtonut hypätä rinnasta. Hän kiersi äkkiä molemmat kätensä tytön ympärille ja vetäsi hänet syliinsä.

A lejtő közepén kis tisztás ragyogott. Fehéresszürke fenyőtörzsek heverték ott, egymás felett, egymás ölében; rezegtek még a piros virágfürtök. Egy fatörzson ült az ifjú. Magas volt és karcsú, mint a most kivágott fenyőfák. Kalapja az egyik ágon lengedezett, kabátja és mellénye egy száraz gallyra volt akasztva. A fehér ing nyílásából kilátszott erős, napbarnította melle s a könyökig felgyürt ingujjából izmos, lesült karja. [...] Az ifjú a leány mellé ült, hogy a virágot a keblére tűzze. Amikor hozzáhajolt, haja megérintette a leánynak a fürtjeit. Ez az érintés először titkos, lágy simogatásnak tetszett, amelyet nem is merészelt igaznak hinni, majd – mint forró légáramlat – keresztüljárta egész valóját, és megakadt égető szikraként az ereiben. Lélegzete elakadt, szíve majd kiugrott kebléből. Hirtelen mind a két karjával átölelte a leányt, és az ölébe vont.

(Fordította N. Sebestyén Irén. Európa Kiadó, 1987. 5–6, 11. oldal)

DUPress

Jos minulla olisi rahaa

Jos minulla olisi rahaa, matkustaisin paljon. Ensin menisin Ranskaan, Pariisiin ja kävisin Eiffel-tornissa. Sitten kävisin Englannissa, Lontoossa. Sieltä lentäisin Yhdysvaltoihin, viettäisin monta viikkoa valtameren rannalla. Sieltä tulisin takaisin Eurooppaan laivalla. Nukkuisin paljon, söisin hyvää ruokaa, joisin hyvää viiniä ja polttaisin hyvää sikaria. Olisin onnellinen...

* * *

- Marja Hämäläinen puhelimesta.
- Hei, Leena tässä. Mitä kuuluu?
- Kiitos, ihan hyvää.
- Olisi mukava tavata. Tulisitko illalla meille?
- Tulisin mielelläni, mutta tänään minulla ei ole aikaa. Sopisiko sinulle viikonloppuna?
- Sopii. Kävisikö perjantaina seitsemältä?
- Hyvä, tulen silloin.
- Tervetuloa!

- Mitä aiotte tehdä kesällä?
- Haluaisimme tehdä automatkan kotimaassa.
- Missä haluaisitte käydä?
- Olemme ajatelleet, että menisimme Itä-Suomen kautta pohjoiseen. Kävisimme Savonlinnassa, Punkaharjulla ja Kuopiossa. Sitten menisimme Pohjois-Karjalan ja Kainuun kautta Kuusamoon.
- Kävelisittekö Kuusamossa paljon luonnossa?
- Joo. Siellä on hyvin kaunista.
- Aiotteko mennä myös Lappiin?
- Ei, olemme ajatelleet tänä kesänä tutustua Kuusamoon. Sieltä voisimme ajaa Ouluun ja palata Helsinkiin rannikkoa pitkin. Länsirannikolla on monta hyvin kaunista kaupunkia.

Oulu vásárcsarnoka

Porvoo faházai

* * *

Katso uudet sanat sanakirjasta!

Mitä opettaja sanoo opiskelijalle?

Ota kirja, avaa ja lue seuraava teksti! Käännä sitten suomesta unkariin! Katso uudet sanat sanakirjasta ja opiskele ne kotona! Vastaa kysymyksiin! Kirjoita lauseet!

Mitä opettaja sanoo opiskelijoille?

Ottakaa kirja, avatkaa ja lukekaa seuraava teksti! Kääntäkää sitten suomesta unkariin! Katsokaa uudet sanat sanakirjasta ja opiskelkaa ne kotona! Vastatkaa kysymyksiin! Kirjoittakaa lauseet!

- Tulkaa jo! Meillä ei ole paljon aikaa. Juna lähtee kohta.
- Mutta meillä ei ole juomista matkalle. Mene sinä jo junaan, tulemme kohta.
- Ostakaa minullekin vettä. Mutta älkää viipykö kauan!
- Minulla olisi vähän asiaa.
- No, kerro!
- Voisitko auttaa minua? Tarvitsisin apua yhdessä tärkeässä työssä.
- Tietysti autan. Sano, mitä voin tehdä.
- Se ei ole ihan lyhyt asia, siihen menee monta tuntia. Milloin sinulla olisi aikaa?
- Tule huomenna minun luokseni. Juodaan kahvia ja tehdään työt valmiiksi.

* * *

Tudod-e...?

A turizmusról

- A finnek 2017-ben több mint 10 millió alkalommal utaztak külföldre. A legkedveltebb célpontok:

Észtország	2 695 000	Olaszország	254 000
Svédország	1 991 000	Görögország	247 000
Spanyolország	822 000	Törökország	232 000
Németország	526 000	Franciaország	188 000
Oroszország	464 000	Lengyelország	175 000
Nagy-Britannia	336 000	USA	166 000
Norvégia	305 000	Thaiföld	132 000
Dánia	287 000	Hollandia	144 000
		... Magyarország	105 000

Az Északi-sarkkör Rovaniemi mellett

- A statisztikai adatok szerint 2015-ben 7,4 millió turista látogatott el Finnországba. A legtöbb vendég Oroszországból (2,6 millió), Észtországból (705 000), Svédországból (702 000), Németországból (372 000), Kínából (325 000), Japánból (261 000) és Nagy-Britanniából (259 000) érkezett.
- Finnországban 35 nemzeti park és 19 természetvédelmi körzet van. A turistautak hossza 6500 km. Az országban több mint 200 turistaház áll a természetkedvelők rendelkezésére.
- A skandináv országok régi szokásjoga a *jokamiehenoikeus* (kb. 'minden ember joga'). Finnországban ennek alapján mások zavarása nélkül szabad mások telkén, földjén sétálni, síelni, kerékpározni (udvarokra, kertekre és a parti szauna környékére az engedély nem vonatkozik); boggyót, gombát és nem védett növényeket szedni; rövid ideig sátorozni. Tilos viszont más telkén, földjén tüzet rakni, ill. ott motorral közlekedni. A vadászathoz és a halászathoz külön engedély szükséges.

A közlekedésről

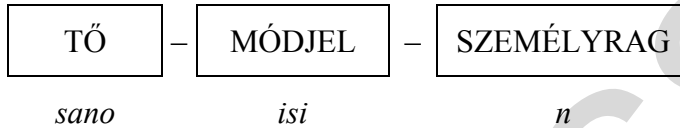
- Finnországban 2017-ben 3 423 000 személyautó, 270 000 motorkerékpár, 602 000 teherautó, 434 000 traktor és 150 000 motoros szán közlekedett.
- Ezer lakosra 1980-ban 256 személyautó jutott, 1999-ben ez a szám 403-ra emelkedett. 2009-ben ez a mutató 519, 2017-ben pedig már 620 volt.

Nyelvtan

6.1. Conditionalis praesens

- A feltételes mód jele: *-isi*.
- A conditionalis felépítése:

- A fokváltakozásos igék töve erős fokban áll: *ottaa* 'vesz, fog' : *ottaisi*, *tietää* 'tud' : *tietäisi*, *antaa* 'ad' : *antaisi* stb.
- A tövégi magánhangzónak és a módjel első vokálisának találkozása hangtani változásokat eredményezhet. Ezek a változások könnyebben áttekinthetők, mint az imperfectum változásai (ld. 50–51 oldal):

A változások típusai:	Inf.	tő	Cond. Sg. 3.
1. A tövégi <i>-o</i> , <i>-ö</i> , <i>-u</i> , <i>-y</i> , <i>-a</i> , <i>-ä</i> nem változik meg:	<i>sanoa</i> 'mond'	<i>sano-</i>	<i>sano-isi</i>
	<i>säilöä</i> 'tartósít'	<i>säilö-</i>	<i>säilö-isi</i>
	<i>puhua</i> 'beszél'	<i>puhu-</i>	<i>puhu-isi</i>
	<i>kysyä</i> 'kérdez'	<i>kysy-</i>	<i>kysy-isi</i>
	<i>antaa</i> 'ad'	<i>anta-</i>	<i>anta-isi</i>
	<i>elää</i> 'él'	<i>elä-</i>	<i>elä-isi</i>
2. A tövégi <i>-i</i> és <i>-e</i> kiesik:	<i>etsiä</i> 'keres'	<i>etsi-</i>	<i>ets-isi</i>
	<i>mennä</i> 'megy'	<i>mene-</i>	<i>men-isi</i>
3. A tövégi hosszú magánhangzó megrövidül:	<i>saada</i> 'kap'	<i>saa-</i>	<i>sa-isi</i>
4. A tövégi diftongus első magánhangzója kiesik:	<i>viedä</i> 'visz'	<i>vie-</i>	<i>ve-isi</i>
	<i>juoda</i> 'iszik'	<i>juo-</i>	<i>jo-isi</i>
	<i>syöda</i> 'eszik'	<i>syö-</i>	<i>sö-isi</i>
Különleges eset:	<i>käydä</i> 'jár'	<i>käy-</i>	<i>käv-isi</i>

- Az imperfectum és a conditionalis tövégi változásainak legfőbb különbsége, hogy a feltételes módban az *-a/-ä* nem esik ki, ill. nem változik meg:

rakastaa 'szeret' > *rakasta-isi* (Cond3Sg) – *rakast-i* (Impf3Sg)
matkustaa 'utazik' > *matkusta-isi* (Cond3Sg) – *matkust-i* (Impf3Sg)
kestää 'tart (időben)' > *kestä-isi* (Cond3Sg) – *kest-i* (Impf3Sg)

- Emiatt a conditionalisban nincs *ti* > *si* változás sem:

tietää 'tud' > *tietä-isi* (Cond3Sg) – *tiesi* (Impf3Sg)
vastata 'válaszol' > *vasta-isi* (Cond3Sg) – *vastasi* (Impf3Sg)

- A másik jelentős különbség, hogy a fokváltakozásos igék imperfectumában végbemegy a fokváltakozás, a conditionalisban nem:

antaa 'ad' > *anta-isi-n* (Cond1Sg) – *anno-i-n* (Impf1Sg)
ottaa 'vesz, fog' > *otta-isi-n* (Cond1Sg) – *ot-i-n* (Impf1Sg)

Az egyes igecsoportok conditionalisa:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>ol-la</i> 'van'	<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-isi-n</i>	<i>otta-isi-n</i>	<i>sa-isi-n</i>	<i>ol-isi-n</i>	<i>ajattel-isi-n</i>
sinä	<i>puhu-isi-t</i>	<i>otta-isi-t</i>	<i>sa-isi-t</i>	<i>ol-isi-t</i>	<i>ajattel-isi-t</i>
hän	<i>puhu-isi</i>	<i>otta-isi</i>	<i>sa-isi</i>	<i>ol-isi</i>	<i>ajattel-isi</i>
me	<i>puhu-isi-mme</i>	<i>otta-isi-mme</i>	<i>sa-isi-mme</i>	<i>ol-isi-mme</i>	<i>ajattel-isi-mme</i>
te	<i>puhu-isi-tte</i>	<i>otta-isi-tte</i>	<i>sa-isi-tte</i>	<i>ol-isi-tte</i>	<i>ajattel-isi-tte</i>
he	<i>puhu-isi-vat</i>	<i>otta-isi-vat</i>	<i>sa-isi-vat</i>	<i>ol-isi-vat</i>	<i>ajattel-isi-vat</i>
	1. típus	1. típus	2. típus	3. típus	3. típus

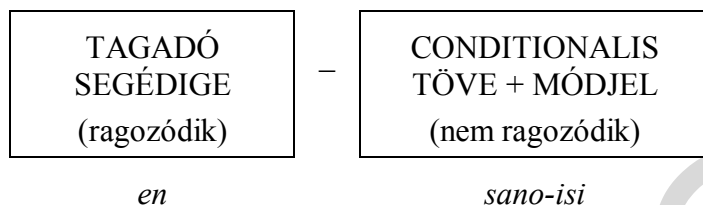
	<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>paet-a</i> '(el)menekül'
minä	<i>pela-isi-n</i>	<i>pelkä-isi-n</i>	<i>valits-isi-n</i>	<i>vanhen-isi-n</i>	<i>paken-isi-n</i>
sinä	<i>pela-isi-t</i>	<i>pelkä-isi-t</i>	<i>valits-isi-t</i>	<i>vanhen-isi-t</i>	<i>paken-isi-t</i>
hän	<i>pela-isi</i>	<i>pelkä-isi</i>	<i>valits-isi</i>	<i>vanhen-isi</i>	<i>paken-isi</i>
me	<i>pela-isi-mme</i>	<i>pelkä-isi-mme</i>	<i>valits-isi-mme</i>	<i>vanhen-isi-mme</i>	<i>paken-isi-mme</i>
te	<i>pela-isi-tte</i>	<i>pelkä-isi-tte</i>	<i>valits-isi-tte</i>	<i>vanhen-isi-tte</i>	<i>paken-isi-tte</i>
he	<i>pela-isi-vat</i>	<i>pelkä-isi-vät</i>	<i>valits-isi-vat</i>	<i>vanhen-isi-vat</i>	<i>paken-isi-vat</i>
	4. típus	4. típus	5. típus	6. típus	6. típus

– A Sg. 3. alakhoz nem kapcsolódik igei személyrag (hasonlóan az imperfectumhoz).

A conditionalis használata:

- A magyarhoz hasonlóan elsősorban a nem reális cselekvés, ill. óhajtás kifejezésére szolgál: *jos minulla olisi rahaa, matkustaisiin paljon* 'ha lenne pénzem, sokat utaznék'.
- Udvarias kérés, kérdés, javaslat kifejezésére szolgál: *Sanoisitteko, missä...* 'Megmondaná-e/Lenne-e kedves megmondani, (hogy) hol van...?', *Saisinko leipää?* 'Kaphatnék egy kis kenyeret?', *Avaisitko ikkunan!* 'Légy szíves, nyisd ki az ablakot!' (A magyar *légy szíves* + imperativus szerkezetnek a finnben conditionalis felel meg. A finn imperativusi alak erősebb felszólítást fejez ki.)
- A legfőbb eltérés a magyar és a finn conditionalis között, hogy míg a magyarban a függő kérdés, parancs (*Azt mondta az orvos, hogy ne dohányozzak olyan sokat.*), ill. egyes szám első személyű felszólítás (*Mit csináljak?*) kifejezésére imperativust használunk, addig a finnben ezekben a funkciókban conditionalis áll: *Lääkäri ehdotti, etten polttaisi niin paljon*, ill. *Mitä tekisin?*

6.2. A conditionalis praesens tagadó alakja

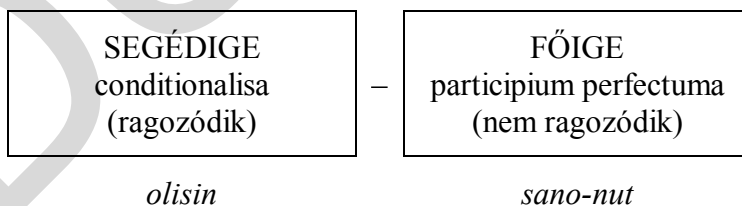

Néhány ige feltételes módú tagadó alakja:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>men-nä</i> 'megy'	<i>tul-la</i> 'jön'
minä	<i>en puhu-isi</i>	<i>en otta-isi</i>	<i>en men-isi</i>	<i>en tul-isi</i>
sinä	<i>et puhu-isi</i>	<i>et otta-isi</i>	<i>et men-isi</i>	<i>et tul-isi</i>
hän	<i>ei puhu-isi</i>	<i>ei otta-isi</i>	<i>ei men-isi</i>	<i>ei tul-isi</i>
me	<i>emme puhu-isi</i>	<i>emme otta-isi</i>	<i>emme men-isi</i>	<i>emme tul-isi</i>
te	<i>ette puhu-isi</i>	<i>ette otta-isi</i>	<i>ette men-isi</i>	<i>ette tul-isi</i>
he	<i>eivät puhu-isi</i>	<i>eivät otta-isi</i>	<i>eivät men-isi</i>	<i>eivät tul-isi</i>

6.3. Conditionalis perfectum

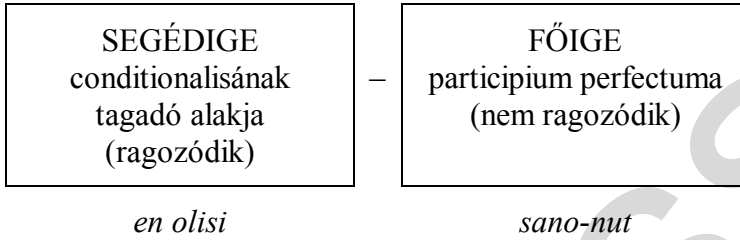
Összetett igealak, amely a főige participium perfectumából (vö. 52. oldal) és a segédige conditionalisából áll. (Felépítése hasonlít a perfectuméhoz, amelynek szerkezete: a főige participium perfectuma és a segédige indicativus praesense, vö. 53. oldal.)

– Ne feledkezzünk meg a participium perfectum egyes és többes számának különbségéről: *olisin sanonut* 'mondtam volna' – *olisimme sano-neet* 'mondtunk/mondtuk volna'!

6.4. A conditionalis perfectum tagadó alakja

A tagadó alak is hasonlít a perfectum felépítéséhez: a segédige conditionálisának ragozott tagadó alakja és a főige participium perfectuma alkotja.

6.5. Imperativus

Az imperativus jele, ellentétben a többi időjellel és módjellel, nem adható meg egy alakkal, ugyanis a különböző számokban és személyekben a módjel és az igei személyragok összeolvadásának eredménye eltérő szuffixumokat eredményezett:

Sg. 1.	–	Pl. 1.	– <i>kaamme/-käämme</i>
Sg. 2.	Ø	Pl. 2.	– <i>kaa/-kää</i>
Sg. 3.	– <i>koon/-köön</i>	Pl. 3.	– <i>koot/-kööt</i>

a) Sg. 2.

- A leggyakrabban használt alak, az egyes szám második személy meg-
egyeznek a (magánhangzóra végződő) igetővel: *sano-a* 'mond' : *sano*,
puhu-a 'beszél' : *puhu*, *saa-da* 'kap' : *saa*, *syö-dä* 'eszik' : *syö*, *ol-la*
'van' : *ole*, *men-nä* 'megy' : *mene*, *pelata* 'játsszik' : *pelaa*, *valita* 'vá-
laszt' : *valitse* stb.
- A fokváltakozásos igék töve gyenge fokban áll (ennek nyelvtörténeti
okai vannak: a tő végén tulajdonképpen egy szótagzáró gégezárhang
van): *opettaa* 'tanít' : *opeta*, *antaa* 'ad' : *anna*, *lukea* 'olvas' : *lue* stb. A
fordított fokváltakozás is érvényesül, az imperativusi alak ilyenkor erős
fokban áll: *pelätä* 'fél' : *pelkää*, *aueta* 'kinyílik' : *aukene*, *paeta* 'mene-
kül' : *pakene*.

– A gégezárhang (vö. 10. oldal) megnyújtja az utána következő mássalhangzót: *lue tämä* 'olvasd ezt!' kiejtése: [luettämä]. Ezt a nyúlást írásban nem jelöljük.

b) Pl. 2.

- A többes szám második személyű alak *-kaa/-kää* szuffixumot kap.
- A fokváltakozásos igék töve erős fokban áll: *opettaa* 'tanít' : *opetta-kaa*, *antaa* 'ad' : *anta-kaa*, *lukea* 'olvas' : *luke-kaa!* (Ne feledjük: egyes szám második személyben gyenge fok használatos: *kirjoittaa* 'ír' : *kirjoita* – *kirjoittakaa*, *kertoa* 'mesél' : *kerro* – *kertokaa*, *nukkua* 'alszik' : *nuku* – *nukkukaa* stb.) A fordított fokváltakozás esetén az infinitivushoz hasonlóan gyenge fokot használunk: *ajatella* 'gondolkozik' : *ajatelkaa*, *pelätä* 'fél' : *pelätkää*.
- A kéttövű igék Pl. 2. alakját az infinitivusi (mássalhangzós) tőből képezzük: *ol-la* 'van' : *ol-kaa*, *men-nä* 'megy' : *men-kää*. (Vessük össze a Sg. 2. alakkal: *ole*, *mene*.)
- A 4–6. típusba tartozó igék imperativusa: *pelat-a* 'játsszik' : *pelat-kaa*, *herät-ä* 'felébred' : *herät-kää*, *valit-a* 'választ' : *valit-kaa*, *paeta* 'menekül' : *paetkaa* (Sg. 2. *pelaa*, *herää*, *valitse*, *pakene*).

Az egyes és többes szám második személyű imperativusi alakok összefoglalása tőtípusok szerint:

	Infinitivus	tő	Imp.Sg. 2.	Imp. Pl. 2.
1. típus (fokvált.)	<i>sano-a</i> 'mond' <i>anta-a</i> 'ad'	<i>sano-</i> <i>anta-</i>	<i>sano</i> <i>anna</i>	<i>sanokaa</i> <i>antakaa</i>
2. típus	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>saa-</i>	<i>saa</i>	<i>saakaa</i>
3. típus (ford. fv.)	<i>ol-la</i> 'van' <i>ajatella</i> 'gondolkozik'	<i>ole-</i> <i>ajattele-</i>	<i>ole</i> <i>ajattele</i>	<i>olkaa</i> <i>ajatelkaa</i>
4. típus (ford. fv.)	<i>pelat-a</i> 'játsszik' <i>pelätä</i> 'játsszik'	<i>pelaa-</i> <i>pelkää-</i>	<i>pelaa</i> <i>pelkää</i>	<i>pelatkaa</i> <i>pelätkää</i>
5. típus	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>valitse-</i>	<i>valitse</i>	<i>valitkaa</i>
6. típus (ford. fv.)	<i>nuoreta</i> 'megfiatalodik' <i>paet-a</i> 'menekül'	<i>nuorene-</i> <i>pakene-</i>	<i>nuorene</i> <i>pakene</i>	<i>nuoretkaa</i> <i>paetkaa</i>

c) Sg. 3., Pl. 1., Pl. 3.

Ezeknek az alakoknak a képzése a Pl. 2. alapján történik:

	<i>sanoa</i>	<i>antaa</i>	<i>olkaa</i>	<i>pelata</i>
Pl. 2.	<i>sano-kaa</i>	<i>anta-kaa</i>	<i>ol-kaa</i>	<i>pelat-kaa</i>
Pl. 1.	<i>sano-kaamme</i>	<i>anta-kaamme</i>	<i>ol-kaamme</i>	<i>pelat-kaamme</i>
Sg. 3.	<i>sano-koon</i>	<i>anta-koon</i>	<i>ol-koon</i>	<i>pelat-koon</i>
Pl. 3.	<i>sano-koot</i>	<i>anta-koot</i>	<i>ol-koot</i>	<i>pelat-koot</i>

d) Sg. 1.

A finnben nem létezik egyes szám első személyű imperativusi alak.

Az imperativus használata

- A 2. személyű imperativus a magyar felszólító módhoz hasonlóan parancs, felszólítás kifejezésére szolgál. (Az udvarias kérés kifejezésére a conditionalis használatos, vö. 97. oldal.)
- A beszélt nyelvben a 3. személyű alakokat ma már nagyon ritkán használják, helyette inkább körülírást alkalmaznak, pl. a *Pekka menköön istumaan* 'Pekka menjen leülni' szerkezet helyett: *Pekka, mene istumaan* 'Pekka, menj és ülj le' vagy *Pekka voi(si) mennä istumaan* 'Pekka mehet(ne) leülni'.
- Harmadik személyű alakok néhány kifejezésben: *Onneksi olkoon!* 'Gratulálok!', *Eläköön!* 'Éljen!', *Piru vieköön!* 'Az ördög vigye!'.
- A többes szám első személyű forma archaikus, a régi egyházi nyelvre jellemző, dramatikus, ünnepélyes stílusárnyalatú: *Rukoilkaamme* 'Imádkozzunk!', *Nostakaamme malja!* 'Emeljük poharunkat!'. Beszélt nyelvi használata esetleg komikus hatást eredményezhet. A mai finnben helyette a passzív formát használják (vö. 127. oldal): *Mennään!* 'Menjünk!' (és nem *Menkäämme!*), *Juodaan!* 'Igyunk!' (és nem *Juokaamme!*) stb.
- Mivel a finn imperativus (a magyartól eltérően) nem használatos mellékmondatokban (helyette conditionalis áll, vö. 97. oldal), használata is korlátozottabb.

6.6. Az imperativus tagadó alakja (a tiltás)

A tiltás kifejezésére nem az *en*, *et*, *ei* stb. tagadó segédige szolgál, hanem a csak ebben a kategóriában használatos *älä/älkää* stb.

Sg. 2.	<i>älä</i>	+	ige	<i>älä sano</i> 'ne mondj' <i>älä anna</i> 'ne adj' <i>älä mene</i> 'ne menj'
Pl. 2.	<i>äl-kää</i>	+	ige + -ko/-kö	<i>älkää sanoko</i> 'ne mondjatok' <i>älkää antako</i> 'ne adjatok' <i>älkää menkö</i> 'ne menjettek'

– A fokváltakozásos igeik esetében az Sg. 2.-ben gyenge, a Pl. 2.-ben erős fok használatos.

– A többi alakban az *älä* segédige felveszi az adott alak szuffixumát: *älkөөn* (Sg. 3.), *älkäämme* (Pl. 1.), *älkөөt* (Pl. 3.). Például: *Joka ei tee työtä, älkөөn myöskään syökö!* 'Aki nem dolgozik, ne is egyék!'

Néhány ige tiltó alakja:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>anta-a</i> 'ad'	<i>ol-la</i> 'van'
minä	—	—	—
sinä	<i>älä puhu</i>	<i>älä anna</i>	<i>älä ole</i>
hän	<i>älkөөn puhuko</i>	<i>älkөөn antako</i>	<i>älkөөn olko</i>
me	<i>älkäämme puhuko</i>	<i>älkäämme antako</i>	<i>älkäämme olko</i>
te	<i>älkää puhuko</i>	<i>älkää antako</i>	<i>älkää olko</i>
he	<i>älkөөt puhuko</i>	<i>älkөөt antako</i>	<i>älkөөt olko</i>

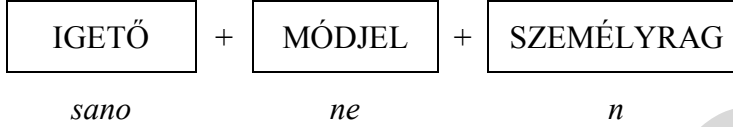
– A tiltó mondat tárgya partitivusban áll: *älä ota kirjaa* 'ne vedd el a könyvet!'

6.7. Accusativus-nominativus

A 2. személyű imperativus mellett a tárgy nominativusi alakú, ez az ún. accusativus-nominativus (más néven 2. accusativus): *lue kirja!* 'olvass könyvet/olvass el egy könyvet/olvasd el a könyvet!', *lukekaa kirja!* 'olvassatok könyvet stb.', *odota hetki* 'várj egy pillanatot'. A 3. személyű imperativusban a tárgy már accusativusi alakú: *lukekoon hän kirjan!*

6.8. Potentialis

– A lehetőségi mód (potentialis) jele: *-ne-*.

– Mivel a jel nem zárja a szótagot, az ige erős fokban áll.

– A *-ne-* módjel kapcsolódási szabályai megegyeznek a participium perfectum képzőjének (*-nut/-nyt*) kapcsolódási szabályaival (vö. 52. oldal):

(1) <i>puhua</i> 'beszél'	:	<i>puhu-ne-</i>	
<i>kysyä</i> 'kérdez'	:	<i>kysy-ne-</i>	
(2) <i>saada</i> 'kap'	:	<i>saa-ne-</i>	
<i>syödä</i> 'eszik'	:	<i>syö-ne-</i>	
(3) <i>mennä</i> 'megy'	:	<i>men-ne-</i>	
<i>tulla</i> 'jön'	:	<i>tul-ne-</i>	> <i>tulle-</i>
<i>ajatella</i> 'gondolkozik'	:	<i>ajatel-ne-</i>	> <i>ajatelle-</i>
<i>purra</i> 'harap'	:	<i>pur-ne-</i>	> <i>purre-</i>
<i>nousta</i> 'felkel'	:	<i>nous-ne-</i>	> <i>nousse-</i>
(4) <i>osata</i> 'tud'	:	<i>osat-ne-</i>	> <i>osanne-</i>
<i>pelätä</i> 'fél'	:	<i>pelät-ne-</i>	> <i>pelänne-</i>
(5) <i>valita</i> 'választ'	:	<i>valit-ne-</i>	> <i>valinne-</i>
(6) <i>vanheta</i> 'megöregszik'	:	<i>vanhet-ne-</i>	> <i>vanhenne-</i>
<i>kyetä</i> 'bír, tud, képes'	:	<i>kyet-ne-</i>	> <i>kyenne-</i>

– A létige potentialisa rendhagyó: *lie-ne-*.

– Az igei személyragok megegyeznek az indicativus praesens ragjaival.

– A potentialisban nem történik fokváltakozás.

Az egyes igecsoportok potentialisa:

	<i>puhu-a</i> 'beszél'	<i>otta-a</i> 'vesz, fog'	<i>saa-da</i> 'kap'	<i>olla</i> 'van'	<i>ajatel-la</i> 'gondolkozik'
minä	<i>puhu-ne-n</i>	<i>otta-ne-n</i>	<i>saa-ne-n</i>	<i>lie-ne-n</i>	<i>ajatel-le-n</i>
sinä	<i>puhu-ne-t</i>	<i>otta-ne-t</i>	<i>saa-ne-t</i>	<i>lie-ne-t</i>	<i>ajatel-le-t</i>
hän	<i>puhu-nee</i>	<i>otta-nee</i>	<i>saa-nee</i>	<i>lie-nee</i>	<i>ajatel-lee</i>
me	<i>puhu-ne-mme</i>	<i>otta-ne-mme</i>	<i>saa-ne-mme</i>	<i>lie-ne-mme</i>	<i>ajatel-le-mme</i>
te	<i>puhu-ne-tte</i>	<i>otta-ne-tte</i>	<i>saa-ne-tte</i>	<i>lie-ne-tte</i>	<i>ajatel-le-tte</i>
he	<i>puhu-ne-vat</i>	<i>otta-ne-vat</i>	<i>saa-ne-vat</i>	<i>lie-ne-vät</i>	<i>ajatel-le-vat</i>
	1. típus	1. típus	2. típus	3. típus	3. típus
	<i>pelat-a</i> 'játszik'	<i>pelät-ä</i> 'fél'	<i>valit-a</i> 'választ'	<i>vanhet-a</i> 'megöregszik'	<i>paet-a</i> '(el)menekül'
minä	<i>pelan-ne-n</i>	<i>pelän-ne-n</i>	<i>valin-ne-n</i>	<i>vanhen-ne-n</i>	<i>paen-ne-n</i>
sinä	<i>pelan-ne-t</i>	<i>pelän-ne-t</i>	<i>valin-ne-t</i>	<i>vanhen-ne-t</i>	<i>paen-ne-t</i>
hän	<i>pelan-nee</i>	<i>pelän-nee</i>	<i>valin-nee</i>	<i>vanhen-nee</i>	<i>paen-nee</i>
me	<i>pelan-ne-mme</i>	<i>pelän-ne-mme</i>	<i>valin-ne-mme</i>	<i>vanhen-ne-mme</i>	<i>paen-ne-mme</i>
te	<i>pelan-ne-tte</i>	<i>pelän-ne-tte</i>	<i>valin-ne-tte</i>	<i>vanhen-ne-tte</i>	<i>paen-ne-tte</i>
he	<i>pelan-ne-vat</i>	<i>pelän-ne-vät</i>	<i>valin-ne-vat</i>	<i>vanhen-ne-vat</i>	<i>paen-ne-vat</i>
	4. típus	4. típus	5. típus	6. típus	6. típus

A potentialis használata:

- A cselekvés valószínű, lehetséges voltára utal, de nem biztos, hogy a cselekvés be is következik; a cselekvést a lehetséges jövőbe helyezi: *päätös tullee huomenna* 'a határozat valószínűleg holnapra várható', *Unkari liittyynee euroalueeseen v. 2025* 'Magyarország várhatóan 2025-ben csatlakozik az euróövezethez'.
- Nagyon ritka igemód, elsősorban a sajtónyelvben, politikai nyelvezetben találkozni vele, a beszélt nyelvben inkább egyéb formákat használnak helyette, pl. a *todennäköisesti* 'valószínűleg', *luultavasti* 'előreláthatólag', *muka* 'állítólag' határozószókat, ill. a *taitaa, mahtaa, voi olla* (+ infinitivus) 'lehet' igéket.

- Néhány kifejezésben a beszélt nyelvben is használatos: *saanen onnitella?* 'szabad gratulálnom?'
- A potentialis tagadó alakja: *en puhune* 'talán nem beszélek', *et ostane* 'talán nem vásárolsz', *ei lukene* 'talán nem olvas', *emme menne* 'talán nem megyünk', *ette tulle* 'talán nem jöttök', *eivät liene* 'talán nincsenek' stb.

6.9. Potentialis perfectum

- Összetett igealak, amely a segédige potentialisának (*liene-*) ragozott alakjából és a főige participium perfectumából áll: *lienen puhunut* 'talán beszéltem/állítólag beszéltem', *lienet ostanut* 'talán vásároltál', *lienee lukenut* 'talán olvasott', *lienemme menneet* 'talán mentünk', *lienette tulleet* 'talán jöttetek', *lienevät olleet* 'talán voltak' stb.
- Tagadó alak: a segédige potentialisának tagadó formája (*en liene* stb.) és a főige participium perfectuma: *en liene puhunut* 'talán nem beszéltem', *et liene ostanut* 'talán nem vásároltál', *ei liene lukenut* 'talán nem olvasott', *emme liene menneet* 'talán nem mentünk', *ette liene tulleet* 'talán nem jöttetek', *eivät liene olleet* 'talán nem voltak' stb.

A Szenátus épülete Helsinkiben

A helsinki főpályaudvar

Irodalom öt percben

Frans Eemil Sillanpää: *Silja (Nuorena nukkunut)*

F. E. Sillanpää (1888–1964), Nobel-díjas író, a vidéki környezet és a természet ábrázolója, aki az embert a természetben keresztül mutatja be. 1931-ben jelent meg a legismertebb regénye, a *Nuorena nukkunut* [szó szerint: 'Fiatalon elhunyt'], amely egy tiszta lelkületű fiatal szolgálólány rövid élettörténetét, tragikus halálát meséli el. Sillanpää 1939-ben irodalmi Nobel-díjat kapott. Ő az egyetlen finn író, akit ezzel a kitüntetéssel jutalmaztak.

Siljan, nuoren kauniin maalaistytön elämä päättyi noin viikon päivät juhannuksen jälkeen kesän vielä ollessa nuoremmalla puolellaan. Asemaansa katsoen hän sai verraten säädyllisen kuoleman. Vaikka hän oli isätön ja äiditön palvelustyttö, jonka ei ollut turvaamista muihinkaan sukulaisiinsa, ja vaikka hän joutui olemaan jonkin aikaa toisen hoidettavana, ei hänen sentään tarvinnut köyhänapuunkaan. Niin säästyi hänen elämänsä siltäkin varsin viattomalta rumuuden häipeeltä. Kierikan talossa, jossa hän tällöin palveli, oli saunakamari. Sinne hän sai majoittua ja sinne hänelle vietiin ruokaerät, joiden niukkuus oli varsin oikeutettu, kun hän ei niitäkään koskaan nauttinut loppuun.

Silja, a fiatal és szép falusi leány, nem sokkal Szent Iván napja után fejezte be életét, akkor, amikor még ifjú volt a nyár. Helyzetéhez képest aránylag tisztességes körülmények között halt meg. Mint apátlan és anyátlan cselédleány rokonokra nem támaszkodhatott; egy darabig idegenek gondozták ugyan, de a községi szegénygondozásra mégsem szorult rá. Életét így a rútságnak ez az igazán lehetőleg árnyalata is elkerülte. Kierikka gazdáéknál, ahol ekkor szolgált, a szaunában volt egy kis szobácska. Itt helyezkedhetett el Silja, és ide hozták neki az ételt is. Jogosan szabták szűkre az adagjait, hiszen még azt a keveset sem fogyasztotta el soha teljesen.

(Fordította N. Sebestyén Irén. Magyar Helikon, 1965. 7. oldal)

Tietoja Pohjoismaista

Pohjois-Euroopassa on viisi maata: Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti. Näissä maissa asuu yhteensä n. 25 miljoonaa ihmistä. Ruotsissa asuu n. 9,9 (yhdeksän pilkku yhdeksän) miljoonaa, Tanskassa 5,7 miljoonaa, Suomessa viisi ja puoli miljoonaa, Norjassa n. 5,2 miljoonaa ja Islannissa melkein 335 000 henkeä.

Pohjoismaista suurin on Ruotsi. Sen pinta-ala on 450 000 neliökilometriä. Pienin on Tanska, vain 43 000 neliökilometriä. Islanti on suurempi kuin Tanska, mutta pienempi kuin Norja. Suomi ja Norja ovat melkein yhtä suuria.

Tanskassa, Ruotsissa ja Norjassa asuu paljon ulkomaalaisia. Suomessakin ulkomaalaisten osuus on yhä suurempi. Se kasvaa jatkuvasti. Maahanmuuttajia tulee mm. (muun muassa) Afrikasta, Aasiasta ja Itä-Euroopan entisistä sosialistisista maista, varsinkin Venäjältä ja Viirosta. Väestöstä n. 60 prosenttia asuu kaupungeissa. Norjan, Ruotsin, Suomen ja Venäjän pohjoisosissa, Lapissa, asuu saamelaisia. Siellä elää yhteensä n. 40 000 saamelaista. He puhuvat saamen kieltä.

Helsinki felülről

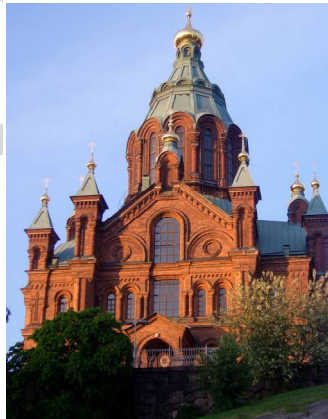

Jyväskylä madártávlatból

- Minkämaalainen olet?
 - Olen venäläinen. Olen kotoisin Pietarista.
 - Mitä työtä teet?
 - Olen lääkäri.
 - Miksi muutit Suomeen?
 - Mieheni on suomalainen.
-
- Mistä olet kotoisin?
 - Olen syntynyt Somaliassa, mutta muutin Suomeen 8-vuotiaana.
 - Kuinka kauan olet asunut Suomessa?
 - Olen asunut täällä kaksitoista vuotta.
 - Oliko vaikeaa oppia suomen kieltä?
 - Aluksi oli vaikeaa, kun en ymmärtänyt koulussa mitään. Opin kuitenkin aika nopeasti ja pian osasin suomea paremmin kuin vanhempani.
 - Millaista on asua Suomessa?
 - Kaikki on aivan erilaista kuin Somaliassa. Täällä on erilainen ilmasto ja kulttuuri, eri uskonto. Myös ihmiset ovat erilaisia. Suomalaisiin ei ole helppoa tutustua. Nyt olen kuitenkin tottunut Suomeen. Suomesta on tullut toinen kotimaani.

*Evangelikus templom
Jyväskyläben*

*Helsinki
ortodox temploma*

*A világ legnagyobb
fatemploma Kerimäkiben*

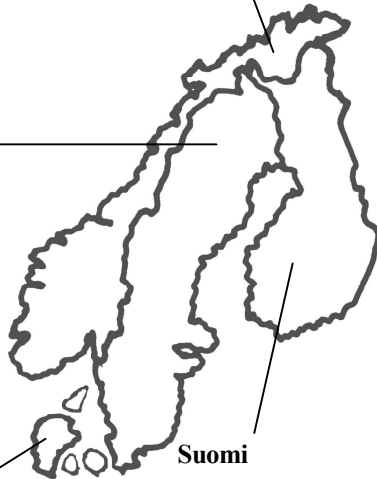
Islanti

väestö: 334 200
 pinta-ala: 102 819 km²
 väestötiheys: 3,2
 kaupungit: Reykjavik 114 000
 Kopavogur 34 000
 Hafnarfjörður 29 000

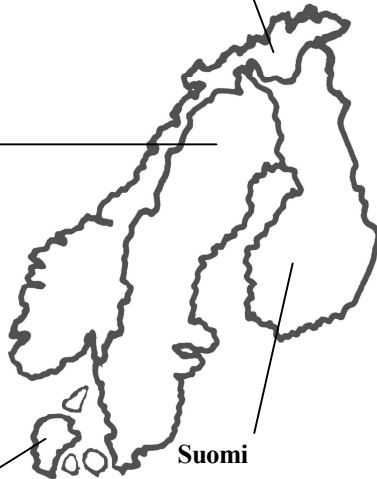
Norja

väestö: 5,23 milj.
 pinta-ala: 323 802 km²
 väestötiheys: 16,1
 kaupungit: Oslo 634 000
 Bergen 278 000
 Trondheim 190 000
 Stavanger 133 000

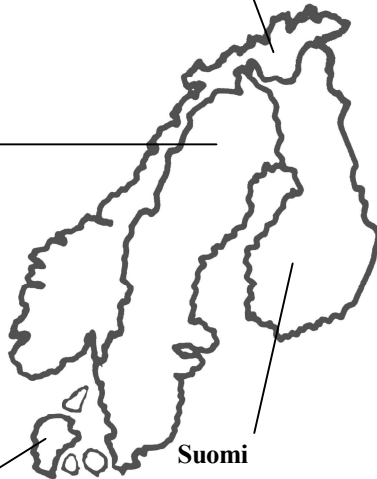
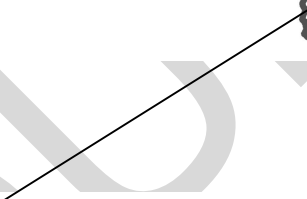
Ruotsi

väestö: 9,9 milj.
 pinta-ala: 449 964 km²
 väestötiheys: 22
 kaupungit: Tukholma 936 000
 Göteborg 590 000
 Malmö 312 000
 Upsala 157 000

Suomi

väestö: 5,51 milj.
 pinta-ala: 338 145 km²
 väestötiheys: 16,3
 kaupungit: Helsinki 642 000
 Espoo 277 000
 Tampere 231 000
 Vantaa 222 000
 Oulu 201 000

Tanska

väestö: 5,7 milj.
 pinta-ala: 43 098 km²
 väestötiheys: 132
 kaupungit: Kööpenhamina 602 000
 Århus 269 000
 Odense 177 000
 Ålborg 113 000

Tudod-e...?

A politikai berendezkedésről

- Finnország a 12. századtól 1809-ig Svédországhoz tartozott, majd 1917-ig – Finn Nagyhercegség néven – az Orosz Birodalom autonóm része volt. 1917. december 6. óta Finnország független köztársaság.
- Finnországban nyugati típusú parlamenti demokrácia működik. Az ország 1995-ben lett az Európai Unió tagja.
- A legfőbb közjogi méltóság az államfő, akit közvetlenül, két fordulóban választanak meg. Megbízatása hat évre szól. A legismertebb finn elnök Urho Kekkonen, aki 25 évig volt hivatalban (1956 és 1981 között), s nevéhez fűződik az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia (Helsinki 1975) megszervezése.
- Az első nő, aki az országban erre a posztra került, Tarja Halonen volt 2000-ben. A nők részvétele a közéletben jelentős, a parlament 42%-a nő. A nők – Európában elsőként – 1906-ban kaptak választójogot.

– Finnország elnökei:

K. J. Ståhlberg	(1919–1925)	J. K. Paasikivi	(1946–1956)
Lauri Relander	(1925–1931)	Urho Kekkonen	(1956–1981)
P. E. Svinhufvud	(1931–1937)	Mauno Koivisto	(1982–1994)
Kyösti Kallio	(1937–1940)	Martti Ahtisaari	(1994–2000)
Risto Ryti	(1940–1944)	Tarja Halonen	(2000–2012)
C. G. E. Mannerheim	(1944–1946)	Sauli Niinistö	(2012–)

– A 200 tagú parlamentet négyévente választják meg. A parlament összetétele a 2015-ös választások után:

Centrumpárt (<i>Suomen Keskusta</i>)	49	21,10%
„Eredeti finnek” (<i>Perussuomalaiset</i>)	38	17,65%
Nemzeti Koalíció (<i>Kansallinen Kokoomus</i>)	37	18,20%
Finn Szociáldemokrata Párt (<i>Suomen Sosialidemokraattinen Puolue</i>)	34	16,51%
Zöldek (<i>Vihreä liitto</i>)	15	8,53%
Baloldali Szövetség (<i>Vasemmistoliitto</i>)	12	7,13%
Svéd Néppárt (<i>Suomen ruotsalainen kansanpuolue</i>)	9	4,88%
Finn Kereszténydemokraták (<i>Suomen Kristillisdemokraatit</i>)	5	3,54%
Egyéb (választási szövetség)	1	0,56%

– Az elmúlt öt évtized miniszterelnökei:

Johannes Virolainen	1964–1966	Mauno Koivisto	1979–1982
Rafael Paasio	1966–1968	Kalevi Sorsa	1982–1987
Mauno Koivisto	1968–1970	Harri Holkeri	1987–1991
Teuvo Aura	1970	Esko Aho	1991–1995
Ahti Karjalainen	1970–1971	Paavo Lipponen	1995–2003
Teuvo Aura	1971–1972	Anneli Jäätteenmäki	2003
Rafael Paasio	1972	Matti Vanhanen	2003–2010
Kalevi Sorsa	1972–1975	Mari Kiviniemi	2010–2011
Keijo Liinamaa	1975	Jyrki Katainen	2011–2014
Martti Miettunen	1975–1977	Alexander Stubb	2014–2015
Kalevi Sorsa	1977–1979	Juha Sipilä	2015–

– Finnországban 2016-ban 243 700 bevándorló élt. A legtöbben Észtországból (51 500), Oroszországból (31 000), Irakból (9800), Kínából (8500), Svédországból (8000), Thaiföldről (7500), Szomáliából (7000), Afganisztánból (5300), Vietnamból (5200) Irakból (4000) és Indiából (5000) érkeztek. Az ország lakosságának közel 5%-a külföldi származású.

A tamperei Kaleva-templom

A vallásról

– A finn népesség vallás szerinti megoszlása:

	1900	1950	1980	1990	2000	2010	2017
evangélikus	98,1	95,1	90,3	87,9	85,1	78,3	70,9
ortodox	1,7	1,7	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
egyéb	0,2	0,4	0,7	0,9	1,1	1,4	1,6
nem tartozik egyházhoz		2,7	7,8	10,2	12,7	19,2	26,4

A gazdaságról

– A finn bruttó nemzeti jövedelem 2015-ben 42 400 USD/fő volt, ezzel a világrangsorban a 18. helyet foglalják el. (Magyarország a 60.)

– Az infláció alakulása:

1980	11,6%	2000	3,4%
1985	5,9%	2005	0,9%
1990	6,1%	2010	1,2%
1995	1,0%	2017	0,7%

– A legfőbb kereskedelmi partnerek: Oroszország, Németország, Svédország, Kína, USA, Hollandia, Nagy-Britannia, Franciaország, Japán, Norvégia.

– Az ipar legfontosabb ágazatai: elektrotechnika, erdő-, papír-, fém-, vegy-, textil-, ruha- és építőipar.

– A legnagyobb finn vállalatok (2015):

Nokia (elektronika)

Kone (gépipar)

Stora Enso (fa- és papíripar)

Kesko (kereskedelem)

UPM-Kymmene (fa- és papíripar)

– Energiafelhasználás:

kőolaj	25%	tőzeg	6%
faalapú fűtőanyagok	21%	víz- és szélenergia	4%
atomenergia	17%	importenergia	3%
földgáz	11%	egyéb	3%
szén	10%		

Híd Tamperében...

...és Jyväskyläben

Nyelvtan

7.1. A névszók többes töve

Az *-i-* többesjel – hasonlóan az imperfectum *-i-* időjéléhez – a tővégi magánhangzóhoz kapcsolódva sok esetben változást okoz (vö. 50–51. oldal).

A kapcsolódási szabályok:

	Nom.	Sg. tő	Pl. tő
1. A tővégi <i>-o, -ö, -u, -y</i> nem változik meg:	<i>talo</i> 'ház'	<i>talo-</i>	<i>talo-i-</i>
	<i>pöllö</i> 'bagoly'	<i>pöllö-</i>	<i>pöllö-i-</i>
	<i>hullu</i> 'hülye'	<i>hullu-</i>	<i>hullu-i-</i>
	<i>hyllly</i> 'polc'	<i>hyllly-</i>	<i>hyllly-i-</i>
2. A tővégi <i>-e</i> kiesik:	<i>pieni</i> 'kicsi'	<i>piene-</i>	<i>pien-i-</i>
	<i>käsi</i> 'kéz'	<i>käte-</i>	<i>käs-i-</i>
3. A tővégi <i>-i</i> > <i>-e-re</i> változik:	<i>tunti</i> 'óra'	<i>tunti-</i>	<i>tunte-i-</i>
4. Az <i>-a/-ä</i> végű tövek viselkedése:			
<i>a</i> > \emptyset	<i>ruoka</i> 'étel'	<i>ruoka-</i>	<i>ruok-i-</i>
	<i>opettaja</i> 'tanár'	<i>opettaja-</i>	<i>opettaj-i-</i>
<i>ä</i> > \emptyset	<i>kynä</i> 'toll'	<i>kynä-</i>	<i>kyn-i-</i>
	<i>ystävä</i> 'barát'	<i>ystävä-</i>	<i>ystäv-i-</i>
<i>a</i> > <i>o</i>	<i>matka</i> 'utazás'	<i>matka-</i>	<i>matko-i-</i>
	<i>kahvila</i> 'kávészó'	<i>kahvila-</i>	<i>kahvilo-i-</i>
<i>ä</i> > <i>ö</i>	<i>kynttilä</i> 'gyertya'	<i>kynttilä-</i>	<i>kynttilö-i-</i>
5. A tővégi hosszú magánhangzó megrövidül:	<i>maa</i> 'föld, ország'	<i>maa-</i>	<i>ma-i-</i>
	<i>vieras</i> 'vendég'	<i>vieraa-</i>	<i>viera-i-</i>
	<i>huone</i> 'szoba'	<i>huonee-</i>	<i>huone-i-</i>
6. A diftongus első eleme kiesik:	<i>tie</i> 'út'	<i>tie-</i>	<i>te-i-</i>
	<i>suo</i> 'mocsár'	<i>suo-</i>	<i>so-i-</i>
	<i>työ</i> 'munka'	<i>työ-</i>	<i>tö-i-</i>

- A bonyolult kapcsolódási szabályok helyett célszerű megtanulni a névszó 4. szótári alakját (többes partitívus), amelyből a többes tő a rag leválasztása után nyerhető.

7.2. A függő esetek többes száma

A finn a magyarhoz hasonlóan agglutináló módon alkotja meg a függő esetek (nem nominativus) többes alakját, vö.:

TŐ	–	TÖBBESJEL	–	ESETRAG
<i>ház</i>		<i>ak</i>		<i>ban</i>
<i>talo</i>		<i>i</i>		<i>ssa</i>

Az illativus, valamint részben a partitívus és a genitívus kivételével minden esetrag többes száma ilyen módon kapcsolódik a tőhöz:

	singularis	pluralis
Iness.	<i>talo- ssa</i>	<i>talo- i -ssa</i>
Elat.	<i>talo- sta</i>	<i>talo- i -sta</i>
Adess.	<i>talo- lla</i>	<i>talo- i -lla</i>
Ablat.	<i>talo- lta</i>	<i>talo- i -lta</i>
Allat.	<i>talo- lle</i>	<i>talo- i -lle</i>
Ess.	<i>talo- na</i>	<i>talo- i -na</i>
Translat.	<i>talo- ksi</i>	<i>talo- i -ksi</i>

- Többes számban ugyanabban a fokban áll a névszó, mint egyesben.
- A tövégi magánhangzó + *i* okozta változásokról ne feledkezzünk el!

7.3. Többes illativus

a) *-in, -hin*

Az egyes illativus *-Vn* és *-hVn* ragjában szereplő vokális hangszíne megegyezik a tő utolsó magánhangzójának minőségével. Mivel a többes számú alakban a ragot minden esetben az *-i-* többesjel előzi meg, így a rag szerkezete *-in, -hin* lesz.

E ragok kapcsolódási szabályai:

	Nom.	Pl. tő	Pl. Illativus
-in			
tővégi rövid mgh. után:	<i>kuva</i> 'kép' <i>opettaja</i> 'tanár' <i>nainen</i> 'nő'	<i>kuv-i-</i> <i>opettaj-i-</i> <i>nais-i-</i>	<i>kuv-i-in</i> <i>opettaj-i-in</i> <i>nais-i-in</i>
-hin			
tővégi diftongus után:	<i>talo</i> 'ház' <i>maa</i> 'föld, ország' <i>työ</i> 'munka'	<i>talo-i-</i> <i>ma-i-</i> <i>tö-i-</i>	<i>talo-i-hin</i> <i>ma-i-hin</i> <i>tö-i-hin</i>

– Ha az egyes számban a ragváltozat *-hVn*, a többes alakja mindig *-hin* lesz: *maa-han* ~ *ma-i-hin*, *työ-hön* ~ *tö-i-hin*.

– Ha viszont egyes számban a rag *-Vn*, a többes alakok lehetnek *-in* (*kuva-an* ~ *kuv-i-in*) és *-hin* (*talo-on* ~ *talo-i-hin*) alakúak egyaránt.

b) -siin: Ha az egyes illativus ragja *-seen*, akkor a többes számú alak *-siin* lesz: *kaunis* 'szép' : *kaunii-seen* – *kauni-i-siin*, *väsnyyt* 'fáradt' : *väsnynee-seen* – *väsnyne-i-siin* (de van *kaunihin*, *väsnyneihin* alakváltozat is).

– A többes illativusban – hasonlóan az egyes számhoz – mindig erős fok jelentkezik.

– A mutató névmások többes illativusa: *nämä* 'ezek' : *näihin*, *nuo* 'azok' : *noihin*, *ne* 'azok' : *niihin*.

7.4. Többes partitivus

– A többes partitivus felépítése: az egyes partitivus ragja (*-a/-ä*, *-ta/-tä*) a többes tőhöz kapcsolódik.

– A többes partitivus erős fokban áll (a *mansikka* 'eper' : *mansikoita* típustól eltekintve).

Kapcsolódási szabályok:

– A kapcsolódási szabályok bonyolultak, célszerűbb helyettük a névszó 4. szótári alakját (ez maga a többes part.) elsajátítani. A gondot elsősorban az okozza, hogy a kétszótagú szavak másképp viselkednek, mint a három- vagy többszótagúak. Kiindulópontnak két szabályt vázolhatunk:

	Nom.	Sg. tö	Pl. Part.
a) a rag -a/-ä, ha a sg. tö végén			
rövid -o, -ö, -u, -y áll:	<i>talo</i> 'ház'	<i>talo-</i>	<i>talo-j-a</i> ¹
	<i>tyttö</i> 'lány'	<i>tyttö-</i>	<i>tyttö-j-ä</i>
	<i>katu</i> 'utca'	<i>katu-</i>	<i>katu-j-a</i>
	<i>sänky</i> 'ágy'	<i>sänky-</i>	<i>sänky-j-ä</i>
b) a rag -ta/-tä, ha a sg. tö végén			
hosszú mgh. vagy dift. áll:	<i>maa</i> 'ország'	<i>maa-</i>	<i>ma-i-ta</i>
	<i>työ</i> 'munka'	<i>työ-</i>	<i>tö-i-tä</i>
	<i>huone</i> 'szoba'	<i>huonee-</i>	<i>huone-i-ta</i>
	<i>rakas</i> 'kedves'	<i>rakkaa-</i>	<i>rakka-i-ta</i>
	<i>kallis</i> 'drága'	<i>kallii-</i>	<i>kalli-i-ta</i>

Bonyolultabb a helyzet a többtagú, -a, -ä és -i végű szavak esetében:

- a > Ø: *kuva* 'kép' : *kuv-i-a*, *opettaja* 'tanár' : *opettaj-i-a*
- a > -o-: *kirja* 'könyv' : *kirjo-j-a*, *opiskelija* 'diák' : *opiskelijo-i-ta*
- ä > Ø: *pöytä* 'asztal' : *pöyt-i-ä*, *hedelmä* 'gyümölcs' : *hedelm-i-ä*
- ä > -ö-: *kynttilä* 'gyertya' : *kynttilö-i-tä*
- i > Ø: *kieli* 'nyelv' : *kiel-i-ä*
- i > -e-: *pankki* 'bank' : *pankke-j-a*, *kaupunki* 'város' : *kaupunke-j-a*,
lääkäri 'orvos' : *lääkäre-i-tä*

– Láthatjuk tehát, hogy igen bonyolult a kapcsolódások rendszere, hiszen a kétszótagú szavakban a tövégi magánhangzó kieshet vagy megváltozhat, míg a többszótagúak esetében a rag lehet -a/-ä és -ta/-tä egyaránt.

– Külön csoportot alkotnak a -kka végű szavak: *mansikka* 'eper' : *mansikoita*, *haarukka* 'villa' : *haarukoita*, ezekben rendhagyó módon a névszó gyenge töve használatos.

– A többszótagú szavakban néhol ingadozások figyelhetők meg: *vartalo* 'tő, törzs' : *vartaloja* ~ *vartaloita*, *henkilö* 'személy' : *henkilöjä* ~ *henkilöitä*, *numero* 'szám' : *numeroja* ~ *numeroita*, *monikko* 'többes szám' : *monikkoja* ~ *monikoita*, *päällikkö* 'főnök' : *päällikköjä* ~ *päälliköitä* stb.

¹ Az -i- többesjel két magánhangzó között -j-vé válik.

- A mutató névmások többes partitivusa: *nämä* 'ezek' : *näitä, nuo* 'azok' : *noita, ne* 'azok' : *niitä*.
- A többes számú személyes névmások ragozása: *meitä, teitä, heitä*.

A többes partitivus főbb funkciói:

A többes partitivus funkciói nagymértékben hasonlítanak az egyes partitivuséhoz (részleges alany, részleges tárgy, tagadás, vö. 41–42. oldal), de itt a határozatlan jelleg és a 'valaminek a része' funkció még erősebben érzékelhető.

- a) Többes partitivus áll **megszámlálható mennyiséget, mértéket kifejező anyagnevek** mellett: *kilo perunoita* 'egy kiló krumplics (tkp. a krumplicsból)', *litra marjoja* 'egy liter bogyó (tkp. a bogyókból)'. (Ha az anyagnév megszámlálhatatlan, egyes partitivust használunk: *kilo sokeria* 'egy kiló cukor', vö. 41. oldal.)
- b) A **paljon** 'sok' szó mellett: *paljon ihmisiä* 'sok ember (tkp. sok az emberekből)'. (Kivételt képeznek az anyagnevek: *paljon sokeria* 'sok cukor'.)
- c) Az **állítmányi névszó** többes számú alany mellett: *olemme unkarilaisia* 'magyarok vagyunk (tkp. a magyarok közé tartozunk)'.
d) Az ún. **egzisztenciális mondatok alanya**: *pöydällä on kirjoja* 'az asztalon könyvek vannak (tkp. a könyvekből valamennyi)'.
e) **Részleges tárgy**: *luemme kirjoja* 'könyveket olvasunk (tkp. nem olvasunk el minden könyvet)', de: *luemme kirjat* 'elolvassuk az összes könyvet'.
f) A **tagadó** igei állítmány tárgya állhat egyes (vö. 41. oldal) és többes partitivusban egyaránt: *en lue lehteä* 'nem olvasok újságot' ~ *en lue lehtiä* 'nem olvasok újságokat'. – Ugyancsak használhatunk többes partitivust az ún. negatív egzisztenciális mondatokban (*kadulla ei ole autoja* 'az utcán nincsenek autók') és a habeo-szerkezet tagadó alakjában (*minulla ei ole lapsia* 'nekem nincsenek gyermekeim'). Ezekben a szerkezetekben az állítmány mindig egyes számban áll.

7.5. Többes genitivus

A többes genitivus az egyik legbonyolultabb kapcsolódási szabályokkal rendelkező rag. Legkönnyebben a többes (esetenként egyes) partitivus alapján lehet elsajátítani.

- A többes genitivus ragja: **-en, -den (-tten), -ten**.
- A fokváltakozásos névszók többes genitivusi alakja erős fokban áll: *tyttö* 'lány' : *tyttöjen*, *poika* 'fiú' : *poikien*, *katu* 'utca' : *katujen* stb. (kivételt képez a *mansikka* 'eper' : *mansikkojen* ~ *mansikoiden* típusú ingadozó alakpár). (Ne feledjük, hogy az egyes genitivus gyenge fokban áll: *tytön*, *pojan*, *kadun*.)
- Fordított fokváltakozás: *osoite* 'cím' : *osoitteiden*, *kuningas* 'király' : *kuninkaiden*. (Egyes genitivus: *osoitteen*, *kuninkaan*.)

A ragváltozatok kapcsolódása:

1) **-den**

Sg. Nom.	Pl. tö	Pl. Part.	Pl. Gen.
<i>maa</i> 'ország'	<i>ma-i-</i>	<i>ma-i-ta</i>	<i>ma-i-den</i>
<i>opiskelija</i> 'diák'	<i>opiskelijo-i-</i>	<i>opiskelijo-i-ta</i>	<i>opiskelijo-i-den</i>
<i>korkea</i> 'magas'	<i>korke-i-</i>	<i>korke-i-ta</i>	<i>korke-i-den</i>

- A *-den* rag alakváltozata a **-tten**: *maiden* ~ *maitten*, *opiskelijoiden* ~ *opiskelijoitten*. (A *-den* a gyakoribb alak.)

2) **-ten**

Sg. Nom.	Sg. tö	Sg. Part.	Pl. Gen.
<i>kieli</i> 'nyelv'	<i>kiel-</i>	<i>kiel-tä</i>	<i>kiel-ten</i>
<i>nuori</i> 'fiatal'	<i>nuor-</i>	<i>nuor-ta</i>	<i>nuor-ten</i>
<i>suomalainen</i> 'finn'	<i>suomalais-</i>	<i>suomalais-ta</i>	<i>suomalais-ten</i>
<i>mies</i> 'férfi'	<i>mies-</i>	<i>mies-tä</i>	<i>mies-ten</i>

3) **-en**

Sg. Nom.	Pl. tö	Pl. Part.	Pl. Gen.
<i>talo</i> 'ház'	<i>talo-i-</i>	<i>talo-j-a</i>	<i>talo-j-en</i>
<i>asema</i> 'állomás'	<i>asem-i-</i>	<i>asem-i-a</i>	<i>asem-i-en</i>
<i>joki</i> 'folyó'	<i>jok-i-</i>	<i>jok-i-a</i>	<i>jok-i-en</i>
<i>uusi</i> 'új'	<i>uus-i-</i>	<i>uus-i-a</i>	<i>uus-i-en</i>
<i>tuoli</i> 'szék'	<i>tuole-i-</i>	<i>tuole-j-a</i>	<i>tuol-i-en</i>
<i>pankki</i> 'bank'	<i>pankke-i-</i>	<i>pankke-j-a</i>	<i>pankk-i-en</i>
<i>kaupunki</i> 'város'	<i>kaupunke-</i>	<i>kaupunke-j-a</i>	<i>kaupunk-i-en</i>

- Ingadozó alakok: *kieli* 'nyelv' : *kielten* ~ *kielien*, *pieni* 'kicsi' : *pienten* ~ *pienien*, *nuori* 'fiatal' : *nuorten* ~ *nuorien*, *ajatus* 'gondolat' : *ajatusten* ~ *ajatuksien*, *vastaus* 'válasz' : *vastausten* ~ *vastauksien*, *mies* 'férfi' : *miesten* ~ *miehien* stb.
- A mutató névmások többes genitivusa: *nämä* 'ezek' : *näiden*, *nuo* 'azok' : *noiden*, *ne* 'azok' : *niiden*.
- A többes számú személyes névmások ragozása: *meidän*, *teidän*, *heidän*.

7.6. A melléknevek fokozása

A) Középfok

- A középfok jele: **-mpi**.
- A fokváltkozás esetei: *kiltti* 'kedves, aranyos' : *kiltimpi*; *hidas* 'lassú' : *hitaampi*, *lämmän* 'meleg' : *lämpimämpi*.
- A jel a 2. szótári alakból nyerhető (genitivusi) tőhöz kapcsolódik (vö. 20. oldal): *pieni* 'kicsi' : *piene-mpi*, *suuri* 'nagy' : *suure-mpi*, *kaunis* 'szép' : *kaunii-mpi*, *lyhyt* 'rövid' : *lyhye-mpi*.
- A kétszótagú szavak végén *-a/-ä* > *-e* változás történik: *vanha* 'rég, öreg' : *vanhempi*, *kova* 'erős' : *kovempi*, *paha* 'rossz' v *pahempi*, *selvä* 'világos, tiszta' : *selvempi*, *kylmä* 'hideg' : *kylmempi*, *halpa* 'olcsó' : *halvempi*.

- Ez a változás tehát nem érinti a három- vagy többtagú szavakat: *nopea* 'gyors' : *nopea-mpi*, *matala* 'alacsony' : *matala-mpi*, *ikävä* 'unalmas, szomorú' : *ikävä-mpi*.
- A közép fokú hasonlítást kétféleképpen lehet kifejezni:
- vanhempi kuin minä* ~ *öregebb mint én*
 - minua vanhempi* (Part.) ~ *nálam öregebb* (Adess.)

B) Felsőfok

- A felsőfok jele: **-in**.
- A fokváltkozás esetei: *kiltti* 'kedves, aranyos' : *kiltein*, *hidas* 'lassú' : *hitain*.
- A jel előtt (a máshol is megfigyelhető tövégi magánhangzó + *i* kapcsolat miatt) bizonyos változások mennek végbe:

	Nom.	tő	felsőfok
a) <i>-a-</i> , <i>-ä-</i> , <i>-e-</i> > \emptyset	<i>nopea</i> 'gyors'	: <i>nopea-</i>	: <i>nope-in</i>
	<i>kylmä</i> 'hideg'	: <i>kylmä-</i>	: <i>kylm-in</i>
	<i>pieni</i> 'kicsi'	: <i>piene-</i>	: <i>pien-in</i>
b) <i>-i-</i> , <i>-ii-</i> > <i>-e-</i>	<i>kiltti</i> 'kedves'	: <i>kilti-</i>	: <i>kilte-in</i>
	<i>kaunis</i> 'szép'	: <i>kaunii-</i>	: <i>kaune-in</i>
c) hosszú mgh. megrövidül	<i>vapaa</i> 'szabad'	: <i>vapaa-</i>	: <i>vapa-in</i>
	<i>hidas</i> 'lassú'	: <i>hitaa-</i>	: <i>hita-in</i>
d) kivétel:	<i>kiva</i> 'klassz'	: <i>kiva-</i>	: <i>kivo-in</i>

- A *pitkä* 'hosszú', *uusi* 'új' és *hyvä* 'jó' melléknevek fokozása:

pitkä – *pitempi* – *pisin*
uusi – *uudempi* – *uusin*
hyvä – *parempi* – *paras* (*parhain*).

- Figyeljük meg a superlativus használatát a következő szerkezetben: *maailman toiseksi suurin kaupunki* 'a világ második legnagyobb városa', *Suomen kolmanneksi suurin järvi* 'Finnország harmadik legnagyobb tava'.

7.7. A középfokú és felsőfokú melléknevek ragozása

- A ragozás során a középfok singularisban *-mpa-*, pluralisban *-mp(i-)*, a felsőfok pedig egyes számban *-impa-*, többesben *-imp(i-)* alakú lesz.
- A fokváltakozás az egyes esetragok szabályainak megfelelően működik:

	Középfok	Felsőfok
Sg. Nom.	<i>iso-mpi</i> 'nagyobb'	<i>iso-in</i> 'legnagyobb'
Gen.	<i>iso-mma-n</i>	<i>iso-imma-n</i>
Part.	<i>iso-mpa-a</i>	<i>iso-in-ta</i>
Illat.	<i>iso-mpa-an</i>	<i>iso-imp-a-an</i>
Iness.	<i>iso-mma-ssa</i>	<i>iso-imma-ssa</i>
Elat.	<i>iso-mma-sta</i>	<i>iso-imma-sta</i>
Adess.	<i>iso-mma-lla</i>	<i>iso-imma-lla</i>
Ablat.	<i>iso-mma-lta</i>	<i>iso-imma-lta</i>
Allat.	<i>iso-mma-lle</i>	<i>iso-imma-lle</i>
Traslat.	<i>iso-mma-ksi</i>	<i>iso-imma-ksi</i>
Ess.	<i>iso-mpa-na</i>	<i>iso-imp-a-na</i>
Pl. Nom.	<i>iso-mma-t</i>	<i>iso-imma-t</i>
Gen.	<i>iso-mp-i-en</i>	<i>iso-imp-i-en</i>
Part.	<i>iso-mp-i-a</i>	<i>iso-imp-i-a</i>
Illat.	<i>iso-mp-i-in</i>	<i>iso-imp-i-in</i>
Iness.	<i>iso-mm-i-ssa</i>	<i>iso-imm-i-ssa</i>
Elat.	<i>iso-mm-i-sta</i>	<i>iso-imm-i-sta</i>
Adess.	<i>iso-mm-i-lla</i>	<i>iso-imm-i-lla</i>
Ablat.	<i>iso-mm-i-lta</i>	<i>iso-imm-i-lta</i>
Allat.	<i>iso-mm-i-lle</i>	<i>iso-imm-i-lle</i>
Traslat.	<i>iso-mm-i-ksi</i>	<i>iso-imm-i-ksi</i>
Ess.	<i>iso-mp-i-na</i>	<i>iso-imp-i-na</i>

7.8. Az adverbiumok fokozása

- A fokozás során az adverbium is a középfok *-mpi* és a felsőfok *-in* jelét kapja meg (ezek a szuffixumok tulajdonképpen többes instructivusban állnak): *helposti* 'könnyen' – *helpommin* 'könnyebben' – *helpoimmin* 'a legkönnyebben'.
- Néhány kivétel: *paljon* 'sok' – *enemmän* – *eniten*, *hyvin* 'jól' – *parem-min* – *parhaiten* ~ *parhaimmin*, *vähän* 'kevés' – *vähemmän* – *vähiten*.

Irodalom öt percben

Mika Waltari: *Szinuhe (Sinuhe, egyiptiläinen)*

Mika Waltari (1908–1979) rendkívül termékeny író volt, több mint száz művet – regényeket, novellákat, kisregényeket, verseket, meséket, színdarabokat, útleírásokat, detektívregényeket, filmforgatókönyveket, esszéket – jelentetett meg. Külföldön elsősorban történelmi regényeiről ismert, írt a 16. századi török birodalomról, az etruszkokról és Jézusról is. Legismertebb műve a *Szinuhe, egyiptiläinen* [Szinuhe, az egyiptomi] (1945), amely Ekhnaton fáraó idejében, az i. e. 14. században játszódik. A könyvet 29 nyelvre fordították le, s Hollywoodban meg is filmesítették.

Minä, Sinuhe, Senmutin ja hänen vaimonsa Kipan poika, kirjoitan tämän. En ylistääkseni Kemin maan jumalia, sillä jumaliin olen kyllästynyt. En ylistääkseni faraoita, sillä heidän tekoihinsa olen kyllästynyt. Vaan itseni tähden minä tämän kirjoitan. En mairitellakseni jumalia, en mairitellakseni kuninkaita, en pelosta enkä tulevaisuuden toivosta. Sillä elämäni aikana olen niin paljon kokenut ja menettänyt, ettei turha pelko minua vaivaa, ja kuolemattomuuden toivoon olen kyllästynyt, niinkuin olen kyllästynyt jumaliin ja kuninkaihin. Vaan itseni tähden minä tämän kirjoitan ja siinä luulen eroavani kaikista kirjoittajista niin menneisyydessä kuin tulevaisuudessa. Sillä mitä kaikkina aikoina on kirjoitettu, se on kirjoitettu joko jumalien tähden tai ihmisten tähden.

Én, Szinuhe, írom e sorokat, Szenmutnak és asszonyának, Kipának a fia. Nem azért, hogy Kem földjének isteneit dicsőítsem, mert az istenekből elegendem van. Nem akarom dicsőíteni a fáraókat sem, mert megelégettem az ő tetteiket is. A magam kedvére írom csupán. Nem keresem isteneknek és uralkodóknak kegyét, nem vezet félelem vagy a jövő reménysége. Életemben oly sokat láttam és vesztettem, hogy nem gyötör hiábavaló félelem, és a halhatatlanság reményére éppúgy ráuntam, mint ahogyan ráuntam az istenekre és a királyokra. Mindezt csupán a magam kedvére írom, és ez különböztet meg minden más írótól, a múltban és a jövőben egyaránt. Mert mindent, amit valaha leírtak, vagy az istenek, vagy az emberek kedvéért írtak le.

(Fordította Gombár Endre. Európa Könyvkiadó, 1968. 7. oldal.)

Miten Suomessa eletään?

Usein ajatellaan, että Suomessa asutaan maalla järven rannalla, syödään aina kalaa ja saunotaan joka lauantai. Nykyään Suomessa ei kuitenkaan yleensä eletä näin, vaan asutaan kaupungissa, syödään pizzaa ja juodaan viiniä, käytetään paljon tietokonetta ja kännykkää. Kesällä matkustetaan maalle ja silloin ollaan järven rannalla, käydään saunassa, uidaan ja kalastetaan.

- Mennäänkö tänään elokuviin?
- Mennään! Haluaisin nähdä Aki Kaurismäen uuden elokuvan.
- Hyvä, niin minäkin. Katsotaan, milloin se alkaa... Seitsemältä.
- Lähdetään jo kuudelta ja käydään kahvilla ennen elokuvaa.

Suomessa luetaan paljon sanomalehtiä ja käydään hyvin paljon kirjastoissa. Internetiä ja älypuhelimia Suomessa käytetään todella paljon.

- Hei, mihin olet menossa?
- Jäähalliin tietysti. Tänään on HIFK:n ja Jokereiden ottelu. Etkö sinä tule?
- Tiedäthän, etten pidä jääkiekosta. Menen teatteriin.
- Tavataanko teatterin ja jääkiekko-ottelun jälkeen? Voitaisiin mennä kaljalle.
- Kivaa, mennään. Lähetän sinulle tekstiviestin tai soitan sinulle, kun teatteri loppuu.

- Tuletko saunaan?
- En, en pidä saunasta.
- Luulin, että kaikki suomalaiset pitävät siitä. Etkö käy koskaan saunassa?
- Käyn saunassa vain silloin, kun voin uida järvessä tai meressä.
Kaupungissa en käy saunassa.
- Minä käyn joka viikko saunassa. Kaupungissakin on hyviä saunoja.

Motoros szánok Rovaniemiben

Lékszaunázás

- Mitä teet viikonloppuna?
- Lähden mökille. Entä sinä? Tule mukaan!
- En tiedä. Minun pitäisi lukea tenttiin.
- Voit lukea mökillä. Siellä on hiljaista ja rauhallista.
- Se olisi kyllä mukavaa.
- Hyvä, lähdetään perjantaina iltapäivällä.

Tudod-e...?

A szabadidőről

– Finnországban közel 1600 könyvtári intézmény működik (könyvtárak, fiókkönyvtárak, intézeti könyvtárak, könyvtárutók és könyvtár-csónakok). A népesség mintegy fele jár rendszeresen könyvtárba (2016-ban a lakosság 69%-a legalább egyszer megfordult ott), minden lakosra évi 18 kölcsönzés jut. A finnek a könyvtárba járók és a kikölcsönzött könyvek száma alapján világcsúcstartók. A könyvtári kölcsönzés ingyenes.

– A finnek évente átlagban 1,3 alkalommal járnak moziba. Színházban a nők 44%-a, a férfiak 27%-a volt legalább egyszer.

– Az UNESCO felmérése szerint az újságok, folyóiratok elterjedése – az ország lakosságához mérten – a világon a harmadik legnagyobb. Finnországban több mint 200 folyóiratot adnak ki. Az újságok, folyóiratok 6%-a svéd nyelvű.

A tamperei színház

– A legnagyobb példányszámú újságok (2017):

Helsingin Sanomat, Helsinki	325 000
Ilta-Sanomat, Helsinki	110 200
Aamulehti, Tampere	107 500
Kauppalehti, Helsinki	101 100
Turun Sanomat, Turku	77 600
Iltalehti, Helsinki	71 200
Kaleva, Oulu	55 600
Keskisuomalainen, Jyväskylä	49 000
Savon Sanomat, Kuopio	47 100

A legnagyobb svéd nyelvű újság:

Hufvudstadsbladet, Helsinki	32 300
-----------------------------	--------

A kommunikációról

- 2015-ben a finn családok 34%-ában volt asztali számítógép, 67%-ában hordozható gép, 42%-ában táblagép (2003-ban 100 lakosból 57-nek volt számítógépe).
- Internet hozzáférése 2003-ban a családok 45%-ának volt, ez a mutató 2017-ben 82%-ra emelkedett. A 24 év alatti finn fiatalok 97%-a, a 45–54 évesek 87%-a, a 75–89 év közöttiek 22%-a minden nap használja az internetet. Összesen a finnek 79%-a napi világháló-használó.
- 2017-ben a lakosság 77%-ának volt okostelefonja (2004-ben száz lakosból 73-nak volt mobiltelefonja, ma már gyakorlatilag mindenkinek van valamilyen készüléke).
- Finnországban 31 finn és svéd nyelvű országos tévécsatorna működik, ebből három állami (két finn és egy finn–svéd nyelvű adó).

Az oului városháza ...

...és a színház épülete

* * *

Nyelvtan

8.1. Passivum

A finn passivum nem az indoeurópai nyelvek passzív igealakjainak felel meg, hanem az általános alany kifejezésére szolgál (passivum impersonale). A passivum minden igeidőben és igemódban használatos, de – személytelen, általános jellegénél fogva – csak egyetlen alakja létezik.

- A passivum jele: **-ta/-tä-, -tta/-ttä-**.

- A passivum jele közvetlenül a tőhöz járul, ezt követik az esetleges mód- és időjelek, valamint a (-*Vn*) formájú rag:

	TŐ	+ PASSIVUM JELE	+ MÓDJEL / IDŐJEL	+ SZEMÉLYRAG
Ind. Praes.	<i>sano</i>	<i>ta</i>		<i>an</i>
Ind. Impf.	<i>sano</i>	<i>tt</i>	<i>i</i>	<i>in</i>
Ind. Cond.	<i>sano</i>	<i>tta</i>	<i>isi</i>	<i>in</i>
Imperativus	<i>sano</i>	<i>tta</i>	<i>ko</i>	<i>on</i>
Potentialis	<i>sano</i>	<i>tta</i>	<i>ne</i>	<i>en</i>

A passivum funkciója:

- A cselekvő ismeretlen (vagy nem mondjuk meg, ki az), mindig emberről van szó, 'valaki, az ember, mi magunk' jelentésű szerkezet, többé-kevésbé megfelel a magyar általános alanynak. Magyarra általában többes szám első vagy harmadik személlyel fordíthatjuk: *katsotaan* 'majd meglátjuk', *sanotaan* 'azt mondják' stb.
- A mai finnben a felszólító mód többes szám első személye helyett is használatos: *Mennään!* 'Menjünk!' *Juodaan!* 'Igyunk!' *A Menkäämme!* *Juokaamme!* alak archaikus, ma már csak ünnepélyes kifejezésekben használják (vö. 101. oldal).
- A mai beszélt nyelvben a passivum egyre erőteljesebben beszüremkedik a kijelentő mód jelen idő paradigmájába is, a többes szám első személyű forma helyett használatos: *Me mennään.* '(Mi) megyünk.' *Me puhutaan.* '(Mi) beszélünk.' Ebben az esetben mindig személyes névmással használatos, tulajdonképpen formailag csak ez különbözteti meg az imperativusi funkcióban fellépő passivumtól.

Összefoglalva tehát:

Általános alany funkcióban: *Vene ostetaan.* 'Csónakot vesznek.'

Imperativus: *Ostetaan vene!* 'Vegyünk csónakot!'

Ind. praes. Pl. 1. helyett: *Me ostetaan vene.* 'Mi csónakot veszünk.'

- A passivum tárgya nominativusi alakú (hasonlóan az imperativushoz, vö. 102. oldal): *ovi suljetaan* 'az ajtót bezárják' (tkp. 'az ajtó bezáródik'); *luetaan tämä kappale* 'olvassuk el ezt a leckét!'. Természetesen a tárgyhasználat általános érvényű szabályai itt is hatnak, pl. tagadás-kor (*taloa ei maalata* 'a házat nem festik ki') vagy anyagnevek esetén (*juodaan kahvia* 'igyunk kávét') partitivust használunk.

8.2. Indicativus praesens passivum

Az 1. típusba tartozó igék:

TŐ + -ta-an/-tä-än

- Fokváltakozásos igék esetében a passivum gyenge fokban áll: *nukku-a* 'alszik' : *nuku-taan*, *luke-a* 'olvas' : *lue-taan*.
- A tövégi *-a/-ä -e-re* változik: *osta-a* 'vásárol' : *oste-taan*, *maksa-a* 'fizet' : *makse-taan*, *anta-a* 'ad' : *anne-taan*, *rakenta-a* 'épít' : *rakenne-taan*, *liittä-ä* 'csatol, hozzáfűz' : *liite-tään*.

A 2–6. típusba tartozó igék:

INF. + -an/-än

- A kapcsolódási szabály a maga teljességében a következő:

	a jel erős foka	a jel gyenge foka	passivum
(2) <i>saada</i> 'kap'	> <i>saa-ta-</i>	~ <i>saada-</i>	> <i>saadaan</i>
<i>juoda</i> 'iszik'	> <i>juo-ta-</i>	~ <i>juoda-</i>	> <i>juodaan</i>
(3) <i>olla</i> 'van'	> <i>ol-ta-</i>	~ <i>olla-</i>	> <i>ollaan</i>
<i>mennä</i> 'megy'	> <i>men-tä-</i>	~ <i>mennä-</i>	> <i>mennään</i>
(4) <i>pelata</i> 'játsszik'	> <i>pelat-ta-</i>	~ <i>pelata-</i>	> <i>pelataan</i>
<i>pelätä</i> 'fél'	> <i>pelät-tä-</i>	~ <i>pelätä-</i>	> <i>pelätään</i>
(5) <i>tarvita</i> 'kell'	> <i>tarvit-ta-</i>	~ <i>tarvita-</i>	> <i>tarvitaan</i>
(6) <i>vanheta</i> 'megöregszik'	> <i>vanhet-ta-</i>	~ <i>vanheta-</i>	> <i>vanhetaan</i>
<i>paeta</i> 'menekül'	> <i>paet-ta-</i>	~ <i>paeta-</i>	> <i>paetaan</i>

- A passivum gyenge töve gyakorlatilag egybeesik az infinitívussal, s mivel az indicativus praesens passivum történeti okok (a szótagzáró gége-zárhang megléte) miatt a gyenge fokból képződik, így ezen alakok megalkotása során egyszerűen az infinitívushoz kapcsolhatjuk a passivum toldalékát. Ugyanez a helyzet a *-ta/-tä* infinitívusi igéknél is: *nousta* 'felkel' : *nousta-an*.

Tagadó alak: A tagadó alak a tagadó segédigéből és a passivum (gyenge) tövéből áll. A segédige (mivel a passivumnak nincsen szám és személy szerinti ragozása) egyalakú, erre a célra az egyes szám 3. személyű alak használatos:

<i>sanoa</i> 'mond'	<i>sano-ta-an</i>	>	<i>ei sanota</i>
<i>puhua</i> 'beszél'	<i>puhu-ta-an</i>	>	<i>ei puhuta</i>
<i>antaa</i> 'ad'	<i>anne-ta-an</i>	>	<i>ei anneta</i>
<i>saada</i> 'kap'	<i>saa-da-an</i>	>	<i>ei saada</i>
<i>syödä</i> 'eszik'	<i>syö-dä-än</i>	>	<i>ei syödä</i>
<i>tulla</i> 'jön'	<i>tul-la-an</i>	>	<i>ei tulla</i>
<i>mennä</i> 'megy'	<i>men-nä-än</i>	>	<i>ei mennä</i>

(Ez utóbbi csoportban tehát a tagadó alak látszatra segédige + infinitívus felépítésű.)

8.3. Indicativus imperfectum passivum

- A passivum jelének magánhangzója az időjel miatt kiesik (vö. 50. oldal):

<i>sanoa</i> 'mond'	–	<i>sano-tta-i-in</i>	>	<i>sano-tt-i-in</i>
<i>puhua</i> 'beszél'	–	<i>puhu-tta-i-in</i>	>	<i>puhu-tt-i-in</i>

- Az ind. impf. passivum megalkotása során a jel erős fokát használjuk:

<i>juoda</i> 'iszik'	–	<i>juo-ta-i-in</i>	>	<i>juotiin</i>
<i>olla</i> 'van'	–	<i>ol-ta-i-in</i>	>	<i>oltiin</i>
<i>mennä</i> 'megy'	–	<i>men-tä-i-in</i>	>	<i>mentiin</i>

- Az *-a/-ä* a fő végén ebben az igealakban is *-e*-re válik: *anta-a* 'ad' : *an-nettiin*, *rakenta-a* 'épít' : *rakennettiin*.

– A jelen idővel egybevetve a következő szabályszerűség írható le:

Ind. praesens passivum	Ind. imperfectum passivum
<i>-taan/-tään</i>	<i>-ttiin</i>
<i>-daan/-dään, -naan/-nään stb.</i>	<i>-tiin</i>

sanoa 'mond' : *sanotaan – sanottiin, kysyä* 'kérdez' : *kysytään – kysytiin, antaa* 'ad' : *annetaan – annettiin; olla* 'van' : *olla – oltiin, juoda* 'iszik' : *juodaan – juotiin, mennä* 'megy' : *mennään – menttiin.*

Tagadó alak: A tagadó segédigéhez a participium perfectum passivum (vö. 140. oldal) járul: *sanoa* 'mond' : *ei sanottu, kysyä* 'kérdez' : *ei kysytty, olla* 'van' : *ei oltu, mennä* 'megy' : *ei menty.*

8.4. Indicativus perfectum passivum és plusquamperfectum passivum

a) Indicativus perfectum passivum

Felépítése:

létige	+	participium perfectum passivum
<i>on</i>		<i>sanottu</i>
<i>on</i>		<i>kysytty</i>
<i>on</i>		<i>oltu</i>
<i>on</i>		<i>menty</i>

Tagadó alak: *ei ole sanottu.*

b) Indicativus plusquamperfectum passivum

Felépítése:

létige imperfectuma	+	participium perfectum passivum
<i>oli</i>		<i>sanottu</i>
<i>oli</i>		<i>kysytty</i>
<i>oli</i>		<i>oltu</i>
<i>oli</i>		<i>menty</i>

Tagadó alak: *ei ollut sanottu.*

8.5. Conditionalis, imperativus és potentialis passivum

A tő után áll a passivum jele, majd ezt követi a módjel és az igerag (-*Vn*):

Conditionalis praesens passivum:	<i>sano-tta-isi-in</i>	<i>ol-ta-isi-in</i>
Imperativus praesens passivum:	<i>sano-tta-ko-on</i>	<i>ol-ta-ko-on</i>
Potentialis praesens passivum:	<i>sano-tta-ne-en</i>	<i>ol-ta-ne-en</i>

Conditionalis perfectum passivum:	<i>olisi sanottu</i>	<i>olisi oltu</i>
Potentialis perfectum passivum:	<i>lienee sanottu</i>	<i>lienee oltu</i>

Tagadó alakok:

<i>ei sanottaisi</i>	<i>ei olisi sanottu</i>
<i>ei sanottane</i>	<i>ei liene sanottu</i>
<i>älköön sanottako</i>	

8.6. Ritkán használt ragok

A) Abessivus

- Ragja: **-tta/-ttä**.
- A rag zárja a szótagot, így az abessivus a gyenge fokú tőhöz járul: *ko-ditta* (< *koti* 'lakás'), *takitta* (< *takki* 'kabát').
- Állapothatározó, a 'valami nélküliséget' fejezi ki: *rahatta* 'pénz nélkül' (< *raha* 'pénz'). Ma helyette az *ilman* (+ part.) prepozíció használatos: *ilman rahaa* 'pénz nélkül'.
- Ugyanez a rag produktív a III. infinitivus abessivusában (vö. 144. oldal).

B) Instructivus

- Ragja: **-n**, amely általában a pluralis tőhöz kapcsolódik.
- A rag zárja a szótagot, így az instructivus gyenge fokban áll: *jalka* 'láb' : *jalan* (Sg.), *jalojn* (Pl.).
- Eszköz- és módhatározó, ma már csak idiomatikus kifejezésekben, általában többes formában használatos: *omin silmin* 'saját szemével', *pal-jain päin* 'fedetlen fővel', *paljain jalojn* 'mezítláb', *kaksin käsin* 'két kézzel', *sydämellisin terveisin* 'szívélyes üdvözlettel'. Ritkán az egyes

számú tőhöz kapcsolódik: *kulkea jalan* 'gyalog jár', *kahden kesken* 'négy szemközt'.

- Ugyanez a rag él bizonyos határozószókban: *hyvin* 'jól', *paremmin* 'jobban', *usein* 'gyakran', *noin* 'így, körülbelül' stb.
- E rag produktív a II. infinitivus instructivusában is (vö. 142. oldal).

C) Comitativus

- Ragja: **-ne-**, amely mindig a pluralis tőhöz kapcsolódik, s utána birtokos személyrag áll: *rouva* 'asszony' : *rouv-i-ne-en*, *vaimo* 'feleség' : *vaimo-i-ne-en*, *poika* 'fiú' : *poik-i-ne-en* (Sg3Px alakok).
- A rag nem zárja a szótagot, így a comitativus az erős fokú tőhöz járul.
- Társhatározó: *vaimoineen* 'feleségestül, a feleségével együtt', *lapsineen* 'gyerekestül, a gyerekével együtt'. Ez a rag ma már csak a sajtónyelvben bukkan fel (*presidentti saapui puolisoineen* 'megérkezett az elnök a férjével/feleségével együtt'), a mai beszélt nyelvben helyette a *kanssa* '-val/-vel' névutó használatos: *vaimonsa kanssa* 'a feleségével', *lapsen kanssa* 'gyerekekkel'.
- Mivel a rag mindig a többes tőhöz kapcsolódik, alakilag nincs különbség a singularis és pluralis között. Erre vigyázzunk a fordítás során, ne fordítsuk a *rouvineen*, *vaimoineen*, *puolisoineen* 'feleségestül' *miehineen* 'férjestül' alakot többes számmal! De: *lapsineen* 'gyerekével' és 'gyerekeivel'.
- A jelző nem kap birtokos személyragot: *pienine lapsineen* 'kis gyerekeivel (együtt)'.

8.7. Partikulák

Korábban már szó esett a *-ko/-kö* kérdő partikuláról (vö. 23. oldal). Ezen kívül a finnben többféle nyomatékösítő elem használatos. Ezek funkciója sokszor nehezen írható körül:

- **-kin:** jelentése megfelel a magyar *is* szónak: *minäkin tulen* 'én is jövök', *hänkin on suomalainen* 'ő is finn';
- **-kaan/-kään:** tagadó mondatokban használatos, a *-kin* helyett: *en minäkään tiedä* 'én sem tudom';

- ka/-kü:** tagadó mondatokban használatos: *en nähnyt Kallea eikä Villeä* 'nem láttam, sem Kallét, sem Villét', *en osaa soittaa enkä laulaa* 'nem tudok zenélni sem, énekelni sem'; illetőleg az ellenkezés kifejezésére szolgálhat: *ole hiljaa! – enkä ole* 'légy csendben!' – nem leszek';
- han/-hän:** valami ismert dolog hangsúlyozására szolgál: *minähän tiedän* 'hiszen én is tudom'; ugyancsak a *-han/-hän* használatos a retorikus kérdésekben (*Mitähän äiti sanoit?* 'Mit is mondott anya?') és bizonyos udvariassági kifejezésekben (*Onkohan Pekka kotona?* 'Vajon Pekka otthon van?', *Mitähän kello on?* 'Hány óra van?');
- pa/-pä:** megerősítő funkciója van: *onpa huono sää* 'hű, de rossz idő van';
- s:** általában a beszélt nyelvben használjuk. Állhat kérdésben (*mitäs kuuluu?* 'no, mi újság?'), felszólító mondatban (*tules jo!* 'gyere már!'), kifejezhet ellenkezést (*mene jo! – enpäs mene* 'menj már! – nem megyek') vagy meglepetést (*onpas täällä kaunistä* 'hogy itt milyen szép').

A helsinki székesegyház

A turkui dóm

Irodalom öt percben

Väinö Linna: *Az ismeretlen katona (Tuntematon sotilas)*

Väinö Linna (1920–1992) realista író, az egyik legismertebb finn regény szerzője. *Az ismeretlen katona* 1954-ben jelent meg, a finn–orosz háború második szakaszáról, az 1941 és 1944 közötti ún. folytatólagos háborúról (*jatkosota*) szól. Linna a háborút, a szereplőket kritikusan mutatja be, valóságösen ábrázolja a közkatonák szenvedését, az értelmetlen halálokat. Művét eddig 24 nyelvre fordították le. Linna másik fő műve *A Sarkcsillag alatt (Täällä Pohjantähden alla, 1959–62)* című trilógia, amely egy parasztcsalád életét kíséri nyomon az 1880-as évektől a 20. század közepéig.

Seuraava turha hälytys oli puolenyön maissa. Miehet alkoivat jo hytistä vilusta ja katkeraa napinaa kuului puolelta ja toiselta. Taas vaivuttiin odotuksen, kunnes kello yhden aikaan päivystäjä hälytti kompanian. Hälisten ja virkistäytyneinä järjestyivät miehet paikoilleen. Heistä uhoi tuo innustus, joka luultavasti on tunnettu kaikissa sotaan lähtevissä joukoissa. Eivät nämä miehet sotaan lähdöstään kylläkään varmoja olleet, mutta sellainen huhu oli alkanut sitkeästi elää yön aikana kompaniassa. Kun Lammio komensi asennon, kopsahtivat kantapäät tavallista terävämmin ja käännöksessäänkin oli mallikelpoista ripeyttä. Mikä se herännyt tarmo ja innostus oli, joka sen aiheutti? Ottakoon siitä selvän se, joka haluaa tietää miksi maailmassa soditaan.

Éjfél tájban riadóztatták őket, de kiderült, hogy vaklárma az egész. Az emberek már kezdtek dideregni, innen is, onnan is elkeseredett morgás hallatszott. Tovább várakoztak. Egy órakor az ügyeletes újból riadóztatta a századot. Zajongva, felvillanyozva foglalta el ki-ki a helyét; az az izgalom vibrált, amelyet bizonyára minden háborúba induló csapat jól ismer. Nem volt ugyan teljesen biztos, hogy háborúba indulnak, de ez a meggyőződés az éjszaka folyamán egyre inkább gyökeret vert a században. Mikor Lammio vigyázzt vezényelt, a sarkok a szokásosnál is keményebben csattantak össze, s a jobbra át is előírásosra sikerült. Miféle álmából ébredt tetterő, miféle lelkesedés sarkallta az embereket? Derítse ki az, aki tudni kívánja, miért van háború ezen a világon.

(Fordította Bereczki Gábor. *Magvető Kiadó, Bp, 1982. 31. oldal.*)

Juhlat

Vuoden tärkeimmät juhlat ovat Suomessa kuten Unkarissakin pääsiäinen ja joulu. Palmusunnuntaina lapset voivat pukeutua noidiksi ja käydä lausumassa loruja naapureille. Pitkäperjantai on Suomessa vapaapäivä ja se on hyvin hiljainen päivä. Pääsiäisenä syödään suklaamunia ja mämmiä, joka on perinteinen suomalainen pääsiäisen jälkiruoka.

Jouluaika alkaa adventista. Koko joulukuun ajan järjestetään pikkujouluja, joissa juodaan glögiä ja syödään piparkakkuja. Ennen joulua koti siivotaan ja koristellaan, ostetaan kuusi ja valmistetaan paljon jouluruokia. Jouluaattona useat suomalaiset käyvät hautausmaalla. Myös joulusauna on yleinen tapa. Jouluna melkein kaikki suomalaiset syövät samaa ruokaa: ensin salaatteja, silliä ja lohta, sitten kinkkua ja erilaisia laatikoita ja lopuksi riisipuuroa. Illalla tulee joulupukki, joka tuo lahjat.

Suomessa on myös juhlia, joita Unkarissa ei vietetä. Toukokuun ensimmäinen päivä on vappu, opiskelijoiden juhla. Silloin kaupungeissa järjestetään suuria juhlia. Kaikkialla on ilmapalloja ja paljon ihmisiä ja opiskelijoilla on valkoiset ylioppilaslakit päässä. Juhannus on keskikesän ja valon juhla. Silloin melkein kaikki lähtevät maalle. Luonto on erittäin kaunis ja ihmiset ovat ulkona. Juhannuskokon polttaminen ja juhannustaikojen tekeminen ovat vanhoja pakanallisia tapoja.

- Mitä aiot tehdä vappuna? Juha sanoi pitävänsä juhlat. Hän pyysi minua kutsumaan sinutkin.
 - Tuleeko sinne paljon ihmisiä?
 - Tulee. Juhalla on paljon ystäviä ja hänen juhlissaan on aina hauskaa.
 - Mitä voin tuoda?
 - Tuo jotain syömistä ja juomista. Ja ylioppilaslakki.
-
- Oletko jo maistanut määmiä?
 - Olen, viime pääsiäisenä.
 - Pidotko siitä?
 - Se on aika kummallisen näköistä. En oikein pitänyt siitä.
 - Eivät kaikki suomalaisetkaan pidä määmistä. Minusta se on hyvää kerman kanssa.
-
- Lähdettkö maalle juhannuksena?
 - Totta kai. Ei kai kukaan halua olla kaupungissa juhannuksena!
 - Minä ajattelin tänä vuonna jäädä katsomaan, miltä kaupunki näyttää juhannuksena.
 - Varmasti aivan tyhjältä. Minä haluan viettää perinteistä juhannusta järven rannalla, saunoa ja polttaa kokkoa.
 - Hauskaa juhannusta!
 - Kiitos samoin!

Tudod-e...?

Az ünnepekről

- A legjelentősebb állami ünnep a függetlenség napja (Finnország 1917. december 6-án vált függetlenné). Fontos ünnep a *vappu* (május 1.) és a *juhannus* (Szent Iván-éj). Előbbi a munka és a diákság ünnepe, a városokban, falvakban hajnalig tartó mulatozással ünneplik a tavasz beköszöntét, utóbbi pedig a leghosszabb nyári napon tartott ünnep, amelyet mindenki igyekszik a városok zajától távol fekvő nyaralókban megülni.
- Finnországban az ünnepek tiszteletére általában felvonják a nemzeti lobogót. A „zászlós ünnepek” a következők:

február 5.	– Runeberg napja
február 28.	– a Kalevala napja, a finn kultúra ünnepe
március 19.	– Canth napja
április 9.	– Agricola napja, a finn nyelv ünnepe
április 27.	– a háborús veteránok napja
május 1.	– <i>vappu</i> , a munka ünnepe
május 12.	– Snellman napja, a nemzeti eszme ünnepe
május második vasárnapja	– anyák napja
május harmadik vasárnapja	– a háborúban elesett hősök ünnepe
június 4.	– a honvédelmi erők ünnepe
június 20–26. közötti szombat	– <i>juhannus</i> ; a finn zászló ünnepe
július 6.	– Leino napja, a költészet és a nyár ünnepe
október 10.	– Kivi napja, a finn irodalom ünnepe
október 24.	– az ENSZ napja
november 6.	– a svéd nyelvű kultúra ünnepe
november második vasárnapja	– apák napja
december 6.	– a függetlenség napja
december 8.	– Sibelius napja, a finn zene ünnepe
- Mint a listából kitűnik, több olyan ünnep van, amely a finn kultúrtörténet nagy alakjaihoz kötődik: *Johan Ludvig Runeberg* (1804–1877) költő, a nemzeti romantika vezéralakja, a finn himnusz svéd szövegének szerzője; *Minna Canth* (1844–1897) realista író; *Mikael Agricola* (kb. 1510–1557) hitújító, bibliafordító, a finn irodalmi nyelv megeremtője; *Johan Vilhelm Snellman* (1806–1881) filozófus, államférfi, a nemzeti törekvések élharcosa; *Eino Leino* (1878–1926) költő, az újromantika képviselője, *Aleksis Kivi* (1834–1872) író, a finn nyelvű irodalom atyja, *Jean Sibelius* (1865–1957), a nemzeti romantika nagy zeneszerzője.

Az ételekről

- Egységes finn ételkultúráról tulajdonképpen nem beszélhetünk, a különböző tájegységeknek saját hagyományaik vannak (keleten népszerű például a pirog és a gomba, nyugaton a különféle rakott ételek, Lappföldön a rénszarvashús, a szigetvilágban a különféle halételek). A finn ételkultúrára az elmúlt évszázadokban nagy hatást gyakorolt a skandináv és az orosz konyha, ma pedig jelentős nemzetközi (olasz, spanyol, görög, török, kínai) hatás éri.
- A legfontosabb finn ételek közé tartoznak a halak, mint például a hering (*silli*, *silakka*), a lazac (*lohi*), a menyhal (*made*). Nagy őszi esemény Helsinkiben a heringpiac (*silakkamarkkinat*), a szigetvilág hagyományos ünnepe.
- Finnországban sokféle bogyó terem, ezek a finn ételek elengedhetetlen kiegészítői. Júliusban érik az eper (*mansikka*), a feketáfonya (*mustikka*) és a mocsári hamvas szeder (*lakka*). Augusztusban a málna (*vadelma*) és a ribizli (*viinimarja*), szeptemberben pedig a vörösfonya (*puolukka*).
- A finnek nagyon sok gombát (*sieni*) esznek, ha tehetik, maguk szedik.
- A leveskultúra némiképp eltér a magyarétól, a finn leves (*keitto*) általában fő fogás, de ritkábban esznek levest, mint mi.
- A finn ételkultúra jellegzetes elemei a rakott ételek (pl. *perunalaatikko*, *maksalaatikko*, *lanttulaatikko*, *silakkalaatikko* < *peruna* 'krumpli', *maksa* 'máj', *lanttu* 'karórépa', *silakka* 'hering'; *laatikko* 'ládikó, doboz; sütevény; tepsi').
- A krumpli (*peruna*) a fő köret Finnországban.
- Húsvéti étel a *mämmi*.
- Május elsején, vappukor általában fánkot (*munkki*) esznek, és méhsört (*sima*) isznak.
- A november végi–december eleji kiskarácsonyi ünnepek elképzelhetetlenek forralt bor (*glögi*) és mézeskalács (*piparkakku*) nélkül.
- A fő karácsonyi ételek: hering (*silli*, *silakka*), lazac (*lohi*), rakott ételek, sonka (*kinkku*), *rosolli* (cékla-, krumpli- és répasaláta) és rizskása (*riisi-puuro*).
- A legjellegzetesebb finn ételek közé tartozik a *kalakukko* (hallal töltött barna kenyér), a karjalai pirog (*karjalanpiirakka*), a házilag készült sajt, a *leipäjuusto*, valamint a *mämmi*.

- A világon állítólag a finnek isszák a legtöbb kávét (*kahvi*), 2017-ben fejenként 10 kg-ot fogyasztottak. Ez naponta 4–5 csészét jelent a magyarnál (vagy az olasz eszpresszónál) gyengébb, hígabb fekete nedűből.

* * *

Nyelvtan

9.1. Participiumok

Az igeneveknek a finnben két ideje (praesens és perfectum) és két aspektusa (aktív és passzív) van. A magyar tanulók számára gondot okozhat, hogy nyelvünkől hiányzik a passzív szerkezet.

<i>lukeva nainen</i>	’az olvasó nő’
<i>lukenut nainen</i>	’az olvasott nő (tkp. a nő, aki olvasott)’
<i>luettava kirja</i>	’az „olvasódó” könyv’; ’az olvasandó könyv’
<i>luettu kirja</i>	’az olvasott könyv (tkp. a könyv, amit olvastak)’

A participiumok használata:

- Összetett és tagadó igealakokban a főige participiumi alakban áll: *sanoa* ’mond’: *on sanonut, ei sanonut, on sanottu*.
- Jelzőként megfelel a magyar melléknévi igenévnek: *väsnynt mies* ’fáradt férfi’. Ne feledjük azonban, hogy a finnben a jelző kongruálódik a jelzett szóval: *väsnynttä miestä* (Part.), *väsyneen miehen* (Gen.), *väsyneille miehille* (Pl. Allat.) stb.
- Úgynevezett participiumos szerkezetekben: *Näin Pekan tulevan*. ’Láttam Pekkat jönni. / Láttam, hogy Pekka jön.’ (Vö. 145. oldal.)

9.2. Aktív participiumok

a) Participium praesens

- Képzője: *-va/-vä*.
- A képző a magánhangzós, teljes tőhöz kapcsolódik: *puhua* ’beszél’: *puhu-va, olla* ’van’: *ole-va, häiritä* ’zavar’: *häiritse-vä*.
- A fokváltakozásos igékben az erős fok használatos: *kertoa* ’mesél’: *kerto-va, antaa* ’ad’: *anta-va*.

- Jelentése megfelel a magyar folyamatos melléknévi igenévének, pl. *Pihalla seisova auto* (= *auto, joka seisoo pihalla*). 'Az udvaron álló autó (= az autó, amelyik az udvaron áll)'.

b) Participium perfectum: vö. az 52. oldalt.

9.3. Passzív participiumok

a) Participium praesens passivum

- Képzője: **-va/-vää**, amely a passivum jeléhez járul: *sanoa* 'mond' : *sano-tta-va*, *juoda* 'iszik' : *juo-ta-va*, *olla* 'van' : *ol-ta-va*, *kertoa* 'mesél' : *kerro-tta-va* (a passivum kapcsolódási szabályaira lásd a 128. oldalt).

Funkciói szerteágazók, sokszor csak a szövegösszefüggés dönti el a jelentést:

- Lehetőség kifejezésére szolgál: *syötävä sieni* 'ehető gomba', *haluatko jotain juotavaa?* 'kérsz valami innivalót [tkp. ihatót]'?
- Általában melléknévként lexikalizálódnak: *luotettava* 'megbízható', *uskottava* 'híhető, hiteles'. Főnévként: *saatava* 'járandóság'.
- A létige egyes szám harmadik személyű alakjával együtt szükségességet fejez ki: *on sanottava* 'meg kell mondani'. Ezeknek a mondatoknak az alanya genitivusban áll: *minun on mentävä* 'nekem mennem kell'. Ugyancsak a necesszivitást fejezi ki a *tehtävä työ* 'elvégzendő munka', *luettava kirja* 'elolvasandó könyv' szerkezet.
- Egyéb kifejezésekben: *on tavattavissa* 'elérhető, megtalálható' (*onko herra Koivisto tavattavissa?* 'Koivisto úr itt van?'), *auto myytävänä* 'autó eladó', *huoneita vuokrattavina* 'szobák kiadók', *minkälainen sää on odotettavissa?* 'milyen idő várható?'.

b) Participium perfectum passivum

- Képzője: **-u/-y**, amely a passivum jeléhez járul (a tövégi *-a/-ä* kiesik): *sanoa* 'mond' : *sano-tt-u*, *juoda* 'iszik' : *juo-t-u*, *olla* 'van' : *ol-t-u*, *kertoa* 'mesél' : *kerro-tt-u* (a passivum kapcsolódási szabályaira ld. 129. old.).
- Sokszor jelzői szerepben áll: *tunnettu nainen* 'az ismert nő', *luettu kirja* 'az olvasott könyv'.

9.4. Infinitivusok

A finnben – a magyartól eltérően – négy (egyres nyelvtanok szerint öt) infinitivus van. Ezek közül az I. infinitivus alapfunkciója megegyezik a magyar főnévi igenév szerepével, a többi infinitivus viszont bizonyos nyelvtani szerkezetek kifejezésére szolgál, elsősorban különböző határozói mellékmondatokat rövidít.

A) I. infinitivus

a) Az **I. infinitivus** alapalakjának funkciója megegyezik a magyar főnévi igenévvel (vö. 12. oldal).

b) I. infinitivus translativusa

Képzése:

– Az infinitivusi toldalékhoz csatoljuk a translativus *-ksi-* (> *-kse-*) ragját, amelyet minden esetben birtokos személyrag követ: *sanoa* 'mond' : *sanoa-kse-ni*, *juoda* 'eszik' : *juoda-kse-si*, *olla* 'van' : *olla-kse-mme* stb.

Funkciója:

– A célhatározói mellékmondat rövidítésére szolgál: *tulin tänne oppiak-seni* 'tanulni jöttem ide' (mellékmondatos kifejezése: *tulin tänne, että oppisin* 'azért jöttem ide, hogy tanuljak').

– Kifejezésekben: *tietääkseni* 'tudomásom szerint', *muistaakseni* 'emlékezetem szerint/ha jól emlékszem'.

B) II. infinitivus

Képzése:

– Az I. infinitivus *-a/-ä* eleme helyére a II. infinitivus *-e-* toldaléka kerül: *sanoa* 'mond' : *sanoe-*, *syödä* 'eszik' : *syöde-*, *mennä* 'megy' : *menne-*, *olla* 'van' : *olle-*, *herätä* 'felébred' : *heräte-*.

– A tö végi *-e-* *-i-*re változik: *lukea* 'olvas' : *lukie-*, *itkeä* 'sír' : *itkie-*.

a) **II. infinitivus inessivusa:** *sanoe-ssa*, *lukie-ssa*, *menne-ssä*, *olle-ssa*.
Nemcsak az aktív, hanem a passzív alakhoz is járulhat: *sano-tta-e-ssa*.

Funkciója:

- Egyidejű időhatározói mellékmondatot rövidítő szerkezet: *syödessäni* 'amikor éppen eszem/ettem'; *ollessani Suomessa tapasin Pekan* 'amikor Finnországban voltam, találkoztam Pekkával' (az utóidejű szerkezetre vö. a 145. oldalt).
- Az egyidejűséget kifejező jellegéből adódóan a főigétől, ill. az igeidőtől függően egyaránt szolgálhat a jelen és a múlt idő kifejezésére (*syödessäni* 'amikor eszem' és 'amikor ettem').
- A II. infinitivus inessivusához sokszor járul birtokos személyrag: *sanoessani* 'amikor mondtam/mondom', *sanoessasi* 'amikor mondtad/mondod' stb.
- Az alany genitívusban áll: *Liisan syödessä...* 'amikor Liisa evett...?'
- A birtokos személyragos alakok használata során vigyázzunk az alany és állítmány egyeztetésének kérdésére: *herätessään Pekka oli virkeä* 'amikor Pekka felébredt, friss volt (= Pekka)', *hänen herätessään Pekka oli poissa* 'amikor felébredt (= valaki más), Pekka már nem volt ott'; *Kaisan herätessä Pekka oli poissa* 'amikor Kaisa felébredt, Pekka már nem volt ott'.

b) II. infinitivus instructivusa: *sanoe-n, lukie-n, syöde-n, olle-n.***Funkciója:**

- Megfelel a magyar *-va/-ve* képzős határozói igenévnek: *sanoen* 'mondva', *katsoen* 'nézve', *lukien* 'olvasva', *itkien* 'sírva', *kävellen* 'sétálva'.
- Kifejezésekben: *illan tullen* 'az este eljövetelekor'.

C) III. infinitivus

A harmadik infinitivusnak öt alakja van: inessivus, elativus, illativus, adessivus és abessivus.

Képzője: *-ma/-mä-*, ehhez járulnak hozzá az esetragok (*sanoa* 'mond', *olla* 'van', *tulla* 'jön', *puhua* 'beszél', *juoda* 'iszik'):

	tő		III. inf.		esetrag
III. inf. inessivusa	<i>sano</i>	–	<i>ma</i>	–	<i>ssa</i>
III. inf. elativusa	<i>ole</i>	–	<i>ma</i>	–	<i>sta</i>
III. inf. illativusa	<i>tule</i>	–	<i>ma</i>	–	<i>an</i>
III. inf. adessivusa	<i>puhu</i>	–	<i>ma</i>	–	<i>lla</i>
III. inf. abessivusa	<i>juo</i>	–	<i>ma</i>	–	<i>tta</i>

Funkciói:

a) III. infinitivus inessivusa

– Folyamatban lévő cselekvés kifejezésére szolgál, elsősorban az *olla* 'van', *istua* 'ül', *käydä* 'jár', *seisoa* 'áll' igékkel használatos. Magyarra általában egyszerű igealakkkal fordítjuk: *on olemassa* 'létezik' (tkp. 'lévésben van'), *on kirjastossa lukemassa* 'a könyvtárban olvas', *istun juuri syömässä* 'éppen eszem, ülök és eszem', *käyn ostamassa leipää* 'megyek kenyeret venni'.

b) III. infinitivus elativusa

– A cselekvés, mozgás befejeződését fejezi ki. Sokszor a *tulla* 'jön', *pala-ta* 'visszatér' igékkel áll: *tuli uimasta* 'jön az úszásból', *palasi Helsingistä opiskelemasta* 'visszatért Helsinkiből, miután befejezte a tanulást'.

– Igevonzatként is állhat a *lakata* 'abbahagy, abbamarad', *estää* 'megakadályoz', *kieltää* 'megtilt', *pelastaa* 'megment', *varoittaa* 'figyelmeztet' ige mellett, pl. *kiellän menemästä* 'megtiltom az elmenetelt'.

c) III. infinitivus illativusa

– A cselekvés kezdetét fejezi ki: *menen syömään* 'megyek enni', *matkustan lepäämään* 'elutazom pihenni'. Sokszor áll a *tulla* 'jön', *mennä* 'megy', *lähteä* 'indul' igékkel.

– A *tulla* igével a jövő idő kifejezésére is szolgál: *tulen palaamaan* 'vissza fogok térni', *tulen lähtemään* 'el fogok indulni', *tulee olemaan* 'lesz, be fog következni'.

– Nagyon gyakran célhatározói mellékmondatot rövidít: *menen ostamaan leipää* 'megyek kenyeret venni' (tkp. 'azért megyek, hogy kenyeret vegyek'), *tulee tapaamaan Pekkaa* 'azért jön, hogy találkozzon Pekkával'.

- Igevonzatként állhat például a *jäädä* 'marad', *jättää* 'hagy', *ryhtyä* 'kezd', *ruveta* 'kezd', *kyllästyä* 'megun', *käskeä* 'megparancsol', *pyytää* 'kér' igék és a *valmis* 'kész', *halukas* 'hajlandó' melléknevek mellett: *jään työskentelemään* 'maradok dolgozni', *pyysi tanssimaan* 'felkérte táncolni', *rupesi satamaan* 'elkezdett esni', *valmis lähtemään* 'indulásra kész' stb.

d) III. infinitivus adessivusa

- Módhatározó: *menee lentämällä* 'repülve megy', *oppii puhumalla* 'beszélve tanul', *ovi aukeaa napista painamalla* 'az ajtó gombnyomásra nyílik' stb.

e) III. infinitivus abessivusa

- Állapothatározó, a 'valami nélküliség' kifejezésére szolgál: *olutta juomatta* 'a sör megivása nélkül', *sanomattakin selvä* 'beszéd nélkül is világos', *syömättä ei elä* 'evés nélkül nem lehet élni', *(minun) tietämättäni* 'anélkül, hogy tudomásom lenne vmiről' stb.
- Gyakran áll a *jättää* 'hagy' igével: *jätti lehden lukematta* 'otthagyta az újságot olvasatlanul' (= szándékosan nem olvasta el, de: *lehti jäi lukematta* = akaratlanul nem olvasta el).

D) IV. infinitivus

- A mai finnben már nem használatos. Alakilag egybeesik a főnevek *-minen* képzős alakjával (vö. 146. oldal): *oleminen* 'létezés', *tietäminen* 'tudás', *haluaminen* 'akaras'.
- A szükségesség kifejezésére szolgált: *minun on meneminen* 'mennem kell', *hänen on lähteminen* 'indulnia kell'; a mai finnben helyette a *minun täytyy mennä* vagy a *minun on mentävä* szerkezet használatos.
- Partitivusi kifejezésben: *ei ole valittamista* 'panaszra nincs ok'.

E) Egyes grammatikák szerint a *-maisillaan* végű alakok az ún. V. infinitivusból vezethetők le. Más nézetek szerint a *-maisillaan* a *-mainen* főnévképző többes adessivusi alakjának felel meg. Állapothatározó, a majdnem bekövetkező cselekvés kifejezésére szolgál: *lähtemäisillään* 'indulófélben', *loppumaisillaan* 'végefelé, fogytán', *kuolemaisillaan* '(majdnem) halálán van' stb.

9.5. Mellékmondatokat rövidítő szerkezetek

Ezek az alakok a beszélt nyelvben ritkán fordulnak elő, elsősorban az írott nyelvben találkozhatunk velük.

a) Participiumos szerkezet

– A magyar *Látom, hogy...*, *Tudom, hogy...*, *Azt hiszem, hogy...* stb. típusú alárendelő mellékmondatokat a finn igeneves szerkezetekbe sűríti. A jelen idejű mondatot a folyamatos, a múlt idejű mondatot a befejezett melléknévi igenév genitivusi alakja segítségével rövidíti e szerkezet. A cselekvés elvégzője, a grammatikai alany is genitivusban áll.

Näen, että Kalle itkee. > *Näen Kallen itkevän.*

'Látom, hogy Kalle sír.' > 'Látom Kallét sírni.'

Näen, että Kalle on itkenyt. > *Näen Kallen itkeneen.*

'Látom, hogy Kalle sírt.'

Tiedän, että hän on suomalainen. > *Tiedän hänen olevan suomalainen.*

'Tudom, hogy ő finn.'

– Ha a logikai és grammatikai alany megegyezik, birtokos személyragot használunk: *Toivon, että voitan.* > *Toivon voittavani.* 'Remélem, hogy győzni fogok.'

b) Időhatározói szerkezet

– Az egyidejű időhatározói mellékmondat rövidítésére a II. infinitivus inessivusa szolgál: *syödessäni luen lehteä* 'évés közben újságot olvasok' (vö. 141. oldal).

– Az utóidejű mellékmondatot a participium perfectum passivum (vö. 140. oldal) partitivusi alakja segítségével alkothatjuk meg:

Kun Kalle oli tullut, Pekka lähti. > *Kallen tulltua Pekka lähti.*

'Miután Kalle megjött, Pekka elment.'

Kun olin tullut kotiin, sairastuin. > *Tultuani kotiin sairastuin.*

'Miután hazajöttem, megbetegedtem.'

c) Célhatározói szerkezet

– E szerkezet kifejezésére az I. infinitivus translativusa (*tulin oppiakseni* ’azért jöttem, hogy tanuljak’) és a III. infinitivus illativusa (*menen ta-paamaan häntä* ’azért megyek, hogy találkozzak vele’) szolgál (vö. 141. és 143. oldalt).

d) Participium agens

– A vonatkozó mellékmondatok rövidítésére a (jelzőként teljes ragozású) *-ma/-mä* képzős alak szolgál:

<i>Auto, jonka Kalle osti.</i>	> <i>Kallen ostama auto.</i>
’Az autó, amelyet Kalle vásárolt.’	> ’A Kalle vásárolta autó.’
<i>Auto, jonka minä ostin.</i>	> <i>Minun ostamani auto.</i>
’Az autó, amelyet én vásároltam.’	> ’Az általam vásárolt autó.’

9.6. Szóképzés

A finnben, agglutináló nyelv lévén, nagyon sok a képző. Nézzük meg ezek közül a legfontosabbakat!

a) deverbális nomenképzők (igéből névszót képeznek):

-minen	<i>puhua</i>	’beszél’	<i>puhuminen</i>	’beszélés’
-ja/-jä	<i>opettaa</i>	’tanít’	<i>opettaja</i>	’tanár’
-in	<i>avata</i>	’kinyit’	<i>avain</i>	’kulcs’
-us/-ys	<i>maalata</i>	’fest’	<i>maalaus</i>	’festmény’
-ri	<i>kulkea</i>	’jár’	<i>kulkuri</i>	’csavargó’
-mo/-mö	<i>leipoa</i>	’süt’	<i>leipomo</i>	’pékség’
-e	<i>lausua</i>	’mond’	<i>lause</i>	’mondat’
-ma/-mä	<i>juoda</i>	’iszik’	<i>juoma</i>	’ital’
-nto/-ntö	<i>luoda</i>	’teremt’	<i>luonto</i>	’természet’
-o/-ö	<i>voittaa</i>	’győz’	<i>voitto</i>	’győzelem’
-u/-y	<i>keskustella</i>	’beszélget’	<i>keskustelu</i>	’beszélgetés’
-maton/	<i>tuntea</i>	’ismer’	<i>tuntematon</i>	’ismeretlen’
-mätön	<i>käsittää</i>	’megért’	<i>käsittämätön</i>	’érthetetlen’

A képzők jelentését általában nehéz meghatározni, néhány képző fő funkciója a következőképpen körvonalazható:

A **-minen** elvont főnévképző (kb. a magyar **-ás/-és** megfelelője); a **-ja/-jä** képző segítségével foglalkozásneveket nyerhetünk (*opiskelija* 'diák', *kirjailija* 'író', *junailija* 'kalauz', *tutkija* 'kutató'); a **-ri** képző kifejezheti a cselekvőt (*leipuri* 'pék') vagy az eszközt (*veturi* 'mozdony'). E képző produktív a szlengben is: *nimipäivä* 'névnap' > *nimp-pari* stb. Az **-us/-ys** általában a cselekvés eredményét jelzi. Az **-in** a cselekvés eszközt fejezi ki, a **-mo/-mö** a cselekvés helyét jelöli, a **-maton/-mütön** fosztóképző.

b) denominális nomenképzők (névszóból névszót képeznek):

-nen	<i>kirja</i>	'könyv'	<i>kirjanen</i>	'könyvecske'
-lainen/	<i>Hampuri</i>	'Hamburg'	<i>hampurilainen</i>	'hamburgi'
-läinen	<i>Sveitsi</i>	'Svájc'	<i>sveitsiläinen</i>	'svájci'
-la/-lä	<i>kahvi</i>	'kávét'	<i>kahvila</i>	'kávézó'
-sto/-stö	<i>sana</i>	'szó'	<i>sanasto</i>	'szójegyzék'
-us/-ys	<i>sairas</i>	'beteg'	<i>sairaus</i>	'betegség'
-uus/-yys	<i>ystävä</i>	'barát'	<i>ystävyyss</i>	'barátság'
-ne	<i>käsi</i>	'kéz'	<i>käsine</i>	'kesztyű'
-ton/-tön	<i>työ</i>	'munka'	<i>työtön</i>	'munkanélküli'
-tar/-tär	<i>kuningas</i>	'király'	<i>kuningatar</i>	'királynő'

Fő funkciók:

A **-nen** kicsinyítő képző; a **-lainen/-läinen** segítségével népvévet, ill. településnévből képzett melléknevet alkothatunk. A **-la/-lä** a cselekvés helyét jelöli (*Kalevala* 'Kaleva földje', *ruokala* 'étkezde', *pesula* 'mosoda'); a **-sto/-stö** gyűjtőképző (*kirjasto* 'könyvtár', *osasto* 'részleg', *väestö* 'népesség'). Az **-us/-ys** és az **-uus/-yys** elvont főnévképző, kb. a magyar **-ság/-ség** képzőnek felelnek meg. A **-ne** a cselekvés eszközt fejezi ki (*väline* 'eszköz', *teline* 'állvány'). A **-ton/-tön** fosztóképző. A mára már elavult **-tar/-tär** „nőneműsíti” az alapszót.

c) denominális verbumképzők (névszóból igét képeznek):

-ta/-tä-	<i>huoli</i>	'gond'	<i>huoltaa</i>	'gondoskodik'
-o-	<i>sana</i>	'szó'	<i>sanoa</i>	'mond'
-oi-	<i>tupakka</i>	'dohány'	<i>tupakoida</i>	'dohányzik'
-nta/-ntä-	<i>suomi</i>	'finn'	<i>suomentaa</i>	'finnre fordít'
-sta/-stä-	<i>kala</i>	'hal'	<i>kalastaa</i>	'halászik'
-tu/-ty-	<i>hidas</i>	'lassú'	<i>hidastua</i>	'lassul'
-u/-y-	<i>kuiva</i>	'száraz'	<i>kuivua</i>	'szárad'

d) deverbális verbumképzők (igéből igét képeznek):

-tta/-ttä-	<i>syödä</i>	'eszik'	<i>syöttää</i>	'etet'
-ele-	<i>huutaa</i>	'kiabál'	<i>huudella</i>	'kiáltozik'
-skele-	<i>lukea</i>	'olvas'	<i>lueskella</i>	'olvasgat'
-ahta-	<i>huutaa</i>	'kiabál'	<i>huudahtaa</i>	'felkiált'
-u/-y-	<i>kaataa</i>	'dönt'	<i>kaatua</i>	'eldől, elesik'
-utu/-yty-	<i>avata</i>	'nyit'	<i>avautua</i>	'nyílik'

A **-ta/-tä-** és **-tta/-ttä-** műveltető, az **-ele-**, **-skele-** gyakorító, az **-ahta-** mozzanatos, az **-u/-y-** és **-utu/-yty-** pedig visszaható igeképző.

- Figyeljük meg a visszaható és műveltető igepárokot: *hidastua* 'lassul' ~ *hidastaa* 'lassít', *rakentua* 'épül' ~ *rakentaa* 'épít', *piirtyä* '(ki)rajzolódik' ~ *piirtää* '(le)rajzol'.
- Nézzünk meg a szóképzésre példaként egy igét: *nähdä* 'lát' – *näkyä* 'látszik', *näyttää* 'mutat', *näytellä* '(szerepet) játszik; mutat', *näyttämö* 'színpad', *näytelmä* 'színdarab', *näkö* 'látás', *näky* 'látvány', *näkemys* 'meglátás, látás(mód)', *näkyvä* '(szemmel) látható', *näkymätön* 'láthatatlan' stb.

9.7. Szóösszetétel

A finn szóösszetételeknek az előtag viselkedése szerint két fajtájuk van:

- az előtag nominativusi alakú: *tieto-kone* 'számítógép';
- az előtag genitivusban áll: *maan-tie* 'országút'.

- Nincs szabály arra, mikor nominativusi és mikor genitivusi az előtag, vö. pl. *kansa-tiede* 'néprajz' és *kansan-taide* 'népművészet'.

- A *-nen* végű szavak előtagként *-s*-re változnak: *yleinen* 'általános' > *yleisurheilu* 'atlétika' (tkp. 'általános sport'), *maalainen* 'falusi, vidéki' > *maalaistalo* 'parasztház'. Ugyanígy viselkednek a mellérendelő összetételek is: *suomalais-ugrilainen* 'finnugor', *ruotsalais-englantilainen sanakirja* 'svéd–angol szótár'.
- Az *epä-* előtag valaminek az ellenkezőjét fejezi ki: *epäselvä* 'nem világos'.
- A finnben kevés igei utótagú összetétel van, ezeket magyarra általában igekötővel fordíthatjuk: *allekirjoittaa* 'aláír', *läpikäydä* 'átjár', *ylläpitää* 'fenntart'.
- A magyartól eltérően a finnben az összetételeket mindig egybeírjuk: *verokorttipalvelupuhelin* (*vero* 'adó', *kortti* 'kártya', *palvelu* 'szolgáltatás', *puhelin* 'telefon'), *lähialueyhteistyöraha* (*lähi* 'közeli', *alue* 'terület', *yhteis-* 'közös', *työ* 'munka', *raha* 'pénz'), *työsuhdematkalippuettuhakemus* (*työ* 'munka', *suhde* 'viszony', *matka* 'út', *lippu* 'jegy', *etu* 'előny', *hakemus* 'kérvény').
- Kivétel, ha az előtag utolsó és az utótag első magánhangzója megegyezik; ebben az esetben kötőjelet használunk: *linja-auto* 'autóbusz', *muoto-oppi* 'alaktan', *tarkka-ampuja* 'mesterlövész'.

Irodalom öt percben

Finn gyermekversek

Uni

Teemu ajaa torilla
oikealla orilla
kansa kuiskaa
harja huiskaa
tuli tuiskaa
yhä noista
kopo kopo
kavioista

Peruna

Peruna kasvaa
pellon mullassa.
Peruna kuultaa
pestynä kullassa.
Sitten se myödään
sitten se syödään
peruna Peruna
pellon poika.

Mauno-mato

Illan tullen Mauno-Mato
nousi mullan päälle
Ja se veti pisaran
kuin sadetakin päälle.

Lampaani

Lampaani, lampaani
kuka sinut kampasi
kuka kumma hukkasi
tukkasi, sukkasi
äidin vasuun
isän asuun
nallen katsoa kummissaan?

Álom

Teemu ménen lovagol
át a népes piacon
siti-suttogás
sörény-lobogás
száll tűz-villanás
kop-kop kopogó
kipi-kopi
patkókról

Krumpli

Mezők földjében
krumpli nő szépen.
Krumpli mosottan
ragyog aranyban.
Aztán eladják,
aztán felfalják
krumplicska, krumplicska
vagy a föld fia.

Földigiliszta

Este kijött a föld fölé
s körülnézett a giliszta.
Akár az esőkabátot
a vízcseppet magára húzta.

Birkácskám

Birkácska birkácska
ki fésülte hajadat
ki lopta át gyapjadat
hajadat zoknidat
mama kosarába
papa ruhájába
hogy a mackó is csodálja?

Tuomo Lahdelma versei, Kiss Dénes fordításában.

Országismeret – röviden

1. Finn történelem

A finnek őstörténetét számos talány övezi. A mai Finnország déli része valószínűleg már a jégkorszak végén, kb. 9000 évvel ezelőtt is lakott volt. A különböző korokból számos régészeti lelet került elő, ám az itt lakók nyelvéről nem lehet biztosat tudni. A sokáig uralkodó nézet szerint az ősfinn lakosság időszámításunk kezdete táján érkezett erre a területre, ma viszont több tudós azt is elképzelhetőnek tartja, hogy már lényegesen korábban élt itt finnugor nyelvet beszélő népesség.

A keresztes hadjáratok idején, a 12. században Finnországot – önálló tartományként – Svédországhoz csatolták, s ezáltal a nyugati egyház részévé vált. 1323-ban, a pähkinäsaari béke során húzták meg először Finnország keleti határait. A nagy svéd király, *Gustav Vasa* (*Kustaa Vaasa*) (uralk. 1523–1560) idején Finnországot is elérte a reformáció, s az ország áttért az evangélikus (lutheránus) vallásra. *Mikael Agricola* (1510 k.–1557), a finn reformáció legnagyobb alakja, a finn irodalmi nyelv megteremtője 1548-ban fordította le anyanyelvére az Újtestamentumot.

Mikael Agricola

A 16. század végén Finnországban kitört a buzogányháború (*nuijasota*) néven ismert parasztfelkelés. A svéd birodalom aranykorában, a 17. században Finnországban számos várost alapítottak, s ekkor nyitotta meg kapuit az első egyetem, a Turku Akadémia (1640). A kor háborúi ugyanakkor mérhetetlen szenvedést okoztak a finn népnek is. A nagybirodalom korszaka a nagy északi háború (1700–1721) során ért véget, melynek következményeként Finnország keleti részei Oroszországhoz kerültek.

1809-ban Finnország teljes területét az Orosz Birodalomhoz csatolták. Nagyhercegségként viszonylag széles körű autonómiát kapott a belügyek terén, a külügy és a hadügy viszont Oroszországhoz tartozott. *I. Sándor* (uralk. 1801–1825) idején Helsinkit tették meg fővárosnak (1812), majd 1828-ban az egyetemet is áttelepítették ide, ezzel is hangsúlyozva a Svédországtól való távolodást.

A 19. század közepe táján Finnországban egyre fontosabbá vált a nemzeti kérdés, amely elsősorban a finn nyelv helyzetének javítására tett kísérletekben mutatkozott meg. Az 1860-as években a finn elvben a svédvel egyenrangú hivatali nyelvvé vált (a gyakorlatban a finn nyelv helyzete csak lassan javult), s ugyanebben az időben bevezették az önálló finn pénzt, a márkát is, elsősorban a filozófus, politikus *Johan Vilhelm Snellman* (1806–1881) tevékenységének köszönhetően. Megélénkült a gazdaság, fejlődésnek indult a közlekedés, s kezdett megszilárdulni a finn nyelvű oktatási rendszer.

Finnország kedvező helyzete 1899-ben megváltozott, amikor *II. Miklós* cár (uralk. 1894–1917) kiadta az ún. februári manifesztumot, amely jelentősen korlátozta a finnek jogait. Ekkor kezdődött az elnyomás első szakasza, amely az 1905-ös nagy sztrájkig tartott. 1906-ban megújították a finn parlamenti rendszert, s Európában először a nők is választójogot kaptak. 1908-ban kezdődött az elnyomás második szakasza, amely az orosz forradalomig, ill. Finnország függetlenné válásáig tartott.

Finnország 1917. december 6-án vált független állammá. A kezdet egyáltalán nem volt könnyű: 1918 elején a fehér- és a vörösgárdisták között polgárháború tört ki. A fiatal társadalomban sokáig mély nyomokat hagyó polgárháború a *C. G. E. Mannerheim* (1867–1951) vezette fehérek győzelmével zárult. 1919-ben az ország első elnökévé *K. J. Ståhlberget* (1865–1952) választották. Vezetésével számos fontos törvényt hoztak, s a független Finnország helyzete kezdett megszilárdulni.

A második világháború mélyen érintette Finnországot. Az 1939–40-es téli háborúban (*talvisota*), és a háború 1941–44-es folytatásában (*jatkosota*) a Szovjetunió ellen viseltek hadat; 1944–45-ben Lappföldön a németek ellen folyt háború, melynek eredményeként kiűzték a náci katonákat Finn-

Mannerheim tábornok lovasszobra Helsinkiben

ország területéről. A béketárgyalások során Finnország elvesztette északi kikötőjét, Petsamót, valamint a karjalai területei egy részét, s súlyos háborús jóvátétel megfizetésére is kényszerült, de végül megszállás nélkül zárta le a háborút.

Finnország és a Szovjetunió 1948-ban barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt (*YYA-sopimus*) kötött; a finn gazdaság fejlődésnek indult, s a politikai helyzet is stabilizálódott *J. K. Paasikivi* (1946–1956) és *Urho Kekkonen* (1956–1981) elnöksége idején. Finnország az északi semleges demokrácia és a jóléti társadalom országává vált. 1952-ben Helsinkiben rendezték az olimpiát (ahol a magyar csapat minden idők legjobb szereplését produkálva 16 aranyérmet szerzett), 1955-ben Finnország az ENSZ és az Északi Országok Tanácsa tagja lett. 1975-ben Helsinki adott otthont az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezletnek (*ETYK*).

Urho Kekkonen

A 1990-es évek elején, a Szovjetunió összeomlása után Finnország súlyos gazdasági válságot élt át, a munkanélküliség soha nem látott méreteket öltött. Az ezredfordulóra sikerült felülkerekedni a válságon, nem utolsósorban a telekommunikációs cégek nagymérvű fejlődése révén – a világszerte ismert Nokiával az élen.

1995-ben Finnország az Európai Unió tagja lett. 2000 tavaszán *Tarja Halonen* személyében elsőként került az ország élére női köztársasági elnök. 2012 óta *Sauli Niinistö* az ország elnöke.

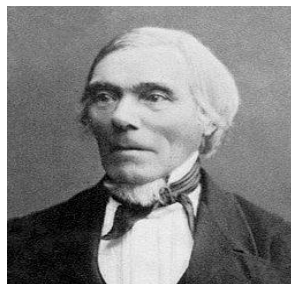
2. Finn irodalom

A finnek legrégebbi irodalma latin, majd később svéd nyelvű egyházi irodalom. Habár *Mikael Agricólát* (kb. 1510–1557) tartják a finn írásbeliség megteremtőjének, finn nyelvű irodalomról tulajdonképpen csak a 19. század második felétől lehet beszélni. Az értelmiség nyelve sokáig a svéd volt, s így az is természetesnek tűnhet, hogy a finn nemzeti költő, a finn himnusz (*Maamme-laulu*) szerzője, *Johan Ludvig Runeberg* (1804–1877) svédül írta műveit.

*J. L. Runeberg szobra
Helsinki belvárosában*

A finn nyelvű irodalom – és tágabban az egész finn identitás – szempontjából döntő fontosságú volt a Kalevala megjelenése (1835-ben, majd a kétszeresére bővített változat 1849-ben). Az *Elias Lönnrot* (1802–1884) által a rendkívül gazdag hagyományokkal rendelkező finn népköltészeti alkotásokból összeállított eposz bebizonyította, hogy finnül is lehet irodalmat művelni.

Elias Lönnrot

Az első kiemelkedő finn nyelvű író *Aleksis Kivi* (1834–1872) volt, akinek a versei, színdarabjai, s mindeneke előtt *Hét testvér* (*Seitsemän veljestä*, 1870) című regénye a finn irodalom legfontosabb darabjai közé tartoznak.

*Aleksis Kivi szobra
a Nemzeti Múzeum előtt*

Kivi után a finn nyelvű irodalom gyorsan megszilárdította helyzetét. Az 1880-as években uralkodó irodalmi irányzat, a realizmus legjelentősebb képviselője a főként drámáiról ismert *Minna Canth* (1844–1897), ill. a novella- és regényíró *Juhani Aho* (1861–1921) volt.

A századforduló táján a realizmus átadta a helyét az újromantikának, amely saját nemzeti árnyalatát megtartva kapcsolódott be az európai szimbolizmus áramlatába. A hangsúly a prózáról és a drámáról áttevődött a lírára. A nemzeti újromantika legjelentősebb képviselője *Eino Leino* (1878–1926) volt, akit a finn nyelvű líra első nagy mesterének tartanak. Ő az, aki a kalevalai versmértéket szépirodalmi szintre emelte.

A finn irodalomban erős a realista próza hagyománya, amely gyakran a kisemberek és a szegény rétegek ábrázolásában mutatkozik meg. A század elején ezt az irányzatot képviselték az ún. kritikai realisták, elsősorban *Maria Jotuni* (1880–1943) és *Joel Lehtonen* (1881–1934), a két világháború között pedig *F. E. Sillanpää* (1888–1964), aki 1939-ben irodalmi Nobel-díjat kapott.

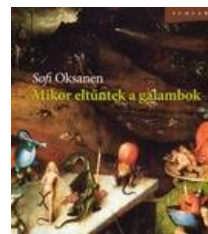
A háború utáni realista próza legfontosabb alakja *Väinö Linna* (1920–1992) volt, akit az ún. folytatólagos háborút (1941–44) feldolgozó regénye, az *Ismeretlen katona* (*Tuntematon sotilas*, 1954) és a finn történel-

met egy kis falu szempontjából bemutató trilógiája, *A Sarkcsillag alatt* (*Täällä Pohjantähden alla*, 1959–62) a finn irodalom legolvasottabb szerzőjévé emelt.

A hagyományos prózairodalmat képviselte a nemzetközileg legismertebb finn író, *Mika Waltari* (1908–1979) is. A rendkívül termékeny és sokoldalú író elsősorban történelmi regényeiről híres, legfőbb műve az ókori Egyiptomban játszódó *Szinuhe* (*Sinuhe, egyptiläinen*, 1945).

A modernizmus két ízben hódította meg Finnországot. Először a 20. század elején, ugyanakkor, mint Európa más országait is. A modernisták legfőbb képviselője a finnországi svéd író, *Edith Södergran* (1892–1923). „Nyissunk ablakot Európára” jelszóval az 1920-as években lépett színre az expresszionizmus és a futurizmus képviselőiből szerveződött csoport, a Fáklyavivők (*Tulenkantajat*). Legjelesebb költőjük *Uno Kailas* (1901–1933) volt. A modernizmus második hulláma a II. világháború után érte el az országot, s alapjaiban újította meg a lírát. E korszakból elsősorban *Eeva-Liisa Manner* (1921–1995) és *Paavo Haavikko* (1931–2008) neve említendő. A próza modernizmusának fő képviselője *Veijo Meri* (1928–2015) volt.

A mai finn irodalomban számos irányzat él egymás mellett. A prózát egyaránt művelik a hagyományos realizmus, a modernizmus és a posztmodernizmus szellemében. Az új utakon járó szerzők közül talán a legjelentősebb *Leena Krohn* (1947–), akinek főbb művei a modern ember identitását és a technicizált világ etikai kérdéseit feszegetik, valamint *Rosa Liksom* (1958–), akinek rövid novellái egyaránt groteszk módon ábrázolják a világ nagyvárosaiban és Lappföld eldugott helyein élő emberek életét. A posztmodern korszak után minimalista, kísérletező irányzatok, valamint a korábban kánonon kívüli műfajok (krimi, fantasztikus irodalom) kerülnek középpontba. A jelenkor írói közül a finn-észt származású prózaíró, *Sofi Oksanen* (1977–) jutott el a világhírig, akinek a regényei a szovjet elnyomó rezsimit mutatják be kíméletlen őszinteséggel.

3. Finn zene

A finn népzében két réteget lehet elkülöníteni. A legrégebb népzene kíséret nélküli, általában pentatónián alapuló kalevalai dal. A legismertebbek azok az epikus dalok, amelyek egy része a Kalevalában bukkan fel, de jelentősek a lírikus darabok és a siratóénekek is. A finn népzene legismertebb régi hangszere az öthúros kantele.

A reformáció után a népzene változásnak indult, nyugati, elsősorban svéd hatások kezdtek érvényesülni. A régi népzene legtovább Kelet-Finnországban maradt fenn. Az újabb népdalok melódiája sokkal változatosabb, és a dalokban megjelentek a rímek. A ma énekelt finn népdalok ezt a tradíciót követik. A hangszeres zene újabb rétegét az ún. népzene-sz-zene (*pelimannimusiikki*) képviseli, melynek legfontosabb hangszere a hegedű, a klarinét és a harmónika.

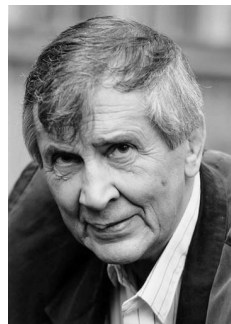
A népzene ma reneszánszát éli, dallamait szabadon felhasználják a rockzenében és más népek népzenejében. Nagy sikereket ért el a *Värttinä* népzenei együttes, valamint a lapp joikahagyományokat képviselő *Wimme Saari* és az *Angelit*. Finnországban évente több népzenei fesztivált rendeznek, melyek közül a leghíresebbet Kaustinenben tartják.

Jean Sibelius

A klasszikus zene legismertebb finn képviselője *Jean Sibelius* (1865–1957). Ő a finnek számára nemcsak zeneszerző, hanem nemzeti szimbólum is. Széles és sokoldalú munkásságának fő darabjai a nemzeti romantikát képviselik, hét szimfónia mellett hegedűversenyt, kamarazenei, kórus- és színpadi darabokat is írt.

A 20. századi második felének a zeneszerzői közül az egyik legismertebb *Einojuhani Rautavaara* (1928–2016), szimfóniák, zongora- és hegedűversenyei, kamarazenei darabok, kórusművek és operák szerzője. Az opera egyébként is fontos műfaj Finnországban, a legjelentősebb operaszerzők: *Joonas Kokkonen* (1921–1996) és *Aulis Sallinen* (1935–). Finnországban évente megrendezik a nemzetközileg is figyelemmel kísért savonlinnai operafesztivált.

E. Rautavaara

A következő zeneszerző-nemzedék nemzetközi szinten legismertebb képviselője az elődöknél radikálisabb zenei látásmódot kifejlesztő *Kaija Saariaho* (1952–) és *Magnus Lindberg* (1958–), akik elektronikus zenét is komponálnak, munkájuk során felhasználva a számítógépet is. Ugyanezt a gondolkodásmódot képviseli Finnország jelenleg legismertebb karmestere, *Esa-Pekka Salonen* (1958–) is. A világhírű finn művészek közül megemlítendő még *Karita Mattila* (1960–) szopránénekes.

A rockzene viszonylag lassan honosodott meg Finnországban, s csak az 1960-as években szilárdította meg helyzetét. Kezdetben főként nemzetközi slágereket játszottak, s csak a hetvenes években született meg az ún. finn-rock, amely már finn nyelvű, és a finn valóságot mutatja be, noha sokat merít a nemzetközi rockzenéből is. Ennek az irányzatnak legfontosabb képviselője *Hector* (*Heikki Harma*, 1947–), *Juice Leskinen* (1950–2006) és az *Eppu Normaali* együttes.

Juice Leskinen

Eppu Normaali

Hector

Az 1980-as évek könnyűzenei klasszikusai közül megemlítendő *Ismo Alanko* (1960–), *Tuomari Nurmio* (1950–) és *J. Karjalainen & Mustat Lasit*. Az 1990-es évek népszerű együttese az *Ultra Bra*, a *Don Huonot* és az *Apulanta*. A heavy metal területén kultusszá vált az *Apocalyptica* együttes, és nemzetközi hírnevet szerzett a *Stratovarius* is. Az ezredforduló tájékán vált ismertté a *The Rasmus*, a *Lordi*, a heavy metalt és az operát elegyítő *Nightwish*, valamint a *HIM* együttes, amelynek a zenéje a love metal irányzathoz sorolható.

A Finnországban nyaranta rendezendő számos rockfesztivál közül a legfontosabb a turkui Ruisrock és a seinäjoki Provinssirock. A dzsesszfesztiválok közül a legrégebbi, és nemzetközi szinten is a legismertebb a Pori Jazz, a második legnagyobb európai dzsesszfesztivál.

4. Finn képzőművészet

A legrégebb finn képzőművészeti alkotásoknak azok a sziklarajzok tekinthetők, amelyek leggyakoribb figurái az állatok (elsősorban a szarvas), a csónakok és az egyszerű emberi alakok. Ezek a rajzok valószínűleg a halászó, vadászó ősök hitvilágához kapcsolódnak.

A kereszténység felvétele után a művészet mindenekelőtt vallási feladatot kapott. A középkori finn kőtemplomokat a szentek faragott szobrai mellett falfestmények is díszítették. A legismertebb fennmaradt falfestmény a dél-hämei hattulai templomban és a lohjai Szent Lőrinc (Pyhä Lauri) templomban található. Később, a reformáció idején az egyházi művészet jelentősége csökkent.

A 19. században, az autonómia idején a finn kultúra – s vele együtt a képzőművészet – jelentős fejlődésnek indult. Az első, nemzetközi hírnevet szerzett finn művész *Albert Edelfelt* (1854–1905) volt, aki a kor bevett szokásának megfelelően Párizsban tanult, s elsősorban történelmi festményei és portréi révén vált ismertté. Edelfelt készítette elő a finn művészet aranykorát, a századforduló nagy fellendülését.

A 19–20. század fordulóján a finn kulturális életben a nemzeti romantika eszméje uralkodott. Az igazi, „romlatlan” finnséget Karjalában, a Kalevala szülőhelyén keresték. Ez az ún. karelianizmus minden művészeti ágban éreztette hatását: a zenében *Jean Sibelius*, az irodalomban *Eino Leino* ugyanazt a szellemiséget képviselték, mint az aranykor festői. A művészet jelentősége nagy volt, az elnyomás idején ennek a segítségével is harcoltak az oroszosító törekvések ellen.

A kor legnagyobb képzőművésze *Akseli Gallen-Kallela* (1865–1931) volt. Munkásságát naturalistaként kezdte, de elsősorban a nemzeti romantikus Kalevala-festményeiről ismert. Gallen-Kallela rendkívül sokoldalú művész volt, aki festett többek között freskókat is, de a grafikus- és az iparművészet terén is úttörőnek számít.

Az aranykor művészei közül megemlítendő az elsősorban tájképfestményeiről ismert *Pekka Halonen* (1865–1933), valamint *Eero Järnefelt* (1863–1937), akinek sokoldalú munkásságába portrék, tájképek és oltárképek egyaránt beletartoztak.

Teljesen más utat járt be *Hugo Simberg* (1873–1917), aki a nemzetközi szimbolizmus képviselője. Ördögöket s angyalokat festett, az ember örömét, bánatát és félelmét ábrázolta szimbolikus módon. Legismertebb

művei a tamperei székesegyház freskói. A finn szimbolizmus másik nagy alakja *Magnus Enckell* (1870–1925).

Finnországban a 19. század második felétől rendkívül nagy szerephez jutottak a női alkotók. Közülük az egyik legfontosabb az elsősorban önarcképeiről ismert *Helene Schjerfbeck* (1862–1946), aki a realizmus jegyében kezdte munkásságát, de később a modernizmus irányába fejlődött. A festőnők sorában említést érdemel az expresszionizmust megjövendőelő tájképfestő, *Fanny Churberg* (1845–1892), valamint a szimbolista *Ellen Thesleff* (1869–1954).

A finn expresszionizmuson belül két irányzatot lehet elkülöníteni. Az első az 1910-es évekre tehető, legfőbb képviselője *Tyko Sallinen* (1879–1955). A másik hullám a II. világháború után érte el Finnországot. Vele egyidőben kezdett hatni a konstruktivizmus is, melynek korai képviselői közül *Sam Vanni* (1908–1992), a késeiek közül pedig *Juhana Blomstedt* (1937–2010) neve említendő.

A 19. század szobrászai közül az egyik legjelentősebb az újklasszicizmust képviselő *Walter Runeberg* (1838–1920), akinek legismertebb műve apjának, a finnek nemzeti költőjének, *J. L. Runeberg*nek a szobra (1885) Helsinkiben, valamint *Ville Vallgren* (1855–1940), akinek szeretett szobra a helsinki szimbólumává emelkedő érzéki nőalak, *Havis Amanda* (1901).

A függetlenség korai szakaszának vezető szobrásza *Wäinö Aaltonen* (1894–1966) volt, akinek a klasszicista szobrai hazafias érzelmekről tanúskodnak. Legismertebb alkotása a legendás olimpiai bajnok, *Paavo Nurmi* szobra a helsinki olimpiai stadion mellett (1924), ill. *Aleksis Kivi* szobra a Nemzeti Színház előtt (1934).

Hiltunen Sibelius-émlékműve

Havis Amanda

Az absztrakt művészet térhódításáról tanúskodik *Eila Hiltunen* (1922–2003) orgonásípokra emlékeztető Sibelius-émlékműve (1967). A közelmúlt szobrászai közül az elsősorban faanyagokkal dolgozó *Kain Tapper* (1930–2004) és a nemzetközi hírnévre szert tett *Laila Pullinen* (1933–2015) neve említendő.

5. Finn építészet

Amikor a finn építészeiről beszélünk, célszerű hangsúlyozni a Közép-Európától eltérő vonásokat. Mindenekelőtt figyelembe kell venni, hogy Finnország rendkívül ritkán lakott ország: a népsűrűség 16 fő/km², az ország területének 70%-a erdő és 10%-a víz. A másik lényeges különbség az épületek fiatal volta: az épületek 90%-át a függetlenség elnyerése (1917) óta építették. Persze Finnországban korábban is voltak lakóépületek, de azok nem őrződtek meg a mai napig. A legfőbb építőanyag mindig is a fa volt, amely könnyen megsemmisül.

A középkori finn építészeti emlékek közül 75 kőtemplom maradt fenn, s néhány vár, melyek közül a legjelentősebb a turkui és a hämei, valamint a Savonlinnában található Olavinlinna. A középkori Finnországban hat város létezett (Turku, Viipuri, Naantali, Porvoo, Rauma, Ulvila – a főváros, Turku mellett a kelet-finnországi Viipuri volt a legjelentősebb), de ezek régi épületei mára nem maradtak fenn. A középkor után általánosan elterjedt kereszt alakú fatemplomok jelentős része is elpusztult.

A Finn Nemzeti Múzeum épülete Helsinkiben

A 19. század elején a fővárost Turkuból át-helyezték Helsinkibe, s az új fővárosban, *Carl Ludvig Engel* (1778–1840) tervei alapján új-klasszicista stílusú belvárost hoztak létre. Ez az irányzat más települések építészetére is jelentős hatást gyakorolt.

A finn építészet másik jelentős irányzata a szecesszió, amely a századfordulón élte virágkorát, azaz ugyanakkor, mint a nemzeti romantika a művészeti élet más területein. A kor legjelentősebb építészhármasa *Eliel Saarinen* (1873–1950), *Herman Gesellius* (1874–1916) és *Armas Lindgren* (1874–1929), akik többek között a Finn Nemzeti Múzeumot (1910) tervezték. Említendő még *Lars Sonck* (1870–1956), a tamperei székesegyház (1907) tervezője is.

A 20. század egyik legjelentősebb irányzata a funkcionalizmus, amelynek vezető építésze *Alvar Aalto* (1898–1976) volt. Rendkívül termékeny munkásságából kiemelhetjük a paimiói tudószanatóriumot (1933), a viipuri könyvtárat (1935), a jyvaskyläi egyetem vöröstéglás épületeit (1956) és a Helsinki belvárosában levő *Finlandia-palotát* (1971).

A háború utáni újjáépítés a finn építészetben újabb csúcspontot jelentett, amelynek eredményeként a finn építészet gyakorlatiassága, természetközelsége és modernizmusa nemzetközi hírnévre tett szert. A 20. század második felének építészeti közül kiemelendő például az elnöki rezidenciát tervező *Pietilä* házaspár (*Rai-li Pietilä*, 1926– és *Reima Pietilä*, 1923–1993), valamint a híres templomépítész, *Juha Leiviskä* (1936–).

A Finlandia-palota

6. Finn iparművészet

A finn iparművészet az 1950-es években vált világhírűvé. A milánói triennálén a finnek három egymást követő alkalommal vitték el a díjak nagy részét, s ekkor született meg a Finnish Design nevű jelenség. Az iparművészek ismert személyekké váltak, s az iparművészet a finn identitás része lett.

A finn iparművészet a népművészet jellemvonásait hordozza magán: egyszerűség, világosság, természetes anyagok használata. Ugyanezek a jegyek jellemzik a harmincas évek funkcionalizmusát is, s talán nem véletlen, hogy a funkcionalista építészet legjelentősebb képviselője, *Alvar Aalto* iparművészként is híressé vált. A mai napig közhasználatban vannak az általa tervezett székek és az Aalto-vázaként ismert üvegtárgy.

A pályafutásukat az ötvenes években kezdett művészek közül a legismertebb *Tapio Wirkkala* (1915–1985), aki üvegtárgyakat, kerámiákat, étkezési eszközöt tervezett, de szobrászként, grafikusként és kiállítástervezőként is ismert. Ugyancsak fontos üvegművész *Timo Sarpaneva* (1926–2006), valamint az üvegmadarairól ismert *Oiva Toikka* (1931–). *Kaj Franck* (1911–1989) elsősorban a mindennapok során használt tárgyai, főként edényei és üvegtárgyai révén vált híressé. A legismertebb finn üvegyár az Iittala és a Nuutajärvi, a legfontosabb kerámiagyár pedig az Arabia.

Az üveg- és kerámiaművészet mellett világhírű a finn textilművészet (például a Marimekko) és az ékszművészet (pl. Kalevala-koru, Aarikka). Világszerte használt finn tervezésű eszköz a Fiskars olló és kés, illetve a Nokia mobiltelefonja.

7. Finn sport

Finnországban rendkívül fontos a tömegsport, a mozgáskultúra nagyon fejlett. Nagyon sok finn sportol rendszeresen (elsősorban siel vagy úszik).

Finnországban népszerűek a téli sportok. A téli olimpiákon északi rokonaink korábban rendre jó eredményeket értek el. Az egyik legismertebb finn sportoló a négyszeres olimpiai bajnok (1984 és 1988) síugró, *Matti Nykänen*, a „repülő finn”. A síugrók közelmúltbeli sikercsapatából az egyaránt kétszeres olimpiai bajnok *Ari-Pekka Nikkola* (1988, 1992) és *Toni Nieminen* (1992) mellett elsősorban a kétszeres világbajnok és 1998 és 2008 között ötszörös négysáncverseny-győztes *Janne Ahonen* nevét említhetjük.

A sífutás szintén sikersportágnak számít Finnországban: a háromszoros olimpiai bajnok *Veikko Hakulinen* (1952–60) és *Eero Mäntyranta* (1960–68) mellett feltétlenül megemlítendő *Marja-Liisa Kirvesniemi* (lánykori nevén *Hämäläinen*) – a 26-szoros finn sífutóbajnok, *Harri Kirvesniemi* felesége –, aki a szarajevói olimpián, 1984-ben mindhárom egyéni versenyszámban olimpiai bajnok lett. A közelmúlt legnagyobb alakja a 2011-ben elhunyt sífutó olimpiai és világbajnok, *Mika Myllylä* (1994, 1998).

Finnországban talán a legnépszerűbb sport a jégkorong. A finnek 1995-ben és 2011-ben nyertek világbajnoki címet, hokicsapataikat Európa élmezőnyében jegyzik, s a legjobb finn jégkorongozók – mint például a nyolcvanas–kilencvenes évek legnagyobb sztárjai, *Teemu Selänne* és *Jari Kurri* – az észak-amerikai profi liga meghatározó játékosai közé sorolhatók.

A nyári sportok közül mindenekelőtt az atlétikát kell megemlíteni. A finn „csodafutók” – *Paavo Nurmi*, *Ville Ritola* és *Hannes Kolehmainen* – 1912–28 között négy olimpián 18 aranyérmel nyertek hosszútávfutásban. A legjobbak közül is kiemelkedett *Paavo Nurmi* (1897–1973), aki három olimpián szerzett kilenc arany- és három ezüstérmével a világ egyik legeredményesebb olimpiaközpontja. A 20. század második felének legismertebb futója *Lasse Virén*, aki az 1972-es és 1976-os olimpián egyaránt megnyerte

Paavo Nurmi szobra a helsinki Olimpiai Stadion előtt

az öt- és tízezer méteres számokat. Szólni kell még a gerelyhajítókról is, akik kilenc olimpiai elsőséget szereztek.

A csapatsportágakban a finnek kevésbé eredményesek. A finn futball soha nem tartozott Európa élmezőnyébe, ám *Jari Litmanen* neve ismerősen cseng a futballbarátok fülében.

Az elmúlt évtizedekben az autósport számos világbajnoka a finnek közül került ki. Világszerte az egyik legismertebb finn *Mika Häkkinen*, a Forma–1 kétszeres világszere (1998, 1999) pilótája, akinek a menedzsere, *Keke Rosberg* maga is világbajnoki címet szerzett, 1982-ben. A 2007-es világbajnok *Kimi Räikkönen* még jelenleg is magasan jegyzett versenyző a „száguldó cirkusz” élvonalában. – A rally a 20. sz. végén szinte „finn sportággá” vált: 1983–2000 között a finnek 12 világbajnoki címet szereztek, elsősorban *Juha Kankkunen* és *Tommi Mäkinen* jóvoltából.

Keke Rosberg

Mika Häkkinen

Kimi Räikkönen

8. Érdekeségek Finnországról, a finnekről

Hol lakik a Mikulás? Egy népszerű rádiós műsorvezető, Markus Rau-tio 1927-ben adta hírül, hogy a Mikulás (*joulupukki*) nem az Északi-sarkon, hanem Lappföldön, a sarkkörtől 300 km-re lévő Korvatunturi (‘Fül-hegy’) belsejében lakik, itt készíti a játékokat. A Mikulás az 1950-es évektől sokszor látogatott el Rovaniemi mellé a sarkkörre, majd később itt nyílt meg az irodája és postahivatala. A Mikulás ma látogatók özönét fogadja.

A gumicsizmától a mobiltelefonig. Az egyik legismertebb finn világmárkát a Tampere melletti Nokia nevű városkában alapította egy Frederik Idestam nevű mérnök, aki cellulózfeldolgozó üzemet hozott létre 1865-ben. A 20. század elején gumicsizmákat, majd autó- és kerékpárgumit kezdtek gyártani. Ezt követték a televíziókészülékek, majd az 1990-es években áttértek a telekommunikációs eszközök fejlesztésére.

A **Linux** egy szabadon hozzáférhető operációs rendszer, amelyet 1991-ben készített el Linus Torvalds, a Helsinki Egyetem akkor másodéves számítástechnika szakos hallgatója, aki autodidakta hacker volt.

Dühös Madarak. A világszerte ismert, sok millió példányban elkelt videójáték, a madarak és disznók harcán alapuló Angry Birds a finn Rovio Mobile fejlesztése, amelyben elsőként az Apple látott fantáziát 2009-ben, de később más játékkonzolokon is elérhetővé vált.

Ajándécsomag a kismamáknak (*äitiyspakkaus*). A finn édesanyák két hónappal a kisbaba születése előtt egy több mint 50 darabos ajándécsomagot kapnak a finn társadalombiztosítótól. A különféle ruhaneműk, ágynemű, lepedő, pelenka mellett babaápolási kellékek, plüssállatka és egy mesekönyv is van benne. Maga a doboz úgy van kialakítva, hogy a kisbaba hálójárára is szolgáljon. Az ajándék feltétele, hogy a kismama rendszeresen részt vegyen orvosi vizsgálatokon.

Asszonycipelő verseny (*eukonkanto*). A kelet-finnországi Sonkajärvi-ben 1992 óta rendezik meg az asszonycipelő világbajnokságot. A pároknak 235,5 méteres pályát kell teljesíteniük, amely vizesárokkaal van nehezítve. A hölgytagnak legalább 49 kg-nak kell lennie, ha valaki ennél könnyebb, súlyokat aggatnak rá. A győztes a feleség súlyának megfelelő sörmennyiséget kap. Az eddig 22 vb közül 11-et észtek nyertek, a finneknek kilenc arany jutott, rajtuk kívül csak egy orosz és egy litván pár tudott nyerni.

Mobiltelefon-dobálás (*kännäkänheitto*). Ebből a „sportágból” 2004 óta rendeznek VB-t Savonlinnában. Három versenyszáma van: klasszikus hajítás, „kreatív” dobás és junior kategória 12 éven aluliaknak. A szabályok alapvetően megegyeznek az atlétikai versenyek dobószámaival. A világcúcsot egy angol versenyző tartja 102,68 méterrel.

Ragozási táblázatok

Névszóragozás

	talo 'ház'		puu 'fa'		pankki 'bank'	
Nom.	talo	talot	puu	puut	pankki	pankit
Acc.	talon	talot	puun	puut	pankin	pankit
Gen.	talon	talojen	puun	puiden*	pankin	pankkien
Part.	taloa	taloja	puuta	puita	pankkia	pankkeja
Iness.	talossa	taloissa	puussa	puissa	pankissa	pankeissa
Elat.	talosta	taloista	puusta	puista	pankista	pankeista
Illat.	taloon	taloihin	puuhun	puihin	pankkiin	pankkeihin
Adess.	talolla	taloilla	puulla	puilla	pankilla	pankeilla
Ablat.	talolta	taloilta	puulta	puilta	pankilta	pankeilta
Allat.	talolle	taloille	puulle	puille	pankille	pankeille
Transl.	taloksi	taloiksi	puuksi	puiksi	pankiksi	pankeiksi
Ess.	talona	taloina	puuna	puina	pankkina	pankeissa
	sing.	plur.	sing.	plur.	sing.	plur.

	järvi 'tó'		kieli 'nyelv'		uusi 'új'	
Nom.	järvi	järvet	kieli	kielet	uusi	uudet
Acc.	järven	järvet	kielen	kielet	uuden	uudet
Gen.	järven	järvien	kielen	kielten*	uuden	uusien
Part.	järveä	järviä	kieltä	kieliä	utta	usia
Iness.	järvessä	järvissä	kielessä	kielissä	uudessa	uusissa
Elat.	järvestä	järvistä	kielestä	kielistä	uudesta	uusista
Illat.	järveen	järviin	kieleen	kieliin	uuteen	uusiin
Adess.	järvellä	järvillä	kielellä	kielillä	uudella	uusilla
Ablat.	järveltä	järviltä	kieleltä	kieliltä	uudelta	uusilta
Allat.	järvelle	järville	kielelle	kielille	uudelle	uusille
Transl.	järveksi	järviksi	kieleksi	kieliksi	uudeksi	uusiksi
Ess.	järvenä	järvinä	kielenä	kielinä	uutena	uusina
	sing.	plur.	sing.	plur.	sing.	plur.

* A pluralis genitivus alakváltozatai: *puitten, kielen*.

	huone 'szoba'		ihminen 'ember'		puhelin 'telefon'	
Nom.	huone	huoneet	ihminen	ihmiset	puhelin	puhelimet
Acc.	huoneen	huoneet	ihmisen	ihmiset	puhelimen	puhelimet
Gen.	huoneen	huoneiden*	ihmisen	ihmisten*	puhelimen	puhelimien*
Part.	huonetta	huoneita	ihmistä	ihmisiä	puhelinta	puhelimia
Iness.	huoneessa	huoneissa	ihmisessä	ihmisissä	puhelimessa	puhelimissa
Elat.	huoneesta	huoneista	ihmisestä	ihmisistä	puhelimesta	puhelimista
Illat.	huoneeseen	huoneisiin	ihmiseen	ihmisiin	puheliimeen	puheliimiin
Adess.	huoneella	huoneilla	ihmisellä	ihmisillä	puhelimella	puhelimilla
Ablat.	huoneelta	huoneilta	ihmiseltä	ihmisiltä	puhelimelta	puhelimilta
Allat.	huoneelle	huoneille	ihmiselle	ihmisille	puhelimelle	puhelimille
Transl.	huoneeksi	huoneiksi	ihmiseksi	ihmisiksi	puhelimeksi	puhelimiksi
Ess.	huoneena	huoneina	ihmisenä	ihmisinä	puhelimena	puhelimina
	sing.	plur.	sing.	plur.	sing.	plur.

	ajatus 'gondolat'		rakkaus 'szerelem'		kaunis 'szép'	
Nom.	ajatus	ajatuksset	rakkaus	rakkauDET	kaunis	kauniit
Acc.	ajatuksen	ajatuksset	rakkauden	rakkauDET	kauniin	kauniit
Gen.	ajatuksen	ajatusTEN*	rakkauden	rakkauksien	kauniin	kauniiden*
Part.	ajatusta	ajatuksia	rakkautta	rakkauksia	kaunista	kauniita
Iness.	ajatuksessa	ajatuksissa	rakkauDESSA	rakkauksissa	kauniissa	kauniissa
Elat.	ajatuksesta	ajatuksista	rakkauDESTA	rakkauksista	kauniista	kauniista
Illat.	ajatuksEEN	ajatuksiIN	rakkauTEEN	rakkauksiIN	kauniiseen	kauniisiin**
Adess.	ajatuksella	ajatuksilla	rakkauDELLA	rakkauksilla	kauniilla	kauniilla
Ablat.	ajatukselta	ajatuksilta	rakkauDELTA	rakkauksilta	kauniilta	kauniilta
Allat.	ajatukselle	ajatuksille	rakkauDELLE	rakkauksille	kauniille	kauniille
Transl.	ajatuksEksi	ajatuksiksi	rakkauDEksi	rakkauksiksi	kauniiksi	kauniiksi
Ess.	ajatuksena	ajatuksina	rakkauTENA	rakkauksina	kauniina	kauniina
	sing.	plur.	sing.	plur.	sing.	plur.

* A pluralis genitivus alakváltozatai: *huoneitten, ihmisien, puhelinten, ajatusien, kauniitten.*

** A pluralis illativus alakváltozata: *kauniihin.*

	mies 'férfi'		onneton 'boldogtalan'		askel 'lépés'	
Nom.	mies	miehet	onneton	onnettomat	askel	askelet
Acc.	miehen	miehet	onnettoman	onnettomat	askelen	askelet
Gen.	miehen	miesten*	onnettoman	onnettomien	askelen	askelten*
Part.	miestä	miehiä	onnetonta	onnettomia	askelta	askelia
Iness.	mieheissä	mieheissä	onnettomassa	onnettomissa	askelessa	askelissa
Elat.	miehestä	miehistä	onnettomasta	onnettomista	askelesta	askelista
Illat.	mieheen	miehiin	onnettomaan	onnettomiin	askeleeseen	askeliin
Adess.	miehellä	miehillä	onnettomalla	onnettomilla	askelella	askelilla
Ablat.	mieheltä	miehiltä	onnettomalta	onnettomilta	askelelta	askelilta
Allat.	miehelle	miehille	onnettomalle	onnettomille	askelelle	askelille
Transl.	mieheksi	mieheksi	onnettomaksi	onnettomiksi	askeleksi	askeliksi
Ess.	miehenä	miehinä	onnettomana	onnettomina	askelena	askelina
	sing.	plur.	sing.	plur.	sing.	plur.

	lyhyt 'rövid'		väsynyt 'fáradt'		tytär 'lány vkinek'	
Nom.	lyhyt	lyhyet	väsynyt	väsyneet	tytär	tyttäret
Acc.	lyhyen	lyhyet	väsyneen	väsyneet	tyttären	tyttäret
Gen.	lyhyen	lyhyiden*	väsyneen	väsyneiden*	tyttären	tyttärien*
Part.	lyhyttä	lyhyitä	väsynyttä	väsyneitä	tytärtä	tyttäriä
Iness.	lyhyessä	lyhyissä	väsyneessä	väsyneissä	tyttäressä	tyttäriissä
Elat.	lyhyestä	lyhyistä	väsyneestä	väsyneistä	tyttärestä	tyttäristä
Illat.	lyhyeen	lyhyisiin**	väsyneeseen	väsyneisiin**	tyttäreeseen	tyttäriin
Adess.	lyhyellä	lyhyillä	väsyneellä	väsyneillä	tyttäreellä	tyttäriillä
Ablat.	lyhyeltä	lyhyiltä	väsyneeltä	väsyneiltä	tyttäreeltä	tyttäriiltä
Allat.	lyhyelle	lyhyille	väsyneelle	väsyneille	tyttäreelle	tyttäriille
Transl.	lyhyeksi	lyhyiksi	väsyneeksi	väsyneiksi	tyttäreeksi	tyttäriksi
Ess.	lyhyenä	lyhyinä	väsyneenä	väsyneinä	tyttärenä	tyttärinä
	sing.	plur.	sing.	plur.	sing.	plur.

* A plur. genitivus alakváltozatai: *miehién, askelien, lyhyitten, väsyneitten, tyttärien*.

** A plur. illativus alakváltozata: *lyhyihin, väsyneihin*.

Névmások ragozása

	minä 'én'	sinä 'te'	hän 'ő'	me 'mi'	te 'ti'	he 'ők'
Nom.	minä	sinä	hän	me	te	he
Acc.	minut	sinut	hänet	meidät	teidät	heidät
Gen.	minun	sinun	hänen	meidän	teidän	heidän
Part.	minua	sinua	häntä	meitä	teitä	heitä
Iness.	minussa	sinussa	hänessä	meissä	teissä	heissä
Elat.	minusta	sinusta	hänestä	meistä	teistä	heistä
Illat.	minuun	sinuun	häneen	meihin	teihin	heihin
Adess.	minulla	sinulla	hänellä	meillä	teillä	heillä
Ablat.	minulta	sinulta	häneltä	meiltä	teiltä	heiltä
Allat.	minulle	sinulle	hänelle	meille	teille	heille
Transl.	minuksi	sinuksi	häneksi	meiksi	teiksi	heiksi
Ess.	minuna	sinuna	hänenä	meinä	teinä	heinä

	tämä 'ez'	tuo 'az'	se 'az'	nämä 'ezek'	nuo 'azok'	ne 'azok'
Nom.	tämä	tuo	se	nämä	nuo	ne
Acc.	tämän	tuon	sen	nämä	nuo	ne
Gen.	tämän	tuon	sen	näiden	noiden	niiden
Part.	tätä	tuota	sitä	näitä	noita	niitä
Iness.	tässä	tuossa	siinä	näissä	noissa	niissä
Elat.	tästä	tuosta	siitä	näistä	noista	niistä
Illat.	tähän	tuohon	siihen	näihin	noihin	niihin
Adess.	tällä	tuolla	sillä	näillä	noilla	niillä
Ablat.	tältä	tuolta	siltä	näiltä	noilta	niiltä
Allat.	tälle	tuolle	sille	näille	noille	niille
Transl.	täksi	tuoksi	siksi	näiksi	noiksi	niiksi
Ess.	tänä	tuona	sinä	näinä	noina	niinä

	kuka 'ki'	ketkä 'kik'	mikä 'mi'	mitkä 'mik'
Nom.	kuka	ketkä	mikä	mitkä
Acc.	kenet	ketkä	minkä	mitkä
Gen.	kenen	keiden	minkä	= minkä
Part.	ketä	keitä	mitä	= mitä
Iness.	kenessä	keissä	missä	= missä
Elat.	kenestä	keistä	mistä	= mistä
Illat.	kehen/keneen	keihin	mihin	= mihin
Adess.	kenellä	keillä	millä	= millä
Ablat.	keneltä	keiltä	miltä	= miltä
Allat.	kenelle	keille	mille	= mille
Transl.	keneksi	keiksi	miksi	= miksi
Ess.	kenenä	keinä	minä	= minä

	joka 'aki, ami'	jotka 'akik, amik'	joku 'valaki'	jokin 'valami'
Nom.	joka	jotka	joku	jokin
Acc.	jonka	jotka	jonkun	jonkin
Gen.	jonka	joiden	jonkun	jonkin
Part.	jota	joita	jotakuta	jotakin
Iness.	jossa	joissa	jossakussa	jossakin
Elat.	josta	joista	jostakusta	jostakin
Illat.	johon	joihin	johonkuhun	johonkin
Adess.	jolla	joilla	jollakulla	jollakin
Ablat.	jolta	joilta	joltakulta	joltakin
Allat.	jolle	joille	jollekulle	jollekin
Transl.	joksi	joiksi	joksikuksi	joksikin
Ess.	jona	joina	jonakuna	jonakin

Igeragozás

	1. igetípus, nincs fokváltakozás		1. igetípus, van fokváltakozás	
	kysyä 'kérdez'		luka 'olvas'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	kysyn	en kysy	luen	en lue
Sg. 2.	kysyt	et kysy	luet	et lue
Sg. 3.	kysyy	ei kysy	lukee	ei lue
Pl. 1.	kysymme	emme kysy	luemme	emme lue
Pl. 2.	kysytte	ette kysy	luette	ette lue
Pl. 3.	kysyvät	eivät kysy	lukevat	eivät lue
Imperfectum				
Sg. 1.	kysyin	en kysynyt	luin	en lukenut
Pl. 3.	kysyivät	eivät kysyneet	lukivat	eivät lukeneet
Perfectum				
Sg. 1.	olen kysynyt	en ole kysynyt	olen lukenut	en ole lukenut
Pl. 3.	ovat kysyneet	eivät ole kysyneet	ovat lukeneet	eivät ole lukeneet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin kysynyt	en ollut kysynyt	olin lukenut	en ollut lukenut
Pl. 3.	olivat kysyneet	eivät olleet kysyneet	olivat lukeneet	eivät olleet lukeneet
Conditionalis				
Sg. 1.	kysyisin	en kysyisi	lukisin	en lukisi
Pl. 3.	kysyisivät	eivät kysyisi	lukisivat	eivät lukisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin kysynyt	en olisi kysynyt	olisin lukenut	en olisi lukenut
Pl. 3.	olisivat kysyneet	eivät olisi kysyneet	olisivat lukeneet	eivät olisi lukeneet
Imperativus				
Sg. 2.	kysy	älä kysy	lue	älä lue
Pl. 2.	kysykää	älkää kysykö	lukekaa	älkää lukeko
Passivum				
Praesens	kysytään	ei kysytä	luetaan	ei lueta
Imperfectum	kysyttiin	ei kysytty	luettiin	ei luettu
Perfectum	on kysytty	ei ole kysytty	on luettu	ei ole luettu
Plusquamp.	oli kysytty	ei ollut kysytty	oli luettu	ei ollut luettu
Participium				
Part. praes.	kysyvä, kysyttävä		lukeva, luettava	
Part. perf.	kysynyt, kysytty		lukenut, luettu	
Infinitivus				
II. Inf.	kysye-		lukie-	
III. Inf.	kysymä-		lukema-	

	2. igetípus, tővégi hosszú mgh.		2. igetípus, tővégi diftongus	
	saada 'kap'		syödä 'eszik'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	saan	en saa	syön	en syö
Sg. 2.	saat	et saa	syöt	et syö
Sg. 3.	saa	ei saa	syö	ei syö
Pl. 1.	saamme	emme saa	syömmе	emme syö
Pl. 2.	saatte	ette saa	syötte	ette syö
Pl. 3.	saavat	eivät saa	syövät	eivät syö
Imperfectum				
Sg. 1.	sain	en saanut	söin	en syönyt
Pl. 3.	saivat	eivät saaneet	söivät	eivät syöneet
Perfectum				
Sg. 1.	olen saanut	en ole saanut	olen syönyt	en ole syönyt
Pl. 3.	ovat saaneet	eivät ole saaneet	ovat syöneet	eivät ole syöneet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin saanut	en ollut saanut	olin syönyt	en ollut syönyt
Pl. 3.	olivat saaneet	eivät olleet saaneet	olivat syöneet	eivät olleet syöneet
Conditionalis				
Sg. 1.	saisin	en saisi	söisin	en söisi
Pl. 3.	saisivat	eivät saisi	söisivät	eivät söisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin saanut	en olisi saanut	olisin syönyt	en olisi syönyt
Pl. 3.	olisivat saaneet	eivät olisi saaneet	olisivat syöneet	eivät olisi syöneet
Imperativus				
Sg. 2.	saa	älä saa	syö	älä syö
Pl. 2.	saakaa	älkää saako	syökää	älkää syökö
Passivum				
Praesens	saadaan	ei saada	syödään	ei syödä
Imperfectum	saatiin	ei saatu	syötiin	ei syöty
Perfectum	on saatu	ei ole saatu	on syöty	ei ole syöty
Plusquamp.	oli saatu	ei ollut saatu	oli syöty	ei ollut syöty
Participium				
Part. praes.	saava, saatava		syövä, syötävä	
Part. perf.	saanut, saatu		syönyt, syöty	
Infinitivus				
II. Inf.	saade-		syöde-	
III. Inf.	saama-		syömä-	

	2. igetípus, rendhagyó ige		3. igetípus, nincs fokváltakozás	
	tehdä 'tesz'		tulla 'jön'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	teen	en tee	tulen	en tule
Sg. 2.	teet	et tee	tulet	et tule
Sg. 3.	tekee	ei tee	tulee	ei tule
Pl. 1.	teemme	emme tee	tulemme	emme tule
Pl. 2.	teette	ette tee	tulette	ette tule
Pl. 3.	tekevät	eivät tee	tulevat	eivät tule
Imperfectum				
Sg. 1.	tein	en tehnyt	tulin	en tullut
Pl. 3.	tekivät	eivät tehneet	tulivat	eivät tulleet
Perfectum				
Sg. 1.	olen tehnyt	en ole tehnyt	olen tullut	en ole tullut
Pl. 3.	ovat tehneet	eivät ole tehneet	ovat tulleet	eivät ole tulleet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin tehnyt	en ollut tehnyt	olin tullut	en ollut tullut
Pl. 3.	olivat tehneet	eivät olleet tehneet	olivat tulleet	eivät olleet tulleet
Conditionalis				
Sg. 1.	tekisin	en tekisi	tulisin	en tulisi
Pl. 3.	tekisivät	eivät tekisi	tulisivat	eivät tulisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin tehnyt	en olisi tehnyt	olisin tullut	en olisi tullut
Pl. 3.	olisivat tehneet	eivät olisi tehneet	olisivat tulleet	eivät olisi tulleet
Imperativus				
Sg. 2.	tee	älä tee	tule	älä tule
Pl. 2.	tehkää	älkää tehkö	tulkaa	älkää tulko
Passivum				
Praesens	tehdään	ei tehdä	tullaan	ei tulla
Imperfectum	tehtiin	ei tehty	tultiin	ei tultu
Perfectum	on tehty	ei ole tehty	on tultu	ei ole tultu
Plusquamp.	oli tehty	ei ollut tehty	oli tultu	ei ollut tultu
Participium				
Part. praes.	tekevä, tehtävä		tuleva, tultava	
Part. perf.	tehnyt, tehty		tullut, tultu	
Infinitivus				
II. Inf.	tehde-		tulle-	
III. Inf.	tekemä-		tulema-	

	3. igetípus, nincs fokváltakozás		3. igetípus, van fokváltakozás	
	mennä 'megy'		ajatella 'gondolkozik'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	menen	en mene	ajattelen	en ajattele
Sg. 2.	menet	et mene	ajattelet	et ajattele
Sg. 3.	menee	ei mene	ajattelee	ei ajattele
Pl. 1.	menemme	emme mene	ajattelemme	emme ajattele
Pl. 2.	menette	ette mene	ajattelette	ette ajattele
Pl. 3.	menevät	eivät mene	ajattelevat	eivät ajattele
Imperfectum				
Sg. 1.	menin	en mennyt	ajattelin	en ajatellut
Pl. 3.	menivät	eivät menneet	ajattelivat	eivät ajatelleet
Perfectum				
Sg. 1.	olen mennyt	en ole mennyt	olen ajatellut	en ole ajatellut
Pl. 3.	ovat menneet	eivät ole menneet	ovat ajatelleet	eivät ole ajatelleet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin mennyt	en ollut mennyt	olin ajatellut	en ollut ajatellut
Pl. 3.	olivat menneet	eivät olleet menneet	olivat ajatelleet	eivät olleet ajatelleet
Conditionalis				
Sg. 1.	menisin	en menisi	ajattelin	en ajattelisi
Pl. 3.	menisivät	eivät menisi	ajattelisivat	eivät ajattelisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin mennyt	en olisi mennyt	olisin ajatellut	en olisi ajatellut
Pl. 3.	olisivat menneet	eivät olisi menneet	olisivat ajatelleet	eivät olisi ajatelleet
Imperativus				
Sg. 2.	mene	älä mene	ajattele	älä ajattele
Pl. 2.	menkää	älkää menkö	ajattelkaa	älkää ajatelko
Passivum				
Praesens	mennään	ei mennä	ajatellaan	ei ajatella
Imperfectum	mentiin	ei menty	ajateltiin	ei ajateltu
Perfectum	on menty	ei ole menty	on ajateltu	ei ole ajateltu
Plusquamp.	oli menty	ei ollut menty	oli ajateltu	ei ollut ajateltu
Participium				
Part. praes.	menevä, mentävä		ajatteleva, ajateltava	
Part. perf.	mennyt, menty		ajatellut, ajateltu	
Infinitivus				
II. Inf.	menne-		ajatelle-	
III. Inf.	menemä-		ajattelema-	

	4. igeípus, ninc fokváltakozás		4. igeípus, van fokváltakozás	
	pelata 'játszik'		pelätä 'fél'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	pelaan	en pelaa	pelkään	en pelkää
Sg. 2.	pelaat	et pelaa	pelkäät	et pelkää
Sg. 3.	pelaa	ei pelaa	pelkää	ei pelkää
Pl. 1.	pelaamme	emme pelaa	pelkäämme	emme pelkää
Pl. 2.	pelaatte	ette pelaa	pelkäätte	ette pelkää
Pl. 3.	pelaavat	eivät pelaa	pelkäävät	eivät pelkää
Imperfectum				
Sg. 1.	pelasin	en pelannut	pelkäsin	en pelännyt
Pl. 3.	pelasivat	eivät pelanneet	pelkäsivät	eivät pelänneet
Perfectum				
Sg. 1.	olen pelannut	en ole pelannut	olen pelännyt	en ole pelännyt
Pl. 3.	ovat pelanneet	eivät ole pelanneet	ovat pelänneet	eivät ole pelänneet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin pelannut	en ollut pelannut	olin pelännyt	en ollut pelännyt
Pl. 3.	olivat pelanneet	eivät olleet pelanneet	olivat pelänneet	eivät olleet pelänneet
Conditionalis				
Sg. 1.	pelaisin	en pelaisi	pelkäisin	en pelkäisi
Pl. 3.	pelaisivat	eivät pelaisi	pelkäisivät	eivät pelkäisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin pelannut	en olisi pelannut	olisin pelännyt	en olisi pelännyt
Pl. 3.	olisivat pelanneet	eivät olisi pelanneet	olisivat pelänneet	eivät olisi pelänneet
Imperativus				
Sg. 2.	pelaa	älä pelaa	pelkää	älä pelkää
Pl. 2.	pelätkaa	älkää pelatko	pelätkää	älkää pelätkö
Passivum				
Praesens	pelataan	ei pelata	pelätään	ei pelätä
Imperfectum	pelattiin	ei pelattu	pelättiin	ei pelätty
Perfectum	on pelattu	ei ole pelattu	on pelätty	ei ole pelätty
Plusquamp.	oli pelattu	ei ollut pelattu	oli pelätty	ei ollut pelätty
Participium				
Part. praes.	pelaava, pelattava		pelkäävä, pelättävä	
Part. perf.	pelannut, pelattu		pelännyt, pelätty	
Infinitivus				
II. Inf.	pelate-		peläte-	
III. Inf.	pelaama-		pelkäämä-	

	5. igitípus, nincs fokváltakozás		6. igitípus, nincs fokváltakozás	
	valita 'választ'		vanheta 'megöregszik'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	valitsen	en valitse	vanhenen	en vanhene
Sg. 2.	valitset	et valitse	vanhenet	et vanhene
Sg. 3.	valitsee	ei valitse	vanhenee	ei vanhene
Pl. 1.	valitsemme	emme valitse	vanhenemme	emme vanhene
Pl. 2.	valitsette	ette valitse	vanhenette	ette vanhene
Pl. 3.	valitsevat	eivät valitse	vanhenevat	eivät vanhene
Imperfectum				
Sg. 1.	valitsin	en valinnut	vanhenin	en vanhennut
Pl. 3.	valitsivat	eivät valinneet	vanhenivat	eivät vanhennet
Perfectum				
Sg. 1.	olen valinnut	en ole valinnut	olen vanhennut	en ole vanhennut
Pl. 3.	ovat valinneet	eivät ole valinneet	ovat vanhenneet	eivät ole vanhenneet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin valinnut	en ollut valinnut	olin vanhennut	en ole vanhennut
Pl. 3.	olivat valinneet	eivät olleet valinneet	olivat vanhenneet	eivät olleet vanhenneet
Conditionalis				
Sg. 1.	valitsisin	en valitsisi	vanhenisin	en vanhenisi
Pl. 3.	valitsisivat	eivät valitsisi	vanhenisivat	eivät vanhenisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin valinnut	en olisi valinnut	olisin vanhennut	en olisi vanhennut
Pl. 3.	olisivat valinneet	eivät olisi valinneet	olisivat vanhenneet	eivät olisi vanhenneet
Imperativus				
Sg. 2.	valitse	älä valitse	vanhene	älä vanhene
Pl. 2.	valitkaa	älkää valitko	vanhetkaa	älkää vanhetko
Passivum				
Praesens	valitaan	ei valita	vanhetaan	ei vanheta
Imperfectum	valittiin	ei valittu	vanhettiin	ei vanhettu
Perfectum	on valittu	ei ole valittu	on vanhettu	ei ole vanhettu
Plusquamp.	oli valittu	ei ollut valittu	oli vanhettu	ei ollut vanhettu
Participium				
Part. praes.	valitseva, valittava		vanheneva	
Part. perf.	valinnut, valittu		vanhennut	
Infinitivus				
II. Inf.	valittae-		vanhete-	
III. Inf.	valitsema-		vanhenema-	

	6. igitípus, van fokváltakozás		a létige ragozása (3. típus)	
	paeta 'menekül'		olla 'van'	
	állító	tagadó	állító	tagadó
Ind. praes.				
Sg. 1.	pakenen	en pakene	olen	en ole
Sg. 2.	pakenet	et pakene	olet	et ole
Sg. 3.	pakenee	ei pakene	on	ei ole
Pl. 1.	pakennemme	emme pakene	olemme	emme ole
Pl. 2.	pakennette	ette pakene	olette	ette ole
Pl. 3.	pakenevat	eivät pakene	ovat	eivät ole
Sg. 1.	pakenin	en paennut	olin	en ollut
Pl. 3.	pakenivat	eivät paenneet	olivat	eivät olleet
Perfectum				
Sg. 1.	olen paennut	en ole paennut	olen ollut	en ole ollut
Pl. 3.	ovat paenneet	eivät ole paenneet	ovat olleet	eivät ole olleet
Plusqperf.				
Sg. 1.	olin paennut	en ollut paennut	olin ollut	en ollut ollut
Pl. 3.	olivat paenneet	eivät olleet paenneet	olivat olleet	eivät olleet olleet
Conditionalis				
Sg. 1.	pakenisin	en pakenisi	olisin	en olisi
Pl. 3.	pakenisivat	eivät pakenisi	olisivat	eivät olisi
Cond. perf.				
Sg. 1.	olisin paennut	en olisi paennut	olisin ollut	en olisi ollut
Pl. 3.	olisivat paenneet	eivät olisi paenneet	olisivat olleet	eivät olisi olleet
Imperativus				
Sg. 2.	pakene	älä pakene	ole	älä ole
Pl. 2.	paetkaa	älkää paetko	olkaa	älkää olko
Passivum				
Praesens	paetaan	ei paeta	ollaan	ei olla
Imperfectum	paettiin	ei paettu	oltiin	ei oltu
Perfectum	on paettu	ei ole paettu	on oltu	ei ole oltu
Plusquamp.	oli paettu	ei ollut paettu	oli oltu	ei ollut oltu
Participium				
Part. praes.	pakeneva, paettava		oleva, oltava	
Part. perf.	paennut, paettu		ollut, oltu	
Infinitivus				
II. Inf.	paete-		olle-	
III. Inf.	pakenema-		olema-	

Finn–magyar szójegyzék

A szójegyzék a leckék szövegeiben előforduló szavakat tartalmazza. A szótári alakok a következők: **a)** a névszók alakjai: 1. nominativus, 2. egyes szám genitivus, 3. egyes szám partitivus, 4. többes szám partitivus; **b)** az igék alakjai: 1. infinitivus, 2. kijelentő mód jelen idő, egyes szám első személy, 3. kijelentő mód egyszerű múlt idő, egyes szám harmadik személy, 4. cselekvő befejezett melléknévi igenév, 5. szenvedő (passzív) múlt idő.

A finn betűrend: *a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, v (w), y, z, ä, ö.*

A

<i>aamu</i>	aamun aamua aamuja	reggel (fn.)
<i>aamulla</i>		reggel (hsz.)
<i>Aasia</i>	Aasian Aasiaa	Ázsia
<i>adventti</i>	adventin adventtia adventteja	advent
<i>aika</i>	ajan aikaa aikojja	idő
<i>aikoa</i>	aion aikoi aikonut aiottiin	tervez; akar
<i>Aila</i>	Ailan Ailaa	női név
<i>aina</i>		mindig
<i>aivan</i>		egészen, nagyon
<i>ajaa</i>	ajan ajoi ajanut ajettiin	utazik, vezet
<i>ajatella</i>	ajattelen ajatteli ajatellut ajateltiin	gondol
<i>akatemia</i>	akatemian akatemiaa akatemiaoita	akadémia
<i>Albania</i>	Albanian Albaniaa	Albánia
<i>Aleksis</i>	Aleksiksen Aleksista	férfi név
<i>alkaa</i>	alan alkoii alkanut alettiin	kezdődik
<i>alkaen</i>		kezdve
	<i>siitä alkaen</i>	attól kezdve
<i>aluksi</i>		kezdetben
<i>anoppi</i>	anopin anoppia anoppeja	anyós
<i>antaa</i>	annan antoi antanut annettiin	ad
<i>anteeksi</i>		bocsánat
<i>appi</i>	apen appea appia/appeja	após
<i>apteekki</i>	apteekin apteekkaa apteekkeja	gyógyszertár
<i>apu</i>	avun apua apuja	segítség
<i>asema</i>	aseman asemaa asemia	állomás
<i>asia</i>	asian asiaa asioita	dolog, ügy
<i>aste</i>	asteen astetta asteita	fok
<i>asua</i>	asun asui asunut asuttiin	lakik
<i>asuntola</i>	asuntolan asuntolaa asuntoloita	kollégium
<i>Ateena</i>	Ateenan Ateenaa	Athén
<i>aurinko</i>	auringon aurinkoa aurinkoja	nap

<i>automatka</i>	automatkan automatkaa automatkoja	autózás
<i>auttaa</i>	autan auttoi auttanut autettiin	segít
<i>avata</i>	avaan avasi avannut avattiin	nyit
<i>aviopari</i>	avioparin avioparia aviopareja	házaspár
B		
<i>Belgia</i>	Belgian Belgiaa	Belgium
<i>Bosnia</i>	Bosnian Bosniaa	Bosznia
<i>Bulgaria</i>	Bulgarian Bulgáriaa	Bulgária
<i>bussi</i>	bussin bussia busseja	busz
E		
<i>edelleen</i>		továbbra is, még mindig
<i>Eero</i>	Eeron Eeroa	férfinév
<i>ehkä</i>		talán
<i>ei</i>		nem (tagadószó)
<i>ei kestä</i>		kérem, nem tesz semmit
<i>ei koskaan</i>		soha
<i>ei missään</i>		sehol
<i>ei muuta</i>		semmi mást, mást nem
<i>Eiffel-torni</i>	Eiffel-tornin Eiffel-tornia	Eiffel-torony
<i>eikä</i>		sem, és nem
<i>eli</i>		vagy (kötőszó), azaz
<i>elokuu</i>	elokuun elokuuta elokuita	augusztus
<i>elokuva</i>	elokuvan elokuvaa elokuvia	mozi, film
<i>eläke</i>	eläkkeen eläkettä eläkkeitä	nyugdíj
<i>on eläkkeellä</i>		nyugdíjban van
<i>eläkeläinen</i>	eläkeläisen eläkeläistä eläkeläisiä	nyugdíjas
<i>elää</i>	elän eli elänyt elettiin	él
<i>Englanti</i>	Englannin Englantia	Anglia
<i>englantilainen</i>	englantilaisen englantilaista englantilaisia	angol
<i>eniten</i>		leginkább, legtöbb
<i>enemmän</i>		több, többet
<i>ennen</i>		előtt (időben)
<i>eno</i>	enon enoa enoja	(anyai) nagybácsi
<i>ensi</i>	(ragozhatatlan mn.)	következő, jövő
<i>ensin</i>		először
<i>entinen</i>	entisen entistä entisiä	előző
<i>entä</i>		no és, vajon
<i>enää</i>		többé, már
<i>eri</i>	(ragozhatatlan mn.)	másféle, különböző
<i>erilainen</i>	erilaisen erilaista erilaisia	másféle, különböző
<i>erittäin</i>		rendkívül, szerfölött
<i>erota</i>	eroan erosi eronnut erottiin	elválik

eräs erään erästä eräitä
esitellä esittelen esitteli esitellyt esiteltiin
Esko Eskon Eskoa
Espanja Espanjan Espanjaa
espanjalainen espanjalaisen espanjalaista espanjalaisia
etelä etelän etelää
Etelä-Suomi Etelä-Suomen Etelä-Suomea
että
Eurooppa Euroopan Eurooppaa

F

Finnair Finnairin Finnairia

G

glögi glögin glögiä glögejä

H

haluta haluan halusi halunnut haluttiin
Hampuri Hampurin Hampuria
harmaa harmaan harmaata harmaita
hauska hauskan hauskaa hauskoja
hautausmaa hautausmaan hautausmaata hautausmaita
he heidän heitä
hei
Heikki Heikin Heikkiä
heinäkuu heinäkuun heinäkuuta heinäkuita
helmikuu helmikuun helmikuuta helmikuita
helppo helpon helppoa helppoja
henki hengen henkeä henkiä
heti
hetki hetken hetkeä hetkiä
tällä hetkellä
hetkinen hetkisen hetkistä hetkisiä
hiljainen hiljaisen hiljaista hiljaisia
historia historian historiaa historioita
Hollanti Hollannin Hollantia
hollantilainen hollantilaisen hollantilaista hollantilaisia
huhtikuu huhtikuun huhtikuuta huhtikuita
huomenna
huomenta! ~ *hyvää huomenta!*
hyvä hyvän hyvää hyviä
hyvin
hän hänen häntä

egy, egy bizonyos
 bemutat
 férfinév
 Spanyolország
 spanyol
 dél (égtáj)
 Dél-Finnország
 hogy
 Európa

a finn légitársaság neve

glögi (forralt borhoz hasonló ital)

akar
 Hamburg
 szürke
 vidám
 temető
 ök
 szervusz, szia
 férfinév
 július
 február
 könnyű
 lélek; személy
 rögtön, azonnal
 pillanat
 ebben a pillanatban
 egy pillanat
 csendes
 történelem
 Hollandia
 holland
 április
 holnap
 jó reggelt!
 jó
 jól, nagyon
 ő

I

<i>ihan</i>	egészen
<i>ihminen</i> ihmisen ihmistä ihmisiä	ember
<i>ilman</i>	nélkül
<i>ilmansuunta</i> ilmansuunnan ilmansuuntaa ilmansuuntia	égtáj
<i>ilmapallo</i> ilmapallon ilmapalloa ilmapalloja	léggömb
<i>ilmasto</i> ilmaston ilmastoja ilmastoja	éghajlat
<i>iloinen</i> iloisen iloista iloisia	vidám
<i>ilta</i> illan iltaa iltoja	este (fn.)
<i>illalla</i>	este (hsz.)
<i>iltapäivä</i> iltapäivän iltapäivää iltapäiviä	délután (fn.)
<i>Internet</i> Internetin Internetiä (Internetejä)	Internet
<i>Irlanti</i> Irlannin Irlantia	Írország
<i>Islanti</i> Islannin Islantia	Izland
<i>isoäiti</i> isoäidin isoäitiä isoäitejä	nagyanya
<i>Iso-Britannia</i> Iso-Britannian Iso-Britanniaa	Nagy-Britannia
<i>isoisä</i> isoisän isoisää isoisiä	nagyapa
<i>isovanhemmat</i> isovanhemman isovanhempaa isovanhempia	nagyszülők (ált. pluralisban)
<i>istua</i> istun istui istunut istuttiin	ül
<i>isä</i> isän isää isiä	apa
<i>Italia</i> Italian Italiaa	Olaszország
<i>italialainen</i> italialaisen italialaista italialaisia	olasz
<i>itä</i> idän itää	kelet
<i>Itä-Eurooppa</i> Itä-Euroopan Itä-Eurooppaa	Kelet-Európa
<i>Itä-Suomi</i> Itä-Suomen Itä-Suomea	Kelet-Finnország
<i>Itävalta</i> Itävallan Itävaltaa	Ausztria
<i>itävaltalainen</i> itävaltalaisen itävaltalaista itävaltalaisia	osztrák

J

<i>ja</i>	és
<i>jatkaa</i> jatkan jatkoi jatkanut jatkettiin	folytat
<i>jatkovasti</i>	folyamatosan
<i>jo</i>	már
<i>joka</i> ¹ (ragozhatatlan nm)	minden, valamennyi
<i>joka</i> ² jonka jota joita	aki, ami, amely
<i>joo</i>	igen
<i>jopa</i>	sőt, még
<i>jos</i>	ha
<i>joskus</i>	néha
<i>jotain</i>	valamit
<i>joulu</i> joulun joulua jouluja	karácsony
<i>jouluaatto</i> jouluaaton jouluaattoja jouluaattoja	szenteste
<i>jouluaika</i> jouluaajan jouluaikaa jouluaikoja	karácsonyi időszak
<i>joulupukki</i> joulupukin joulupukkia joulupukkeja	télapó, mikulás

<i>jouluruoka</i>	jouluruoan/jouluruuan jouluruokaa jouluruokia	karácsonyi étel
<i>joulusauna</i>	joulusaunan joulusaunaa joulusaunoja	karácsonyi szauna
<i>Juha</i>	Juhan Juhaa	férfinév
<i>juhannus</i>	juhannuksen juhannusta juhannuksia	Szent Iván napja (jún. 24.)
<i>juhannuskokko</i>	-kokon -kokkoa -kokkoja	szentivánéji ünnepi máglya
<i>juhannustaika</i>	-taian -taikaa -taikoja	varázslat
<i>juhla</i>	juhlan juhlaa juhlia	ünnep
<i>Jukka</i>	Jukan Jukkaa	férfinév
<i>juna</i>	junan junaa junia	vonat
<i>juoda</i>	juon joi juonut juotiin	iszik
<i>juominen</i>	juomisen juomista juomisia	innivaló
<i>juosta</i>	juoksen juoksi juostut juostiin	fut
<i>jälkeen</i>		után
<i>jälkiruoka</i>	jälkiruoan/jälkiruuan jälkiruokaa jälkiruokia	utóétel
<i>järjestää</i>	järjestän järjести järjestänyt järjestettiin	rendez, szervez
<i>järvi</i>	järven järveä järviä	tó
<i>jää</i>	jään jäätä jäitä	jég
<i>jääädä</i>	jään jäi jäänyt jäätiin	marad
<i>jäähalli</i>	jäähallin jäähallia jäähalleja	jégcsarnok
<i>jääkiekko-ottelu</i>	-ottelun -ottelua -otteluita/otteluita	jégkorongmérkőzés

K

<i>kaakko</i>	kaakon kaakkoa	délkelet
<i>kaakkois-</i>		délkelet-
<i>kahdeksan</i>	kahdeksan kahdeksaa kahdeksia	nyolc
<i>kahvi</i>	kahvin kahvia kahveja	kávé
<i>kai</i>		bizonyára
<i>kaikki</i>	kaiken kaikkea kaikkia	minden, mindenki
<i>Kaisa</i>	Kaisan Kaisaa	női név
<i>kaksi</i>	kahden kahta kaksia	két, kettő
<i>kaksikymmentä</i>	kahdenkymmenen kahtakymmentä kaksiakymmeniä	húsz
<i>kaksitoista</i>	kahdentoista kahtatoista kaksitoista	tizenkettő
<i>kala</i>	kalan kalaa kaloja	hal
<i>kalastaa</i>	kalastan kalasti kalastanut kalastettiin	halászik
<i>kalja</i>	kaljan kaljaa kaljoja	sör, háziször
<i>kanssa</i>		-val/-vel
<i>kappale</i>	kappaleen kappaletta kappaleita	lecke; darab
<i>kasvaa</i>	kasvan kasvoi kasvanut kasvettiin	nő (ige)
<i>katsoa</i>	katson katsoi katsonut katsottiin	néz
<i>kauan</i>		sokáig, régen
<i>kaunis</i>	kauniin kaunista kauniita	szép
<i>kaupunginkirjasto</i>	-kirjaston -kirjastoa -kirjastoja	városi könyvtár

<i>kaupunki</i>	kaupungin kaupunkia kaupunkeja	város
<i>kautta</i>		keresztül
<i>ken</i>	kenen ketä keitä	ki, kicsoda
<i>kerma</i>	kerman kermaa kermoja	tejszín
<i>kerta</i>	kerran kertaa kertoja	-szor/-szer/-ször
<i>kertoa</i>	kerron kertoi kertonut kerrottiin	mond, mesél
<i>Keski-Eurooppa</i>	Keski-Euroopan Keski-Eurooppaa	Közép-Európa
<i>keskikesä</i>	keskikesän keskikesää keskikesiä	nyár közepe
<i>keskiviikko</i>	keskiviikon keskiviikkoa keskiviikkoja	szerda
<i>keskiyö</i>	keskiyön keskiyötä keskiöitä	éjféli
<i>keskusta</i>	keskustan keskustaa keskustoja	központ
<i>kestää</i>	kestän kesti kestänyt kestittiin	tart (idő); kibír
<i>kesä</i>	kesän kesää kesiä	nyár
<i>kesäkuu</i>	kesäkuun kesäkuuta kesäkuuta	június
<i>kesämökki</i>	kesämökin kesämökkiä kesämökkejä	nyaraló
<i>kevät</i>	kevään kevättä keväitä	tavaszi
<i>kieli</i>	kielen kieltä kieliä	nyelv
<i>kiitos</i>	kiitoksen kiitosta kiitoksia	köszönet
<i>kiitos</i>		köszönöm
<i>kinkku</i>	kinkun kinkkua kinkkuja	sonka
<i>kirja</i>	kirjan kirjaa kirjoja	könyv
<i>kirjallisuus</i>	kirjallisuuden kirjallisuutta kirjallisuuksia	irodalom
<i>kirjasto</i>	kirjaston kirjastoa kirjastoja	könyvtár
<i>kirjastonhoitaja</i>	-hoitajan -hoitajaa -hoitajia	könyvtáros
<i>kirjoittaa</i>	kirjoitan kirjoitti kirjoittanut kirjoitettiin	ír
<i>kissa</i>	kissan kissaa kissoja	macska
<i>kiva</i>	kivan kivaa kivoja	klassz
<i>kohta</i>		hamarosan, mindjárt
<i>koillinen</i>	koillisen koillista koillisia	északkelet
<i>koillis-</i>		északkelet-
<i>koira</i>	koiran koiraa koiria	kutya
<i>kokko</i>	kokon kokkoa kokkoja	máglya
<i>koko</i>	(ragozhatatlan mn.)	egész
<i>kolme</i>	kolmen kolmea kolmia	három
<i>kolmekymmentäviisi</i>	kolmekymmenenviiden kolmekymmentäviittä	harmincöt
<i>koristella</i>	koristelen koristeli koristellut koristeltiin	díszít
<i>koska</i>		mert
<i>koskaan</i>		valamikor is
<i>ei koskaan</i>		soha
<i>koti</i>	kodin kotia koteja	ház, otthon
<i>kotimaa</i>	kotimaan kotimaata kotimaita	szülőháza, otthon
<i>kotoisin</i>		vhova való, vhonnan származó

<i>kotona</i>	otthon
<i>koulu</i> koulun koulua kouluja	iskola
<i>kovasti</i>	erősen, nagyon
<i>Kreikka</i> Kreikan Kreikkaa	Görögország
<i>kreikkalainen</i> kreikkalaisen kreikkalaista kreikkalaisia	görög
<i>Kroatia</i> Kroatian Kroatiaa	Horvátország
<i>kuin</i>	mint
<i>kuinka</i>	milyen, hogy
<i>kuinka kauan</i>	meddig; mióta
<i>kuitenkaan: ei kuitenkaan</i>	mégsem
<i>kuitenkin</i>	mégis, mindamellett
<i>kuka</i> kenen ketä keitä	ki, kicsoda
<i>kukaan</i> kenenkään ketään <i>ei kukaan</i>	senki senki
<i>kukin</i> kunkin kutakin	mindenki, ki-ki
<i>kulttuuri</i> kulttuurin kulttuuria kulttuureja	kultúra
<i>kuluttua</i>	múlva
<i>kummallinen</i> kummallisen kummallista kummallisia	különös, furcsa
<i>kun</i>	amikor
<i>kuolla</i> kuolen kuoli kuollut kuoltiin	meghal
<i>kuten</i>	mint (ahogy)
<i>kutsua</i> kutsun kutsui kutsunut kutsuttiin	hív
<i>kuu</i> kuun kuuta kuita	hónap, hold
<i>kuukausi</i> kuukauden kuukautta kuukausia	hónap
<i>kuulemiin</i>	viszonthallásra
<i>kuulua</i> kuuluu kuului kuulunut <i>mitä kuuluu?</i>	hallatszik, hírlík mi újság?
<i>kuusi</i> kuuden kuutta kuusia	hat
<i>kuusi</i> kuusen kuusta kuusia	lucfenyő
<i>kuusitoista</i> kuudentoista kuuttatoista	tizenhat
<i>kyllä</i>	igen, bizony
<i>kylmä</i> kylmän kylmää kylmiä	hideg
<i>kymmenen</i> kymmenen kymmentä kymmeniä	tíz
<i>Kypros</i> Kyproksen Kyprosta	Ciprus
<i>kysymys</i> kysymyksen kysymystä kysymyksiä	kérdés
<i>käly</i> kälyn kälyä kälyjä	sógornó
<i>kännykkä</i> kännykän kännykkää kännyköitä	mobiltelefon
<i>kävellä</i> kävelen käveli kävellyt käveltiin	sétál
<i>käydä</i> käyn kävi käynyt käytiin	jár
<i>käyttää</i> käytän käytti käyttänyt käytettiin	használ
<i>kääntää</i> käännän käänsi kääntänyt käännettiin	fordít
<i>kääntäjä</i> kääntäjän kääntäjää kääntäjiä	fordító
<i>Kööpenhamina</i> Kööpenhaminan Kööpenhaminaa	Koppenhága

L

<i>laatikko</i>	laatikon laatikkoa laatikkoja	doboz (itt: rakott étel)
<i>lahja</i>	lahjan lahjaa lahjoja	ajándék
<i>laitos</i>	laitoksen laitosta laitoksia	tanszék, intézet
<i>laiva</i>	laivan laivaa laivoja	hajó
<i>lakki</i>	lakin lakkia lakkeja	sapka
<i>lanko</i>	langon lankoa lankoja	sógor
<i>Lappi</i>	Lapin Lappia	Lappföld
<i>lapsenlapsenlapsi</i>	-lapsen -lasta -lapsia	dédunoka
<i>lapsenlapsi</i>	lapsenlapsen lapsenlasta lapsenlapsia	unoka
<i>lapsi</i>	lapsen lasta lapsia	gyerek
<i>laskea</i>	lasken laski laskenut laskettiin	számol; leereszkedik
<i>Latvia</i>	Latvian Latviaa	Lettország
<i>lauantai</i>	lauantain lauantaita lauantaita	szombat
<i>lause</i>	lauseen lausetta lauseita	mondat
<i>lausua</i>	lausun lausui lausunut lausuttiin	mond, szaval
<i>lehti</i>	lehden lehteä lehtiä	újság; falevél
<i>lentoasema</i>	lentoaseman lentoasemaa lentoasemia	repülőter
<i>lentää</i>	lennän lensi lentänyt lennettiin	repül
<i>Liettua</i>	Liettuan Liettuaa	Litvánia
<i>Liisa</i>	Liisan Liisaa	női név
<i>litra</i>	litran litraa litroja	liter
<i>lohi</i>	lohen lohta lohia	lazac
<i>lokakuu</i>	lokakuun lokakuuta lokakuuta	október
<i>Lontoo</i>	Lontoon Lontoota	London
<i>loppu</i>	lopun loppua loppuja	vége
<i>loppua</i>	loppuu loppui loppunut	vége van, véget ér (csak 3. szem.)
<i>lopuksi</i>		végül
<i>loru</i>	lorun lorua loruja	varázsige
<i>lounais-</i>		délnyugat-
<i>lounas</i>	lunaan lounasta lounaita	délnyugat; ebéd
<i>lukea</i>	luen luki lukenut luettiin	olvas
<i>lukio</i>	lukion lukiota lukioita	gimnázium
<i>lumi</i>	lumen lunta lumia	hó
<i>luminen</i>	lumisen lumista lumisia	havas
<i>luo</i>		-hoz/-hez/-höz
<i>luode</i>	luoteen luodetta	északnyugat
<i>luokka</i>	luokan luokkaa luokkia	osztály
<i>luokse</i>		-hoz/-hez/-höz
<i>luona</i>		-nál/-nél
<i>luonto</i>	luonnon luontoa luontoja	természet
<i>luoteis-</i>		északnyugat-
<i>luulla</i>	luulen luuli luullut luultiin	gondol

<i>lyhyt</i> lyhyen lyhyttä lyhyitä	rövid
<i>lähellä</i>	közel (hsz.), közelében (nu.)
<i>lähettää</i> läheten lähetti lähettänyt lähetettiin	küld
<i>lähteä</i> lähden lähti lähtenyt lähdettiin	indul
<i>lämmin</i> lämpimän lämmintä lämpimiä	meleg
<i>lämpötila</i> lämpötilan lämpötilaa lämpötiloja	hőmérséklet
<i>länsi</i> lännen länttä	nyugat
<i>länsirannikko</i> -rannikon -rannikkoa -rannikoita/-rannikkoja	nyugati part
<i>läsnä</i>	jelen (van)
<i>lääkäri</i> lääkärin lääkäriä lääkäreitä/lääkärejä	orvos
<i>lääni</i> läänin lääniä läänejä	megye
<i>löytää</i> löydän löysi löytänyt löydettiin	talál
M	
<i>maa</i> maan maata maita	föld, ország
<i>maahanmuuttaja</i> -muuttajan -muuttajaa -muuttajia	bevándorló
<i>maaliskuu</i> maaliskuun maaliskuuta maaliskuuta	március
<i>maanantai</i> maanantain maanantaita maanantaita	hétfő
<i>maanviljelijä</i> maanviljelijän maanviljelijää maanviljelijöitä	földműves
<i>Maija</i> Maijan Maijaa	női név
<i>maistaa</i> maistan maistoi maistanut maistettiin	megkóstol
<i>maito</i> maidon maitoa maitoja	tej
<i>maksaa</i> maksan maksoi maksanut maksettiin	fizet
<i>paljonko maksaa?</i>	mennyibe kerül?
<i>Malta</i> Maltan Maltaa	Málta
<i>mansikka</i> mansikan mansikkaa mansikoita	eper
<i>marja</i> marjan marjaa marjoja	bogyó
<i>markka</i> markan markkaa markkoja	márka (fizetőeszköz)
<i>marraskuu</i> marraskuun marraskuuta marraskuuta	november
<i>matka</i> matkan matkaa matkoja	utazás
<i>matkalippu</i> matkalipun matkalippua matkalippuja	menetjegy
<i>matkapuhelin</i> -puhelimen -puhelinta -puhelimia	mobiletelefon
<i>matkustaa</i> matkustan matkusti matkustanut matkustettiin	utazik
<i>me</i> meidän meitä	mi (szem. névmás)
<i>melkein</i>	majdnem
<i>melko</i>	meglehetősen, eléggé
<i>mennä</i> menen meni mennyt mentiin	megy
<i>mennä naimisiin</i>	házasságot köt
<i>menessä: tähän mennessä</i>	ez ideig
<i>meno</i> menon menoa menoja	menés, menet; kiadás
<i>mihin olet menossa?</i>	hová megy?
<i>menolippu</i> menolipun menolippua menolippuja	menetjegy (egy irányba)
<i>meri</i> meren merta meriä	tenger

<i>metri</i>	metrin metriä metrejä	méter
<i>mieli</i>	mielen mieltä mieliä	kedy; ész; vélemény
<i>mielellään</i>		szívesen (Sg. 3.)
<i>tulisin mielelläni</i>		szívesen jönnék
<i>mies</i>	miehen miestä miehiä	férfi, férj
<i>mihin</i>		hová
<i>Mika</i>	Mikan Mikaa	férfinév
<i>Mikko</i>	Mikon Mikkoa	férfinév
<i>miksi</i>		miért
<i>mikä</i>	minkä mitä	mi, micsoda; melyik
<i>millä luokalla?</i>		melyik osztályban?
<i>millä matkustat?</i>		mivel utazol?
<i>miltä näyttää?</i>		milyen, hogy néz ki?
<i>miljoona</i>	miljoonan miljoonaa miljoonia	millió
<i>millainen</i>	millaisen millaista millaisia	milyen
<i>miniä</i>	miniän miniää miniöitä	meny
<i>minkämaalainen</i>	-maalaisen -maalaista -maalaisia	milyen nemzetiségű
<i>minuutti</i>	minuutin minuuttia minuutteja	perc
<i>minä</i>	minun minua	én
<i>mistä</i>		honnán
<i>missä</i>		hol
<i>missä kuussa?</i>		melyik hónapban?
<i>miten</i>		hogyan
<i>mitä</i>		mit
<i>ei mitään</i>		semmit
<i>mm. = muun muassa</i>		többek között
<i>moi</i>		szervusz, szia
<i>Moldova</i>	Moldovan Moldovaa	Moldova ~ Moldávia
<i>moni</i>	monen monta monia	sok, sokan; több
<i>mukaan</i>		együtt, -val/-vel
<i>tule mukaan</i>		gyere velem
<i>mukava</i>	mukavan mukavaa mukavia	kényelmes, kellemes
<i>musiikinopettaja</i>	-opettajan -opettajaa -opettajia	zenetanár
<i>musiikki</i>	musiikin musiikkia musiikkejä	zene
<i>musta</i>	mustan mustaa mustia	fekete
<i>mutta</i>		de
<i>muu</i>	muun muuta muita	más
<i>ei muuta</i>		semmi mást, mást nem
<i>muualla</i>		máshol
<i>muuttaa</i>	muutan muutti muuttanut muutettiin	elköltözik; változtat
<i>myyjä</i>	myyjän myyjää myyjä	eladó
<i>myöhästyä</i>	myöhästyn myöhästyi myöhästynyt myöhästettiin	elkésik
<i>myöhemmin</i>		később

*myös**mämmi* mämmin mämmiä mämmejä*mökki* mökin mökkiä mökkejä**N***n.* = *noin**naapuri* naapurin naapuria naapureita*ne* niiden niitä*neliökilometri* -kilometrin -kilometriä -kilometrejä*neljä* neljän neljää neljiä*neljävuotias* neljävuotiaan neljävuotiasta neljävuotiaita*niin**nimi* nimen nimeä nimiä*noin**noita* noidan noitaa noitia*nopea* nopean nopeaa nopeita*nopeasti**Norja* Norjan Norjaa*norjalainen* norjalaisen norjalaista norjalaisia*nousta* nousen nousi noussut noustiin*nukkua* nukun nukkui nukkunut nukuttiin*numero* numeron numeroa numeroita*nuori* nuoren nuorta nuoria*nykyään**nyt**nähdä* näen näki nähnyt nähtiin*näkemiin**näköinen* näköisen näköistä näköisiä*näyttää* näytän näytti näyttänyt näyttettiin*näyttelijä* näyttelijän näyttelijää näyttelijöitä**O***odottaa* odotan odotti odottanut odotettiin*oikein**olla* olen oli ollut oltiin*olla* *naimisissa**ollenkaan:* *ei* *ollenkaan**omaelämäkerta* -kerran -kertaa -kertoja*onnellinen* onnellisen onnellista onnellisia*opettaa* opetan opetti opettanut opetettiin*opettaja* opettajan opettajaa opettajia*opiskelija* opiskelijan opiskelijaa opiskelijoita*opiskella* opiskelen opiskeli opiskellut opiskeltiin*oppia* opin oppi oppinut oppittiin

is, szintén

mämmi (húsvéti ételfajta)

nyaraló

kb.

szomszéd

azok

négyzetkilométer

négy

négy éves

így, úgy; annyira; olyan

név

körülbelül

varázsló, boszorkány

gyors

gyorsan

Norvégia

norvég

felkel

alszik

szám

fiatal

mostanság

most

lát, megnéz

vizontlátásra

külsőjű, kinézésű

megmutat; látszik

színész

vár (ige)

nagyon

van

házas/nős/férjnél van

egyáltalán nem

önéletrajz

boldog, szerencsés

tanít

tanár

diák

tanul

megtanul

<i>orkesterimusikko</i> -muusikon -muusikkoja -muusikoita/muusikkoja	zenekarban játészó zenész
<i>osata</i> osaan osasi osannut osattiin	tud
<i>ostaa</i> ostan osti ostanut ostettiin	vesz, vásárol
<i>osuus</i> osuuden osuutta osuuksia	rész
<i>ottaa</i> otan otti ottanut otettiin	fog, vesz
<i>ottelu</i> ottelun ottelua otteluita/otteluja	mérközés

P

<i>Paavo</i> Paavon Paavoa	férfinév
<i>paikka</i> paikan paikkaa paikkoja	hely
<i>pakanallinen</i> pakanallisen pakanallista pakanallisia	pogány
<i>pakkanen</i> pakkasen pakkasta pakkasia	fagy (fn.)
<i>pakolainen</i> pakolaisen pakolaista pakolaisia	menekült
<i>palata</i> palaan palasi palannut palattiin	visszatér
<i>paljon</i>	sok
<i>palmusunnuntai</i> -sunnuntain -sunnuntaita -sunnuntaita	virágvasárnap
<i>pankki</i> pankin pankkia pankkeja	bank
<i>paremmin</i>	jobbán; inkább
<i>Pekka</i> Pekan Pekkaa	férfinév
<i>perhe</i> perheen perhettä perheitä	család
<i>perinteinen</i> perinteisen perinteistä perinteisiä	hagyományos
<i>perjantai</i> perjantain perjantaita perjantaita	péntek
<i>peruskoulu</i> peruskoulun peruskoulua peruskouluja	általános iskola
<i>Petteri</i> Petterin Petteriä	férfinév
<i>pian</i>	hamarosan
<i>pieni</i> pienen pientä pieniä	kicsi
<i>Pietari</i> Pietarin Pietaria	Pétervár; férfinév
<i>pikkujoulu</i> pikkujoulun pikkujoulua pikkujouluja	kiskarácsony
<i>pikkukylä</i> pikkukylän pikkukylää pikkukyliä	kis falu
<i>pilkku</i> pilkun pilkkua pilkkuja	vessző
<i>pimeä</i> pimeän pimeää/pimeätä pimeitä	sötét
<i>pinta-ala</i> pinta-alan pinta-alaa pinta-aloja	felszín, terület
<i>piparkakku</i> piparkakun piparkakkua piparkakkuja	mézeskalács
<i>pitkäperjantai</i> pitkäperjantain/pitkäperjantain pitkäperjantaita/pitkäperjantaita pitkiäperjantaita/pitkäperjantaita	nagypéntek
<i>pitkin</i>	hosszában, mentén
<i>pitää</i> pidän piti pitänyt pidettiin	szeret; kell; tart
<i>pohjoinen</i> pohjoisen pohjoista pohjoisia	észak
<i>pohjois-</i>	észak-
<i>Pohjois-Eurooppa</i> Pohjois-Euroopan Pohjois-Eurooppaa	Észak-Európa
<i>pohjoismaat</i> (Pl.) pohjoismaita pohjoismaiden	Skandinávia
<i>Pohjois-Suomi</i> Pohjois-Suomen Pohjois-Suomea	Észak-Finnország
<i>poika</i> pojan poikaa poikia	fiú

poikamies poikamiehen poikamiestä poikamiehiä
poikaystävä poikaystävän poikaystävää poikaystäviä
polttaa poltan poltti polttanut poltettiin
polttaminen polttamisen polttamista polttamisia
Portugali Portugalin Portugalia
prosentti prosentin prosenttia prosentteja
puhelin puhelimen puhelinta puhelimia
puhua puhun puhui puhunut puhuttiin
pukeutua pukeudun pukeutui pukeutunut pukeuduttiin
Puola Puolan Puolaa
puolalainen puolalaisen puolalaista puolalaisia
puoli puolen puolta puolia
puolitoista puolentoista puoltatoista puoliatoista
puu puun puuta puita
pyrkiä pyrin pyrki pyrkinyt pyrrittiin
pyytää pyydän pyysi pyytänyt pyydettiin
päivä päivän päivää päiviä
pää pään päätä päitä
pääsiäinen pääsiäisen pääsiäistä pääsiäisiä
päästä pääsen pääsi päässyt päästiin
raha rahan rahaa rahoja

R

Raija Raijan Raijaa
raja rajan rajaa rajoja
rannikko rannikon rannikkoa rannikoita/rannikkoja
Ranska Ranskan Ranskaa
ranskalainen ranskalaisen ranskalaista ranskalaisia
ranta rannan rantaa rantoja
rauhallinen rauhallisen rauhallista rauhallisia
rautatieasema rautatieaseman rautatieasemaa rautatieasemia
rautatientori rautatientorin rautatientoria rautatientoreja
riisipuuro riisipuuron riisipuuroa riisipuuroja
Romania Romanian Romaniaa
ruoka ruoan/ruuan ruokaa ruokia
ruotsalainen ruotsalaisen ruotsalaista ruotsalaisia
Ruotsi Ruotsin Ruotsia

S

saada saan sai saanut saatiin
saamelainen saamelaisen saamelaista saamelaisia
saame saamen saamea
Saksa Saksan Saksaa
saksalainen saksalaisen saksalaista saksalaisia

aglegény
 (fiú) barát
 dohányzik; éget
 égetés
 Portugália
 százalék
 telefon
 beszél
 öltözködik
 Lengyelország
 lengyel
 fél (számnév); oldal
 másfél
 fa
 törekszik; felvételizik; pályázik
 kér
 nap (időtartam)
 fej
 hűsvét
 (el)jut, sikerül; kikerül, (ki)szabadul
 pénz

női név
 határ
 partvidék
 Franciaország
 francia
 part
 békés, csendes
 vasútállomás
 állomás előtti tér
 tejberizs
 Románia
 étel
 svéd
 Svédország

kap; -hat/-het
 számi/lapp (ember)
 számi/lapp (nyelv)
 Németország
 német

<i>salaatti</i>	salaatin salaattia salaatteja	saláta
<i>sama</i>	saman samaa samoja	ugyanaz
<i>samoin</i>		ugyanúgy, hasonlóképpen
<i>sana</i>	sanán sanaa sanoja	szó
<i>sanakirja</i>	sanakirjan sanakirjaa sanakirjoja	szótár
<i>Sanna</i>	Sannan Sannaa	női név
<i>sanoa</i>	sanon sanoi sanonut sanottiin	mond
<i>sanomalehti</i>	sanomalehden sanomalehteä sanomalehtiä	újság
<i>sata</i>	sadan sataa satoja	száz
<i>sataa</i>	sataa satoi satanut	esik (csak Sg. 3.)
<i>satama</i>	sataman satamaa satamia	kikötő
<i>sauna</i>	saunan saunaa saunoja	szauna
<i>saunoa</i>	saunon saunoi saunonut saunottiin	szaunázik
<i>se</i>	sen sitä	ez, az
<i>seitsemän</i>	seitsemän seitsemää seitsemiä	hét (számnév)
<i>Serbia</i>	Serbian Serbiaa	Szerbia
<i>serkku</i>	serkun serkkua serkkuja	unokatestvér
<i>setä</i>	sedän setää setiä	(apai) nagybácsi
<i>seuraava</i>	seuraavan seuraavaa seuraavia	következő
<i>siellä</i>		ott
<i>sieltä</i>		onnan
<i>siivota</i>	siivoan siivosi siivonnut siivottiin	takarít
<i>sijaita</i>	sijaitsee sijaitsi sijainnut	található, van (csak 3. szem.)
<i>sikari</i>	sikarin sikaria sikareita/sikareja	szivar
<i>silli</i>	sillin silliä sillejä	hering
<i>silloin</i>		akkor
<i>sinä</i>	sinun sintua	te
<i>sinne</i>		oda
<i>sisar</i>	sisaren sisarta sisaria	lánytestvér
<i>sisko</i>	siskon siskoa siskoja	lánytestvér
<i>sitten</i>		aztán
<i>Slovakia</i>	Slovakian Slovakiaa	Szlovákia
<i>Slovenia</i>	Slovenian Sloveniaa	Szlovénia
<i>soittaa</i>	soitan soitti soittanut soitettiin	telefonál, hív; hangszeren játszik
<i>sokeri</i>	sokerin sokeria sokereita	cukor
<i>sopia</i>	sovin sopi sopinut sovittiin	megfelel, alkalmas
<i>socialistinen</i>	socialistisen socialistista socialistisia	szocialista
<i>sotilas</i>	sotilaan sotilasta sotilaita	katona
<i>suklaamuna</i>	suklaamunan suklaamunaa suklaamunia	csokoládétojás
<i>sulaa</i>	sulan suli sulanut	elölvad
<i>sunnuntai</i>	sunnuntain sunnuntaita sunnuntaita	vasárnap
<i>suomalainen</i>	suomalaisen suomalaista suomalaisia	finn
<i>Suomi</i>	Suomen Suomea	Finnország

suuri suuren suurta suuria
suurlähetystö suurlähetystön suurlähetystöä suurlähetystöjä
Sveitsi Sveitsin Sveitsiä
syksy syksyn syksyä syksyjä
syntyä synnyn syntyä syntynyt synnyttiin
syyskuu syyskuun syyskuuta syyskuuta
syödä syön söi syönyt syötiin
syöminen syömisen syömistä syömisiä
sää sään säätä säitä

T

tai
takaisin
talo talon taloa taloja
talvi talven talvea talvia
tammikuu tammikuun tammikuuta tammikuuta
Tanska Tanskan Tanskaa
tanskalainen tanskalaisen tanskalaista tanskalaisia
tapa tavan tapaa tapoja
tarvita tarvitsen tarvitsi tarvinnut tarvittiin
tavallisesti
tavaratalo tavaratalon tavarataloa tavarataloja
tavata tapaan tapasi tavannut tavattiin
te teidän teitä
teatteri teatterin teatteria teattereita/teattereja
teatterikorkeakoulu -koulun -kouluja -kouluja
tee teen teetä teitä
tehdä teen teki tehnyt tehtiin
tekeminen tekemisen tekemistä tekemisiä
teksti tekstin tekstiä tekstejä
tekstiviesti tekstiviestin tekstiviestiä tekstiviestejä
tentti tentin tenttiä tenttejä
terve
tervetuloa
tie tien tietä teitä
tieto tiedon tietoa tietoja
tietokone tietokoneen tietokonetta tietokoneita
tietokonefirma -firman -firmaa -firmoja
tietysti
tietää tiedän tiesi tiennyt/tietänyt tiedettiin
tiistai tiistain tiistaita tiistaita
tohtori tohtorin tohtoria tohtoreita
toimia toimin toimi toiminut toimittiin

nagy
 nagykövetség
 Svájc
 ősz
 születik
 szeptember
 eszik
 ennivaló
 időjárás, idő

vagy
 vissza
 ház
 tél
 január
 Dánia
 dán
 szokás
 kell
 általában
 áruház
 találkozik
 ti
 színház
 Színművészeti Főiskola
 tea
 csinál
 tennivaló
 szöveg
 szöveges üzenet, sms
 vizsga
 szervusz, szia
 Isten hozott!
 út
 adat
 számítógép
 számítógépes cég
 természetesen
 tud
 kedd
 doktor
 működik, dolgozik

<i>toimittaja</i>	toimittajan toimittajaa toimittajia	újságíró; szerkesztő
<i>toinen</i>	toisen toista toisia	másik, második
<i>torni</i>	tornin tornia torneja	torony
<i>torstai</i>	torstain torstaita torstaita	csütörtök
<i>totta kai</i>		természetesen, persze
<i>tottua</i>	totun tottui tottunut totuttiin	hozzászokik
<i>toukokuu</i>	toukokuun toukokuuta toukokuita	május
<i>Tšekki</i>	Tšekin Tšekkiä	Csehország
<i>tšekki</i>	tšekin tšekkiä tšekkejä	cseh
<i>tšekkiläinen</i>	tšekkiläisen tšekkiläistä tšekkiläisiä	cseh
<i>tuhat</i>	tuhannen tuhatta tuhansia	ezer
<i>Tukholma</i>	Tukholman Tukholmaa	Stockholm
<i>tulkki</i>	tulkin tulkkia tulkkeja	tolmács
<i>tulla</i>	tulen tuli tullut tultiin	jön
<i>tunti</i>	tunnin tuntia tunteja	óra
<i>tunturi</i>	tunturin tunturia tuntureita/tuntureja	tunturi (lapp kopár hegy)
<i>tuon</i>	tuon tuota	az
<i>tuoda</i>	tuon toi tuonut tuotiin	hoz
<i>Turkki</i>	Turkin Turkkiä	Törökország
<i>turkkilainen</i>	turkkilaisen turkkilaista turkkilaisia	török
<i>tutustua</i>	tutustun tutustui tutustunut tutustuttiin	megismerkedik
<i>Tuula</i>	Tuulan Tuulaa	női név
<i>tyhjä</i>	tyhjän tyhjää tyhjiä	üres
<i>tyttö</i>	tytön tyttöä tyttöjä	lány
<i>tytär</i>	tyttären tytärtä tyttäriä	lánya vkinek
<i>työ</i>	työn työtä töitä	munka
<i>työpaikka</i>	työpaikan työpaikkaa työpaikkoja	munkahely
<i>työskennellä</i>	työskentelen työskenteli työskennellyt työskenneltiin	dolgozik
<i>työtön</i>	työttömän työttöntä työttömiä	munkanélküli
<i>tähän</i>		ide
<i>tämä</i>	tämän tätä	ez
<i>tänään</i>		ma
<i>tärkeä</i>	tärkeän tärkeää/tärkeätä tärkeitä	fontos
<i>tässä</i>		itt
<i>täti</i>	tädin tätiä tätejä	nagynéni
<i>täytyä</i>	täytyy täytyi täytynyt	kell (csak Sg. 3.)
<i>täällä</i>		itt
U		
<i>uida</i>	uon ui uinut uitiin	úszik
<i>Ukraina</i>	Ukrainan Ukrainaa	Ukraina
<i>ulkomaalainen</i>	ulkomaalaisen ulkomaalaista ulkomaalaisia	külföldi
<i>ulkomaat</i>	(Pl.)	külföld

<i>ulkomailla</i>	külföldön
<i>ulkona</i>	kint
<i>Ulla Ullan Ullaa</i>	női név
<i>Unkari Unkarin Unkaria</i>	Magyarország
<i>unkarilainen</i> unkarilaisen unkarilaista unkarilaisia	magyar
<i>usea</i> usean useaa/useata useita	sok
<i>useat</i>	sokan
<i>usein</i>	gyakran
<i>uskonto</i> uskonnon uskontoa uskontoja	vallás
<i>uusi</i> uuden utta uusia	új
V	
<i>vaan</i>	hanem
<i>vai</i>	vagy (ksz.)
<i>vaikea</i> vaikean vaikeaa/vaikeata vaikeita	nehéz
<i>vaikka</i>	habár, noha
<i>vaimo</i> vaimon vaimoa vaimoja	feleség
<i>vain</i>	csak
<i>valkoinen</i> valkoisen valkoista valkoisia	fehér
<i>Valko-Venäjä</i> Valko-Venäjän Valko-Venäjää	Fehér-Oroszország ~ Belarusz
<i>valmis</i> valmiin valmista valmiita	kész
<i>valmistaa</i> valmistan valmisti valmistanut valmistettiin	készít
<i>valo</i> valon valoa valoja	fény
<i>valoisa</i> valoisan valoisaa valoisia	világos
<i>valtameri</i> valtameren valtamerä valtameriä	óceán
<i>vanha</i> vanhan vanhaa vanhoja	régi, öreg
<i>vanhemmat</i> (Pl.) vanhempia vanhempien	szülők
<i>vanhempi</i> vanhemman vanhempaa vanhempia	idősebb; szülő
<i>vapaapäivä</i> vapaapäivän vapaapäivää vapaapäiviä	szabadnap
<i>vappu</i> vapun vappua vappuja	vappu, május elseje
<i>varmasti</i>	biztosan
<i>varsinkin</i>	főleg, főként
<i>vasta</i>	csak
<i>vastata</i> vastaan vastasi vastannut vastattiin	válaszol
<i>veli</i> veljen veljeä veljiä	fűtestvér
<i>Venäjä</i> Venäjän Venäjää	Oroszország
<i>venäläinen</i> venäläisen venäläistä venäläisiä	orosz
<i>vesi</i> veden vettä vesiiä	víz
<i>vielä</i>	még
<i>vieressä</i>	mellelt
<i>vierestä</i>	mellől
<i>viettä</i> vietän vietti viettänyt vietettiin	eltölt
<i>viikko</i> viikon viikkoa viikkoja	hét (időtartam)

viikonloppu viikonlopun viikonloppua viikonloppuja
viikonpäivä viikonpäivä viikonpäivää viikonpäiviä
viime (ragozhatatlan mn.)
viini viinin viiniä viinejä
viipyä viivyn viiypi viipynyt viivytettiin
viisi viiden viittä viisiä
Viro Viron Viroa
virolainen virolaisen virolaista virolaisia
viulu viulun viulua viuluja
voi voin voita voita
voida voin voi voinut voitiin
vuodenaika vuodenajan vuodenaikaa vuodenaikoja
vuosi vuoden vuotta vuosia
vuotias vuotiaan vuotiasta vuotiaita
väestö väestön väestöä väestöjä
väestöntiheys -tiheyden -tiheyttä -tiheyksiä
vähän
värikäs värikkään värikkästä värikkäitä
vävy vävyn vävyä vävyjä

Y

yhdeksän yhdeksän yhdeksää yhdeksiä
yhdessä
Yhdysvallat (Pl.) Yhdysvaltoja Yhdysvaltojen/-valtain
yhtä
yhteensä
yhä
yksi yhden yhtä yksiä
yksitoista yhdentoista yhtätoista yksiätoista
yleensä
yleinen yleisen yleistä yleisiä
yli
yliopisto yliopiston yliopistoa yliopistoja
ylioppilas ylioppilaan ylioppilasta ylioppilaita
ylioppilaslakki -lakin -lakkia -lakkeja
ymmärtää ymmärrän ymmärsi ymmärtänyt ymmärrettiin
ystävä ystävän ystävää ystäviä
yö yön yötä öitä

Ä

äiti äidin äitiä äitejä
älypuhelin älypuhelimien älypuhelimia
älä, älkää

hétvége
 a hét napja
 legutóbbi, múlt
 bor
 késlekedik, időzik, marad
 öt
 Észtország
 észt
 hegedű
 vaj
 -hat/-het, tud
 évszak
 év
 éves
 népesség
 népsűrűség
 keveset
 színes
 vő

kilenc
 együtt
 Egyesült Államok
 egyforma, éppolyan
 összesen
 egyre, továbbra
 egy
 tizenegy
 általában
 általános
 több mint
 egyetlen
 érettségizett diák
 diáksapka
 ért
 barát
 éjszaka

anya
 okostelefon
 ne (tiltószó)

Bibliográfia
(válogatás a magyar nyelvű művekből)

1. Finnországról általában

- Bernáth Zsigmond: Egy nyár Finnországban. Bp., 1975.
- Csepregi Béla – Csoóri Sándor (szerk.): Vallomások Finnországról. Bp., 1987.
- Erdődi József: A mai Finnország. Szeged, 1940.
- Hunfalvy Pál: Utazás a Balt-tenger vidékein. Pest, 1871.
- Huotari, Juhani: Finnország. Bp., 2002.
- Jankó János: Finnországi jegyzetek. Bp., 1993.
- Jokinen, Heikki: Finn falfirkák. Bp., 1996.
- Kardos Vera: Ahogy én láttam Finnországot. Bp., é.n.
- A. Katona Ildikó – Tóth Judit (szerk.): Szauna. Bp., 1997.
- Koczogh Ákos: Otthon, Finnországban. Bp., 1987.
- Kodolányi János: Suomi titka. Bp., 1939.
- Kodolányi János: Suomi, a csend országa. Bp., 1944.
- Major Árvácska: Suomi természetesen. Bp., 1998.
- Maticsák Sándor (szerk.) – Kovács György – Lähde, Sanna – Tarvainen, Anna: Ki kicsoda Finnországban? Debrecen, 1999.
- Móricz Virág: Suomiban jártam. Bp., 1965.
- Pap Éva: Helsink. (Külföldi városkalauzok.) Bp., 1980.
- Papp István: Finnország. Bp., 1938.
- Radó György: Nyelvrokonok között. Bp., 1975.
- Rácz István: Csöndes vizeken. Bp., 1998.
- Sebes Tibor: Rénszarvassült tejjel. Finnek és lappok között. Bp., 1962.
- Simonyi Erika – Torontáli Zoltán: Finnország. Bp., 2004.
- Szabóky Zsolt: Finnország. Bp., 1983.
- Szj Enikő: Finnország. (Panoráma külföldi útikönyvek.) Bp., 1977.
- Szj Enikő: Finnország. (Panoráma útikönyvek.) Bp., 1979.
- Szinnyei József: Az ezer tó országa. Bp., 1882.
- Varga Domokos: Finn testvéreink. Bp., 1982.
- Varga Domokos: A Szampó népe. Bp., 2002.

2. Finn irodalom

2.1. Antológiák

Elbeszélések, novellák, kisregények

A boldogtalan konzervatív. Mai finn elbeszélők. (Szerk. Oláh József.) Bp., 1968.

A farkasmenyasszony. Klasszikus finn kisregények. (Szerk. Karig Sára.) Bp., 1985.

A fiúk téli kalandozása. Mai finn kisregények. (Szerk. Oláh József.) Bp., 1973.

Az ezer tó országából. Finn elbeszélések. (Szerk. Bán Aladár.) Bp., 1903.

Élet a magas északon. Elbeszélések. Bp., 1942.

Féltékenység. Modern finn elbeszélések. (Szerk. Jávorszky Béla.) Bp., 2007.

Finn elbeszélők. (Szerk. Vászolyi Erik.) Bp., 1969.

Finn irodalmi szöveggyűjtemény – Suomenkielisen taidekirjallisuuden lukemisto. (Szerk. Gombár Endre – Tuomo Lahdelma.) Bp., 1988.

Káin leánya. Mai finn kisregények. (Szerk. Pap Éva.) Bp., 1992.

Millió túlevél erdeje. (Szerk. Simon Valéria – Váradi Eszter.) Bp., 2007.

Mókuskerék – Oravanpyörä. Válogatás a legújabb finn novellairodalomból. (Szerk. Eliisa Pitkäsalo.) Szombathely, 2002.

Susogó nyírfák. Finnországi költők versei Timár József fotóival. Bécs, 2014.

Tavalyi vaj – finn groteszk novellák (Szerk. Podmaniczky Szilárd – Bodó Gabriella.) Bp., 2012.

Téliidő havazás előtt. Modern finn elbeszélések. (Szerk. Gombár Endre – Karig Sára.) Bp., 1987.

Drámák

- Aki lelőtt egy macskát. Drámák. (Szerk. Gombár Endre.) Bp., 1977.
Égőnarancs. Modern finn drámák. (Szerk. Gombár Endre.) Bp., 1987.
Mai finn drámák. (Szerk. Pap Éva.) Bp., 2009.

Verseskötetek

- A képzelet tájai – Mielen maastoja. Válogatás a legújabb finn lírából. (Szerk. Eliisa Pitkäsalo.) Bp., 2002.
A táj változásai. Finnországi modern költők antológiája. (Szerk. Jávorszky Béla.) Bp., 1980.
Bárhova elindulhatunk – Turku város hat költője. (Szerk. Pusztai-Varga Ildikó.) Bp., 2012.
Csillagok Suomi egén. Finn költők magyarul. (Ford. Gellért Sándor.) Bukarest, 1972.
Ei kaadu! Nem bukik el! Finn költőknek az 1956-os forradalom tiszteletére írott versei. (Ford. Fábián László – Pusztay János.) Szombathely, 2006.
Északi csillagok. Finn rokonaink költészete. (Szerk. Kodolányi János – Képes Géza.) Bp., 1944.
Északi fény. Műfordítások finnől. Bp., 1938.
Északi lant. (Szerk. Zolnay Gyula.) Bp., 1943.
Finn költők antológiája. (Szerk. Fábián László – Kormos István.) Bp., 1973.
Finn költőkből. (Szerk. Bán Aladár.) Bp., 1912.
Finn versek és dalok. (Szerk. Képes Géza.) Bp., 1959.
Fölmagasodik hirtelen. Tizenkét finn költő. (Szerk. Jávorszky Béla.) Bp., 2012.
Kánon az erdőn. Mai finn líra. (Szerk. Szopori Nagy Lajos.) Székesfehérvár, 1999.
Mikor felébredtem, nyár volt. Nőversek Finnországból. (Ford. Pusztai-Varga Ildikó.) Bp., 2008.
Szemünk álomra gyúl. Hat kortárs finn költő. (Szerk. Pusztai-Varga Ildikó.) Bp., 2011.
Tanács boldogoknak. Finnországi svéd költők. (Szerk. Jávorszky Béla.) Bp., 1990.
Távol és közel. Magyar és finn költők kétnyelvű antológiája. (Szerk. Révay Valéria.) Nyíregyháza, 1991.

Távolba futó utak. Mai finn líra. (Szerk. Jávorszky Béla.) Bp., 1973, 1974, 1975, 1979.

Tengeráramok: mai finn költők. (Ford. Turczi István.) Bp., 1996.

Uráli dalok. (Szerk. Bán Aladár.) Bp., 1939.

Üzenetváltás. Magyar és finn költők kétnyelvű antológiája. Nyíregyháza, 1986.

Visszhang az erdő faláról. Tizennégy finn költő. (Szerk. Gombár Endre.) Bp., 1981.

2.2. Prózaírók

Aho, Juhani (1861–1921):

- A vasút (*Rautatie, 1883*). In: A farkasmenyasszony. Bp., 1985.
- Forgácsok (*Lastuja, 1891*). Bp., 1896.
- A tiszteletesné asszony (*Papin rouva, 1893*). Bp., 1902, 1939.

Autio, Orvokki (1941–):

- Családi fészek (*Viistotaival, 1980*). Bp., 1989.

Fagerholm, Monika (1961–):

- Az amerikai lány (*Den amerikanska flickan, 2004*). Bp., 2010.

Haanpää, Pentti (1905–1955):

- A megélhetés furfangjai (*Vääpeli Sadon tapaus, 1931 + Novelleja, 1956*). Bp., 1976.
- Kilenc férfi csizmája (*Yhdeksän miehen saappaat, 1945*). Bp., 1979.

Haavikko, Paavo (1931–2008):

- Évek (*Vuodet, 1962*). In: A fiúk téli kalandozása. Bp., 1973.
- Hosszúéletű Harald (*Harald pitkäikäinen, 1974*). Bp., 2000.
- Vaskor (*Rauta-aika, 1982*). Bp., 1986.

Hirvonen, Elina (1975–):

- Hogy ő is ugyanarra emlékezzen (*Että hän muistaisi saman, 2005*). Bp., 2009.
- Legtávolabb a világtól (*Kauimpana kuolemasta, 2010*). Bp., 2012.

Hotakainen, Kari (1957–):

- Futóárok utca (*Juoksuhaudantie, 2002*). Bp., 2007.
- Az életkereskedő (*Ihmisen osa, 2009*). Bp., 2012.

Huovinen, Veikko (1927–2009):

- A fiúk téli kalandozása (*Talvituristi, 1965*). In: A fiúk téli kalandozása. Bp., 1973.

Hämäläinen, Helvi (1907–1998):

- Az új Ádám (*Uusi Adam, 1997*). Bp., 2004.

Härkönen, Anna-Leena (1965–):

- Tárt ajtók napja (*Avoimien ovien päivä, 1998*). Csíkszereda, 2001.

Isomäki, Risto (1961–):

- Elsodort világok (*Sarasvatin hiekkaa, 2005*). Bp., 2010.

Itäranta, Emmi (1976–):

- A teamesternö könyve (*Teemestarin kirja, 2012*). Bp., 2015.

Jalava, Antti (1949–):

- Aszfaltvirág (*Asfaltblomman, 1980*). Bp., 1997.

Järnefelt, Arvid (1861–1932):

- Földanya gyermekei (*Maaemon lapsia, 1905*). Bp., 1912.
- Koivikko lakói (*Greeta ja hänen herransa, 1925*). Bp., 1940, 1961.

Järventaus, Arvi (1883–1939):

- Kereszt és varázsdob (*Risti ja noitarumpu, 1916*). Bp., 1943.
- A menyeyi mester (*Taivaallinen puuseppä, 1927*). Bp., 1944.
- Kis falu a világ végén (*Hyljätty kylä, 1935*). Bp., 1938.

Joenpelto, Eeva (1921–2004):

- Huzatos esztendők (*Vetää kaikista ovista, 1974*). Bp., 1984.

Joensuu, Matti Yrjänä (1948–2011):

- A nyomozó (*Harjunpää ja heimolaiset, 1984*). Bp., 2000, 2004.

Jotuni, Maria (1880–1943):

- Hétköznapiok (*Arkielämää, 1909*). In: A farkasmenyasszony. Bp., 1985.

Kallas, Aino (1878–1956):

- A farkasmenyasszony (*Sudenmorsian, 1928*). In: A farkasmenyasszony. Bp., 1985.

Karhumäki, Urho (1891–1947):

- A bajnok (*Avoveteen, 1936*). Bp., 1944.

Katz, Daniel (1938–):

- Amikor nagyapám átsielt Finnországba (*Kun isoisä Suomeen hiihti, 1969*). Bp., 1972, 1979, 1983.
- Mikko Papiross csodálkozik (*Mikko Papirossin taivaallinen niskalenkki, 1972*). Bp., 1979.
- Német disznókutya (*Saksalainen sikakoira, 1992*). Bp., 1996.

Kaukonen, Tauno (1929–1983):

- A klán (*Klaani, 1963*). Bp., 1989.

Kekkonen, Sylvi (1900–1974):

- *Amalia (Amalia, 1958)*. Bp., 1966.

Kettu, Katja (1978–):

- *A bába (Kättilö, 2011)*. Bp., 2013.
- *Éjlepké (Yöperhonen, 2015)*. Bp., 2017.

Kianto, Ilmari (1874–1970):

- *A vörös vonal (Punainen viiva, 1909)*. In: *Farkasmenyasszony*. Bp., 1985.

Kinnunen, Tommi (1973–):

- *Négyes út (Neljäntienristeys, 2014)*. Bp., 2017.

Kivi, Aleksis (1834–1872):

- *A hét testvér (Seitsemän veljestä, 1870)*. Bp., 1942, 1955, 1974, 1984.

Kokko, Yrjö (1903–1977):

- *A négy szél útja (Neljän tuulen tie, 1947)*. Bp., 1978.

Kostamo, Eila (1938–):

- *Gyermekasszony (Lapsinainen, 1978)*. Bp., 1985.

Krohn, Leena (1947–):

- *Donna Quijote és más városlakók (Donna Quijote ja muita kaupunkilaisia, 1983)*. Bp., 1998.
- *Tainaron (Tainaron, 1985)*. In: *Káin leánya*. Bp., 1992.
- *Az angyaltrombita (Datura tai harha jonka jokainen näkee, 2001)*. Bp., 2012.
- *Hotel Sapiens (Hotel Sapiens, 2013)*. Bp., 2014.

Kyrö, Tuomas (1974–):

- *A koldus és a nyúl (Kerjäläinen ja jänis, 2011)*. Bp., 2013.

Larni, Martti (1909–1993):

- *A negyedik csigolya (Neljäs nikama, 1957)*. Bp., 1961.
- *A szép disznópásztorlány (Kaunis sikopaimen, 1959)*. Bukarest, 1968.
- *Az elsőszülött (Esikoispoika, 1968)*. Bp., 1977.

Lassila, Maiju (1868–1918):

- *A kölesönként gyufa (Tulitikkuja lainaamassa, 1910)*. Bp., 1956, 1997, 2008; Bukarest, 1962.
- *Fiúk a tilosban (Pojat asialla, 1911)*. Bp., 1957.

Lehtonen, Joel (1881–1934):

- *A halott almafák (Kuolleet omenapuut, 1918)*. Bp., 2001.

Leikas, Antti (1967–):

- EvickÉlj (*Melominen, 2011*). Bp., 2012.

Liksom, Rosa (1958–):

- A 6-os számú fülke (*Hytti nro 6, 2011*). Bp., 2013.
- Ideglenes (*Väliaikainen, 2014*). Bp., 2017.
- Az Ezredesné (*Everstinna, 2017*). Bp., 2018.

Linna, Väinö (1920–1992):

- Az ismeretlen katona (*Tuntematon sotilas, 1954*). Bp., 1982.
- A Sarkcsillag alatt I–III. (*Täällä Pohjantähden alla, 1959–62.*) Bp., 1963–67.

Linnankoski, Johannes (1869–1913):

- Dal a tűzpiros virágról (*Laulu tulipunaisesta kukasta, 1905*). Bp., 1914, 1948, 1957, 1987.
- Menekülés (*Pakolaiset, 1908*). Bp., 1940.

Lipson, Katri (1965–):

- A fagyfoltos (*Jäätelökauppias, 2012*). Bp., 2015.

Lundberg, Ulla-Leena (1947–):

- Jég (*Is, 2012*). Bp., 2014.
- Marcipánkatona (*Marsipansoldaten, 2001*). Bp., 2015.

Luntiala, Hannu (1952–):

- Az utolsó üzenetek (*Viimeiset viestit, 2007*). Bp., 2008.

Melender, Tommi (1968–):

- A francia barát (*Ranskalainen ystävä, 2009*). Bp., 2012.

Meri, Veijo (1928–2015):

- Manilakötél (*Manillaköysi, 1957*). Bp., 1964.
- Tükörbe rajzolt nő (*Peiliin piiretty nainen, 1963*). Bp., 1968.
- Manilakötél + Tükörbe rajzolt nő. Bp., 1981.

Mukka, Timo K. (1944–1973):

- Bünről dalol a Föld (*Maa on syntinen laulu, 1964*). Bp., 1981.

Mäkelä, Hannu (1943–):

- Anya (*Äiti, 1999*). Bp., 2008.

Mäki, Anna Maria (1976–):

- Zárt helyek igézete (*Suljetun paikan lumo, 2005*). Bp., 2008.

Niemi, Mikael (1959–):

- Popzene Vittulából (*Populärmusik från Vittula, 2000*). Bp., 2005.

Nuolivaara, Auni (1883–1972):

- Az örök asszony (*Paimen, piika ja emäntä, 1936*). Bp., 1947.

Oksanen, Aulikki (1944–):

- A tüzér öle (*Tykkimiehen syli, 1968*). In: A fiúk téli kalandozása. Bp., 1973.

Oksanen, Sofi (1977–):

- Sztálin tehenei (*Stalinin lehmät, 2003*). Bp., 2011.
- Baby Jane (*Baby Jane, 2005*). Bp., 2012.
- Tisztogatás (*Puhdistus, 2008*). Bp., 2010.
- Mikor eltűntek a galambok (*Kun kyyhkyset katosivat, 2012*). Bp., 2014.
- Norma (*Norma, 2015*). Bp., 2016.

Paasilinna, Arto (1942–):

- A nyúl éve (*Jäniksen vuosi, 1975*). Bp., 1983.
- Az akasztott rókák erdeje (*Hirtettyjen kettujen metsä, 1983*). Bp., 2006.
- Az üvöltő molnár (*Ulvova mylläri, 1990*). Bp., 1998.

Paasonen, Ranya (1974–):

- A nap állása (*Auringon asema, 2002*). Bp., 2006.

Pakkala, Teuvo (1862–1925):

- A fiútestvér (*Veli, 1913*). In: A farkasmenyasszony. Bp., 1985.

Pakkanen, Jukka (1942–):

- Végzet Hotel (*Hotelli Destino, 1983*). Bp., 1987.

Pekkanen, Toivo (1902–1957):

- Egy falat kenyér (*Lapsuuteni, 1953*). Bp., 1981.

Peltonen, Juhani (1941–1998):

- Salomo és Ursula (*Salomo ja Ursula, 1967*). Bp., 1972.
- Salomo és Ursula + Vadászat karácsonykor (*Metsästys joulun alla, 1976*). Bp., 1981.

Pennanen, Eila (1916–1994):

- Álomgyerek (*Unilapsi, 1961*). In: A fiúk téli kalandozása. Bp., 1973.

Pulkkinen, Matti (1944–2011):

- Az élet urai (*Elämän herrat, 1980*). Bp., 1988.

Pulkkinen, Riikka (1980–):

- Igaz (*Totta, 2010*). Bp., 2013.

Raittila, Hannu (1956–):

- Semmiben meg nem fogyatkozom (*Ei minulta mitään puutu, 1998*). Bp., 2002.

- Rajaniemi, Hannu (1978–):
- Kvantumtolvaj (*The Quantum Thief*, 2010). Bp., 2012.
 - Fraktálherceg (*The Fractal Prince*, 2012). Bp., 2013.
- Saisio, Pirkko (1949–):
- Betonéjszaka (*Betoniyo*, 1981). Bp., 2007.
 - Káin leánya (*Kainin tytär*, 1984). In: Káin leánya. Bp., 1992.
- Salama, Hannu (1936–):
- Szent Iván-éji tánc (*Juhannustanssit*, 1964). Bp., 1984.
- Salmela, Alexandra (1980–):
- 27, avagy halál teszi a művészt (*27 eli kuolema tekee taiteilijan*, 2010). Bp., 2016.
- Salminen, Sally (1906–1976):
- Katrina (*Katriina*, 1936). Bp., 1941.
- Santavuori, Martti (1901–1972):
- A fejedelem útja (*Ruhtinaan tie*, 1971). Bp., 1976, 1993.
- Schildt, Ernst Runar (1888–1925):
- Boszorkányerdő (*Häxskogen*, 1920). In: A farkasmenyasszony. Bp., 1985.
- Seppänen, Unto (1904–1955):
- Az orosz határon (*Markku ja hänen sukunsa*, 1931–34). Bp., 1943.
- Sillanpää, Frans Eemil (1888–1964):
- Napsugaras élet (*Elämä ja aurinko*, 1916). Bp., 1942.
 - Jámbor szegénység (*Hurskas kurjuus*, 1919). Bp., 1959.
 - Hiltu és Ragnar (*Hiltu ja Ragnar*, 1923). Bp., 1988.
 - Silja (*Nuorena nukkunut*, 1931). Bp., 1938, 1965; Bukarest 1967.
 - Egy férfi útja (*Miehen tie*, 1932). Bp., 1940.
 - Emberek a nyári éjszakában (*Ihmiset suviyössä*, 1934). Bp., 1977.
 - Silja + Egy férfi útja + Emberek a nyári éjszakában. Bp., 1981.
- Sinervo, Elvi (1912–1986):
- Az elcserélt gyermek (*Viljami Vaihdokas*, 1946). Bp., 1962.
- Sinkkonen, Lassi (1937–1976):
- Solveig dala (*Solveigin laulu*, 1970). Bp., 1990.
- Skiftesvik, Joni (1948–):
- Akit állva temettek el (*Pystyyn haudattu*, 1990). Bp., 2003.
- Statovci, Pajtim (1990–):
- Macskám, Jugoszlávia (*Kissani Jugoslavia*, 2014). Bp., 2017.

Suosalmi, Kerttu-Kaarina (1921–2001):

- A drága asszony (*Rakas rouva, 1979*). In: Káin leánya. Bp., 1992.
- A boldogságvadász (*Onnen metsämies, 1982*). Bp., 1986.

Talvio, Maila (1871–1951):

- A darvak (*Kurjet, 1919*). Bp., 1937.

Tavastjerna, Karl August (1860–1898):

- Az öböl titka (*Finska vikens hemlighet, 1895*). Bp., 1926.

Vakkuri, Juha (1946–):

- Megfelelő ember kényes feladatra (*Mies, joka muuttui puuksi, 1982*). Bp., 1985.

Varis, Tuula-Liina (1942–):

- Egy egész élet. Elbeszélések. Bp., 2014.

Viita, Lauri (1916–1965):

- Moréna (*Moreeni, 1950*). Bp., 1977.
- A végtelen bennünk van (*Entäs sitten Leevi, 1965*). Bp., 1983.

Wahlström, Erik (1945–):

- Jóisten (*Gud, 2006*). Bp., 2015.

Waltari, Mika (1908–1979):

- A kínai cica (*Kiinalainen kissa, 1932*). Bp., 1999.
- Az asszony és az idegen (*Vieras mies tuli taloon, 1937*). Bp., 1941, 1993.
- Antero nem tér vissza (*Antero ei enää palaa, 1940*). Bp., 1942.
- Fine van Brooklyn (*Fine van Brooklyn, 1942*). Bp., 1999.
- Színuhe (*Sínuhe, egyptiläinen, 1945*). Bp., 1964, 1978, 1996, 1998.
- Mikael (*Mikael Karvajalka, 1948*). Bp., 1966, 1990, 1998.
- Aranyhajú (*Kultakutri, 1948*). In: A fiúk téli kalandozása. Bp., 1973.
- Virágzik a föld (*Multa kukkii, 1930*) – Ne legyen többé holnap (*Ei koskaan huomispäivää, 1937*) – Ez meg sem történhet (*Sellaista ei tapahdu, 1939*) – Aranyhajú (*Kultakutri, 1948*). Kisregények. Bp., 1982.
- Mikael Hakim (*Mikael Hakim, 1949*). Bp., 1967, 1999.
- Johannesz Angelosz (*Johannes Angelos, 1952*). Bp., 1996, 1998.
- Turms, a halhatatlan (*Turms, kuolematon, 1955*). Bp., 1987, 1997.
- Szerencsés Félix (*Felix onnellinen, 1958*). Bp., 2000.
- Az ország titka (*Valtakunnan salaisuus, 1959*). Bp., 1984, 1988, 1997.

- Az emberiség ellenségei (*Ihmiskunnan viholliset, 1964*). Bp., 1975, 1984.
 - Johannesz ifjúsága (*Nuori Johannes, 1981*). Bp., 1998.
- Westö, Kjell (1961–):
- Ahol valaha jártunk (*Där vi en gång gått, 2006*). Bp., 2015.
 - Délibáb (*Mirage 38, 2013*). Bp., 2015.

2.3. Drámaírók

Ehrnrooth, Jari (1959–):

- Engem nem kaptok meg (*Vierashuone, 1996*). Bp., 2000.

Jokela, Juho (1970–):

- Mobile horror (*Mobile horror, 2003*). In: Mai finn drámák. Bp., 2009.

Kilpinen, Inkeri (1926–):

- Másik világ (*Toinen maailma, 1972*). In: Égőnarancs. Bp., 1987.

Kivi, Aleksis (1834–1872):

- A pusztai vargáék (*Nummisuutarit, 1864*). Bp., 1929.

Klemola, Leea (1965–):

- Kokkola (*Kokkola, 2005*). In: Mai finn drámák. Bp., 2009.

Lehtola, Juha (1966–):

- A képzelet nyelve (*Mielen kieli, 1994*). Bp., 2001.

Lounela, Pekka (1932–2002):

- Aki lelőtt egy macskát (*Mies, joka ampui kissan, 1970*). In: Aki lelőtt egy macskát. Bp., 1977.

Manner, Eeva-Liisa (1921–1995):

- Égőnarancs (*Poltettu oranssi, 1968*). In: Égőnarancs. Bp., 1987.

Mannerkorpi, Juha (1915–1980):

- Mielőtt mindnyájan elveszünk (*Ennen kun me kaikki olemme hukkuheet, 1973*). In: Aki lelőtt egy macskát. Bp., 1977.

Myllyaho, Mika (1966–):

- Pánik (*Paniikki, 2005*). In: Mai finn drámák. Bp., 2009.

Oksanen, Sofi (1977–):

- Tisztoogatás (*Puhdistus, 2007*). In: Mai finn drámák. Bp., 2009.

Peltola, Sirkku (1960–):

- A finn ló (*Suomen hevonen, 2004*). In: Mai finn drámák. Bp., 2009.

Ruohonen, Laura (1960–):

- Krisztina (*Kuningatar K*, 2002). Bp., 2003.

Seppälä, Arto (1936–):

- Öt nő a ravatalnál (*Viisi naista kappelissa*, 1979). In: Égőnarancs. Bp., 1987.

Smeds, Kristian (1970–):

- Az elsötétedő ház (*Yhä pimenevä talo*, 1995). Bp., 1999.

Yliruusi, Tauno (1927–1994):

- Börtönkarrier (*Tapaus vapaus*, 1971). In: Aki lelőtt egy macskát. Bp., 1977.

2.4. Lírikusok

Haavikko, Paavo (1931–2008):

- A hold udvartartása. Versek. Bp., 1985.
- Két finn költő versei (Pentti Saarikoskival közösen). Bp., 1976.

Hellaakoski, Aaro (1893–1952):

- Tükörtánc. Versek. Bp., 1984.

Inkala, Jouni (1966–):

- Arcunk mögött egy másik arc. Bp., 2013.

Kotro, Arno (1969–):

- Szerelemnek hívják (*Sanovat sitä rakkaudeksi*, 2003). Szombathely, 2008.

Leino, Eino (1878–1926):

- Himnusz a tűzhöz. Válogatott versek. Bp., 1978.
- Tavaszünnepi dalok. Finn balladák. Bp., 1914.

Manner, Eeva-Liisa (1921–1995):

- A füst árnyéka. Versek. Bp., 1987.

Nummi, Lassi (1928–2012):

- Lépj ki tükreidből. Bp., 1989.
- Requiem. Szentendre, 1998.

Otonkoski, Lauri (1959–):

- Tengervízégből lehulló angyalok. Bp., 2006.

Runeberg, Johan Ludvig (1804–1877):

- Hanna. Bp., 1985.

Saarikoski, Pentti (1937–1983):

- Bomba a hűtőszekrényben. Válogatott versek. Bp., 1990.
- Két finn költő versei (Paavo Haavikkóval közösen). Bp., 1976.

Turkka, Sirkka (1939–)

- És a világ fél lábon állt, akár egy kócsag (*Runot 1973–2004, 2005*). Bp., 2014

Vuorela, Einari (1889–1972):

- A pacsirta lépcsői. Bp., 1976.

2.5. Krimik, detektívregények

Hiekkapelto, Kati (1970–):

- Kolibri (*Kolibri, 2013*). Bp., 2015.
- Védtelenül (*Suojattomat, 2014*). Bp., 2016.

Lehtolainen, Leena (1964–):

- Az első gyilkosságom (*Ensimmäinen murhani, 1993*). Bp., 2012.
- Egyszer úgyis meg kell halni (*Tappava säde, 1999*). Bp., 2014.

Rönkä, Matti (1959–):

- A határjáró (*Tappajan näköinen mies, 2002*). Bp., 2010.

Tuomainen, Antti (1971–):

- A gyógyító (*Parantaja, 2010*). Bp., 2014.

Waltari, Mika (1908–1979):

- Cselszövők (*Kuka murhasi rouva Skrofin?, 1938*). Bp., 1941.
- Palmu felügyelő tévedése (*Komisario Palmun erehdys, 1940*). Bp., 1969.
- Megmondják a csillagok (*Tähdet kertovat, komisario Palmu, 1962*). Bp., 1971.

2.6. Gyermekirodalom

A legjobb haverom. Finn gyerekversek. (Szerk. Gombár Endre.) Bp., 1991.

A tengerből kikelt leány. Finn népmesék. (Szerk. Bartócz Ilona.) Bp., 1967.

A teremtő kakukkja. Finn gyerekversek. (Szerk. Tuomo Lahdelma.) Bp., 1988.

Eläviä sanoja. Eleven szavak. Suomalais–unkarilaisten lastenrunokirja. Finn–magyar gyermekverses könyv. (Szerk. Tuomo Lahdelma – Kiss Dénes.) Békéscsaba, 1987.

Férfiszülte leány. Finn népmesék. (Szerk. Karig Sára.) Bp., 1969.

Havukainen, Aino (1968–) & Toivonen, Sami (1971–):

- Tatu és Patu az óvodában (*Tatu ja Patu päiväkodissa*, 2004). Bp., 2010.
- Tatu és Patu fura masinái (*Tatun ja Patun oudot kojeet*, 2005). Bp., 2007.
- Tatu és Patu a munka hevében (*Tatu ja Patu työn touhussa*, 2006). Bp., 2008.
- Tatu és Patu fura altatókönyve (*Tatun ja Patun outo unikirja*, 2008). Bp., 2011.
- Tatu és Patu, a Szuperhősök (*Tatu ja Patu supersankareina*, 2010). Bp., 2012.
- Tatu és Patu, az Űrpilóták (*Tatun ja Patun avaruusseikkailu*, 2011). Bp., 2013.
- Tatu és Patu elszabadul (*Tatu ja Patu pihalla*, 2012). Bp., 2014.
- Tatu és Patu trükkös találmányai az idők során (*Tatun ja Patun kummat keksinnöt kautta aikojen*, 2013). Bp., 2015.
- Tatu és Patu, asztalhoz! (*Tatu ja Patu, syömään!*, 2014). Bp., 2016.
- Tatu és Patu csodálatos karácsonya (*Tatun ja Patun ihmeellinen joulu*, 2015). Bp., 2017.

Jansson, Tove (1914–2001):

- Muminbocs és az üstökös (*Kometjakten*, 1946). Bp., 2006.
- Varázskalap a Múminvölgyben (*Trollkarlens hatt*, 1948). Bp., 1994.
- A bűvös cylinder (*Trollkarlens hatt*, 1948). Bp., 2009.
- Muminpapa hőstettei (*Muminpappans bravader*, 1950). Bp., 2007.
- Szent Iván-éji rémálom (*Farlig midsommar*, 1954). Bp., 2007.

- Titokzatos tél a Mumin-völgyben (*Trollvinter, 1957*). Bp., 2008.
 - A láthatatlan kisgyerek (*Det osynliga barnet, 1962*). Bp., 1989.
 - A láthatatlan lurkó (*Det osynliga barnet, 1962*). Bp., 2008.
 - Muminpapa és a tenger (*Pappan och havet, 1965*). Bp., 2009.
 - A Mumin-völgy novemberben (*Sent i november, 1970*). Bp., 2010.
- Kolu, Siri (1972–)
- Mi, Banditáék (*Me Rosvolat, 2010*). Bp., 2012.
 - Mi, Banditáék és a Rablókaraoke (*Me Rosvolat ja Konnakaraoke, 2011*). Bp., 2013.
- Krohn, Leena (1947–):
- Emberruhában (*Ihmisen vaatteissa, 1981*). Bp., 1987.
 - A Nap gyermekei (*Auringon lapsia, 2011*). Bp., 2013.
- Kunnas, Mauri (1950–):
- Mikulás (*Joulupukki, 1981*). Bp., 2005.
 - Mikulás tizenkét ajándékot kap (*12 lahjaa jolupukille, 1987*). Bp., 2005. [Tarja Kunnasszal közösen.]
 - Kutya egy Kalevala (*Koirien Kalevala, 1992*). Bp., 2011.
 - Mikulás és a varázsdob (*Joulupukki ja noitarumpu, 1995*). Bp., 2011.
 - A legeslegszebb karácsonyi ajándék (*Onnin paras joululahja – Tassulan tarinoita 2, 2003*). Bp., 2008
- Louhi, Kristiina (1950–):
- A mi kis Tomink (*Meidän Tomppa, 1993*). Bp., 2007.
 - Szia, Tomi! (*Terve, Tomppa, 1994*). Bp., 2007.
- Majaluoma, Markus (1961–):
- Apa, irány a tenger! (*Isä, lähdetään saareen!, 2002*). Kolozsvár, 2013.
 - Apa, mikor jön a Mikulás? (*Isä, koska joulupukki tulee?, 2005*). Kolozsvár, 2013.
- Marttila, Hanna Marjut (1961–):
- Filmszakadás (*Filmi poikki!, 2007*). Bp., 2009.
- Mäkelä, Hannu (1943–):
- Hú úr kalandjai (*Herra Huu, 1973*). Bp., 1980.
 - A ló, aki elvesztette a szemüvegét (*Hevonen joka hukkasi silmälasinsa, 1977*). Bp., 1984.
- Niemelä, Reetta (1973–) & Savolainen, Salla (1962–)
- A csillaghegyi lovak (*Tikkumäen talli, 2011*). Bp., 2014.
 - A csillaghegyi kutyák (*Tikkumäen koirat, 2013*). Bp., 2014.

Nopola, Sinikka (1953–) & Nopola, Tiina (1955–):

- Sáskalapka és Szörmamuszka világgá megy (*Heinähattu ja Vilttitossu, 1989*). Bp., 2007.
- Ütött az óra, Risto Rapper! (*Hetki lyö, Risto Rappääjä, 1997.*) Bp., 2012.
- Risto Rapper és a rettenetes kolbász (*Risto Rappääjä ja kauhea makkara, 1998*). Bp., 2013.
- Risto Rapper és Spagettifej (*Risto Rappääjä ja Nuudelipää, 2002*). Bp., 2013.
- Sári és a három Ottó (*Siiri ja kolme Ottoa, 2002*). Bp., 2014.
- Sári gölt lö (*Siiri tekee maalin, 2011*). Bp., 2014.

Parkkola, Seita (1971–2015):

- Vihar (*Viima, 2006*). Bp., 2012.
- Pára (*Usva, 2009*). Bp., 2013.

Parvela, Timo (1964–)

- Ella Lappföldön (*Ella Lapissa, 2003*). Bp., 2013.
- Ella és rock királya (*Ella ja Paterock, 2004*). Bp., 2014.
- Ella és barátai (*Ella ja kaverit, 2004*). Bp., 2010.
- Ella újabb kalandjai. Bp., 2011.
- Miú és Vau (*Maukka ja Väykkä, 2007*). Bp., 2012.
- Miú, Vau és a hatalmas hógolyó (*Maukka, Väykkä ja mieletön lumipallo, 2009*). Bp., 2013.
- Miú és Vau házat épít (*Maukka ja Väykkä rakentavat talon, 2010*). Bp., 2014.
- Miú és Vau esti meséi (*Maukan ja Väykän satukirja, 2013*). Bp., 2015.

Parvela, Timo (1964–) & Virpi Talvitie (1961–):

- Mérleghinta (*Keinulauta, 2006*). Bp., 2008.
- Körhinta (*Karuselli, 2008*). Bp., 2010.
- Szerencsekerék (*Onnenpyörä, 2010*). Bp., 2012.

Poutanen, Kira (1974–):

- A csodálatos tenger (*Ihana meri, 2001*). Bp., 2009.

Simukka, Salla (1981–):

- Vervörös (*Punainen kuin veri, 2013*). Bp., 2014.
- Hófehér (*Valkea kuin lumi, 2013*). Bp., 2014.
- Ébenfekete (*Musta kuin eebenpuu, 2014*). Bp., 2015.

Swan, Anni (1875–1958):

- Mesék az ezer tó országából (*Satuja, 1920*). Bp., 1925.

Virtanen, Rauha (1931–):

- A karácsonyfalopás (*Joulukuusivarkaus, 1970*). Bp., 1983.

Vuori, Pekka (1935–):

- A Mikulás otthona, Korvatunturi (*Korvatunturi. Tarinoita joulupukin valtakunnasta, 1999*). Bp., 2007.

2.7. Ismeretterjesztő és egyéb művek

Nars, Kari (1940–):

- Svindlerek. Elcsalt milliárdok, világraszóló szélhámosságok (*Miten miljoonia huijataan. Suurpetkuttajien värikäs historia, 2009*). Bp., 2013).

Petänen, Jenni – Mendelin, Laura:

- Hajfonás (*Letille, 2015*). Bp., 2016.
- Hajfonás 2. (*Letille 2, 2016*). Bp., 2017.

Tervo, Mirja (1971–):

- Túsarok és kamatláb. A luxuscipők veszélyes vonzereje (*Huimaavat korot – luksuskenkien vaarallinen viehätys, 2010*). Bp., 2013.

Turunen, Ari (1966–):

- Hát nem tudjátok, ki vagyok? A pökhendiség története (*Ettekö te tiedä, kuka minä olen? Ylimielisyyden historiaa, 2010*). Bp., 2017.

Valtaoja, Esko (1951–):

- Mindentudó kézikönyv (*Kaiken käsikirja, 2012*). Bp., 2014.

2.8. Képregények

Kovács, Kati (1963–):

- Paprikás rapszódia (*Vihreä rapsodia, 1994*). Bp., 2009.

Isomäki, Risto (1961–) & Tolppanen, Petri (1972–) & Kaakinen, Jussi (1978–):

- Elsodort világok (*Sarasvatin hiekkaa, 2008*). Bp., 2010.

3. Népköltészet, Kalevala

- Arany napunk felkelőben. Finn runók. (Szerk. Kádár György.) Joensuu, 1990.
- Aranylile mondja tavasszal. (Szerk. Keresztes László.) Lapp költészet. Bp., 1983.
- Fehérvári Győző: „Dalnak új utat mutattam...” A Kalevala és a Kalevi-poeg összehasonlító elemzése, magyarországi fogadtatása és hatása. Bp., 2002.
- Fejből fújom verseimet. Mutatványok a finn népköltészetéről. (Szerk. Kozmács István.) Kecskemét, 1984.
- Kalevala. (Ford. Barna Ferdinánd.) Pest, 1871.
- Kalevala. (Ford. Vikár Béla.) Bp., 1909, 1935, 1959, 1985.
- Kalevala. (Ford. Nagy Kálmán.) Bukarest, 1972; Bp., 1975.
- Kalevala. (Ford. Rácz István.) Helsinki, 1976; Bp., 1980.
- Kalevala. (Ford. Szente Imre.) München, 1987; Szombathely, 2001.
- Kalevala. Szemelvények a finnek naiv eposzából. (Ford. Vikár Béla.) Bp., 1980.
- Kanteletar. A finn népköltés gyöngyei. (Ford. Bán Aladár.) Bp., 1902.
- Kanteletar. Népdal- és balladagyűjtemény. (Ford. Rácz István.) Bp., 1956, 1975.
- Kanteletar. Népdalok, népballadák. (Ford. Rácz István.) Bp., 1985.
- Kanteletár. (Ford. Rácz István.) Debrecen, 1990.
- Kaukonen, Väinö: A Kalevala születése. Bp., 1983.
- Kaukonen, Väinö: A Kanteletár születése. Debrecen, 1990.
- Koczogh Ákos: A csodamalom. Mesék a Kalevalából. Bp., 1985.
- Lisztóczky László: A csodaszarvas a Kalevala erdejében. Gyöngyös, 1998.
- Mentem eprészni erdőbe, áfonyázni rengetegbe. Karjalai, inkeri és finn balladák. (Szerk. Kádár György – Jaakko Kellosalo – Eija Kukkurainen.) Szombathely, 2000.
- Régi Kalevala (Reguly Antal fordítástöredéke). Közzéteszi A. Molnár Ferenc. Kecskemét, 1985.
- Tavaszi szél. Magyar és finn népdalok énekelhető fordításokkal – Kevät-tuuli. Unkarilaisia ja suomalaisia kansanlauluja laulettavina käännöksineen. (Szerk. Outi Karanko – Papp Kinga Marjatta.) Bp., 2002.

- Utunk Pohjolába. Kalevala kutatások Magyarországon. (Szerk. Nyirkos István.) Békéscsaba, 1985.
- Út az erdei kúthoz. Finn népdalok és balladák. (Ford. Képes Géza.) Bp., 1986.
- Varga P. Ildikó: Hiisi szarvasától a csodaszarvasig. A Kalevala magyar fordításai. Kolozsvár, 2010.

4. Irodalomtörténet, irodalmi és kulturális kapcsolatok

- Barátok, rokonok. Tanulmányok a finn–magyar kulturális kapcsolatok történetéből. (Szerk. Päivi Heikkilä – Karig Sára.) Bp., 1984.
- Barna Ferdinánd: A finn költészetéről – tekintettel a magyar ősköltészetre. Pest, 1872.
- Bán Aladár: A finn nemzeti irodalom története. Bp., 1928.
- Domokos Péter: A finn irodalom fogadtatása Magyarországon. Bp., 1972.
- Jávori Jenő: A finnugor népek irodalmának bibliográfiája. Bp., 1975.
- Jávori Jenő: Az uráli népek irodalmának bibliográfiája 1975–1994. Szombathely, 1995.
- Jávori Jenő: Az uráli népek irodalmának bibliográfiája 1995–2004. Bp., 2004.
- Kirstinä, Leena – Lőrincz Judit: Magyarok és finnek a fikció világában. Balázs József és Veijo Meri regényének befogadása Magyarországon és Finnországban. Finn–magyar közös olvasáskutatás II. Bp., 1992.
- Laitinen, Kai: A finn irodalom története. Bp., 1981.
- Lőrincz Judit – Nagy Attila: Magyarok és finnek művelődése összehasonlító olvasásszociológiai vizsgálat alapján. Bp., 1991.
- Lőrincz Judit – Vakkari, Pertti: Távoli rokonok – közeli barátok. Magyarok és finnek az olvasásszociológia tükrében. Magyar–finn közös kutatás I. Bp., 1991.
- Németh Ágnes: Finnország oktatási rendszere. Bp., 1985.
- Pasztercsák Ágnes: A népábrázolás hagyományának módosulása a XX. század első felének finn prózairodalmában. Debrecen, 2007.
- Szász Levente: „Jelet rakj az úton végig.” A finnek irodalma. Pécs, 1976.
- Viljo Tervonen válogatott írásai a finn–magyar kulturális kapcsolatokról. (Szerk. Szij Enikő.) Bp., 1996.

- Varpio, Yrjö: A sarkcsillag alatt, Európában. Bevezetés a finn kultúrába és irodalomba. Szombathely, 1999.
- Varpio, Yrjö – Szopori Nagy Lajos: Ismerkedő ismerősök. A magyar irodalom fogadtatása Finnországban – a finn irodalom fogadtatása Magyarországon (1920–1986). Bp., 1990.
- Zemplényi Vera (szerk.): Adalékok a pécsi magyar–finn kapcsolatok történetéhez. Pécs, 2007.

5. Finn történelem, politikatörténet

- Dolmányos István: Finnország története. Bp., 1972.
- Finnország története. (Szerk. Anssi Halmesvirta.) Debrecen, 2001.
- Finnországi kisebbségek. Finn kisebbségek. (Szerk. Várady Eszter.) Bp., 1994.
- Gombos József: A finn „második köztársaság” politikatörténete (1944–2000). Szeged, 2001.
- Gombos József: A két világháború közötti Finnország politikatörténete (1918–1939). Szeged, 1997.
- Gombos József: Finnország politikatörténete (1809–1917). Szeged, 1994.
- Gombos József: Stúdiumból politikum. Magyarország-kép a világháborúk közti Finnországban 1919–1939. Szeged, 2006.
- Halmesvirta, Anssi: Kedves rokonok. Magyarország és Finnország 1920–1945. Bp., 2014.
- Jakobson, Max: Finnország – mítosz és valóság. Bp., 1990.
- Jávorszky Béla: Észak-Európa kisebbségei. Bp., 1991.
- Jutikkala, Eino – Pirinen, Kauko: Finnország történelme. Bp., 2004.
- Kekkonen, Urho: A finn külpolitika útja. Bp., 1975.
- Kekkonen, Urho: A finn út. Bp., 1989.
- Klinge, Matti: Finnország rövid története. Nyíregyháza, 1993.
- Mannerheim, G.: A téli háború (1939–40). Bp., 1997.
- Rácz István: Finn háborús fényképtár. Sota-ajan valokuvia. Finnish War Photographs. (Szerk. Szij Enikő.) Bp., 2010.
- Richly Gábor: Történelemkép és nemzeti identitás Finnországban 1917–1944. Bp., 2007.
- Szalay-Bobrovniczky Vince (szerk.): Suomi – Finnország 100. Bp., 2017.

Sievers, Jaakko (szerk.): Rokoni körben. A magyarországi finn képviselő története. Bp., 2010.

Taipale, Ilkka (szerk.): 100 szociális innováció Finnországból. Helsinki, 2016.

Várady Eszter: A finnországi kisebbségek és a svédországi finnek. Bp., 1991.

6. Néprajz, folklór

Korompay Bertalan: Finn nyomokon. Folklór, néprajz, irodalom. Bp., 1989.

Talve, Ilmar: A finn népkultúra. Debrecen, 2000.

Vilkuna, Kustaa: Apáink munkája. Ősi finn mesterségek. Bp., 1984.

Voigt Vilmos: Irodalom és nép északon: a balti finn népek folklórja mint az európai folklór része. Bp., 1997.

7. Művészetek

Koós Judith: Finn iparművészet. Bp., 1971.

Nagy Elemér: Mai finn építészet. Bp., 1976.

Okkonen, Onni: A finn grafikusművészet. Bp., 1943.

Öhqvist János: A finnek művészete az ősidőktől máig. Bp., 1911.

Vainio, Matti: A finn zene története. Debrecen, 1991.

8. Gasztronómia

Pente Bernadett: Rokon népünk konyhájában. Nyíregyháza, 2005.

Sievers, Jaakko (szerk.): Műhelytitkok a nagykövetség konyhájából. Bp., 2010.

Vuori, Katariina – Pekkala, Janne: Szaunaszakácskönyv. Bp., 2018.

9. Oktatási segédanyagok

9.1. Nyelvkönyvek magyaroknak

- Csepregi Márta: A finn mint rokonnyelv. Bp., 1985.
- Davies, Helena – Kovács Ottília: Kezdők finn nyelvkönyve. Bp., 1999.
- Karanko, Outi – Keresztes László – Kniivilä, Irmeli: Finn nyelvkönyv 1. Kezdőknek és középhaladóknak. Bp., 1985, 1996.
- Karanko, Outi – Keresztes László – Kniivilä, Irmeli: Finn nyelvkönyv 2. Haladóknak. Bp., 1990.
- Karanko-Pap, Outi – Vilkuna, Maria – Keresztes László: Finn nyelvkönyv. Bp., 1980.
- Sz. Kispál Magdolna – Noronen, Minne – F. Mészáros Henrietta: Finn nyelv. Bp., é.n.
- Kiss Antal: Finn I. évf. magyar szakosoknak. Debrecen, 1986.
- Márk Tamás: Finn társalgási zsebkönyv. Bp., 1977.
- Mikola Tibor: A finn nyelv áttekintése. Bp., 1961.
- Papp István: A finn nyelv alapelemei. Bp., 1967.
- Papp István: Finn kresztomátia. Bp., 1966.
- Papp István: Finn nyelvkönyv. Bp., 1957.
- Papp István: Finn nyelvtan. Bp., 1956.
- Papp István: Finn olvasókönyv szójegyzékkel. Bp., 1959.
- Révay Valéria (szerk.) – Bogár Edit – Anja Haaparanta – Novotny Júlia: Finn nyelv magyar szakosoknak. Bölcsész Konzorcium, 2006.
www.mek.oszk.hu/04800/04896/04896.pdf
- Sándor Andrea: Finn társalgási zsebkönyv. Bp., 2010.

9.2. Egynyelvű finn nyelvkönyvek, nyelvtanok

- Ahonen, Lili: Kuulostaa hyvältä. Helsinki, 2007.
- Berg, Maarit – Silfverberg, Leena: Kato hei. Puhekielen alkeet. Helsinki, 1997.
- Bessonoff, Salli-Marja – Hämäläinen, Eila: Tilanteesta toiseen. Helsinki, 2008.
- Eichhorn, Maila – Lahtimaja, Inkeri – Voipio, Sanna: Tekstitulkki. Lehtitekstien pohjalta laadittu lukemisto ja tehtäväkokoelma suomi toisena ja vieraana kielenä -opetukseen. Helsinki, 2001.

- Gehring, Sonja – Heinzmann, Sanni: Suomen mestari 1–2. Helsinki, 2010, 2012.
- Gehring, Sonja – Heinzmann, Sanni – Päivärinne, Sari – Udd, Taija: Suomen mestari 3–4. Helsinki, 2013, 2016.
- Hart, Susanna: Suomea paremmin. Helsinki, 2007.
- Hart, Susanna: Tarinoita Suomesta. Helsinki, 2009.
- Heikkilä, Satu – Majakangas, Pirjo: Hyvin menee 1. Helsinki, 2002, 2009.
- Hämäläinen, Eila: Aletaan! Helsinki, 1995.
- Hämäläinen, Eila: Jatketaan! Helsinki, 1998
- Jönsson-Korhola, Hannele – White, Leila: Tarkista tästä. Suomen sanojen rektioita suomea vieraana kielenä opiskeleville. Helsinki, 2004.
- Karanko, Marjatta – Talvitie, Ulla: Tottakai. Suomen kielen alkeisoppikirja. Helsinki, 1993.
- Karlsson, Fred: Suomen peruskielioppi. Helsinki, 1982.
- Kenttälä, Marjukka: Kieli käyttöön – suomen kielen alkeisoppikirja. Helsinki, 1998.
- Kenttälä, Marjukka: Kieli käyttöön – suomen kielen jatko-oppikirja. Helsinki, 2000.
- Kenttälä, Marjukka: Suomi sujuvaksi 1–2. Helsinki, 2007, 2012.
- Kuparinen, Kristiina – Tapaninen, Terhi: Hyvin menee 2. Helsinki, 2008.
- Lauranto, Yrjö: Elämän suolaa 1–2. Jyväskylä, 1996.
- Lepäsmä, Anna-Liisa – Silfverberg, Leena: Suomen kielen alkeisoppikirja. Helsinki, 1987.
- Lieko, Anneli: Suomen kielen fonetiikkaa ja fonologiaa ulkomaalaisille. Helsinki, 1992.
- Manner, Saaga – Nurmi, Irmeli: Sanopa muuta. Helsinki, 2008.
- Nuutinen, Olli: Suomea suomeksi 1–2. Helsinki, 1977, 1978.
- Silfverberg, Leena: Suomen kielen jatko-oppikirja. Helsinki, 1991.
- White, Leila: Suomen kielioppi ulkomaalaisille. Helsinki, 1993.

9.3. Szótárak

- Bánszegi Zsuzsa: Finn–magyar tematikus szótár. Debrecen, 2014.
- Forsberg, Ulla-Maija (főszerk.) – Kovács Magdolna (főszerk.) – Kovács Ottília – Manner, Sanna – Markus, Kaija – Vecsernyés Ildikó: Suomi–unkari sanakirja. Finn–magyar szótár. Helsinki, 2015.
- Gheno, Danilo – Zaicz Gábor: Verba manent. Suomi–unkari–italia fraseologia. Jyväskylä, 2001.
- Jakab László: Finn–magyar diákszótár. Bp., 2007.
- Jakab László: Magyar–finn szótár. Bp., 2013.
- Nurmi, Timo: Suomen kielen sanakirja ulkomaalaisille. Helsinki, 1999.
- Nyirkos István: Suomi–unkari–suomi taskusanakirja. Helsinki, 1976, 1989, 1995.
- Nyirkos István: Unkarilais–suomalainen sanakirja. Helsinki, 1969.
- Nyirkos István: Uusi suomi–unkari–suomi taskusanakirja. Helsinki, 1996, 2000, 2004, 2006, 2009.
- Papp István: Finn–magyar szótár. Bp., 1962, 1970, 1978, 1993, 2003.
- Papp István – Jakab László: Magyar–finn szótár. Bp., 1985.
- Pomozi Péter – Markus, Kaija: Rektiosanakirja suomi–unkari–suomi. Helsinki, 2004.
- Szabó T. Ádám: Kis magyar–finn szótár. Pori, 1986.
- Szinnyei József: Finn–magyar szótár, Bp., 1884.
- Varga Judit – Saarinen, Sirkka: Veikö kissa kielen? Finn–magyar frazeológiai szótár. Piliscsaba, 2000.
- Weöres Gyula: Magyar–finn szótár. Helsinki, 1934.

Híres finnek

Aalberg, Ida (1857–1915), színésznő, a finn színházművészet kiemelkedő alakja

Rendkívül szegény környezetből indulva bejutott a Finn (később Nemzeti) Színházba, tanulmányutakat tett Németországba és Franciaországba. Sokszor szerepelt külföldön, saját társulatot alapított. Pétervározt lakott, a Nemzeti Színház rendezőjeként és igazgatóhelyetteseként dolgozott (1909–11), s haláláig rendszeresen fellépett. Elsősorban tragika volt, legnagyobb sikereit Ibsen *Hedda Gabler*-ének címszerepe és a *Babaház* Nórája mellett Minna Canth *Työmiehen vaimo* [A munkás felesége] című darabjában a cigánylány Homsantuu megformálása, valamint Shakespeare nagy nőalakjai, Júlia és Ophélia jelentették.

Aalto, Alvar (1896–1976), építész, a finn funkcionalizmus legfőbb alakja

Több mint 300 épületet tervezett, közel 50 várostervezési munkát végzett, s jelentős pályát futott be az iparművészet terén is. Ő tervezte a párizsi (1937) és a New York-i (1939) világiállítás finn pavilonját, ő tette világhírűvé a finn építészetet. Korai munkásságának alkotása a paimiöi tudószanatórium (1933) és a viipuri könyvtár (1935). A säynätsalöi városháza (1952) a finn építészet új aranykorát jelöli, ezzel kezdődött Aalto „vöröstéglás” korszaka, amelybe a jyvaskyläi egyetem épületei (1956) is beletartoznak. Rovaniemi városképének kialakítása mellett ő tervezte Seinäjoki központját is. Helsinkiben is jelentős munkát végzett: *Rautatalo* [Vasház] (1954), akadémiai könyvesbolt (1969), *Kansaneläkelaitos* [Népnegyed Intézet] (1956), *Kulttuuritalo* [Kultúrház] (1958) és a műszaki egyetem főépülete (1964). Élete utolsó szakaszában, a „fehér korszakban” készült el a *Finlandia-palota* (1971), a finn építészet legismertebb alkotása. Külföldi tervezései: a bostoni MIT kollégiuma (1949), a bécsi sport- és zeneközpont (1953), a göteborgi városháza (1957), a bagdadi művészeti múzeum (1958) és az esseni operaház (1959).

Aaltonen, Wäinö (1894–1966), a nemzeti-klasszikus szobrászat képviselője

Eredetileg festőművészeti iskolát végzett, s csak később, autodidakta módon tanult szobrászatot. Legismertebb alkotása Paavo Nurmi szobra (1925), amely 1952 óta a helsinki olimpiai stadion előtt áll. Ugyancsak az ő nevéhez fűződnek a tamperei városkép központi alakjai, a Häme-híd figurái (1927–29), a helsinki Nemzeti Színház előtt „ülő” Aleksis Kivi szobor (1932–39) és Ståhlberg elnök Parlament előtti szobra (1959). Beltéri munkái közül legfontosabbak a Parlament üléstermének szobrai (1932).

Agricola, Mikael (kb. 1510–1557), hitújító, a finn irodalmi nyelv megteremtője

Turkuban tanult papnak, majd 1536-ban Wittenbergbe ment tanulni Lutherhez. 1538–48 között a turkui egyházi iskola rektora, majd püspökhelyettes, 1554-től püspök. A reformáció eszméinek megfelelően sok fontos művet fordított le anyanyelvére. Nevéhez fűződik az első finn nyelvű ábécéskönyv, az *Abckiria* (1537–43 között). 1548-ban készítette el az Újtestamentum finn fordítását (*Se Wsi Testamenti*). 1549-ben prédikációkat jelentetett meg. Az Ótestamentumnak mintegy negyedét tudta lefordítani: zsoltárokat (1551), valamint a próféták könyvének egy részét (1551–52). Voltaképpen ő teremtette meg az írott finn nyelvet. Szókincse javarészt a nyugati nyelvjárásokon alapul, de más dialektusokat is felhasznált. Számottevő mértékű új szót alkotott, melyek nagy része ma is él. Az írott finn nyelv Agricola örökségén alapul.

Ahtisaari, Martti (1937–), a Finn Köztársaság tizedik elnöke, Nobel-békedíjas

Finnország első közvetlen népszavazáson választott elnöke 1994 és 2000 között. Az 1970-es években négy afrikai országban – Tanzániában, Zambiában, Szomáliában és Mozambikban – teljesített szolgálatot nagykövetként. Nemzetközi hírnévre az ENSZ-ben tett szert, itt a főtitkárhelyettesi posztig jutott. Namíbia függetlenné válása során az ENSZ tevékenységét irányította. Az új évezredben közvetítőként dolgozott Indonéziában és Koszovóban. Munkáját 2008-ban „a nemzetközi konfliktusok megoldásáért több kontinensen és több mint három évtizeden át tett fontos erőfeszítése miatt” Nobel-békedíjjal ismerték el.

Canth, Minna (1844–1897), az első jelentős finn író

Az 1880-as évek realista irodalmának képviselője, a női jogok szószólója. Irodalmi munkássága főként színdarabokat tartalmaz, de novellákat és újságcikkeket is írt. Első műve a *Murtovarkaus* [Betörés] (1883) című népszínmű volt. A *Työmiehen vaimo* [A munkás felesége] (1885) már a kritikai realizmus útján járt. A heves társadalombírálatot tartalmazó mű nagy sikert aratott, de jelentős kritikai visszhangot is ébresztett. A *Köyhää kansaa* [A szegény nép] (1886) című novella és a *Kovan onnen lapsia* [A megpróbáltatás gyermekei] (1888) című színdarab még erősebben mutatta be a nyomort. A *Kauppa-Lopo* [Házaló Lopó] c. novella (1889) élesen ábrázolja a társadalmi különbségeket, és maró kritikával illeti a gazdag polgárasszonyokat. A *Papin perhe* [A pap családja] (1891) című színdarab a polgári család életén keresztül a nemzedékek közti ellentmondásokat írja le. Utolsó, s talán legjobb műve az *Anna Liisa* (1895). A mű egy fiatal lányról szól, aki felnőve ellenszegül a faluközösség kényszerítésének, és beismeri, hogy évekkal azelőtt meggyilkolta házasságon kívül született gyermekét.

Gallen-Kallela, Akseli (1865–1931), a nemzeti romantika festője

Talán a legismertebb finn képzőművész, munkái közül a legfontosabbak a Kalevala-illusztrációk. A finn Művészeti Egylet rajziskolájában tanult, majd tanulmányait 1884–89 között Párizsban folytatta. Munkásságának első szakaszát a realizmus és a naturalizmus jellemzi (*Poika ja varis* [A fiú és a varjú] 1884; *Akka ja kissa* [Az öregasszony és a macska] 1885). 1892-től a születő Karjala-hevület, a karelianizmus egyik fontos kezdeményezője. A mozgalom vezéralakjai olyan művészek voltak, akik az eredeti finn identitást a romlatlan Karjalában, a finn népköltészet szülőhelyén keresték. A Párizsban festett, még realista stílusú *Aino*-triptichon (1891) és a *Sammon taonta* [A szampó kovácsolása] (1893) már a kalevalai témákhoz vezet át. A *Sammon puolustus* [A szampó védelme] (1896) című festményével kezdődik az ismertebb szimbolista, nemzeti romantikus Kalevala-munkássága (*Lemminkäisen äiti* [Lemminkäinen anyja] 1897; *Joukahaisen kosto* [Joukahainen bosszúja] 1898; és a népballadán alapuló *Velisurmaaja* [Testvérgyilkos] 1897). A *Kullervon kirous* [Kullervo átka] (1899) az előzőknél realistább stílusban készült. Az 1900-as párizsi világkiállításon nagy sikert arató finn pavilon Kalevala-témájú freskóit Gallen-Kallela festette.

Geselius, Herman (1874–1916), Lindgren, Armas (1874–1929), Saarinen, Eliel (1873–1950), a nemzeti romantika kiemelkedő építészei

Munkásságuk ugyanannak a nemzeti romantikának a része, amelyet a zenében Sibelius, a képzőművészetben Gallen-Kallela és az irodalomban Leino képviselt. A fiatal építészek 1896-ban kezdtek el közösen dolgozni. Nemzetközi hírnévre az 1900-as párizsi világkiállítás finn pavilonjának megtervezésével tettek szert. Közös munkáik közül említést érdemelnek Katajanokka házai, a tamperei *Takarékbank* (1900) és a Kirkkonummiban lévő *Hvitträsk* nevű villa, amelyet saját maguknak terveztek (1904). Együttműködésük 1905-ben ért véget, a folyamatban lévő tervekből Lindgren vezetésével készült el a Nemzeti Múzeum 1910-ben. Lindgren másik fontos munkája a helsinki *Uusi ylioppilastalo* [Új egyetemi klub], amelyet az első jelentős finn építésznővel, Wiwi Lönn-nel készített (1910). Hármójuk közül a legjelentősebb nemzetközi pályát Eliel Saarinen futotta be. Fő művei: a helsinki vasútállomás (1904–19), a lahti (1912) és a joensuu (1913) városháza. Fontosak helsinki és tallinni városrendezési tervei is. Saarinen 1923-ban az USA-ba költözött, a michigani egyetem professzora és a Cranbrook művészeti akadémia vezetője lett. A tengerentúlon készített munkái: a buffalói koncertterem és a General Motors kutatóközpontja Detroitban.

Halonen, Pekka (1865–1933), tájképfestő

Halonen a finn művészet aranykorának kiemelkedő alakja. Elsősorban mesteri téli tájképei ismertek. A Finn Művészeti Egylet rajziskolájában tanult, majd Párizsban képezte magát (1890–92, 1894), ahol Paul Gauguin-tól is tanult. Művészetének fordulópontja itáliai utazása (1896–97), mely után munkásságát a stilizálás és a leegyszerűsített formák használata jellemzi. Az érintetlen finn természetet nemzeti őserőként ábrázolta. Elsősorban korai szakaszában erős parasztokat festett, és új témát hozott a finn művészetbe: a fizikai munka bemutatását. Ebben a korszakában a francia *plein air* realizmus is hatott rá. Jelentősebb munkái: *Ateria* [Étkezés] 1899, *Tienraivaajia Karjalassa* [Pionírok Karjalában] 1900, *Avannolla* [A léknél] 1900, *Työstä paluu* [Hazatérés a munkából] 1907. Igazi stílusát mégis a vidéki tájban, elsősorban a finn havas tél ábrázolásában találta meg az 1890-es évek közepén. Csendes, nyugodt, szinte elégikus tájképeinek fő jellemvonása a fény és a színek impresszionista kezelése. Képeinek látványa általában fontosabb, mint a témája.

Hiltunen, Eila (1922–2003), szobrász, a Sibelius-emlékmű megalkotója

Hiltunen szakképzett hegesztő, a hegesztési technika finnországi úttörője volt. Tipikus szobrai vékony fémlemezből és szalagszerű fémszalakból készültek, felszínük rétegelt és át van lyukasztva, gyakran reliefszerű. Hiltunen a Finn Művészeti Akadémián tanult (1942–46). Számos közös és egyéni kiállításon vett részt Finnországban és külföldön. 1974-ben művészeti professzorrá nevezték ki. Legismertebb műve a Sibelius-emlékmű (1961–67). A legnagyobb finn zeneszerző emlékére állított absztrakt munka eleinte jelentős ellenkezést váltott ki, mert sokan nem tartották Sibelius személyét eléggé hangsúlyosnak, Sibelius feje ugyanis egy sziklán, a tulajdonképpeni emlékműtől elkülönítve látható. Egyéb alkotásai: a Finn Bank szökőkút-szobra (1960), illetve a *Veden alla* [A víz alatt] (1960) és az *Elämän liekki* [Az élet lángja] (1972) nevet viselő szökőkutak Tamperében. Köztéri szobrai külföldön is megtalálhatók (USA, Kanada, Irán stb.).

Häkkinen, Mika (1968–), Forma-1 autós világbajnok

Mika Häkkinen, a Forma-1 autóversenyek második finn világbajnoka (az első Keke Rosberg volt 1982-ben), már hatéves korában elindult gokart versenyen. E műfajban 1981–86 között ötször lett finn bajnok. A Forma-1-ben 1991-ben mutatkozott be, első Nagydíj-győzelmét 1997-ben aratta. 1998-ban egy kitűnő McLarennel versenyezve nyerte el a világbajnoki címet a Ferrari akkor már háromszoros világbajnoka, Michael Schumacher előtt. 1999-ben megismételte kiemelkedő szereplését és ismét világbajnok lett. 2002-ben vonult vissza. – A finn autósport a nyolcvanas évek elejétől kezdve rendkívül jó eredményeket ért

el, a rallyversenyzők is sorra nyerték a világbajnokságokat, Juha Kankkunen négyszer (1986, 1987, 1991, 1993), Tommi Mäkinen háromszor (1996, 1997, 1998) lett világső, Timo Salonen (1985), Hannu Mikkola (1983) és Ari Vatanen (1981) pedig egyszer-egyszer végzett a pontverseny élén.

Jansson, Tove (1914–2001), író, a Muumi-történetek megalkotója

A mára már több mint harminc nyelvre lefordított mesesorozatról, a Muumi-könyvekről sokan nem is tudják, hogy finn (pontosabban: finnországi svéd) „nemzetiségűek”. Jansson sok önéletrajzi elemet felhasznált a szereplők megalkotása során, a Muumiszülők nagyon emlékeztetnek Jansson művész szüleire. Maga Tove Jansson is képzőművészként kezdte a pályafutását, írói sikerei után azonban felhagyott a festéssel, habár a könyveit maga illusztrálta. Első művei a háború árnyékában születtek, s egyesül bennük a katasztrófa és az idillikus téma. Az első Muumi-könyv 1945-ben jelent meg, az utolsó 1970-ben.

Kaurismäki, Aki (1957–), Kaurismäki, Mika (1955–), filmrendezők

A Kaurismäki-fivérek a legismertebb és nemzetközileg a legjelentősebb finn filmrendezők közé tartoznak. A nagyközönség gyakran összekeveri a testvérpárt, holott stílusuk eltérő. Mika filmjeiben lényegesen több a cselekmény, mint Aki lecsupaszított alkotásaiban, melyben a szereplők alig szólnak néhány szót. Filmjeik általában a városok félreeső részein játszódnak. Kisemberekről, munkásokról szólnak, akiknek szerelmi bánataik és megélhetési gondjaik vannak. A valódi Finnországot és finnséget ábrázolják, azt a finnséget, amelyet gyerekkorukból öriznek. Aki Kaurismäki főbb filmjei: *Rikos ja rangaistus* [Bűn és bűnhődés] 1983, *Varjoja paratiisissa* [Árnyak a paradicsomban] 1986, *Ariel* 1988, *Leningrad Cowboys go America* 1988, *Tulitikkutehtaan tyttö* [Gyufagyári lány] 1989, *La vie de bohème* 1992, *Pidä huivista kiinni, Tatjana* [Fogd a sálad, Tatyjána!] 1993, *Leningrad Cowboys meet Moses* 1994, *Kauas pilvet karkaavat* [Gomolygó felhők (szó szerint: Távoli felhők szöknek)] 1996, *Juha* 1999, *Mies vailla menneisyttä* [A múlt nélküli ember] 2002, *Laitakaupungin valot* [Külvárosi fények] 2006, *Le Havre* (2011), *Toivon tuolla puolen* [A remény másik oldala] (2017). Mika Kaurismäki fontosabb filmjei: *Valehtelija* [A hazug] 1980, *Arvottomat* [Kegyetlenek] 1982, *Rosso* 1985, *Helsinki – Napoli* 1987, *Amazon* (1990), *Zombie ja kummitusjuna* [Zombie és a szellemvasút] 1991, *The Last Border – viimeisellä rajalla* 1993, *Condition Red* 1996. Közös filmjük a finn rocklegendák nyári koncertkörútjait bemutató *Saimaailmiö* [A Saimaa-jelenség] 1981.

Kekkonen, Urho (1900–1986), a Finn Köztársaság nyolcadik elnöke

Kekkonen volt a világ leghosszabb ideig (1956–1982) hatalmon lévő, demokratikusan megválasztott államfőfija. Először 1936-ban választották parlamenti képviselőnek. A háború után politikai csillaga gyorsan emelkedett, több kormány igazságügyi és külügyminisztere, sőt többször miniszterelnöke is volt. Külpolitikai vonala, amely Paasikivi filozófiáján alapult, az 1950-es években alakult ki. Ez az irányzat évtizedeken keresztül Finnország meghatározó ideológiája volt. Középpontjában a Szovjetunió és Finnország baráti viszonya mellett az a törekvés állt, hogy Finnországot lehetőleg távol tartsák a nagyhatalmi harcoktól. Kekkonen legnagyobb külpolitikai eredménye az 1975-ben, Helsinkiben létrejött Európai Együttműködési és Biztonsági Konferencia volt. Belsőpolitikai kérdésekben erőteljesen lépett fel, sokszor együttműködésre kényszerítve a pártok és a szakszervezetek vezetőit.

Kivi, Aleksis (1834–1872), író, a finn nyelvű prózairodalom megteremtője

Kivi gyakorlatilag elődök nélkül alapozta meg a finn nyelvű prózát és színdarabírást, és költőként megteremtette saját, kortársaitól különböző stílusát. Iskoláit betegségektől és inségtől hátráltatva végezte, majd kis ideig egyetemre is járt. Szenvedett a szegénységtől, rossz pszichikai és fizikai állapotától, elmebetegintézetben is ápolták. Munkássága rendkívül rövid időszakot ölel fel, 1864 és 1871 között 12 színdarab mellett verseket és regényt írt. 1864-ben jelent meg első színdarabja, a Kalevala témakörét érintő tragédiája, a *Kullervo* és az egyik legfontosabb finn színmű, a *Nummisuutarit* [A pusztai vargáék]. Egyéb darabjai közül említést érdemel a *Kihlaus* [Eljegyzés] (1866) és a *Lea* (1869), amelynek bemutatójától számítják a finn nyelvű színház megszületését. Fő művének, az 1870-ben keletkezett *Seitsemän veljestä* [A hét testvér] című regényének jelentőségét nem értették meg, a mű a korabeli kritika rosszállását váltotta ki, mivel nem az akkori ideálok szerint ábrázolta népet, s a népnyelven alapuló nyelvhasználatát is túl durvának találták. A kitűnő emberábrázolással megírt mű a társadalom elleni lázadásról és a természetbe való visszatérésről szól. A hét árván maradt fivér először megpróbálja gondját viselni a szülői birtoknak, ám miután többször összetűznek a faluközösséggel, kiköltöznek az erdőbe, ahol házat építenek maguknak s földet művelnek. Az itt töltött tíz év alatt szellemileg éretté válnak, s készek visszatérni a társadalomba.

Koivisto, Mauno (1923–2017), a Finn Köztársaság kilencedik elnöke

Koivisto rendkívül népszerű elnök volt. Munkáscsaládból származott, a turkui kikötőben dolgozott fizikai munkásként, később a kikötői hivatal irodájába került, majd megjárta a II. világháború frontját. Később továbbtanult és ledoktorált. A nép mindig maga közé tartozónak érezte. A szociáldemokrata Koivisto

miniszteri pályafutását 1966-ban kezdte pénzügyminiszterként, majd két év múlva miniszterelnökké választották. 1982-ben, Kekkonen lemondása után ő lett a köztársasági elnök. Igyekezett megerősíteni a parlament hatalmát, és elődjével ellentétben megpróbálta az elnök szerepét passzívabbá tenni. Messze-menően figyelembe vette a választók elvárásait: az elnököt közvetlen népszavazással választják, újraválaszthatóságát két ciklusra korlátozták. Ő hívta haza az egykori Szovjetunióban élő inkeri finneket, miután 1992-ben hazatérő finneknek nevezte őket. Koivisto elnöksége 1994-ben ért véget.

Laestadius, Lars Levi (1800–1861), lelkész, vallási mozgalom alapítója

Szegény családban született Svéd-Lappföldön. Uppsalában tanult botanikát, majd teológiát, később visszatért szülőföldjére lelkésznek. Itt nagy lelki fordulatot élt át, s egyre harcosabban kezdett prédikálni a megtérésről és a bűnök elleni harcokról. 1845-re datálják mozgalmának, a laestadianizmusnak a kezdetét. Ezméi gyorsan terjedtek Finnországban, Svédországban és Norvégiában. Terjesztői Laestadiusnál tanult hittérítők voltak, akik agresszív térítési tevékenységük miatt sok helyen komoly ellenállásba ütköztek. A mozgalom végül mégis a finn evangélikus-lutheránus egyház egyik jelentős irányzatává szilárdult. Igehirdetéseiben Laestadius azt hangsúlyozta, hogy a hit az erkölcsileg igényes, tiszta étellel jár együtt. Híveitől antialkoholizmust követelt, mert felfogása szerint a józanság hozzátartozik a keresztényi élethez. Ezáltal erőteljesen beavatkozott Lappföld társadalmi problémáiba is, hiszen a 19. sz. első felében a túlzott alkoholfogyasztás azon a vidéken igen nagy károkat okozott. Éles hártárt vont hívők és „pogányok” között, ebből következően hívei rendkívül összetartozó és fegyelmezett csoportokat alkottak. A mozgalom jellemvonása a bűnök nyílt bevallása és a vallási összejöveteleken való feloldozás.

Leino, Eino (1878–1926), költő, az újromantika legjelentősebb képviselője

Leino munkásságába a lírikus költészet mellett epikus költemények, színdarabok, regények, novellák, esszék, karcolatok, irodalomkritikák és visszaemlékezések egyaránt beletartoznak, mindezek mellett a világirodalom nagyjaitól is fordított. Első kötetét 17 éves korában jelentette meg, később Helsinkiben újságíróskodott. Az elnyomás éveit alatt (1899–1905 és 1908–1917) politikai nézeteit szókimondóan hirdette, ugyanazt a karelianizmust vallotta, mint Sibelius a zenében és Gallen-Kallela a képzőművészetben. Leino költészetében a karelianizmus összeforr a nemzetközi hatásokkal, elsősorban a szimbolizmussal. Fiatalkori versei, a *Maaliskuun lauluja* [Márciusi dalok] (1896) című kötetétől kezdve népdalszerű jegyeket mutatnak, s már érezhető bennük a finn versnyelvezetet megújító technikája. Leino „aranykora” a *Hiitäjän virsiä* [A síelő dalai] (1900) c. kötettel indul. E korszak csúcspontja a *Helkavirsiä* [Tavas-

ünnepi dalok] (1903) kötet, amelyben a népköltészet témáit és a kalevalai verselést használja fel, a maga sajátos módján. A következő kötetek – a *Talviyö* [Téli éjszaka] (1905) és a *Halla* [Fagy] (1908) – a korábbinál sötétebb hangvételűek. Műveinek száma a későbbiekben is bőséges, de ezek kissé szétesőek. A jelentősebbek közé tartozik a *Helkavirsiä* második kötete (1916).

Leskinen, Juice (1950–2006), énekes, zeneszerző

Juhani Leskinen egy kelet-finnországi segédmunkás fia. Négyéves korában már tudott olvasni. A gimnázium után a tamperei tolmács- és fordítóképző intézetbe járt, de nem végzett. A nyelvekkel való kapcsolatát azonban nem szakította meg: nemcsak kiváló dalszövegíró, hanem költő, közíró és fordító lett. Első együttese a tamperei diákközegben szerveződött Coitus. Int volt. Az első lemezük nem hozott sikert, az áttörés 1974-ben következett be: Juice *Marilyn* és *Jyrki Boy* című dala listavezetővé vált. Szerzeményei közül a *Syksyn sävel* [Őszi melódia] és a *Viidestoista yö* [Tizenötödik éjszaka] mára már klasszikussá vált. Alkotásai között sajátos csoportot alkotnak azok a dalok, amelyek Finnország térképét rajzolják meg: *Hauho*, *Heinolassa jyrä* [Heinola dübörög], *Ilomantsi*, *Juankoski here I Come*, *Jäminkipohja Boogie*, *Kuopio tanssija soi* [Kuopio táncol és énekel], *Tampere by night*, *Bluesia Pieksämäen asemalla* [Blues a pieksämäki állomáson]. Gitárja Finnország formáját mintázta, s koncertjeit sokszor a finn himnusszal fejezte be. Legfontosabb együttese a *Slam* és a *Grand Slam* volt. Szinte minden szerzeményét áthatotta sajátos humora.

Lindberg, Magnus (1958–), zeneszerző

Lindberg a modern finn zene nemzetközileg is egyik legelismertebb alakja. Zeneszerzés és zongora tanszakon tanult a Sibelius Akadémián, majd tanulmányait Olaszországban és Németországban folytatta. Elektronikus zenét tanult Helsinkiben és Stockholmban. Munkáiban a melódia másodrendű, sokkal fontosabb a ritmus és a harmónia. Partitúrái rendkívül bonyolultak. Egyaránt ír nagyzenekarra és kamarazenekarra. Korai munkája a fűvösötösre írt *Ara-besques* (1978). Az *Action – situation – signification* (1982) c. négyszemélyes kamarazenekarra és elektronikára írott művében a szalagról hallatszó természeti hangok és a hangszerek hangjai egységet alkotnak. Fontos műve a *Kraft* (1985), amelyben az ütőhangszerek mellett ronccstelepről gyűjtött fémeszközöket is felhasznált. A *Faust* c. radiofon művéért, melyben a hangszerek hangját zörejekkel és beszédhangokkal egyesíti, 1986-ban Prix Italia díjat kapott. A *Kinetics* (1989), *Marea* (1989–90) és *Joy* (1989–90) zenekari trilógiát alkot, amelyhez kapcsolódik a *Pianokonsertto nro 1* (1991) is. Az *Aura* (1994) című nagyzenekari mű addigi munkásságának szintézise.

Linna, Väinö (1920–1992), a háború utáni finn prózairodalom vezéralakja

Regényei a legolvasottabb finn művek közé tartoznak, munkáiban a finn történelem megítélésének új nézőpontjait mutatta be. Realista író. Művei számos szállóigével gazdagították a finn kultúrát. Linna fiatalon került munkásnak egy tamperei textilgyárba vidékről. Háttérében így természetesen a munkásirodalom hagyománya állt, de hamar túlnőtt ezen. Az 1940-es években két, visszhang nélkül maradt regényt írt. Az igazi áttörésre 1954-ig, a *Tuntematon sotilas* [Az ismeretlen katona] megjelenéséig kellett várni. Ez az első regény, amely az ún. folytatólagos háborút (*jatkosota*, 1941–44) kritikusan ábrázolja. A mű „ismeretlen katonái” Finnország különböző területeit képviselik, saját nyelvjárásukban beszélnek, de nem idealizált hősök, hanem élő, szeretetreméltó és ugyanakkor gyarló alakok. A regény a sok rosszálló kritika mellett határtalan érdeklődést és lelkesedést váltott ki. Linna másik fő műve a *Täällä Pohjantähden alla* [A Sarkcsillag alatt] (1959–62) című trilógia, amely egy család életéről szól az 1880-as évektől az 1950-es esztendőig. A személyábrázolás ebben a műben is kitűnő, Linna egy zsellércsalád szemszögéből mutatja be az egész újkori finn történelmet.

Linnankoski, Johannes (1869–1913), író, a nemzeti újromantika képviselője

Linnankoski nemcsak író, újságíró, hanem a finn nemzeti eszme jelentős képviselője is volt – életművének ezt a részét saját nevén, Vihtori Peltonenként jegyezte. Sokáig újságíróként és szónokként működött, s a finnséget előrevivő jelentős elképzeléseket valósított meg. Később visszavonult a közéleti szerepléstől, vidékre költözött és írni kezdett. A Linnankoski írói álnév sokáig talány maradt, s óriási meglepetést keltett, amikor kiderült, hogy e név az ismert fenofilt rejti. Leghíresebb regényének megjelenése után Peltonen visszatért a közszerepléshez, és 1906-ban megszervezte a finn történelem legnagyobb névváltoztatási akcióját, amikor mintegy százezren cserélték idegen eredetű nevüket finnre. Első szépirodalmi műve a Káin és Ábel történetén alapuló *Ikuinen taistelu* [Örök harc] (1903) című színdarab volt. Legismertebb regénye a *Laulu tulipunaisesta kukasta* [Dal a tűzpiros virágról] (1905), amelyet az első finn „bestsellernek” lehet tekinteni. Ez az újromantikus mű egy Don Juan-i életet élő faúszató fiúról szól. A művet mintegy húsz nyelvre lefordították, több film- és színpadi változat készült belőle, s mindez nagymértékben megnövelte a két főszereplő, Olavi és Kyllikki nevének népszerűségét. Linnankoski stílusa a későbbiekben egyszerűbbé vált, s eltávolodott a romantikától. A *Taistelu Heikkilän talosta* [Harc a Heikkilä-házért] (1905) c. novella már az egyik legjobb regényének (*Pakolaiset* [Menekülés] 1908) az előfutára. A mű egy idős paraszt lelki vívódását mutatja be, aki egy fiatal lányt vett feleségül.

Lönnrot, Elias (1802–1884), a Kalevala összeállítója, nyelvész, orvos

Runeberggel és Snellmannal egyidőben kezdte el egyetemi tanulmányait. 1828-ban indult első gyűjtőútjára, amelyet még tíz követett, nagyrészt Karjalába. Közben befejezte orvosi tanulmányait is, a népi gyógymódok tanából doktorált, és 1833–52 között Kajaaniban működött orvosként. Mindezekon kívül újságíróként is dolgozott, 1835-ben ő alapította a *Mehiläinen* [Méh] nevű folyóiratot. 1853–62 között a helsinki egyetem finn nyelvi professzoraként tevékenykedett. Korábban tett már nyelvészeti gyűjtőutakat is, elsősorban a lappot kutatta. A finn nyelv megújítójaként tevékenysége óriási, az ő érdeméből a „nyelvjáráások háborúja” észszerű módon ért véget: a régi irodalmi nyelv javarészt nyugati finn szerkezetét keleti nyelvjárási elemekkel gazdagították. Új szavak megalkotójaként is fontos a szerepe. Lönnrot munkássága nagyon gazdag. A *Runokokous Väinämöisestä* [Énekgyűjtemény Väinämöinenről] (1833) című művét a *Kalevala* első verziójának lehet tartani. A *Régi Kalevala* 1835-ben jelent meg, az új, közel kétszeresére bővített, 23 ezer soros változat pedig 1849-ben (habár az eposz eredeti népköltészeti anyagot tartalmaz, összességében a mű mégiscsak Lönnrot teremtménye). A kettő között eltelt időszakban jelentette meg a lírikus dalok gyűjteményét, a *Kanteletart* (1840–41). Könyvet írt a finn közmondásokról, a népi találós kérdésekről és a régi varázsénekekről. Nyelvészeti munkásságának egyik fő műve a kétrészes finn–svéd szótár (1866–80).

Madetoja, Leevi (1887–1947), zeneszerző, a finn nemzeti opera megalkotója

Helsinkiben tanult, többek között Sibelius tanítványa volt, majd Párizsba, Bécsbe és Berlinbe ment. Karmesterként dolgozott Helsinkiben és Viipuriban, tanított a helsinki zenei intézetben és az egyetemen, elismert zenekritikus és mindenekelőtt zeneszerző volt. Műveire a kifinomultság, a kevés cselekmény és az elégikusság jellemző. Három, ma is ismert szimfóniát alkotott (1916, 1918, 1926). Jelentősek kantátái és kórusművei is, elsősorban a *Sammon ryöstö* [A szampó elrablása] (1915) és a lapp témát feldolgozó *Aslak Smaukka* (1917). Ismertek dalai is, melyek közül sokat a felesége, L. Onerva versei alapján írt, ilyen például a *Syksy* [Ősz]-sorozat (1930). Madetoja a finnek szemében első-sorban minden idők legsikeresebb finn operájának (*Pohjalaisia* [Északiak] 1924) a megalkotója. Az opera Artturi Järviluomának egy kis etelä-pohjanmaa-i falu tragédiáját bemutató színdarabján alapul, melyet annak idején politikai allegóriaként értelmeztek. Művében Madetoja kitűnően használja fel a népzenei elemeket, az áriák helyén északi népdalok szerepelnek – a végeredmény mégis igazi opera. Termékeny zeneszerző volt: Leino, Kivi, Shakespeare és Szophoklész műveinek színpadi zenéje mellett még filmzenét is írt. Munkásságába szimfonikus költemények is tartoznak, melyek közül a legismertebb a *Kullervo* (1913).

Mannerheim, C. G. E. (1867–1951), marsall, Finnország hatodik elnöke

Carl Gustav Emil Mannerheim iskoláit a haminai kadétképzőben, a nykolajjevi lovastisztai iskolában és Pétervárott végezte. Katonai karrierje, hasonlóan több finn tisztéhez, a cári hadseregben indult. Részt vett az orosz–japán háborúban (1904–5). Az első világháborúban már a lovashadtest vezetője volt. Az orosz forradalom kitörése után csatlakozott ahhoz a katonai bizottsághoz, melynek célja Finnország függetlenségének kivívása és a szocialista hatalomátvétel megakadályozása volt. A polgárháború idején, 1918 áprilisában döntő győzelmet aratott a vörösök fölött. 1918 őszén Svinhufvud elnök lemondott, s Mannerheimet nevezték ki ideiglenes államfővé. Belpolitikájában a jobboldalra támaszkodott, külpolitikájában pedig az angolszász hatalmakkal és a skandináv országokkal igyekezett szorosabb viszonyt kialakítani. 1919-ben visszavonult a politikától, s csak 1931-ben vállalt ismét szerepet, a Védelmi Bizottság elnökeként. 1933-ban marsallá léptették elő, 1939–46 között a finn hadsereg főparancsnoka volt. Fő érdeme Finnország honvédelmének sikeres megszervezése a szovjetek ellen az ún. téli háborúban (*talvisota*, 1939–40). A háború második szakaszában (*jatkosota*, 1941–44) a finn hadsereg a németekkel szövetkezve visszafoglalta a téli háborúban elvesztett területeket. 1944 júliusában a parlament a lemondott Risto Ryti helyett Mannerheimet választotta köztársasági elnökké. Ezt a tisztséget 1946 márciusáig töltötte be. 1946-tól haláláig Svájcban élt.

Nurmi, Paavo (1897–1973), kilencszeres olimpiai bajnok hosszútávfutó

Nurmi, aki „felfutotta Finnországot a világtérképre”, 17 évesen nyerte első versenyét. A hadseregben eltöltött évek (1919–20) alatt vált az edzése tervszerűvé. Az antwerpeni olimpián, 1920-ban 10 000 méteren és a nyolc km-es terepfutásban egyéniben és csapatban is aranyat, 5000 méteren ezüstérmet szerzett. 1921–23 között a közép- és hosszútávokon nyolc világcúcsot állított fel. Az 1924-es párizsi olimpián diadalmaskodott 1500 és 5000 méteren és a tíz km-es terepfutásban (csapatban is), végül pedig a 3000 méteres csapatversenyben segítette hozzá a finnek az elsőséghez. Ez az olimpia a finnek számára óriási sikereket hozott, Nurmi öt aranya mellett a másik futófenomén, Ville Ritola négy aranyat és két ezüstöt nyert. 1924–25-ben Nurmi meghódította az Egyesült Államokat is: 55 versenyen vett részt, amelyek közül mindössze kettőt nem nyert meg. Ezután már nem tudta megismételni teljesítményeit, sérülésekkel küzdött, az 1928-as amszterdami olimpiára azonban még összeszedte magát, és megnyerte a 10 000 méteres síkfutást, ezüstérmet szerzett 5000 méteren és a 3000 méteres akadályfutásban. Összességében kilenc olimpiai arany- és három ezüstérmet szerzett, 25 világcúcsot állított fel, ezzel minden idők egyik legeredményesebb sportolója lett. Pályafutását az 1932-es olimpián a maratoni futásban szerzett győzelemmel akarta megkoronázni, de profizmus vádjá miatt

nem engedték rajthoz állni. Végül 1934-ben mondott búcsút a versenyzésnek. 1952-ben, a helsinki olimpia megnyitóján ő vitte be a stadionba az olimpiai lángot.

Nykänen, Matti (1963–), négyszeres olimpiai bajnok síugró

Nykänen minden idők legeredményesebb finn síugrója. A „repülő finn” becenévre hallgató sportoló a nyolcvanas évek világválogásain sikert sikerre halmozott, ugyanakkor fegyelmetlen magatartásával, kicsapongó életvitelével rendszeresen a botránylapok címlapjain is szerepelt. Az 1984-es szarajevói téli olimpián megnyerte a 90 m-es síugrást, és ezüstérmét szerzett a 70 méteres sáncon. Kimagasló teljesítményt nyújtott Calgaryban, 1988-ban: egyéniben győzött a 70 és a 90 m-es sáncon, és a csapatot is hozzásegítette az olimpiai bajnoki címhez (ezzel ő lett a játékok legeredményesebb versenyzője). Hatszoros világbajnok, 1982–89 között csapatban négyszer, egyéniben kétszer nyert VB-t. Nyolcszor nyert finn bajnokságot. A síugró Világ Kupát 1983 és 1988 között négyszer nyerte el. Többször ért el világcsúcsot is: 1984-ben Oberstdorfban 185 m-re ugrott, egy évvel később pedig a planicai sáncon 191 m-re repült. 1985-ben és 1988-ban Finnország legjobb sportolójának választották.

Oksanen, Sofi (1977–), író

Napjainkban világszerte az egyik legismertebb finnországi író. Apai ágon finn, anyja révén észtek származású. Első műve, a Finnországba menekült észtek beilleszkedési nehézségeiről szóló *Stalinin lehmät* [Sztálin tehenei] (2003) nagy visszhangot váltott ki. Legismertebb műve, a szintén Észtország közelmúltjában játszódó *Puhdistus* [Tisztogatás] eredetileg színpadi darabnak készült (2007), majd regényként is napvilágot látott (2008). A nők elleni erőszakkal és a keleti blokk feldolgozatlan múltjával foglalkozó mű hozta meg számára a nemzetközi elismertséget: megkapta érte a Finlandia-díjat, a Runeberg-díjat, az Északi Tanács irodalmi díját és a francia könyvkereskedők díját (ő volt ebben a kategóriában az első nem francia szerző). 2014-ben a Budapest Könyvfesztivál nagydíját vehette át. Észtország II. világháború alatti és utáni megszállásáról, családi tragédiákról, kollaborációról szól a *Kun kyyhkysen katosivat* [Mikor eltűntek a galambok] (2012) című regénye. A politikai háttértörténet Oksanen regényeiben egybefonódik a nők elnyomásának, társadalmi szerepének kérdéseivel.

Paasikivi, Juho Kusti (1870–1956), Finnország hetedik elnöke

Paasikivi az 1890-es évek elején az Yrjö Koskinen által vezetett ún. *vanhasuomalainen* (ófinn) mozgalomhoz csatlakozott. Kiállt az általános választójog bevezetése és a földnélküliek földhöz juttatása mellett. Az 1904–5-ös országgyűlésen az ún. paraszti rend képviselője. 1908–9-ben szenátor és a pénzügye-

kért felelős bizottság vezetője. 1914-től 1934-ig a Nemzeti Részvénybank elnöke. 1934–36 között a Nemzeti Koalíciós Párt vezetője. 1939-ben ő vezette a finn delegációt, amely sikertelen kísérletet tett a Szovjetunióval kialakult határviták tárgyalásos rendezésére (ezután néhány nappal támadták meg a szovjetek Finnországot). A téli háború végén a béketárgyalásokat vezette, a békekötés után moszkvai nagykövet lett. 1944 őszén miniszterelnökké nevezték ki, majd 1946. március 11-én, Mannerheim lemondása után köztársasági elnökké választották, s ezt a posztot 1956-ig töltötte be. Elnöki működéséhez kapcsolódik a Szovjetunióval kötött békeszerződés, melynek értelmében Finnország elvesztette Viipuri környékét és Petsamót, a szovjetek katonai támaszpontot létesíthettek Hankóban és Porkkalában, s a finneknek jóvátételt kellett fizetniük. Ugyanakkor Paasikivi érdeme, hogy sikerült elkerülni a katonai megszállást, és fennmaradhatott a parlamentáris államforma. Az ún. Paasikivi-vonal lényege annak felismerése volt, hogy Finnország függetlensége és külpolitikai helyzetének biztonsága csak a szovjet külpolitika stratégiai érdekeinek figyelembe vételével érhető el. Ennek jegyében kötötték meg a Szovjetunióval 1948-ban a „barátsági, együttműködési és segítségnyújtási” szerződést (YYA) is. Ezt az irányvonalat folytatta utódja, Urho Kekkonen is.

Porthan, Henrik Gabriel (1739–1804), a népköltészeti kutatások elindítója

A turkui egyetemet 1760-ban végezte el. Mielőtt 1777-ben kinevezték volna retorikaprofesszorrá, a latin nyelv magántanáráként és az egyetem könyvtárosa-ként dolgozott. Az 1700-as évek végén a tudományos tevékenység súlypontja a természettudományokról kezdett áttolódni a humán stúdiumok felé, a finn nép eredete, a történelem és a népköltészet iránti érdeklődés egyre nőtt. E kutatások legfontosabb képviselőjévé vált Porthan, aki a népköltészet és a néphagyományok kutatásának kezdeményezője lett. Részben külföldi példákat követve tudományos módszerekkel kezdte el kutatni a finn népköltészetet. A bőséges anyaggyűjtés eredményét *De poesi fennica* című disszertációjában foglalta össze 1778-ban. A hiteles források felhasználásával és a gondos válogatás eredményeként teljesen új képet rajzolt a finn középkorról. Népszerű és nagy hatású tanár volt, akinek a gondolatvilágára elsősorban az újhumanisták hatottak. Alapító tagja volt a turkui értelmiség szervezetének, az Aurora-társaságnak, ahol az irodalom, a művészetek és a tudományok kérdéseit vitatták meg. A társaság a nemzeti ébredés szellemében működött. 1771-ben újságot adtak ki, ez volt az első folyóirat Finnországban.

Runeberg, Johan Ludvig (1804–1877), költő, a nemzeti romantika vezéralakja

Finnország nemzeti költője műveit svédül írta. 1822-ben ment Turkuba tanulni, ugyanabban az évben, mint Lönnrot és Snellman, s belőlük a finn kultúrtörténet egyik legjelentősebb baráti köre alakult ki. Runeberg a helsinki egyetemen az irodalomtudományok tanáráként dolgozott, és a *Helsingfors Morgonblad* [Helsinki Reggeli Hírek] című újságot szerkesztette. 1837-ben a porvoo-i gimnáziumba ment latint és görögöt tanítani. Élete utolsó tizenhárom évét megbénulva, írásképtelenül élte le, körülötte életében legenda alakult ki. Első kötete (*Dikter* [Versek] 1830) a szerb népdalok hatását mutatja, s ebben található egyik legismertebb verse, a *Saarijärven Paavo* [Paavo gazda; Saarijärvi Paavo], amely jól szemlélteti Runeberg idealista felfogását a finn népről. A legfontosabb műve a *Fänrik Ståls sägner* (finnül: *Vänrikki Stoolin tarinat*) [Sztól zászlós regéi] című kétrészes versgyűjtemény (1848, 1860), amely az 1808–9-es svéd–orosz háborúról szól (melynek eredményeképp a svédek elvesztették Finnországot, amelyet nagyhercegségként Oroszországhoz csatoltak). Ebben a hazafias költészet iránt elkötelezve, a hősballadák szellemében ábrázol különféle embertípusokat. Az első rész nyitó verse a *Vårt land (Maamme)* [Hazánk], amelynek egyik inspirálója Vörösmarty *Szózata* volt, s amely a finnek nemzeti himnusza lett.

Räikkönen, Kimi (1979–), Forma-1 autós világbajnok

Häkkinenhez hasonlóan gyerekkorában ő is gokartozott, kilencéves korától fogva. 18 évesen megnyerte a finn bajnokságot, utána különböző Formula-kategóriákban versenyzett. A Forma-1-ben 2001-ben mutatkozott be, rögtön pontszerzéssel. 2002-ben a Saubertől a McLarenhez igazolt, ezzel az istállóval kétszer lett VB-ezüstérmes. 2008-ban, immár a Ferrari színeiben, óriási küzdelemben úgy lett világbajnok, hogy mindössze egy ponttal előzte meg Hamiltont és Alonsót. 2010-ben otthagyta a Forma-1 világát, és a rali-világbajnokságon próbálta ki magát, de két év múlva visszatért a „száguldó cirkusz” világába, ahol azóta egy összetett bronzérmes szerzett (2012). Räikkönent, nyugodt természete miatt, Jégembernek becézik.

Saarikoski, Pentti (1937–1983), költő, műfordító

Saarikoski a háború utáni korszak egyik legjelentősebb költője, műfordítója. Irodalmi érdemei mellett bohém életmódjával is felhívta magára a figyelmet. Klasszikus nyelveket tanult, később latinból, görögből, angolból és svédből fordított (azt tartják ugyanakkor, hogy az Ulysses zseniális fordítója csak nagy nehézségek árán tudott kávé rendelni angolul). Első kötetei, a *Runoja* [Versek] és a *Toisia runoja* [Más versek] (1958) még a modernizmust képviselik, ugyanakkor ókori görög stílusban íródtak. Áttörést a *Mitä tapahtuu todella?* [Mi törté-

nik tulajdonképpen?] (1962) című kötet hozott, amely a 60-as évek költészetének példaképeként szolgált: a költő kommentálja a politikai eseményeket, anyagát az újságokból és a minket körülölelő valóságból veszi, s mindezeket sajátos stílusban egyesíti. A társadalmi kérdéseket feszegető hosszú versek mellett a rövid, tömör, gyakran szerelmi témájú költészetet sem adja fel (*Laulu laululta pois* [Dalról dalra] 1966, *Onnen aika* [A boldogság ideje] 1971). Igen érdekes műve az *Eino Leino* életét bemutató kötet (1974). Saarikoski második görög korszaka – talán munkássága művészi csúcspontja – svédországi éveire, a *Tanssilattia vuorella* [Tánc hely a hegyen] (1977), *Tanssiinkutsu* [Táncrahívás] (1980) és *Hämärän tanssit* [A homály táncai] (1983) c. verstrilógia megírására esett. Prózáat is írt, naplószerű, útirajzelemeket is tartalmazó sajtószerű művei közül említést érdemel az *Aika Prahassa* [Prágában töltött idő] (1967), *Kirje vaimolleni* [Levél a feleségemhez] (1968) és *Euroopan reuna* [Európa széle] (1982).

Sibelius, Jean (1865–1957), a nemzeti romantika zeneszerzője

A később kétnyelvű patriótává váló Sibelius svéd nyelvű családban született, a helsinki zenei intézetben (ma Sibelius Akadémia), Berlinben és Bécsben tanult. A már fiatalkorában nemzetközi elismerést kiérdemlő zeneszerző a helsinki művészársaság bohém életét élte. Felesége a kor egyik legismertebb művészcsaládjába tartozó Aino Järnefelt volt. A világpolgár Sibelius már életében emlékművé vált, sokoldalú munkássága része a világ zenei örökségének. Később visszahúzódott a járvenpäai csendes környezetbe épített Ainolába, s az 1920-as évek végétől majdnem teljesen elhallgatott. Életműve rendkívül gazdag. Fellelhetők benne szóló- és kórusdarabok, kamarazene, zongorára és hegedűre írott rövid művek, színpadi zene, hegedűverseny, szimfonikus költemények és hét szimfónia is. A századfordulón készült alkotásai a nemzeti romantikát és a karelianizmust képviselik. A Kalevala ihlette *Kullervo* című epikus szimfóniáját (1892) és a *Lemminkäinen*-sorozatot (1893–95). Az elnyomás éveiben a finn nemzeti szellemiség számára rendkívül fontossá vált a *Finlandia* c. szimfonikus költemény (1899) és a *Karelia*-sorozat (1893). Sibelius nemzeti romantikus korszaka az első szimfóniájával ért véget (1899). A második (1902) még romantikus, de a harmadik (1907), a negyedik (1911) és az ötödik (1915) már a klasszikus korszakához tartozik. A hatodik (1923) és a hetedik (1924) az univerzális stílus képviselőjeként jellemezhető. Hegedűversenye (1903) a világ legnagobb romantikus alkotásai közé tartozik.

Sillanpää, Frans Eemil (1888–1964), Nobel-díjas író

Sillanpää a vidéki környezet és a természet ábrázolója. Az embert a természetten keresztül jellemzi, míg más írók általában fordítva, a természetet az emberen át mutatják be. Első regénye, az *Elämä ja aurinko* [Élet és nap; magyarul *Napsugaras élet* címmel jelent meg] (1916) egy két nő között öröklődő fiatal férfiről szól, és hamar hírnevet szerzett neki. A *Hurskas kurjuus* [Jámbor szegénység] (1919) a polgárháború még frissen élő tragédiáját mutatja be egy akarategyenge férfin keresztül. Ugyanezen férfi lányának története bukkan fel a *Hiltu ja Ragnar* [H. és R.] (1924) c. kisregényében is. Munkásságának másik kiemelkedő szakasza az 1930-as évekre esik. 1931-ben jelent meg a legismertebb regénye, a *Nuorena nukkunut* [Fiatalon meghalt, magyarul *Silja* címmel látott napvilágot], amely egy fiatal szolgálólány rövid élettörténetét meséli el. Ezt követő regényei (*Miehen tie* [Egy férfi útja] 1932; *Ihmiset suviyössä* [Emberek a nyári éjszakában] 1934) élettöredékeket villantanak fel, központi szervezőelemük az évszakok és napszakok váltakozása. Sillanpää utolsó két regénye az *Elokuu* [Augusztus] (1941) és az *Ihmisen ihanus ja kurjuus* [Az emberi élet szépsége és nyomorúsága] (1945). A regények mellett számos novelláskötetet is megjelentetett. A háború után új szerepkörben jelent meg a nyilvánosság előtt: hosszúszakállú apóként, aki visszaemlékezéseket, karcolatokat adott közre a rádióban. Művei líraiak, műves nyelvezete hömpölyög, lassan kanyarog ide-oda. Gyakran narrátorral dolgozik, aki kommentálja az eseményeket, kevés dialógussal, kevés cselekménnyel él. Az embert mindig valami nagyobb egység, a természet körforgása részének tekinti. Munkásságáért 1939-ben Nobel-díjat kapott.

Simberg, Hugo (1873–1917), festőművész, a szimbolizmus képviselője

A Finn Művészeti Egylet grafikai iskolájában tanult, ill. Gallen-Kallela magántanítványa volt. Több külföldi tanulmányutat tett, többek között Londonba, Párizsba, Firenzébe, a Kaukázusba, később az Egyesült Államokba és Afrikába. Természetében egyesült a vidám bohém és a depresszióra hajlamos gondolkodó. Első jelentős munkái kisakvarellek voltak (*Halla* [Fagy], *Syksy* [Ősz], 1895), amelyeken már látszik a szuggesztív, sajátos szimbolizmusa. *Kuoleman puutarha* [A Halál kertészete] (1896) c. metszete sokat elárul egyik sokszor ábrázolt témájának, a halálnak sajátos ábrázolásáról, amelyben a naivizmus és az áhítat egyesül: barátságos, szelíd csontvázak különös virágokat gondolnak. Legismertebb műve a *Haavoittunut enkeli* [Sebesült angyal] (1903) c. festmény, amelyen két hétköznapi külsejű kislány egy sebesült angyalt cipel. A festmény egy hosszú betegség utáni komor időszakban született. Tudatosan naivak és gyakran humorosak kisördögöket ábrázoló művei, ahol a szegény ördög szájalmat ébresztő és mosolyt fakasztó lény. Simberg monumentális alko-

tása a tamperei székesegyház karzatdíszé, az *Elämäköynnös* [Életinda] (1906), amelyen tizenkét kisfiú viszi az élet terhét, mindegyik jellegzetes módon. Grafikusként kedvelte a kis formákat, és a művészeti grafikák mellett ex libriseket is készített.

Snellman, Johan Vilhelm (1806–1881), filozófus, államférfi, újság szerkesztő

Snellman egyike a finn nemzeti törekvések első harcosainak. Stockholmban született, iskoláit Ouluban és a turkui egyetemen végezte. Egyetemi tanulmányai után külföldre ment, Svédországban, majd Németországban élt, ahol megismerkedett Hegel filozófiájával. Ennek alapján írta meg egyik fő művét (*Idée der persönlícheit*, 1841). A másik kiemelkedő alkotása az állam jellegéről elmélkedő *Läran om staten* [Államtudomány] (1842). Sokat szenvedett tanárként és lapszerkesztőként (a hatóságok 1846-ban megszüntették a *Saima* c. újságját), s csak azután jutott be az egyetemre, miután II. Sándor uralkodása idején szabadabbá vált a közélet. 1856-ban filozófiaprofesszorrá nevezték ki. 1863–68 között szenátorként tevékenykedett, és az autonóm Finnország boldogulásáért küzdött. Működése idején, 1865-ben jutott Finnország saját pénzhez. Kezdeményezésére 1863-ban törvény született „a finn nyelv helyzetének javítására”. Meglátása szerint a svéd értelmiség nem törődik a nemzet nagy többségét alkotó finnság szellemi fejlődésével, s ezen mindaddig nem is lehet változtatni, amíg a hivatalok és az oktatás nyelve a svéd marad. Önálló, saját kultúra nélkül Finnországban mindig is az idegen népek fejtenének ki erős hatást. Jól érzékelte, hogy a műveltség Finnország jövőjének alapkérdése, s követelte, hogy az értelmiség váltson nyelvet. Programja szerint a finn nyelv és irodalom nélkül a finn kultúra nem ismerheti meg önmagát, s nem foglalhatja el helyét a világ egyetemes kultúrájában sem. A nép ereje a műveltségben rejlik – állította.

Topelius, Sakari (1818–1898), író, meseíró, tudomány népszerűsítő

Topelius a finn romantika klasszikus írója, aki mindenekelőtt a „finn mesék apjaként” ismeretes, habár sokoldalú tudós és társadalmi gondolkodó is volt. A nagy finn nemzeti ébresztők képviselője, aki műveit ugyanakkor svédül írta. Iskolaéveiben magántanára Runeberg volt, általa kapcsolódott be a helsinki romantika vérkörébe. Újságíróként elsősorban a nemzeti eszméssel és a humanizmus kérdésével foglalkozott. Tanári pályafutása is figyelemreméltóan alakult, történelemprofesszor lett, majd az egyetem rektorává nevezték ki. Mindezek mellett jelentős a szépirodalmi tevékenysége is. Generációk sora által ismert meséi nyolc kötetben jelentek meg, *Läsning för barn* [Mesék gyermekeknek] címmel 1865–96 között. A mesék részben nemzetközi, részben finn témákat dolgoznak fel, ill. saját gyermekkori emlékein alapulnak, s erős bennük az erkölcsi mondanivaló. Történelmi regényíróként fiktív szereplőket helyez valós

történelmi körülményekbe. Legismertebb regénye, a *Fältskärn's Berättelser* [Egy felcser elbeszélései] (1853–1867) hosszú időt ölel fel, az 1600-as évektől az 1800-as évekig. Mindezek mellett jelentős tudománynpszerűsítő is volt: e területen fő műve a *Boken om vårt land* [Hazánk könyve] (1875), amely a finn földrajzot és történelmet száz évre ismertté tette a fiatalok körében.

Valkeapää, Nils-Aslak (1943–2001), lapp származású költő, joika-énekes

Valkeapää a lapp kultúra ismertté tételében játszott úttörő szerepet. 1966-ban szerzett tanári diplomát, és azután szabadúszó újságíróként-szerkesztőként dolgozott. Első kötete egy finn nyelvű pamfletgyűjtemény, amely 1971-ben jelent meg, *Terveisiä Lapista* [Üdvözet Lappföldről] címmel. Ezt több, lapp nyelvű verseskötet követte: *Giđa ijat, čuov'gadat* (1974, finnül 1980-ban jelent meg *Kevään yöt niin valoisat* [Tavaszi éjek fényesek] címmel), *Lávlo vizar, biellocizáš* [Dalolj, csicseregj, kék-csalogány] 1976, *Ádjaga silbasuonat* [A forrás ezüst erei] 1981. A *Beaivi, áhčážan* (1989) c. könyve 1991-ben elnyerte az Északi Tanács irodalmi díját. E kötet verseit finnre (*Aurinko, isäni* 1992) és magyarra (*Nap, édesapám* 1997) egyaránt lefordították. Valkeapää elsősorban a világról, az életről, a természetről és a szerelemről írt. A versek a lapp énekek, a joikák világát idézik. Valkeapää nemcsak a lappok, hanem más őslakos népek érdekében is tevékenykedett: 1978–81 között a WCIP (World Council of Indigenous Peoples) kultúrkoordinátoraként működött.

Virtanen, Artturi (1895–1973), Nobel-díjas vegyész

Virtanen Helsinkiben, Zürichben, Münsterben és Stockholmban tanult. Különböző laboratóriumok és a Biokémiai Kutatóintézet vezetőjeként dolgozott, a Műszaki Főiskola, később a Helsinki Egyetem biokémiai tanszékének professzora volt. 1948-ban a Finn Akadémia tagjává és egyben első elnökévé választották. Kutatásaiért számos nemzetközi díjat és elismerést kapott, s több egyetem – többek között a Sorbonne – díszdoktora volt. Széleskörű és jelentős elméleti kutatásai elsősorban a baktériumok anyagcsere-reakcióit, az enzimek működését és különböző aminosavak növényekben való előfordulását érintették. Kutatásai gyakorlati eredményeként számos értékes felfedezés született. Ezek közül a legismertebb a róla elnevezett AIV-módszer, amellyel a friss takarmányt úgy lehet tartósítani, hogy a tápanyagok a lehető legjobban megőrződjenek. Ez a módszer a mai napig használatos szerte a világon. Más, gyakorlati és gazdasági hasznot hajtó felfedezése például a vaj tartósságát javító módszer, melynek segítségével a finn vajexportot növelni lehetett, illetve a sajt minőségét jobbá tevő eljárás. 1945-ben kapott kémiai Nobel-díjat.

Waltari, Mika (1908–1979), író

Több mint száz művet jelentetett meg: regényeket, novellákat, kisregényeket, verseket, meséket, színdarabokat, útleírásokat, detektívregényeket, filmforgatókönyveket, esszéket. Nemzetközi elismertsége elsősorban történelmi regényein alapul, de kisregényei irodalmi szempontból talán jelentősebbek. Fiatalon a Fáklyavivők elnevezésű írói csoporthoz tartozott, amelyik az 1920-as években ablakot akart nyitni Európára. Ennek a korszaknak a munkái közé tartoznak a *Valtatie* [Országutak] c. kötet futurisztikus versei (1928), valamint első regénye, a *Suuri illusio* [Nagy illúzió] (1928), amely az akkori idők fiatalságáról fest naiv képet. Utána születtek első kisregényei (*Vieras mies tuli taloon* [Idegen jött a házba, magyarul *Az asszony és az idegen* címmel jelent meg] 1937; *Fine van Brooklyn*, 1942; *Kultakutri* [Aranyhajú] 1948) és első történelmi regényei is. 1945-ben jelent meg híres műve, a *Sinuhe, egyptiläinen* [Szinuhe, az egyiptomi], amely Ekhnaton fáraó idejében játszódik; az orvos-főhős élettörténete és csalódásai mögött felsejlik a háború utáni finn hangulat is. A könyv bestseller lett, amelyet 29 nyelvre fordítottak le, s Hollywoodban is megfilmesítettek. Egyéb historikus regényei is történelmi fordulópontokhoz kapcsolódnak, fő témái: az idealista és realista emberek szembeállítása, a humanizmus sorsa a kegyetlen világban, a hatalom bomlasztó hatása. Közülük megemlítendő a *Mikael Karvajalka* [Szöröslábú Mikael] (1948) és folytatása, a *Mikael Hakim* (1949), a Konstantinápoly pusztulása idején játszódó *Johannes Angelos* (1952), a posztumusz megjelent *Nuori Johannes* [Az ifjú Johannesz, magyarul *Johannesz ifjúsága* címmel látott napvilágot] (1981), valamint az etruszk birodalom összeomlását bemutató *Turms, kuolematon* [Turms, a halhatatlan] (1955), a Jézus történetét elbeszélő *Valtakunnan salaisuus* [Az ország titka] (1959) és a kereszténység kezdeti szakaszát megjelenítő *Ihmiskunnan viholliset* [Az emberiség ellenségei] (1964). Waltarit a finn detektívregényírás úttörőjének is tarthatjuk. Palmu felügyelőről szóló könyveinek jellemábrázolása kitűnő, s kedves képet fest a korabeli Helsinkiről.

Wirrkala, Tapio (1915–1985), iparművész

Wirrkala elsősorban formatervezett üvegtárgyairól ismeretes, de tevékenységi köre rendkívül széles. Külföldön talán a legismertebb munkája a Finlandia vodkásüveg. Pályafutását a háború utáni újjáépítés időszakában, a finn iparművészet aranykorának elején kezdte. A háború előtt fafaragónak tanult, a tervezőszakmát a gyakorlat során tanulta meg. 1946-ban ő nyerte az Iittala üvegyár versenyét, innen számítható iparművészeti pályafutása. Számos ismert üvegtárgyából megemlítendő a *Kantarelli* [Rókagomba]-váza (1946), ill. a mindennapi használatra való poharaiból az *Ultima Thule*-sorozat (1967). Munkái alapanyagaként porcelánt, sőt ezüstöt is használt, s az 50-es években meg-

újíttotta az egyik legnagyobb finn ékszergyár, a Kultakeskus tevékenységét. 1947-ben megnyerte a Finn Bank által kiírt bankjegytervpályázatot, az általa tervezett papírpénzek az 1980-as évekig forgalomban voltak. A fémiparral is voltak kapcsolatai: ő tervezte a Fiskars és a Hackman evőeszközeit. Az 1951-es és 1954-es milánói triennálé nagy sikert hozott a finn iparművészetnek és a fődíjakat elnyert Wirkkalának egyaránt, akit az egyik leghíresebb amerikai tervezőirodába hívtak, és szerződést kötött vele a német Rosenthal porcelángyár is. Ő tervezte a világhírű velencei Murano üvegyár poharainak egy részét is.

Wright, Georg Henrik von (1916–2003), filozófus

Von Wright egyike a második világháború utáni ún. analitikus filozófia legnagyobb hatású személyiségeinek. Skót nemesi család sarja. 1941-ben doktorált Helsinkiben, 1946-ban nevezték ki professzorrá. 1948–51 között korábbi tanára, Ludwig Wittgenstein utódjaként Cambridge-ben dolgozott. Miután hazatért Helsinkibe, kinevezték a társadalomfilozófia professzorának is. Több évig az amerikai Cornell Egyetemen volt vendégprofesszor. 1961-ben a Finn Akadémia tagjává választották. Disszertációja, a *The Logical Problem of Induction* (1941) az indukció megalapozottságát vizsgáló, David Hume által megfogalmazott probléma szisztematikus és történeti áttekintése. *A Treatise on Induction and Probability* (1951) című műve nemzetközileg is fontos próbálkozás az eliminációs indukció teóriájának fejlesztésére. Wright munkái a nemzetközi áttörést jelentették a finn filozófusok indukcióelméleti iskolája számára, amelyet von Wright tanára, Eino Kaila alapított, s tanítványa, Jaakko Hintikka vitt tovább. Von Wright munkásságának nemzetközileg is legismertebb részét a Wittgenstein-kutatások és Wittgenstein műveinek posztumusz kiadásai jelentik. Művei közül sok foglalkozik a logikával és a nyelvfilozófiával, s őt tartják a modern deontikus logika megalapítójának.

Nyelvtani tárgymutató

abessivus	131
III. infinitivus abessivusa	144
ablativus	70
accusativus	43
accusativus-nominativus	102
adessivus	69
III. infinitivus adessivusa	144
adverbium	76
adverbiumok fokozása	121
allativus	71
birtokos személyragozás	83
birt. személyrag és esetrag kapcsolata	84
birtok többese	86
comitativus	132
conditionalis	
conditionalis praesens	95
conditionalis praesens tagadó	98
conditionalis praesens passivum	131
conditionalis perfectum	98
conditionalis perfectum tagadó	99
conditionalis perfectum passivum	131
elativus	37
III. infinitivus elativusa	143
essivus	57
fokváltakozás	22
fordított fokváltakozás	26
földrajzi nevek ragozása	74
függő esetek többes száma	114
genitivus	
genitivus singularis	35
genitivus pluralis	118
habeo-szerkezet	87
hangsúly	10
helyviszony kifejezése	72

időviszony kifejezése	75
igeidők használata	55
igerendszer	10
igetövek, tőtípusok	12, 13
illativus	
illativus singularis	38
illativus pluralis	114
III. infinitivus illativusa	143
imperativus	
imperativus praesens	99
imperativus praesens tagadó	102
imperativus praesens passivum	131
imperfectum	50
indicativus imperfectum	50
indicativus imperfectum passivum	129
indicativus	
indicativus praesens	14
indicativus praesens tagadó	16
indicativus praesens passivum	128
indicativus imperfectum	50
indicativus imperfectum passivum	129
indicativus perfectum	53
indicativus perfectum passivum	130
indicativus plusquamperfectum	54
indicativus plusquamperf. passivum	130
inessivus	22
II. infinitivus inessivusa	121
III. infinitivus inessivusa	143
infinitivusok	14, 141
I. infinitivus	12
I. infinitivus translativusa	141
II. infinitivus	141
II. infinitivus inessivusa	141
II. infinitivus instructivusa	142
III. infinitivus	142
III. infinitivus abessivusa	144
III. infinitivus adessivusa	144
III. infinitivus elativusa	143

III. infinitivus illativusa	143
III. infinitivus inessivusa	143
IV. infinitivus	144
V. infinitivus	144
instructivus	131
II. infinitivus instructivusa	142
keltezés	61
kérdő mondat	24
létige	17
létige múlt ideje	55
magánhangzórendszer	9
mássalhangzórendszer	9
melléknevek fokozása	
középfok	119
középfokú melléknevek ragozása	121
felsőfok	120
felsőfokú melléknevek ragozása	121
mellékmondatokat rövidítő szerkezetek	145
célhatározói szerkezetek.	146
időhatározói szerkezetek	145
participiumos szerkezetek	145
participium agens	146
névszórendszer	17
névszótövek	18
névszók magánhangzós töve	19
névszók mássalhangzós töve	19
tőtípusok rendszere	20
névszók többes töve	113
névutók	71, 74
nominativus	
accusativus-nominativus	102
nominativus pluralis	36
participiumok	139
participium praesens	139
participium praesens passivum	140
participium perfectum	52
participium perfectum passivum	140
partikulák	132

partitivus	
partitivus singularis	39
partitivus pluralis	115
passivum	126
indicativus praesens passivum	128
indicativus imperfectum passivum	129
indicativus perfectum passivum	130
indicativus plusquamperfectum passivum	130
conditionalis praesens passivum	131
conditionalis perfectum passivum	131
imperativus praesens passivum	131
potentialis praesens passivum	131
potentialis perfectum passivum	131
participium praesens passivum	140
participium perfectum passivum	140
perfectum	
indicativus perfectum	53
indicativus perfectum passivum	112
conditionalis perfectum	98
conditionalis perfectum passivum	131
potentialis perfectum	105
potentialis perfectum passivum	131
participium perfectum	52
participium perfectum passivum	140
pluralis	
nominativus pluralis	36
genitivus pluralis	118
partitivus pluralis	115
illativus pluralis	114
névszók többes töve	113
függő esetek többes száma	114
plusquamperfectum	
indicativus plusquamperfectum	54
indicativus plusquamperfectum passivum	130
potentialis	
potentialis praesens	103
potentialis praesens tagadó	105
potentialis praesens passivum	131

potentialis perfectum	105
potentialis perfectum passivum	131
praesens	
indicativus praesens	14
indicativus praesens tagadó	16
indicativus praesens passivum	128
conditionalis praesens	95
conditionalis praesens tagadó	98
conditionalis praesens passivum	131
imperativus praesens	99
imperativus praesens tagadó	102
imperativus praesens passivum	131
potentialis praesens	103
potentialis praesens tagadó	105
potentialis praesens passivum	131
participium praesens	139
participium praesens passivum	140
prepozíciók	71
számnevek	59
tőszámnevek	59
sorszámnevek	60
szóképzés	
denominális nomen	147
denominális verbum	148
deverbális nomen	146
deverbális verbum	148
szóösszetétel	148
szórend	43
tagadó ragozás	
indicativus praesens tagadó	16
conditionalis praesens tagadó	98
imperativus praesens tagadó	102
potentialis praesens tagadó	105
múlt idejű igék tagadó alakjai	54
translativus	58
I. infinitivus translativusa	141

Rövidítések

ablat.	ablativus, honnan? kérdésre felelő külső helyhatározó eset
acc.	accusativus, tárgyeset
adess.	adessivus, hol? kérdésre felelő külső helyhatározó eset
allat.	allativus, hová? kérdésre felelő külső helyhatározó eset
C	mássalhangzó
cond.	conditionalis, feltételes mód
Cx	névszói esetrag
elat.	elativus, honnan? kérdésre felelő belső helyhatározó eset
ess.	essivus, állapothatározó eset
fgr.	finnugor
gen.	genitivus, birtokos eset
illat.	illativus, hová? kérdésre felelő belső helyhatározó eset
impf.	imperfectum, folyamatos múlt
ind.	indicativus, kijelentő mód
iness.	inessivus, hol? kérdésre felelő belső helyhatározó eset
inf.	infinitivus, főnévi igenév
instr.	instructivus, eszközhatározó eset
ksz.	kötőszó
mn.	melléknév
nom.	nominativus, alanyeset
part.	partitivus, részelő eset
pass.	passivum, általános alany
perf.	perfectum, befejezett múlt
Pl., plur.	pluralis, többes szám
plusq.	plusquamperfectum, régmúlt
potent.	potentialis, lehetőségi mód
praes.	praesens, jelen idő
Px	birtokos személyrag
Sg., sing.	singularis, egyes szám
translat.	translativus, eredményhatározó eset
V	magánhangzó
Vx	igei személyrag

Felhasznált irodalom

- Csepregi Márta: A finn mint rokonnyelv. Bp., 1985.
- Hakulinen, Auli et al.: Iso suomen kielioppi. Helsinki, 2004.
- Hakulinen, Auli – Karlsson, Fred: Nykysuomen lauseoppia. Helsinki, 1995.
- Halmesvirta, Anssi (szerk.): Finnország története. Debrecen, 2001.
- Heikkilä, Päivi – Karig Sára (szerk.): Barátok, rokonok. Tanulmányok a finn–magyar kulturális kapcsolatok történetéből. Bp., 1984.
- Jávori Jenő: A finnugor népek irodalmának bibliográfiája. Bp., 1975.
- Jávori Jenő: Az uráli népek irodalmának bibliográfiája. Szombathely, 1995.
- Jávori Jenő: Az uráli népek irodalmának bibliográfiája 1995–2004. Bp., 2004.
- Karanko, Marjatta – Talvitie, Ulla: Tottakai. Suomen kielen alkeisoppikirja. Helsinki, 1993.
- Karanko, Outi – Keresztes László – Kniivilä, Irmeli: Finn nyelvkönyv 1. Kezdőknek és középhaladóknak. Bp., 1985, 1996.
- Karanko, Outi – Keresztes László – Kniivilä, Irmeli: Finn nyelvkönyv 2. Haladóknak. Bp., 1990.
- Karanko-Pap, Outi – Vilkuna, Maria – Keresztes László: Finn nyelvkönyv. Bp., 1980.
- Karlsson, Fred: Suomen peruskielioppi. Helsinki, 1982.
- Sz. Kispál Magdolna – Noronen, Minne – F. Mészáros Henrietta: Finn nyelv. Bp., é.n.
- Kiss Antal: Finn I. évf. magyar szakosoknak. Debrecen, 1986.
- Klinge, Matti: Finnország rövid története. Nyíregyháza, 1993.
- Koós Judith: Finn iparművészet. Bp., 1971.
- Laitinen, Kai: A finn irodalom története. Bp., 1981.
- Lauranto, Yrjö: Elämän suolaa 1–2. Jyväskylä, 1996.
- Lepäsmä, Anna-Liisa – Silfverberg, Leena: Suomen kielen alkeisoppikirja. Helsinki, 1987.
- Lieko, Anneli: Suomen kielen fonetiikka ja fonologiaa ulkomaalaisille. Helsinki, 1992.

- Maticsák Sándor (szerk.) – Kovács György – Lähde, Sanna – Tarvainen, Anna: Ki kicsoda Finnországban? Debrecen, 1999.
- Nuutinen, Olli: Suomea suomeksi 1. Helsinki, 1977, 1990.
- Nuutinen, Olli: Suomea suomeksi 2. Helsinki, 1978.
- Pap Éva: Helsinki. (Külföldi városkalauzok.) Bp., 1980.
- Papp István: A finn nyelv alapelemei. Bp., 1967.
- Papp István: Finn kresztomátia. Bp., 1966.
- Papp István: Finn nyelvkönyv. Bp., 1957.
- Papp István: Finn nyelvtan. Bp., 1956.
- Papp István: Finn olvasókönyv szójegyzékkel. Bp., 1959.
- Silfverberg, Leena: Suomen kielen jatko-oppikirja. Helsinki, 1991.
- Szűj Enikő: Finnország. (Panoráma útikönyvek.) Bp., 1979.
- Varpio, Yrjö: A sarkcsillag alatt, Európában. Bevezetés a finn kultúrába és irodalomba. Szombathely, 1999.
- Varpio, Yrjö – Szopori Nagy Lajos: Ismerkedő ismerősök. A magyar irodalom fogadtatása Finnországban – a finn irodalom fogadtatása Magyarországon (1920–1986). Bp., 1990.
- Vilkuna, Maria: Suomen lauseopin perusteet. Helsinki, 1996.
- White, Leila: Suomen kielioppi ulkomaalaisille. Helsinki, 1993.

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Finnország>
<https://lapsennimi.com/2017/03/suosituimmat-nimet-2016/>
https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_väestö
<https://verkkopalvelu.vrk.fi/nimipalvelu/>
www.finland.com
www.finland.hu
www.finnorszag.lap.hu
www.stat.fi
www.tilasto.fi
www.vaestorekisterikeskus.fi
www.virtual.finland.fi

TARTALOM

Előszó	3
---------------------	---

1. lecke

Téma

Kuka hän on?	5
--------------------	---

Tudod-e...?

Az országról, a lakosságról	7
-----------------------------------	---

A nevekről	8
------------------	---

Nyelvtan

1.1. A finn magánhangzórendszer	9
---------------------------------------	---

1.2. A finn mássalhangzórendszer	9
--	---

1.3. A hangsúly	10
-----------------------	----

1.4. A finn igerendszer	10
-------------------------------	----

1.5. Az igerővegek	12
--------------------------	----

1.6. Az I. infinitivus	12
------------------------------	----

1.7. Az igerővegek csoportosítása a tőtípusok alapján	13
---	----

1.8. Igeragozás: indicativus presens	14
--	----

1.9. Az indicativus presens tagadó alakja	16
---	----

1.10. A létige ragozása	17
-------------------------------	----

1.11. A finn névszórendszer	17
-----------------------------------	----

1.12. Névszótövek	18
-------------------------	----

1.13. Tőtípusok	20
-----------------------	----

1.14. Inessivus	22
-----------------------	----

1.15. Kérdő mondat	23
--------------------------	----

1.16. A fokváltakozás	24
-----------------------------	----

1.17. A fordított fokváltakozás	26
---------------------------------------	----

Öt perc irodalom: A finn himnusz	28
---	----

2. lecke

Téma	
Mistä sinä tulet?	29
Mitä kieltä puhut?	30
Euroopan maat ja kansat	32
Tudod-e...?	
A nyelvekről.....	33
Nyelvtan	
2.1. Genitivus.....	35
2.2. A névszók többes száma.....	36
2.3. Elativus.....	37
2.4. Illativus.....	38
2.5. Partitivus.....	39
2.6. Accusativus.....	43
2.7. Szórend.....	43
Öt perc irodalom: A Kalevala	45

3. lecke

Téma	
Omaelämäkerta	47
Tudod-e...?	
Az iskolarendszerről.....	48
A munkakörülményekről.....	49
Nyelvtan	
3.1. Imperfectum.....	50
3.2. Participium perfectum	52
3.3. Perfectum.....	53
3.4. Plusquamperfectum.....	54
3.5. A múlt idejű igék tagadó alakjai.....	54
3.6. A létige állító és tagadó alakjai	55
3.7. Az igeidők használata.....	55
3.8. Essivus.....	57
3.9. Translativus.....	58
3.10. Számnevek.....	59
3.11. Keltezés	61
Öt perc irodalom: Aleksis Kivi: Szívem dala	62

4. lecke

Téma	
Sää Suomessa	63
Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät.....	65
Tudod-e...?	
Az időjárásról.....	66
Finnország tavairól, folyóiról.....	66
A növényzetről és az állatvilágról	67
A világörökség része Finnországban.....	68
Nyelvtan	
4.1. Adessivus	69
4.2. Ablativus.....	70
4.3. Allativus.....	71
4.4. Névutók és előjárósók	71
4.5. A helyviszony kifejezése a finnben.....	72
4.6. A földrajzi nevek	74
4.7. Az időhatározó kifejezése.....	75
4.8. Adverbiumok	76
Öt perc irodalom: Eino Leino: Nocturne.....	77

5. lecke

Téma	
Minun perheeni	79
Kuka kukin on Korhosen perheessä?	80
Tudod-e...?	
A családkról.....	81
Az életkorról.....	82
Nyelvtan	
5.1. Birtokos személyragozás	83
5.2. A birtokos személyrag és az esetrag kapcsolata	84
5.3. A birtok többese.....	86
5.4. A habeo-szerkezet.....	87
5.5. A magyar és a finn birtokos szerkezetek összevetése	88
Öt perc irodalom: Johannes Linnankoski: Dal a tűzpiros virágról.....	89

6. lecke

Téma	
Jos minulla olisi rahaa.....	91
Katso uudet sanat sanakirjasta!.....	92
Tudod-e...?	
A turizmusról.....	93
A közlekedésről.....	94
Nyelvtan	
6.1. Conditionalis presens.....	95
6.2. Conditionalis presens tagadó alakja.....	98
6.3. Conditionalis perfectum.....	98
6.4. Conditionalis perfectum tagadó alakja.....	99
6.5. Imperativus.....	99
6.6. Imperativus tagadó alakja (tiltás).....	102
6.7. Accusativus-nominativus.....	102
6.8. Potentialis.....	103
6.9. Potentialis perfectum.....	105
Öt perc irodalom: Frans Eemil Sillanpää: Silja.....	106

7. lecke

Téma	
Tietoja Pohjoismaista.....	107
Tudod-e...?	
A politikai berendezkedésről.....	110
A vallásról.....	111
A gazdaságról.....	112
Nyelvtan	
7.1. A névszók többes töve.....	113
7.2. A függő esetek többes száma.....	114
7.3. Többes illativus.....	114
7.4. Többes partitivus.....	115
7.5. Többes genitivus.....	118
7.6. A melléknevek fokozása.....	119
7.7. A középfokú és felsőfokú melléknevek ragozása.....	121
7.8. Az adverbiumok fokozása.....	121
Öt perc irodalom: Mika Waltari: Színuhe.....	122

8. lecke

Téma	
Miten Suomessa eletään?.....	123
Tudod-e...?	
A szabadidőről.....	125
A kommunikációról.....	126
Nyelvtan	
8.1. Passivum.....	126
8.2. Indicativus praesens passivum.....	128
8.3. Indicativus imperfectum passivum.....	129
8.4. Indicativus perfectum pass. és plusquamperfectum pass.	130
8.5. Conditionalis, imperativus és potentialis passivum.....	131
8.6. Ritkán használt ragok.....	131
8.7. Partikulák.....	132
Öt perc irodalom: Väinö Linna: Az ismeretlen katona.....	134

9. lecke

Téma	
Juhlat.....	135
Tudod-e...?	
Az ünnepekről.....	137
Az ételekről.....	138
Nyelvtan	
9.1. Participiumok.....	139
9.2. Aktív participiumok.....	139
9.3. Passzív participiumok.....	140
9.4. Infinitivusok.....	141
I. infinitivus.....	141
II. infinitivus.....	141
III. infinitivus.....	142
IV. infinitivus.....	144
9.5. Mellékmondatokat rövidítő szerkezetek.....	145
9.6. Szóképzés.....	146
9.7. Szóösszetétel.....	148
Öt perc irodalom: Finn gyermekversek.....	150

*10. lecke***Országismeret**

10.1. Finn történelem	151
10.2. Finn irodalom	153
10.3. Finn zene	156
10.4. Finn képzőművészet	158
10.5. Finn építészet	160
10.6. Finn iparművészet.....	161
10.7. Finn sport.....	162
10.8. Érdekességek Finnországról, a finnekről.....	163

*

Ragozási táblázatok

Névszórógázás	165
Igeragozás	170

Finn–magyar szójegyzék 177**Bibliográfia (válogatás a magyar nyelvű művekből)**

1. Finnországról általában.....	195
2. Finn irodalom	
2.1. Antológiák.....	196
2.2. Prózairók.....	198
2.3. Drámaírók	205
2.4. Lírikusok	206
2.5. Krimik, detektívregények	207
2.6. Gyermekirodalom	208
2.7. Ismeretterjesztő és egyéb művek.....	211
2.8. Képregények.....	211
3. Népköltészet, Kalevala.....	212
4. Irodalomtörténet, irodalmi és kulturális kapcsolatok	213
5. Finn történelem, politikatörténet.....	214
6. Néprajz, folklór	215
7. Művészetek.....	215
8. Gasztronómia.....	215
9. Oktatási segédanyagok	
9.1. Nyelvkönyvek magyaroknak	216
9.2. Egynyelvű finn nyelvkönyvek, nyelvtanok.....	216
9.3. Szótárak.....	217

Híres finnek	219
Nyelvtani tárgymutató	239
Rövidítések	244
Felhasznált irodalom	245

DUPress